

دانشگاه صنعتی شاهرود

دانشکده تربیت بدنی

رساله دکتری مدیریت ورزشی

طراحی الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در ایران

نگارنده:

عباس سبحانی

اساتید راهنما:

دکتر رضا اندام

دکتر حسن بحر العلوم

استاد مشاور:

دکتر رسول فرجی

شهریور ماه ۱۳۹۸

فرم شماره ۱۲: صورت جلسه نهایی دفاع از رساله دکتری (Ph.D)
(ویژه دانشجویان ورودی های ۹۴ و ما قبل)

بدینوسیله گواهی می شود آقای عباس سبحانی دانشجوی دکتری رشته مدیریت ورزشی به شماره دانشجویی ۹۳۰۰۷۱۵ ورودی مهرماه سال ۱۳۹۳ در تاریخ ۹۸/۰۶/۳۱ از رساله نظری/ عملی خود با عنوان: طراحی الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در ایران دفاع و با اخذ نمره ۱۹.۷۵ به درجه علمی نائل گردید.

☐ الف) درجه عالی: نمره ۱۹-۲۰	☒ ب) درجه بسیار خوب: نمره ۱۸/۹۹ - ۱۷
☐ ج) درجه خوب: نمره ۱۶/۹۹ - ۱۵	☐ د) غیر قابل قبول و نیاز به دفاع مجدد دارد
☐ ه) رساله نیاز به اصلاحات دارد	

ردیف	هیئت داوران	نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی	امضاء
۱	استاد راهنمای اول	دکتر رضا اندام	دانشیار	
۲	استاد راهنمای دوم	دکتر حسن بحرالعلوم	دانشیار	
۳	استاد مشاور	دکتر رسول فرجی	استادیار	
۴	داور خارجی	دکتر مرتضی دوستی	دانشیار	
۵	داور داخلی	دکتر سیدرضا حسینی نیا	استادیار	
۶	داور داخلی	دکتر هادی باقری	استادیار	
۷	نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه	دکتر علی یونسیان	دانشیار	

مدیر محترم تحصیلات تکمیلی دانشگاه:

ضمن تأیید مراتب فوق مقرر فرمائید اقدامات لازم در خصوص انجام مراحل دانش آموختگی آقای عباس سبحانی بعمل آید.

نام و نام خانوادگی رئیس دانشکده:
تاریخ و امضاء و مهر دانشکده:

ماحصل آموخته‌هایم را تقدیم می‌کنم به آنان که مهر آسمانی‌شان آرام‌بخش آلام زینبی‌ام است
به روح پاک پدرم که حاملنده من آموخت تا در عرصه زندگی، ایستادگی و آزادگی تجربه کنم
به سبزترین نگاه زندگی‌ام، چشمان مادرم که دلمان گمبارش بجزای مهربانی‌ها به من آموخت
که هرچه آموختم در مکتب عشق شما آموختم و هرچه بگو شتم قطره‌ای از دریای بی‌کران مهربانی‌تان را پاس نتوانم بگویم
امروز، هستی‌ام به امید شماست و فردا کلید باغ به شتم رضای شما

تقدیم به مهربان فرشتگانی که:

نخات ناب باور بودن، لذت و غرور دانستن، جسارت خواستن، عظمت رسیدن و تمام تجربه‌های یکتا و زیبای زندگی‌ام مدیون حضور

سبز آن‌هاست.

تقدیم به مهربان همسر

که در سایه هم‌دلی و هم‌پاری او به این منظور نائل شدم

تقدیم به پسر دل‌بندم

امیدبخش جانم که آسایش او آرامش من است.

سپاس یزدان را که هر چه دارم از اوست

بدون شک جایگاه و منزلت معلم بزرگ تر از آن است که در مقام قدردانی از زحمات بی‌شائبه‌شان بتوانیم با دست ناتوان خود چیزی بجا بیاوریم؛

اما از آنجایی که تجلیل از مقام معلم، پاس از انسانی است که هدف و غایت آفرینش را؛ تائین

و سلامت امانت‌هایی را که به دستش سپرده‌اند، تضمین می‌کند، بر حسب وظیفه و از باب من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق

از اساتید فرزانه و دلسوز؛ جناب آقای دکتر رضاندام و جناب آقای دکتر حسن بحر العلوم که در کمال سعه صدر، با حسن خلق و فروتنی از پیچ‌گلی به من

دینغ نمودند و زحمت راهمایی این رساله بر عهده گرفتند

و از اساتید شایسته؛ جناب آقای دکتر رسول فرجی که زحمت مشاوره رساله را متقبل شده و با نظرات ارزنده‌شان در تکمیل این پروژه ماریاری

رسانند

؛ همچنین جناب آقای دکتر سید رضا حسینی‌نیا، جناب آقای دکتر هادی باقری و تمامی اساتید بزرگوار که در طی نمودن این مقطع تحصیلی ماریاری رسانده و

از علم و دانش‌شان بسیار بهره‌بردم؛

کمال تشکر و قدردانی را دارم، باشد که این خردترین بخشی از زحمات آنان را پاس گوید.

عباس سجانی

شهریور ۱۳۹۸

تهدیه نامه

اینجانب عباس سبحانی، دانشجوی دکترای رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی (مدیریت ورزشی) دانشگاه صنعتی شاهرود، نویسنده رساله با عنوان " طراحی الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در ایران"، تحت راهنمایی دکتر رضا اندام و دکتر حسن بحرالعلوم متعهد می شوم:

- تحقیقات در این رساله توسط اینجانب انجام شده است و از صحت و اصالت برخوردار است.
- در استفاده از نتایج پژوهش‌های دیگر پژوهشگران، به مرجع مورد استفاده استناد شده است.
- مطالب این رساله تاکنون توسط خود یا فرد دیگری برای دریافت هیچ نوع مدرک یا امتیازی در هیچ جا ارائه نشده است.
- حقوق معنوی این اثر به دانشگاه صنعتی شاهرود تعلق دارد و مقالات مستخرج با نام "دانشگاه صنعتی شاهرود" یا 'Shahrood University of Technology' به چاپ خواهد رسید.
- حقوق معنوی تمام افرادی که در بدست آوردن نتایج اصلی رساله تأثیرگذار بوده‌اند، در مقالات مستخرج از رساله رعایت می‌گردد.
- در تمام مراحل انجام این رساله ضوابط و اصول اخلاقی رعایت شده است.
- در تمام مراحل انجام این رساله در مواردی که به حوزه اطلاعات شخصی افراد دسترسی یافته (یا استفاده شده است) اصل رازداری و اصول اخلاق انسانی رعایت شده است.

عباس سبحانی

شهریور ماه ۱۳۹۸

مالکیت نتایج و حق نشر

تمام حقوق معنوی این اثر و محصولات آن (مقالات مستخرج، کتاب، برنامه های رایانه ای، نرم افزارها و تجهیزات ساخته شده) متعلق به دانشگاه صنعتی شاهرود می باشد. این مطلب باید به نحو مقتضی، در تولیدات علمی مربوطه ذکر شود. استفاده از اطلاعات و نتایج موجود در این رساله بدون ذکر منبع مجاز نمی باشد.

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر طراحی الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در ایران بود. این تحقیق از نظر هدف کاربردی و با استفاده از روش ترکیبی در دو بخش کیفی و کمی انجام شد. در گام نخست، بخش کیفی با بهره‌گیری از نظرات ۱۷ نفر از صاحب‌نظران به روش نظریه‌پردازی زمینه‌بنیان سیستماتیک، الگوی نظری تحقیق تدوین و عوامل مؤثر بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی شناسایی شدند. روابط این الگو نیز تأثیرپذیری راهبردهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی از شرایط علی، زمینه‌ای و مداخله‌گر و همچنین تأثیرگذاری مدیریت امنیت بر پیامدهایی همچون امنیت روانی و توسعه و پیشرفت را نشان دادند. در گام دوم، بخش کمی به روش پیمایشی با هدف سنجش و برازش مدل نظری انجام پذیرفت. جامعه آماری تحقیق در این بخش شامل اساتید مدیریت ورزشی و پژوهشگران، پلیس، مدیران ورزشی، فعالان در زمینه گردشگری ورزشی و گردشگران رویدادهای ورزشی بودند که نمونه‌گیری به صورت در دسترس انجام پذیرفت ($n=240$) و پرسشنامه‌ی مستخرج از مقیاس‌های بخش کیفی به صورت تحت وب و حضوری در اختیار ایشان قرار گرفت. روایی صوری پرسشنامه با استفاده از نظرات متخصصان و اساتید مدیریت ورزشی مورد بررسی و تأیید قرار گرفت. همچنین در قسمت مدل‌سازی تعیین پایایی پرسشنامه با استفاده از دو روش آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی (CR) استفاده شد و روایی آن نیز به استناد شاخص روایی سازه (AVE) و روایی تشخیصی در سطح مطلوب برآورد گردید. به منظور انجام آمار توصیفی از نرم‌افزار SPSS22 و به منظور تحلیل اثرات سازه‌های تحقیق بر روی همدیگر و پیکربندی مدل ساختاری از نرم‌افزار LISREL بهره گرفته شد. برای تدوین مدل‌های اندازه‌گیری سازه‌های تحقیق از تحلیل عاملی تأییدی مرحله اول و دوم استفاده شد که نتایج آن نشان داد که مؤلفه‌های مورد مطالعه قابلیت اندازه‌گیری سازه مورد نظر را دارا می‌باشند. نتایج تحلیل مسیر نیز نشان داد که الگوی ارائه شده از کیفیت مطلوبی برخوردار است. در ادامه پانزده کارشناس (۸ نفر استاد دانشگاه، ۳ نفر افسر ارشد یگان ویژه، ۴ نفر از افراد دارای تجربه برگزاری رویداد)، پرسشنامه AHP را تکمیل کرده و داده‌های این بخش به روش تحلیل سلسله مراتبی با استفاده از نرم‌افزار Expert Choice تجزیه و تحلیل شد تا اولویت عامل‌ها مشخص شود. نتایج نشان داد ارتقاء منابع انسانی به عنوان مهم‌ترین عامل و سپس عامل‌های مدیریت و برنامه‌ریزی، زیرساخت‌ها، حفاظت فیزیکی، امنیت روانی و توسعه به ترتیب اولویت‌بندی شدند. در پایان بر اساس یافته‌های حاصل از بخش کمی و کیفی، پیشنهادهای به برنامه‌ریزان و مدیران در جهت بهبود مدیریت امنیت گردشگری ورزشی ارائه گردید.

واژه‌های کلیدی: مدیریت امنیت، گردشگری ورزشی، رویدادهای ورزشی، الگو

(لیست مقالات مستخرج از پایان نامه)

مقالات علمی پژوهشی:

◀ مقاله: تدوین الگوی مدیریت امنیت گرد شگری ورزشی ایران با رویکرد نظریه داده بنیاد، فصلنامه علمی -

پژوهشی مدیریت و توسعه ورزش، دانشگاه گیلان (پذیرش شده).

◀ مقاله: بررسی نقش مدیریت و برنامه ریزی در مدیریت امنیت گرد شگری ورزشی، نشریه علمی - پژوهشی

مدیریت منابع انسانی در ورزش - دانشگاه صنعتی شاهرود (پذیرش شده).

مقالات همایشی:

◀ "دومین همایش ملی دستاوردهای علوم ورزشی و سلامت"، اهواز - دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور -

آبان ماه ۱۳۹۷. عنوان: بررسی عوامل مؤثر بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی.

◀ "اولین همایش ملی کاوش در علوم ورزشی"، تهران - دانشگاه علامه طباطبائی - آبان ماه ۱۳۹۷ -

عنوان: شناسایی و اولویت بندی عوامل مؤثر بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در ایران.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات پژوهش
۲	۱-۱. مقدمه
۴	۲-۱. بیان مسئله
۸	۳-۱. ضرورت و اهمیت تحقیق
۱۲	۴-۱. اهداف پژوهش
۱۲	۵-۱. سؤالات پژوهش
۱۳	۶-۱. قلمرو پژوهش
۱۳	۷-۱. تعارف واژه‌ها و اصطلاحات
	فصل دوم: ادبیات و پیشینه‌ی پژوهش
۱۸	۱-۲. مقدمه
۱۸	۲-۲. مبانی نظری
۱۸	۱-۲-۲. امنیت
۱۹	۲-۲-۲. تعریف امنیت
۲۱	۳-۲-۲. امنیت انسانی
۲۱	۴-۲-۲. ابعاد و مؤلفه‌های امنیت انسانی
۲۱	۱-۴-۲-۲. امنیت اجتماعی
۲۲	۲-۴-۲-۲. امنیت شخصی
۲۲	۴-۴-۲-۲. امنیت اقتصادی
۲۳	۵-۴-۲-۲. امنیت غذایی
۲۳	۶-۴-۲-۲. امنیت بهداشتی
۲۴	۷-۴-۲-۲. امنیت محیطی
۲۴	۵-۲-۲. گردشگری
۲۵	۶-۲-۲. نقش امنیت در توسعه گردشگری
۲۷	۷-۲-۲. ابعاد امنیت گردشگری
۲۹	۸-۲-۲. گردشگری ورزشی

۳۱	۹-۲-۲. دیدگاه‌های مختلف در مورد گردشگری ورزشی
۳۵	۱۰-۲-۲. گردشگری ورزشی در ایران
۳۷	۱۱-۲-۲. رویداد ورزشی
۳۸	۱۲-۲-۲. خصوصیات رویداد ورزشی
۳۹	۱۳-۲-۲. تقسیم‌بندی رویدادهای ورزشی
۴۳	۱۵-۲-۲. ابعاد امنیت گردشگری ورزشی
۴۳	۱-۱۵-۲-۲. برنامه‌ریزی امنیت
۴۴	۲-۱۵-۲-۲. مدیریت جمعیت
۴۶	۳-۱۵-۲-۲. مدیریت ریسک
۴۸	۴-۱۵-۲-۲. مدیریت بحران
۴۹	۵-۱۵-۲-۲. همکاری سازمان‌های مختلف درگیر رویداد
۵۱	۶-۱۵-۲-۲. آموزش نیروهای انسانی
۵۴	۷-۱۵-۲-۲. فناوری
۵۷	۸-۱۵-۲-۲. حفاظت فیزیکی
۵۸	۳-۲. پیشینه پژوهش
۵۸	۱-۳-۲. پژوهش‌های انجام شده در داخل کشور
۶۵	۲-۳-۲. پژوهش‌های انجام شده در خارج از کشور
۷۲	۴-۲. جمع‌بندی فصل
فصل سوم: روش‌شناسی تحقیق	
۷۴	۱-۳. مقدمه
۷۴	۲-۳. روش‌شناسی پژوهش
۷۴	۳-۳. جامعه و نمونه آماری پژوهش
۷۶	۴-۳. ابزار پژوهش
۷۹	۵-۳. روایی تحقیق کیفی
۸۰	۶-۳. روایی و پایایی ابزار بخش کمی
۸۰	۱-۶-۳. روایی ابزار پژوهش
۸۱	۲-۶-۳. پایایی ابزار پژوهش
۸۲	۷-۳. روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

فصل چهارم: یافته‌های تحقیق

۸۶	مقدمه
۸۶	۱-۴. تجزیه و تحلیل بخش کیفی
۹۱	۲-۴. تجزیه و تحلیل بخش کمی
۹۱	۱-۲-۴. آمار توصیفی
۹۳	۲-۲-۴. آمار استنباطی
۹۳	۱-۲-۲-۴. اعتبار سنجی مدل تحقیق
۹۴	۲-۲-۲-۴. بررسی نحوه توزیع داده ها
۹۵	۳-۲-۲-۴. بررسی هم خطی چندگانه متغیرهای پژوهش
۹۶	۴-۲-۲-۴. مدل اندازه‌گیری
۹۷	۱-۴-۲-۲-۴. مدل اندازه‌گیری شرایط علی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی
۱۰۱	۲-۴-۲-۲-۴. مدل اندازه‌گیری عوامل مداخله‌گر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی
۱۰۴	۳-۴-۲-۲-۴. مدل اندازه‌گیری عوامل زمینه‌ای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی
۱۰۸	۴-۴-۲-۲-۴. مدل اندازه‌گیری فرایند مدیریت امنیت گردشگری ورزشی
۱۱۲	۵-۴-۲-۲-۴. مدل اندازه‌گیری راهبردهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی
۱۱۶	۶-۴-۲-۲-۴. مدل اندازه‌گیری پیامدهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی
۱۲۰	۵-۲-۲-۴. مدل ساختاری
۱۲۴	۶-۲-۲-۴. اولویت بندی عامل‌های اصلی مؤثر بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

۱۲۸	مقدمه
۱۲۸	۱-۵. خلاصه پژوهش
۱۳۱	۲-۵. بحث و بررسی یافته‌ها
۱۴۵	۳-۵. نتیجه‌گیری کلی
۱۴۶	۴-۵. پیشنهادات برخاسته از پژوهش
۱۴۶	۱-۴-۵. پیشنهادات کاربردی
۱۴۸	۲-۴-۵. پیشنهاد برای پژوهش‌های آینده

فهرست منابع

۱۴۹	منابع
-----	-------

فهرست جدول‌ها

عنوان	صفحه
جدول ۳-۱. مقیاس امتیاز دهی ال ساعتی در پرسشنامه تحلیل سلسله مراتبی	۷۹
جدول ۳-۲. نتایج پایایی بین دو کدگذار.....	۸۰
جدول ۴-۱. کدگذاری نهایی نتایج تحلیل محتوای مصاحبه‌ها.....	۸۷
جدول ۴-۲. ویژگی‌های جمعیت شناختی.....	۹۲
جدول ۴-۳. نتایج آزمون حد مرکزی جهت بررسی نحوه توزیع داده‌ها.....	۹۴
جدول ۴-۴. شاخص‌های هم خطی چندگانه در متغیرهای مشاهده شده	۹۵
جدول ۴-۵. بارهای عاملی گویه‌ها و سازه شرایط علی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی	۹۷
جدول ۴-۶. مقایسه میانگین واریانس استخراج شده با مربع ضرایب همبستگی متغیرهای عامل برنامه ریزی رویداد	۹۸
جدول ۴-۷. بررسی سازه مرتبه اول در تشکیل سازه مرتبه دوم.....	۹۹
جدول ۴-۸. شاخص‌های برازش مدل شرایط علی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی	۹۹
جدول ۴-۹. بارهای عاملی گویه‌ها و سازه عوامل مداخله‌گر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی	۱۰۱
جدول ۴-۱۰. مقایسه میانگین واریانس استخراج شده با مربع ضرایب همبستگی متغیرهای عامل زیرساخت	۱۰۲
جدول ۴-۱۱. بررسی سازه مرتبه اول در تشکیل سازه مرتبه دوم.....	۱۰۲
جدول ۴-۱۲. شاخص‌های برازش مدل عوامل مداخله‌گر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی.....	۱۰۳
جدول ۴-۱۳. بارهای عاملی گویه‌ها و سازه عوامل زمینه‌ای امنیت گردشگری ورزشی.....	۱۰۵
جدول ۴-۱۴. مقایسه میانگین واریانس استخراج شده با مربع ضرایب همبستگی عامل شرایط میزبانی رویداد.....	۱۰۶
جدول ۴-۱۵. بررسی سازه مرتبه اول در تشکیل سازه مرتبه دوم.....	۱۰۶
جدول ۴-۱۶. شاخص‌های برازش مدل عوامل زمینه‌ای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی	۱۰۷
جدول ۴-۱۷. بارهای عاملی گویه‌ها و سازه‌های فرایند مدیریت امنیت گردشگری ورزشی.....	۱۰۹
جدول ۴-۱۸. مقایسه میانگین واریانس استخراج شده با مربع ضرایب همبستگی متغیرهای عامل منابع انسانی	۱۱۰
جدول ۴-۱۹. بررسی سازه مرتبه اول در تشکیل سازه مرتبه دوم.....	۱۱۰
جدول ۴-۲۰. شاخص‌های برازش مدل فرایند مدیریت امنیت گردشگری ورزشی.....	۱۱۱
جدول ۴-۲۱. بارهای عاملی گویه‌ها و سازه‌های راهبردهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی.....	۱۱۳
جدول ۴-۲۲. مقایسه میانگین واریانس استخراج شده با مربع ضرایب همبستگی.....	۱۱۴

- جدول ۴-۲۳. بررسی سازه مرتبه اول در تشکیل سازه مرتبه دوم..... ۱۱۴
- جدول ۴-۲۴. شاخص‌های برازش مدل راهبردهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی..... ۱۱۵
- جدول ۴-۲۵. بارهای عاملی گویه‌ها و سازه‌های پیامدهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی..... ۱۱۷
- جدول ۴-۲۶. مقایسه میانگین واریانس استخراج شده با مربع ضرایب همبستگی..... ۱۱۷
- جدول ۴-۲۷. بررسی سازه مرتبه اول در تشکیل سازه مرتبه دوم..... ۱۱۸
- جدول ۴-۲۸. شاخص‌های برازش مدل پیامدهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی..... ۱۱۹
- جدول ۴-۲۹. تحلیل مسیر اثرات سازه‌های تحقیق..... ۱۲۱
- جدول ۴-۳۰. تفکیک اثرات کل، مستقیم و غیرمستقیم الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی..... ۱۲۲
- جدول ۴-۳۱. شاخص‌های برازش مدل ساختاری مدیریت امنیت گردشگری ورزشی..... ۱۲۲

فهرست شکل‌ها

عنوان	صفحه
شکل ۲-۱. گردشگری ورزشی و حیطه‌های ضمنی آن.....	۳۲
شکل ۴-۱. الگوی پارادایمی کدگذاری محوری مدیریت امنیت گردشگری ورزشی.....	۸۹
شکل ۴-۲. الگوی نهایی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی.....	۹۰
شکل ۴-۳. مدل اندازه‌گیری برازش یافته شرایط علی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی.....	۱۰۰
شکل ۴-۴. مدل اندازه‌گیری برازش یافته عوامل مداخله‌گر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی.....	۱۰۴
شکل ۴-۵. مدل اندازه‌گیری برازش یافته عوامل زمینه‌ای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی.....	۱۰۸
شکل ۴-۶. مدل اندازه‌گیری برازش یافته فرایند مدیریت امنیت گردشگری ورزشی.....	۱۱۲
شکل ۴-۸. مدل اندازه‌گیری برازش یافته پیامدهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی.....	۱۱۹
شکل ۴-۹. مدل ساختاری برازش یافته مدیریت امنیت گردشگری ورزشی.....	۱۲۴
شکل ۴-۱۰. درخت سلسله‌مراتبی عامل‌های اصلی و فرعی تشکیل دهنده مدیریت امنیت گردشگری ورزشی.....	۱۲۵
شکل ۴-۱۱. نتایج تحلیل سلسله‌مراتبی عوامل اصلی تشکیل دهنده مدیریت امنیت گردشگری ورزشی.....	۱۲۶

فصل اول:

کلیات تحقیق

کلیات تحقیق

اساس زندگی مدرن مبتنی بر سرعت، تکنولوژی و ثروت است و این سه مقوله تحولی شگرف در روند زندگی نوین بشری ایجاد کرده‌اند. امروزه به دنبال این تحولات، ارتباطات اجتماعی بسیار سهل و روان گردیده و همین موضوع پیوند یا اختلاط فرهنگ‌ها و تعامل جوامع انسانی با یکدیگر را به دنبال داشته است. در این میان صنعت گردشگری را می‌توان به‌عنوان یک عامل تسهیل‌کننده در برقراری ارتباطات بین قومی قلمداد نمود، زیرا به‌عنوان پیش‌فرض وجود یک سطح حداقلی از صلح و امنیت را برای توسعه می‌طلبد (وندنبرگ^۱، ۲۰۰۷). حضور گردشگران در یک کشور، علاوه بر توسعه اقتصاد و تبادلات فرهنگی، بهترین تبلیغ در مورد وجود امنیت در آن کشور است (برندان^۲، ۲۰۱۶)؛ که این امر، به افزایش تصاعدی تعداد گردشگران می‌انجامد؛ بنابراین، به نظر می‌رسد با توجه به شرایط جدید در صنعت گردشگری؛ بازتعریف رابطه امنیت ملی و گردشگری، امری ضروری است (صیدایی و هدایتی مقدم، ۱۳۸۹).

در عرصه گردشگری، امنیت به معنای عام آن از اهمیت فراوانی برخوردار است؛ زیرا احراز امنیت در عرصه‌های مختلف از جمله امنیت اقتصادی، سیاسی، قانونی، اجتماعی، روانی و غیره بر میزان ورود گردشگران و تمایل آن‌ها به اقامت در کشور میزبان و نیز سفرهای مجدد تأثیرگذار است (هزارجریبی، ۱۳۹۰). همان‌طور که منسفلد و پیزام^۳ (۲۰۰۷) بیان می‌کنند، اگر زیرساخت‌ها و خدمات حمایتی در یک مقصد گردشگری مطابق با معیارهای قابل‌قبول نباشد امنیت گردشگران در معرض مخاطرات متنوعی قرار گرفته و صنعت گردشگری را دچار رکود می‌کند. سطوح بالای امنیت وقتی ایجاد می‌شوند که کیفیت غذا، بهداشت، اقامتگاه، فعالیت‌های گردشگری، تسهیلات حمل‌ونقل و خدمات سلامتی همه به‌دقت در یک صنعت گردشگری لحاظ شوند. با این وصف امنیت می‌تواند یکی از مؤلفه‌های مهم جذب گردشگر برای ارتقا

---

^۱. Van Den Berghe

^۲. Brendan

^۳. Mansfeld & Pizam

و توسعه این صنعت باشد که تأثیر شگرفی بر گردشگری و اتخاذ تصمیم از جانب گردشگران برای سیروسفر و بازدید از مکان‌های تاریخی و طبیعی و ورزشی به همراه دارد. یکی از بخش‌های مهم و پراهمیت که قابلیت تبدیل به فرا بخشی در صنعت گردشگری را دارد، ورزش است که از آن به‌عنوان گردشگری ورزشی نام‌برده می‌شود (قیامی راد و همکاران، ۱۳۸۷). ورزش همچون دیگر عوامل جلب‌کننده، یکی از جذابیت‌های گردشگری است، با این تفاوت که جلب‌کننده‌ای منحصر به فرد است. ورزش این توانایی را دارد که گردشگران زیادی را به خود جلب کند؛ بنابراین رویدادهایی که در بردارنده ورزش هستند، خود نوعی جذابیت به شمار می‌آیند و به‌عنوان یک عامل جلب‌کننده گردشگری به شهر یا کشور مقصد عمل می‌کنند (ادبی فیروزجاه، ۱۳۸۵).

گردشگری ورزشی به‌عنوان سومین صنعت رایج در جهان (صداقتی و همکاران، ۱۳۹۰) تعاریف و انواع گوناگونی دارد؛ یکی از معروف‌ترین تعاریف‌های گردشگری ورزشی مربوط به گیبسون^۱ (۱۹۹۸) است؛ او گردشگری ورزشی را این‌گونه تعریف می‌کند: مسافرت بر مبنای اوقات فراغت که افراد به‌منظور بازی یا تماشای فعالیت‌ها موقتاً از محل زندگی خود خارج می‌شوند. از نظر گیبسون گردشگری ورزشی سه رفتار کلی شامل تماشا کردن (گردشگری ورزشی رویداد)^۲، مشارکت^۳ (گردشگری ورزشی فعال)^۴ و بازدید یا گرامی داشتن جاذبه‌های مشهور ورزشی (گردشگری ورزشی خاطرات)^۵ را در برمی‌گیرد.

با توجه به توسعه روزافزون صنعت گردشگری ورزشی و منافع اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی این صنعت، لزوم توجه به برقراری امنیت گردشگران ورزشی بیش‌ازپیش احساس می‌شود (امری^۶، ۲۰۰۲). از سوی دیگر، مدیران رویدادهای ورزشی و متصدیان گردشگری ورزشی همواره تلاش می‌کنند تا رویدادهای

---

1. Gibson

2. Event Sport Tourism

3. Participant

4. Active Sport Tourism

5. Nostalgia

6. Emery

تحت مدیریت آن‌ها به بهترین نحو برگزار شود. این مدیران در برگزاری رویدادهای ورزشی با چالش‌های عمده‌ای همچون حمل‌ونقل و ترافیک، مسائل پزشکی و اورژانسی، افتتاحیه و اختتامیه، اسکان و تغذیه و غیره روبرو هستند (فرجی، ۱۳۹۳).

وجود جمعیت بسیار زیاد در رویدادهای ورزشی که بخشی از این جمعیت را گردشگران ورزشی تشکیل می‌دهند، احتمال وقوع حوادث امنیتی مخصوصاً حملات تروریستی را به شدت افزایش می‌دهد؛ بنابراین، مدیران و مسئولان رویدادهای ورزشی باید اقداماتی را برای پیشگیری از وقوع این حوادث انجام دهند. حوادث و اتفاقاتی که در داخل و خارج از کشور اتفاق افتاده است، وجود یک نظام تأمین امنیت در رویدادهای ورزشی و مقاصد گردشگری ورزشی را اجتناب‌ناپذیر می‌سازد. با توجه به این که اطلاعات و مدارک علمی بسیار اندک در زمینه امنیت رویدادهای ورزشی داخل کشور و مخصوصاً گردشگری ورزشی وجود دارد به نظر می‌رسد که انجام پژوهش‌های بیشتر با هدف بومی‌سازی و تعیین استانداردهای امنیتی ویژه برای پوشش رویدادهای ورزشی بتواند اطلاعات کاربردی ارزشمندی در بستر مدیریت رویدادهای ورزشی فراهم کند.

۱-۲. بیان مسئله

در دهه اخیر صنعت گردشگری به‌عنوان منبعی برای توسعه پایدار، موردتوجه بسیاری از کشورهای جهان بوده است. در واقع گردشگری تنها بخش اقتصاد است که می‌تواند با کمترین هزینه توسعه مداوم و مستمر کشورها را فراهم نماید. گردشگری پایدار در گرو توسعه پایدار است؛ توسعه گردشگری نیاز به امنیت در بخش‌های مختلف اعم از اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و زیرساخت‌های کشور دارد (صیدایی، ۱۳۸۹). بدون وجود امنیت در یک کشور، امکان شکل‌گیری جریان گردشگری انبوه وجود ندارد؛ چراکه امنیت، نیاز اساسی و ابتدایی انسان است و بدون تضمین آن، هرچند سایر مؤلفه‌های گردشگری پررنگ باشند، کارایی و اثر خود را از دست می‌دهند و در سایه ناامنی محو می‌شوند (متقی، ۱۳۹۵). امنیت و گردشگری دو عنصر وابسته به یکدیگر هستند که در فرآیند یک تعامل دوجانبه تأثیر متقابل افزایشی یا کاهش‌ی نسبت به هم دارند. تعامل

فوق در صورتی می‌تواند به نتایج مطلوب دست یابد که در ترکیب با متغیرهای جغرافیای انسانی و محیطی (جوامع میزبان) قرار گیرد و بومی‌سازی گردد. ترکیب نادرست این سه ضلع نه تنها هزینه‌ها را بشدت افزایش می‌دهد، بلکه می‌تواند مشکلات اجتماعی و امنیتی ایجاد نماید (لطفی و خامه چی، ۱۳۹۱).

با توجه به لزوم تقویت و توسعه صنعت گردشگری برای دستیابی به اعتبار و جایگاه این صنعت در سطح بین‌المللی، بایستی بخش‌های مختلف این صنعت شناسایی شود و به بخش‌های پراهمیت توجه ویژه مبذول داشت. پیوند میان گردشگری و ورزش نوع جدیدی از گردشگری را ایجاد نموده که ساختار جدید و جامعی برای پر کردن اوقات فراغت و تفریح همراه با نشاط روحی و جسمی انسان‌ها ایجاد کرده است (حیدری، ۱۳۹۰). با توجه به این‌که اقتصاد کشور ایران اتکای شدیدی به فروش و درآمد حاصل از نفت خام دارد و متغیرهای کلان اقتصادی یا دنباله‌روی از قیمت جهانی نفت و یا تحریم‌ها در این بخش دچار نوسانات شدید می‌شود و با توجه به جمعیت جوان کشور و بالا بودن نرخ بیکاری، توسعه صنعت گردشگری ورزشی در ایران اهمیت بالایی دارد (قیامی راد و محرم زاده، ۱۳۸۷). گردشگری ورزشی به مسافرت بر پایه فراغت تعریف می‌شود که افراد به‌طور موقت از محل زندگی‌شان خارج شده (فانک و براون^۱، ۲۰۰۷) و سه رفتار عمده را دربر می‌گیرد: شرکت کردن (گردشگری ورزشی فعال)، تماشا کردن (گردشگری ورزشی رویداد یا غیرفعال) و بازدید کردن از جذابیت‌های مشهور مربوط به ورزش مثل بازدید از شخصیت‌های ورزشی، موزه‌های ورزشی، ورزشگاه‌های مهم و غیره (گردشگری خاطرات ورزشی) (گیبسون^۲، ۲۰۰۵).

در طول رقابت‌های مختلف ورزشی در کشورهای مختلف، امنیت همواره از اساسی‌ترین دغدغه‌های مسئولان برگزاری رقابت‌ها بوده است. امنیت را می‌توان از نقطه‌نظر اجتماعی و فرهنگی، وضعیتی آرام تلقی کرد که انسان نسبت به جان، مال، ناموس، حیثیت، هویت، ارتباطات، تفکرات و ارزش‌های خود در زمان حال و آینده اطمینان داشته باشد و شبانه‌روز را با تحمل حداقل ریسک ممکن سپری نماید (صالحی امیری و

---

¹. Funk & Bruun

². Gibson

افشاری نادری، ۱۳۹۰). با این وصف امنیت می‌تواند یکی از مؤلفه‌های مهم جذب گردشگر برای ارتقا و توسعه این صنعت باشد که تأثیر شگرفی بر گردشگری و اتخاذ تصمیم از جانب گردشگران برای سیروسفر و بازدید از مکان‌های تاریخی و طبیعی و ورزشی دارد. گردشگران خواهان سفری بدون خطر و دغدغه‌اند و محافظه‌کاری و احتیاط آنان موجب می‌گردد آسایش و آرامش، اعتماد و امنیت بیشتری را طلب نمایند (حاجی اسماعیلی و کیان پور، ۱۳۹۳). تجمع زیاد جمعیت در رویدادهای ورزشی بزرگ می‌تواند آن‌ها را به هدفی بالقوه برای تروریست‌ها تبدیل کند، از طرفی خطرهای طبیعی بالقوه و بحران‌های متعدد دیگر همواره تهدیدهایی جدی برای این رویدادها و گردشگران به حساب می‌آیند (هارست و همکاران^۱، ۲۰۰۷). دولت و نیروهای انتظامی و امنیتی می‌توانند با مهیا ساختن زیرساخت‌های لازم توسعه گردشگری، امنیت را برای گردشگران فراهم کنند که در این میان عملکرد سازمان‌ها و مدیران ورزشی در برقراری امنیت و توسعه آن نقش بسزایی در امنیت ادراک‌شده توسط گردشگران ورزشی دارد. یکی از حیطة‌های مهم مدیریت ورزشی، مدیریت رویدادها و مسابقات ورزشی است. اداره فعالیت‌های ورزشی و سرگرمی و امکاناتی که این فعالیت‌ها در آن‌ها انجام می‌شوند نیازمند مهارت‌ها و توانایی‌های بسیاری است (احسانی، ۱۳۹۲). حساسیت فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی رویدادهای ورزشی از یک‌طرف و گستردگی و کثرت آن‌ها از طرف دیگر ایجاب می‌کند که مدیران و برگزارکنندگان این رویدادها از دانش، مهارت و تجربه لازم در برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی و هدایت رویدادهای ورزشی برخوردار باشند (حمیدی، ۱۳۸۸).

رویدادهای ورزشی می‌توانند به‌صورت بالقوه غیرقابل کنترل شوند. هنگامی که موردی اضطراری و اورژانسی در خلال این نوع رویداد اتفاق می‌افتد، مدیریت چنین وضعیتی به آرامی و با کمترین خسارت ممکن به افراد حاضر در رویداد تبدیل به نگرانی و توجه بر حق برگزارکنندگان رویداد می‌شود (سونمز و سویل^۲، ۱۹۹۸)؛

---

^۱. Hurst & et al

^۲. Sonmez & Sevil

بنا بر پیشنهاد سی اسلک و همکاران^۱ (۲۰۱۰) بهتر است سازمان‌های ورزشی در برابر ریسک‌های تهدیدکننده ورزش، رویکرد مدیریت ریسک اتخاذ نمایند که مهم‌ترین چالش در این زمینه شناسایی تهدیدات واقعی و نیز اقدامات مقابله‌ای مناسب در برابر تهدیداتی همچون ریسک ترورهای سیاسی سازمان‌دهی شده (مثل تهدیدات بمب‌گذاری، ...)، بی‌نظمی‌های اجتماعی سازمان‌دهی شده (مثل هولیگان‌یسم) و برنامه‌ریزی نشده (مثل بی‌نظمی‌های جمعیت) است (سی اسلک و همکاران، ۲۰۱۰).

با توجه به گسترش روزافزون تروریسم در جهان و مشاهده وقایع اتفاق افتاده در این زمینه در سطح بین‌الملل و کشورهای مختلف و همچنین فعالیت برخی گروهک‌های تروریستی در ایران، همواره باید به مسئله تروریسم و امنیت به‌طور جدی نگریست و با توجه به حضور خیل عظیم گردشگران ورزشی داخلی و خارجی در رویدادهای ورزشی و مقاصد گردشگری ورزشی، همواره باید این ذهنیت وجود داشته باشد که رویدادهای ورزشی می‌توانند جزء اهداف تروریست‌ها باشند و امنیت گردشگران می‌تواند به‌صورت بالقوه در خطر باشد، لذا اتخاذ تدابیر و راهکارهای پیشگیرانه از سوی مسئولان، مدیران و متصدیان حوزه گردشگری (به‌ویژه نیروهای امنیتی و نیز مسئولان برگزاری رویدادها، مدیران گردشگری) ضروری است؛ اما به نظر می‌رسد در این زمینه پژوهش‌های علمی معتبری به‌ویژه در داخل کشور بسیار محدود بوده و دستورالعمل‌های کاربردی منسجم بسیار اندکی موجود است؛ از این رو طراحی الگویی جهت مدیریت امنیت در حوزه گردشگری و برگزاری رویدادهای ورزشی یکی از نیازهای اصلی کشور است. به‌عبارت‌دیگر شناسایی عناصر و چگونگی روابط بین عناصر تشکیل‌دهنده و مرتبط با مدیریت امنیت گردشگری ورزشی به‌منظور دستیابی به یک مدل بومی مبتنی بر شرایط کشور در این زمینه مسئله اصلی تحقیق را تشکیل می‌دهد؛ بنابراین سؤال اصلی تحقیق این است که الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی از چه مؤلفه‌هایی تشکیل شده و روابط بین

---

^۱. Cieslak & et al

این مؤلفه‌ها چگونه است؟ لذا هدف از این پژوهش در مرحله اول طراحی و تدوین الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی و در مرحله دوم بررسی و برازش مدل می‌باشد.

۱-۳. ضرورت و اهمیت تحقیق

با توجه به توسعه روزافزون صنعت گردشگری ورزشی و منافع اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی این صنعت، لزوم توجه به برقراری امنیت گردشگران ورزشی بیش‌ازپیش احساس می‌شود (امری^۱، ۲۰۰۲). امنیت دارای حوزه‌های مختلفی می‌باشد که یکی از مهم‌ترین حوزه‌ها امنیت ورزشی است که به معنی برگزاری رویدادها و مسابقات ورزشی به‌دوراز هرگونه خطر و تهدید و دلهره است و مدیریت امنیت ورزشی، ماهیت و گستره امنیت ورزشی و مسائل تهدیدکننده رویدادهای ورزشی مانند تروریسم، ازدحام جمعیت، بلایای طبیعی در ورزش را مورد بررسی و مطالعه قرار می‌دهد (هال و همکاران^۲، ۲۰۱۰). گردشگری و حوادث امنیتی پدیده‌هایی درهم‌تنیده‌اند. وقتی حوادث امنیتی مانند جنگ، تروریسم، جرم و ناآرامی‌های داخلی در مناطق گردشگری یا نزدیک به این مناطق اتفاق می‌افتد، صنعت گردشگری، گردشگران و مردم محل را متأثر می‌سازد (منسفلد و پیزام، ۲۰۰۷).

در کشورهای پیشرو در بخش صنعت، مجموعه صنعت گردشگری که به صادرات سفید معروف است، بین ۴ تا ۶ درصد از تولید ناخالص داخلی^۳ را شامل می‌شود که در این میان سهم گردشگری ورزشی ۱ تا ۲ درصد می‌باشد. بر اساس گزارش سازمان گردشگری جهانی^۴ تعداد گردشگران جهان به‌طور متوسط سالیانه ۴/۳ درصد رشد دارند که پیش‌بینی می‌گردد این تعداد تا سال ۲۰۲۰ به ۱/۶ میلیارد نفر برسد. بر همین اساس هزینه‌های گردشگران در سراسر جهان در هر سال به‌طور متوسط ۶/۷ درصد در حال رشد است که

---

1. Emery

2. Hall & et al

3. GDP

4. WTO

این هزینه‌ها نیز تا سال ۲۰۲۰ می‌تواند به ۲ تریلیون دلار برسد (ادبی فیروزجاه و همکاران، ۱۳۸۸). این موضوع هنگامی قابل تأمل می‌گردد که بدانیم گردشگری ورزشی در میان ابعاد مختلف صنعت گردشگری دارای بیشترین سرعت رشد است، طوری که نرخ رشد آن سالیانه ۱۰ درصد برآورد می‌گردد (جاگو^۱، ۲۰۰۳).

بنابراین، گردشگری ورزشی امروزه به‌عنوان یک پدیده چندبعدی، بیش از هر زمان دیگر جایگاه خود را در جوامع بشری باز نموده است (اصفهانی و همکاران، ۱۳۸۸) این پدیده می‌تواند در ابعاد گوناگون اجتماعی، اقتصادی و حتی سیاسی اثرات مثبت فراوانی بر جوامع داشته باشد (هیگام^۲، ۲۰۰۶). بر همین اساس بسیاری از کشورها با سرمایه‌گذاری‌های فراوان در این صنعت تلاش بر کسب این منافع دارند. به‌طور مثال کشور ترکیه با سرمایه‌گذاری بر قابلیت‌های گردشگری خود توانست در سال ۲۰۰۷ با جذب ۱۲۰۰ تیم ورزشی از سراسر دنیا که غالباً باهدف آماده‌سازی پیش از فصل مسابقات خود به این کشور سفر کرده بودند، ۶ میلیون دلار درآمد کسب نماید (ایکوز^۳، ۲۰۱۰). اثرات توسعه این صنعت تا حدی ملموس و قابل توجه است که به گزارش بسیاری از منابع معتبر، امروزه مدیران عالی کشورهای مختلف برای کسب میزبانی رویدادهای ورزشی در سطح بین‌المللی رقابت شدیدی با یکدیگر دارند (سوارت^۴، ۲۰۰۷). برای این موضوع نیز کشور قطر می‌تواند بهترین مثال باشد که توانست با تلاش و سرمایه‌گذاری‌های فراوان گوی سبقت را از رقبای قدرتمند خود از جمله انگلستان در کسب میزبانی جام جهانی فوتبال ۲۰۲۰ بریابد.

در شرایطی که درآمد کشورهای پیشرفته جهان از محل گردشگری ورزشی سالانه چیزی بیش از ۲۰ میلیارد دلار است، کشور ما باوجود قرار گرفتن در میان ۵ کشور اول جهان از نظر داشتن تنوع زیستی و جاذبه‌های طبیعی و به‌طور کلی قرار گرفتن در میان ده کشور اول جهان به لحاظ وجود جاذبه‌های

---

1. Jago
2. Higam
3. Icoz
4. Swart

گردشگری حتی در میان چهل کشور نخست جهان در زمینه پذیرش گردشگر قرار نگرفته است (اصفهانی، ۱۳۸۸)؛ به‌عنوان یکی از مهم‌ترین دلایل عدم رشد گردشگری و پذیرش گردشگر شاید بتوان به مسئله امنیت اشاره کرد. ایران در چند دهه گذشته، به دلیل مسائل سیاسی و ایدئولوژیک، مورد حمله تبلیغات منفی و سیاه‌نمایی رسانه‌های بین‌المللی خارجی واقع شده و چهره ناامنی از آن در سطح بین‌المللی ارائه شده است که احتمالاً بر ورود گردشگران خارجی به کشور تأثیر منفی داشته است.

نتایج تحقیق مناکر و همکاران^۱ (۲۰۱۹) نشان داد که برگزاری رویدادهای ورزشی باعث تغییر در تعداد، نوع و زمان وقوع جرائم در اطراف اماکن ورزشی گردیده است. بر همین اساس در طول برگزاری رقابت‌های مختلف ورزشی در کشورهای مختلف، امنیت همواره از اساسی‌ترین دغدغه‌های مسئولان برگزاری رقابت‌ها بوده است؛ برای مثال کشور یونان در طول مسابقات المپیک ۲۰۰۴ آتن از ۴۵ هزار نیروی امنیتی و پلیس استفاده کرد که این تعداد سه برابر نیروهای امنیتی به کار گرفته شده در المپیک ۲۰۰۰ سیدنی بود. نصب صدها دوربین در خیابان‌های شهر آتن، به‌کارگیری بالگرد و هواپیما از مهم‌ترین اقدامات امنیتی یونان بوده است و یا به هزینه شش و نیم میلیارد دلاری کشور چین که صرف تأمین امنیت بازی‌های المپیک ۲۰۰۸ پکن شد می‌توان اشاره کرد (هال و همکاران، ۲۰۱۲). در ایران نیز مانند دیگر کشورها در هنگام برگزاری رویدادهای ورزشی اتفاقاتی افتاده است که توجه به مدیریت امنیت رویدادهای ورزشی را بیش‌ازپیش مورد توجه قرار داده است، از جمله این اتفاقات می‌توان به مرگ ۹ کوهنورد در کوه‌های اشترانکوه لرستان در سال ۱۳۹۶، حادثه ورزشگاه آزادی ۱۳۸۴ که در پایان بازی فوتبال تیم ملی فوتبال ایران و ژاپن، به دلیل ازدحام بیش‌ازحد جمعیت برای خروج از ورزشگاه به کشته شدن ۷ نفر و زخمی شدن ۳۹ نفر منتهی شد و همچنین به اتفاقات لیگ برتر فوتبال ایران در سال ۱۳۹۸ که باعث وقوع درگیری بین طرفداران تیم‌های فوتبال پرسپولیس و سپاهان و مجروح شدن ۳۰۰ نفر در این دیدار و یا بی‌نظمی‌های ایجاد شده در خلال

---

^۱. Menaker, McGranahan & Sheptak

فینال جام حذفی ۱۳۹۸ بین پرسپولیس و داماش گیلان اشاره کرد. وقوع این گونه حوادث ناگوار در میادین ورزشی برآیندی از کارکرد حوزه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی است (شاه منصوری و مظفری، ۱۳۸۵) و خاص یک کشور و یا یک رشته ورزشی نیست و در اکثر کشورها و تقریباً در تمام رشته‌های ورزشی به وقوع می‌پیوندد (امری، ۲۰۱۰).

وقوع حوادث امنیتی در رویدادهای ورزشی و همچنین مخاطرات احتمالی برای گردشگران ورزشی، وجهه کشور را در مجامع بین‌المللی زیر سؤال خواهد برد؛ لذا انجام پژوهش‌هایی با تمرکز بر امنیت گردشگری ورزشی و رابطه آن با مسائلی چون امنیت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و همچنین امنیت حمل‌ونقل و اسکان و تغذیه گردشگران ورزشی و مسائل میزبانی و تشریفات می‌تواند در این زمینه اطلاعات گسترده‌تری فراهم نماید و از طریق ارائه داده‌های کمی، زمینه تصمیم‌گیری کارآمدتر برای مدیران و متصدیان گردشگری ورزشی فراهم و یک دستورالعمل جامع برای مقابله و مدیریت مناسب برای انواع چالش‌ها فراهم شود.

بهبود امنیت گردشگری ورزشی از طریق انجام این گونه مطالعات علمی و فراهم کردن بستر برای سایر مطالعات در این زمینه، ضمن جلوگیری از وقوع حوادث ناگوار و حفاظت از جان گردشگران ورزشی نشان‌دهنده ثبات و امنیت در داخل کشور و ارائه وجهه مثبت در تمام دنیا خواهد بود که می‌تواند منتج به رشد و ارتقای صنعت گردشگری و به‌ویژه گردشگری ورزشی در کشور گردد. بنابراین، در این پژوهش سعی شده است متغیرهای مرتبط با امنیت گردشگری ورزشی به‌صورت جامع شناسایی و با استفاده از تحلیل کمی آن‌ها الگوی ارتقای امنیت در گردشگری ورزشی ارائه شود؛ قابل ذکر است که علاوه بر کاربردی بودن، یکی دیگر از ویژگی‌های پژوهش حاضر نو و بدیع بودن آن در داخل کشور است و انجام این پژوهش می‌تواند کمک شایانی به مدیران و متصدیان امر گردشگری ورزشی در تأمین امنیت رویدادهای ورزشی و بهبود سیستم‌های تأمین امنیت گردشگران ورزشی نماید و زمینه و راهگشای پژوهش‌های آینده قرار گیرد. با توجه به بررسی‌های به‌عمل‌آمده پژوهش‌های انجام‌شده در زمینه امنیت گردشگری ورزشی در داخل کشور

بسیار محدود بود و در محدود پژوهش‌های انجام شده به عوامل مخل امنیت گردشگری مانند دزدی و قتل و بزه‌کاری پرداخته شده بود و دیگر پژوهش‌های یافت شده به امنیت در دیگر بخش‌های ورزش مانند فوتبال اشاره شده بود (فرجی، ۱۳۹۳؛ نادریان جهرمی و همکاران، ۱۳۹۲؛ اسدی و همکاران، ۱۳۹۴؛ اصفهانی، ۱۳۹۰) و پژوهش جامعی که به بررسی عوامل مؤثر بر ارتقا مدیریت امنیت در گردشگری ورزشی ایران پرداخته باشد، یافت نشد لذا با توجه به اهمیت موضوع امنیت در شرایط امروزی به دلیل رشد حملات تروریستی و در معرض خطر قرار گرفتن گردشگران ورزشی، انجام این پژوهش جهت پیشگیری از حوادث و بهبود وضعیت کنونی ضروری به نظر می‌رسد.

۱-۴. اهداف پژوهش

۱-۴-۱. هدف کلی

هدف از انجام این پژوهش طراحی الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در ایران می‌باشد.

۱-۴-۲. اهداف اختصاصی

۱. شناسایی عوامل مؤثر بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در ایران
۲. طراحی الگوی مدیریت امنیت در گردشگری ورزشی ایران
۳. اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در ایران

۱-۵. سؤالات پژوهش

۱-۵-۱. سؤال اصلی پژوهش

مناسب‌ترین الگوی مدیریت امنیت در گردشگری ورزشی ایران کدام است؟

۱-۵-۲. سوالات فرعی پژوهش

۱. عوامل مؤثر بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در ایران کدام‌اند؟
۲. الگوی مناسب برای مدیریت امنیت در گردشگری ورزشی ایران چگونه است؟
۳. مهم‌ترین عوامل مؤثر بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در ایران کدام‌اند؟

۱-۶. قلمرو پژوهش

به‌طور کلی این پژوهش از نظر موضوعی، محدود به مطالعه الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در کشور است که در حیطه مدیریت برگزاری رویداد و گردشگری در ورزش انجام شده است. از لحاظ محدوده مکانی این پژوهش در سطح کشور و از لحاظ محدوده شرکت‌کنندگان شامل مدیران و برگزارکنندگان رویدادهای ورزشی، نیروی انتظامی و مسئولان حفاظت و تأمین امنیت رویدادهای ورزشی، گردشگران ورزشی (شرکت‌کنندگان در رویداد، تماشاگران و گردشگران خاطرات)، فعالین در عرصه گردشگری ورزشی و همچنین برخی اساتید و پژوهشگران آگاه و آشنا به موضوع می‌باشد؛ هم‌چنین از نظر زمانی محدود به سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸ می‌باشد.

۱-۷. تعارف واژه‌ها و اصطلاحات

امنیت^۱: از نقطه نظر اجتماعی و فرهنگی، امنیت وضعیت آرامی است که انسان نسبت به جان، مال، ناموس، حیثیت، هویت، ارتباطات، تفکرات و ارزش‌های خود چه در زمان حال و چه در زمان آینده اطمینان داشته و شبانه‌روز را با تحمل حداقل ریسک ممکن سپری نماید (صالحی امیری و افشاری نادری، ۱۳۹۰). در این پژوهش نیز امنیت به معنی اطمینانی است که گردشگران حاضر در رویدادهای ورزشی، نسبت به جان و مال خود دارند و ساعات و دقایق حضور خود در اماکن ورزشی را با حداقل ریسک ممکن سپری می‌کنند.

---

^۱. Security

امنیت ورزشی: امنیت ورزشی به معنی برگزاری رویدادها و مسابقات ورزشی به دور از هرگونه خطر و تهدید و دلهره است.

امنیت گردشگری: امنیت گردشگری عبارت از مصونیت ادراک شده یا واقعی گردشگر هنگام مسافرت به مقصدی خاص می‌باشد (منسفلد، ۲۰۰۰).

گردشگری^۱: گردشگری یک صنعت خدماتی است که شامل تعدادی از ترکیبات مادی و غیرمادی می‌باشد. عناصر مادی شامل سیستم‌های حمل‌ونقل (هوایی، راه‌آهن، جاده‌ای، آبی و فضایی)، پذیرایی (مسکن، غذا، تورها) و خدمات مربوط به آن نظیر خدمات بانکی، بیمه و خدمات بهداشتی و ایمنی می‌شود. عناصر غیرمادی شامل استراحت، آرامش، فرهنگ، ماجراجویی و تجربیات جدید و متفاوت می‌باشد (صدر موسوی و دخیلی، ۱۳۸۶).

گردشگری ورزشی^۲: مشارکت فعال یا غیرفعال در تمام اشکال فعالیت‌های ورزشی که به صورت اتفاقی یا برنامه‌ریزی شده و به دلایل تجاری یا غیرتجاری که لازمه آن سفر به مکانی خارج از محل زندگی و کار روزمره باشد (معین فرد، ۱۳۸۹).

رویداد ورزشی: رویدادی کاملاً اختصاصی، با برنامه، از قبل آماده شده و از نظر زمانی محدود است که در آن تعدادی ورزشکار با اهداف و دلایل مشخص شرکت می‌کنند و یا در برگزاری آن مشارکت دارند و به منظور تماشای آن تعداد زیادی تماشاگر انتظار می‌رود (جلالی فراهانی و علی دوست قهفرخی، ۱۳۹۰). منظور از رویداد ورزشی در این پژوهش تمام رویدادهایی است که گردشگران به منظور مشارکت و یا تماشای فعالیت ورزشی به محل میزبانی رویداد سفر می‌کنند.

---

1. Tourism
2. Sport Tourism

زیرساخت^۱: زیرساخت، تسهیلات و ساختارهای فیزیکی اولیه جهت انجام عملیات و فرایندهای اجتماعی است (فرهنگ لغت آکسفورد، ۲۰۱۴)؛ و در این پژوهش نیز به ساختارهای فیزیکی مورد نیاز برای برگزاری رویدادهای ورزشی و ورزشی اطلاق می‌شود. زیرساخت یکی از عامل‌های اصلی مؤثر بر مدیریت امنیت رویدادهای ورزشی می‌باشد.

حفاظت فیزیکی^۲: حفاظت فیزیکی (امنیت فیزیکی) شامل اقدامات حفاظتی مختلف جهت محافظت از ساختمان‌ها و اماکن و تجهیزات آن‌ها در برابر عملیات تخریب، ایجاد اختلال، دزدی و سایر خرابکاری‌ها است. در این پژوهش، حفاظت فیزیکی شامل انجام اقداماتی برای محافظت از اماکن ورزشی و جلوگیری از دسترسی غیرمجاز افراد به اماکن، تأسیسات و تجهیزات آن جهت جلوگیری از خرابکاری، جاسوسی، خسارت و دزدی علیه گردشگران می‌باشد.

پرسنل و کارکنان: در این پژوهش منظور از پرسنل، همه کارکنان دائم و موقتی هستند که برای برگزاری رویدادهای ورزشی و مشارکت در امر گردشگری ورزشی وظیفه مشخصی را به عهده گرفته و شامل پرسنل امنیتی (نیروهای انتظامی) و غیرامنیتی (کارکنان اماکن ورزشی، مدیران و کارکنان برگزاری رویدادهای ورزشی، نیروهای داوطلب و سایر دست‌اندرکاران برگزاری رویداد) می‌باشد.

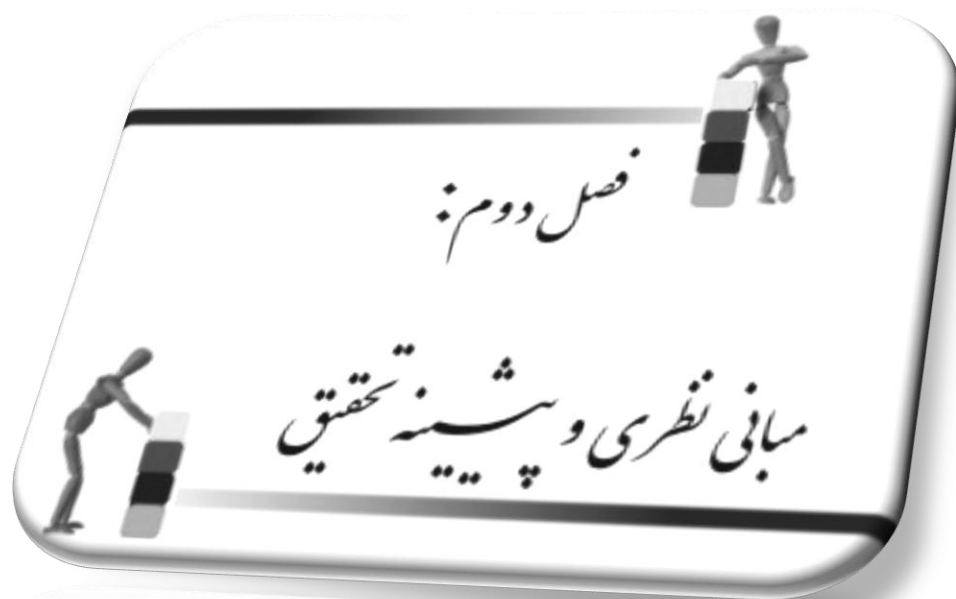
آموزش و تمرین پرسنل: شامل آموزش همه پرسنل و کارکنان اعم از نیروهای انتظامی و امنیتی و نیز کارکنان و برگزارکنندگان روز مسابقه در مورد روش‌های مختلف کنترل و مدیریت جمعیت، آشنایی با وظایف خود در هنگام تهدیدات امنیتی و غیره و نیز تمرین موارد فوق است و همچنین آموزش گردشگران در مورد مصادیق مجرمانه، نحوه رفتار هنگام بروز خطر و بحران و غیره می‌باشد.

---

1. Infrastructure

2. Physical Protection

مدیریت و برنامه‌ریزی: برنامه‌ریزی که یکی از وظایف مدیریت است به معنی تعیین هدف‌ها و اتخاذ روش‌هایی است که مدیران را به نتیجه مطلوب می‌رساند (فرجی، ۱۳۹۳). در این پژوهش منظور از مدیریت و برنامه‌ریزی، اتخاذ و مدیریت روش‌هایی است که به کنترل بهتر جمعیت حاضر در رویدادهای ورزشی، گردشگران ورزشی و افزایش امنیت آن‌ها کمک می‌کند و معمولاً مدیریت این‌گونه اقدامات به عهده مدیران و مسئولان برگزاری رویداد است.

۲-۱. مقدمه

در این فصل با توجه به هدف‌های این پژوهش در تنظیم مطالب، سعی شده است ابتدا مبانی نظری و مفاهیم امنیت، گردشگری، گردشگری ورزشی، امنیت گردشگری ورزشی تبیین و سپس پیشینه پژوهش‌های داخلی و خارجی انجام شده در این زمینه‌ها ارائه گردد و در انتهای فصل نیز جمع‌بندی مربوط به مبانی نظری و پیشینه پژوهش ارائه شده است.

۲-۲. مبانی نظری

۲-۲-۱. امنیت

امنیت^۱ از مقولات بسیار مهم و رایج حیات بشری از گذشته‌های دور تا امروز بوده که ضمن پشت سر نهادن تحولات عمده در گذر زمان، نه تنها از اهمیت آن کاسته نشده، بلکه هر روز بر اهمیت آن نیز افزوده شده و ابعاد وسیع‌تری یافته است (صالحی امیری و افشاری نادری، ۱۳۹۰). امنیت یک مفهوم چندوجهی است و به همین جهت درباره معنای آن اختلاف زیادی وجود دارد. تعاریف مربوط به امنیت حداقل در سه دسته تقسیم می‌شوند: دسته اول تعاریفی هستند که بر تهدید هویت جمعی تأکید دارند. برای مثال توانایی گروه‌های مختلف صنفی، قومی، محلی در حفظ هستی و هویت خود، دسته دوم تعاریف، امنیت را به‌عنوان فقدان هراس از ویرانی و تهدید ارزش‌های جامعه می‌دانند. این نوع تعریف از امنیت شامل:

➤ امنیت حاصل فضای اجتماعی است؛

➤ این فضای اجتماعی سطح کلان یا دولت به معنای عام را در برنمی‌گیرد؛

➤ امنیت اجتماعی فقط به سطح امنیت فرد محدود نمی‌شود؛

---

^۱. Security

➤ امنیت اجتماعی بر مجموعه‌هایی از افراد تأکید می‌کند که عنصر یا عناصری ویژه، مانند جنسیت، قومیت، مذهب و... آن‌ها را به هم مرتبط می‌سازد؛

دسته سوم از تعاریف، بر فراغت جمعی از تهدیدی که عمل غیرقانونی دولت یا دستگاه یا فرد و یا گروهی که در تمام یا قسمتی از جامعه به وجود آورده است، تأکید می‌ورزد (جهانگیری و مساوات، ۱۳۹۲).
اما مفهوم امنیت در جهان سوم ارتباط مستقیم با آسیب‌پذیری‌های اجتماعی و اقتصادی دارد که برخاسته از تهدیدات اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و نظامی است، بنابراین از لحاظ مفهوم، امنیت باید منعکس‌کننده تهدیدات ناشی از مسائل اقتصادی و اجتماعی باشد، خواه این امر به فرسایش مشروعیت صرفاً در داخل مربوط باشد یا نمودهای خارجی و تقسیم‌بندی‌های اجتماعی و شکل‌های اقتصادی آن باشد (لطفی و خامه چی، ۱۳۹۱). به‌طور کلی، امنیت را می‌توان از نقطه‌نظر اجتماعی و فرهنگی، وضعیتی آرام تلقی کرد که انسان نسبت به جان، مال، ناموس، هویت، تفکرات و ارزش‌های خود در زمان حال و آینده اطمینان داشته باشد و شبانه‌روز را با تحمل حداقل ریسک ممکن سپری نماید (صالحی امیری و افشاری نادری، ۱۳۹۰).

۲-۲-۲. تعریف امنیت

واژه امنیت در فرهنگ عمید از مصدر در امان بودن و به معنی ایمنی، آرامش و آسودگی معنی شده است (عمید، ۱۳۷۲) و یا احساس آرامش و اطمینان خاطر از عدم تعرض به جان، مال، کار و سایر حقوق انسان‌ها است. فرهنگ لغت لاروس نیز امنیت را اعتماد و آرامش روحی و روانی تعریف کرده است (محسنی، ۱۳۸۸). در فرهنگ لغات انگلیسی آکسفورد از دو منظر به ارائه تعاریفی درباره امنیت می‌پردازد، نخست از منظر شرایط تأمین و حفظ، چهار تعریف زیر به دست می‌آید:

۱. شرایط محفوظ ماندن از خطر و یا در معرض خطر قرار نگرفتن

۲. آزادی از تردید، اطمینان و در اعتماد بودن

۳. آزادی از بیم، اضطراب و یا حراست از آینده

۴. کیفیت تأمین استحکام، پیوستگی و ثبات

دوم به اعتبار ابزار امنیت، شش تعریف دیگر پیشنهاد می‌شود:

۱. چیزی که تأمین و حفظ ایجاد نماید که حمایت و محافظت را شامل می‌شود

۲. ابزار تأمین و ثبات در مواضع خود

۳. بستری برای تأمین به گونه‌ای که امنیت در آن ضمانت شود.

۴. دارایی متراکم شده و یا سرریز شده

۵. کسی که خود را برای دیگری گرو می‌گذارد به مثابه یک ضمانت

۶. مدرکی که به وسیله یک تضمین کننده به مثابه تضمین برای حق پرداخت خود نگاه داشته می‌شود.

به‌طور کلی امنیت در بعد معنی فقدان تهدیدات نسبت به ارزش‌ها، منافع، اهداف در جهت ذهنی، فقدان

ترس از اینکه بنیان‌های ملی (ارزش‌ها، منافع و اهداف) مورد هجوم (فیزیکی و غیر فیزیکی) واقع بشوند را

مورد سنجش قرار می‌دهد (حبیبیان پور، ۱۳۹۵).

اصطلاحات ایمنی و امنیت گاهی بجای یکدیگر استفاده می‌شود، اما آن‌ها دو فعالیت مجزا هستند و در اصل

ایمنی مربوط به محافظت (حمایت) در برابر حوادث تصادفی (مثل لغزش و سقوط) است، در حالی که امنیت

به حفاظت در برابر صدمات عمدی (مثل بمب‌گذاری انتحاری) مربوط می‌شود (هال و همکاران، ۲۰۱۲).

به عبارت دیگر امنیت، ایجاد فضایی است که در آن فرد یا جمعی خودشان را در وضعیت آسیب‌پذیر احساس

نمی‌کنند و تهدیدی متوجه آن‌ها نیست و فقط ابزار رفع تهدید در اختیار آن‌ها قرار می‌گیرد. در حالی که

ایمنی وضعیتی است که در آن امکان آسیب افراد و یا خسارت به اموال از طریق یک فرایند مداوم شناسایی

خطرات و مدیریت ریسک ایمنی به سطح قابل قبول کاهش داده می‌شود و در آن سطح حفظ می‌شود. مفهوم

ایمنی این است که زمینه‌های خطر شناسایی شود و احتمال وقوع آن‌ها از بین برود یا به صورت قابل قبولی کنترل شود (جلالی فراهانی، ۱۳۹۲).

۲-۲-۳. امنیت انسانی

اصطلاح امنیت انسانی معمولاً بدون ملاحظات جغرافیایی بر تأمین نیازهای انسانی، استقلال و شهروندمداری انسان‌ها تمرکز دارد (محبوبی منش، ۱۳۸۵). مفهوم امنیت انسانی به معنی آزادی از ترس و احترام به کرامت انسانی برای مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی است. در امنیت انسانی به افراد اهمیت داده می‌شود و نه دولت و درعین حال، هدف فقط قرار دادن فرد در کانون جهان‌بینی فکری نیست، بلکه حفظ حداقل‌های زندگی و شأن آبرومندانه انسان با هر اندیشه، آرمان و باور است (غرایاق زندی، ۱۳۸۸). امنیت انسانی به این معناست که افراد می‌توانند انتخاب‌های خود را با اطمینان و آزادی تجربه کنند و به نسبت مطمئن باشند که فرصت‌هایی که امروز دارند، فردا از دست نخواهند داد. به عبارتی، امنیت انسانی تا حدود زیادی متوجه پیشگیری است و می‌کوشد معضلات آینده را پیش‌بینی کند و برای مقابله با آن‌ها آماده می‌شود (قاسمی، ۱۳۸۴).

۲-۲-۴. ابعاد و مؤلفه‌های امنیت انسانی

دامنه امنیت انسانی در برابر تهدیدات در هفت حوزه گسترش می‌یابد (قصری و دوستدار، ۱۳۸۸):

۲-۲-۴-۱. امنیت اجتماعی^۱: این نوع امنیت زمانی حاصل می‌شود که جوامع به‌عنوان نوعی نظام حمایتی عمل می‌کنند و در آن مجموعه‌های عام از ارزش‌ها، هویت و رفاه اعضای جامعه را ارتقا می‌بخشد. به عبارت دیگر، چنین امنیتی اشاره به این حقیقت دارد که عضویت در یک گروه اعم از خانواده، جامعه، سازمان و گروه‌های نژادی و قومیتی می‌تواند عامل ایجاد رقابتی برای صیانت از فرهنگ شود که این نیز

---

^۱. Community security

به‌نوبه خود می‌تواند فرد را در موقعیت‌های متعارض، خشونت‌زا و یا تبعیض‌آمیز قرار دهد. شاخص‌ها و منابع تهدیدکننده این بُعد عبارت‌اند از تبعیض و تضاد قومی، نسل‌کشی و پاک‌سازی قومی، فروپاشی خانواده، نابودی زبان‌ها و فرهنگ‌های سنتی، بی‌عدالتی و غیره (قصری و دوستدار، ۱۳۸۸).

۲-۲-۴-۲. **امنیت شخصی**^۱: این نوع امنیت با آسیب‌پذیری نسبت به خشونت‌های فیزیکی ناشی از جنگ، جرم، خشونت خانوادگی و یا بیماری‌های روانی مرتبط است. گروه‌های خاص نظیر زنان و کودکان بیش از دیگران نسبت به امنیت شخصی آسیب‌پذیرند. شاخص‌هایی را که می‌توان به‌عنوان منابع تهدیدکننده این بُعد در نظر گرفت عبارت‌اند از جرائم خشن، قاچاق مواد مخدر، خشونت و سوءاستفاده از زنان و کودکان، برده‌داری و قاچاق آنان، بدرفتاری نسبت به زنان و کودکان در خانواده، آدم‌ربایی و غیره (قصری و دوستدار، ۱۳۸۸).

۲-۲-۴-۳. **امنیت سیاسی**^۲: این نوع امنیت، احترام به حقوق اولیه انسانی را لازم می‌شمارد. به عبارت بهتر، این نوع امنیت حمایت در برابر نقض حقوق بشر است. شاخص‌هایی که به‌عنوان منابع تهدید این بُعد می‌توان در نظر گرفت عبارت‌اند از فشارهای حکومتی، خشونت علیه حقوق انسانی، نقض حقوق بشر، نقض حقوق مشروع، نقض قدرت مشروع، عدم احترام به حقوق اولیه انسان‌ها، فساد و نیز کاربرد غیرقانونی قدرت (قصری و دوستدار، ۱۳۸۸).

۲-۲-۴-۴. **امنیت اقتصادی**^۳: امنیت اقتصادی و مالی به معنای ایجاد آن‌چنان نظمی در اجزا و بخش‌های مختلف اقتصادی جامعه است که افراد را از احساس خود نسبت به کمبود و فقدان لوازم، امکانات اساسی موردنیاز خود مصون دارد. تأمین این نوع امنیت مستلزم نوعی درآمد پایه و مطمئن برای افراد است که این درآمد عموماً از طریق انجام کارهای تولیدی مفید و درآمدزا یا به‌عنوان آخرین راه‌حل از طریق شبکه‌های

---

1. Personal security
2. Political security
3. Economic security

مطمئن اجتماعی حاصل می‌شود. شاخص‌هایی که به‌عنوان منابع تهدید این بعد می‌توان در نظر گرفت عبارت‌اند از نبود شغل مولد، بی‌ثباتی شغلی، نبود شبکه‌های مطمئن تأمین مالی بخش عمومی و بیکاری درازمدت. شاخص‌های متأثر از امنیت اقتصادی عبارت‌اند از سرانه مصرف، تعداد افراد زیر خط فقر، نوع و میزان یارانه دولتی دخیل، رضایت و اطمینان از درآمد، اشتغال و عدم بیکاری، عدالت، رشد اقتصادی مناسب و سیاست‌های رفاهی و وجود درآمد پایه مطمئن برای افراد (قصری و دوستدار، ۱۳۸۸).

۲-۲-۴-۵. امنیت غذایی^۱: این نوع امنیت بیانگر این مسئله است که همه مردم در همه زمان‌ها دسترسی فیزیکی و اقتصادی به غذای اولیه (خوراک کافی و سالم) داشته باشند. از نظر سازمان ملل متحد، دسترسی به غذا در همه‌جا به‌عنوان یک مسئله تلقی نمی‌شود، بلکه مشکل اصلی اغلب به توزیع ناعادلانه غذا و فقدان توان خرید برمی‌گردد. شاخص‌های تهدید این بعد عبارت‌اند از عدم برخورداری از خوراک مناسب، دسترسی ناکافی به منابع غذایی، عدم دسترسی فیزیکی و اقتصادی به غذای اولیه (خوراک سالم و کافی)، توزیع ناعادلانه غذا، فقدان توان خرید و خشک‌سالی (قصری و دوستدار، ۱۳۸۸).

۲-۲-۴-۶. امنیت بهداشتی^۲: این نوع از امنیت به مبارزه با آن دسته از ناامنی‌هایی می‌پردازد که در اثر شیوع امراض مسری و انگلی در مناطق آسیب‌پذیر یا عواقب و پیامدهای سوء صنعتی شدن کشورها به وجود می‌آید. به‌عبارت‌دیگر، امنیت بهداشتی به رهایی افراد از انواع بیماری‌ها و دسترسی آنان به مراقبت‌های بهداشتی اشاره دارد. معمولاً تهدیدات امنیت بهداشتی در نواحی روستایی برای مردم فقیر به‌ویژه کودکان بیشتر است. این مسئله عمدتاً به دلیل سوءتغذیه و تأمین ناکافی دارو، آب پاکیزه و یا دیگر ضروریات مراقبت بهداشتی است. منابع تهدید امنیت بهداشتی عبارت‌اند از بیماری‌های مسری و انگلی، نبود آب

---

^۱. Food security

^۲. Health security

آشامیدنی سالم، آلودگی هوا، عدم دسترسی به تسهیلات و مراقبت‌های بهداشتی، تأمین ناکافی دارو و غیره (قصری و دوستدار، ۱۳۸۸).

۲-۲-۴-۷. امنیت محیطی^۱: انسان‌ها برای آنکه بتوانند به رشد مطلوب خود دست یابند، نیازمند محیطی کاملاً سالم هستند. امنیت محیط‌زیست، حفاظت مردم از اثرات تخریبی کوتاه و بلندمدت طبیعی، تهدید ساخته‌های بشر در طبیعت و تخریب محیط‌زیست طبیعی را مورد توجه قرار می‌دهد. در کشورهای صنعتی یکی از تهدیدات مهم آلودگی هواست. گرم شدن کره زمین که به دلیل انتشار گازهای گلخانه‌ای ایجاد شده است، یکی از موضوعات امنیت محیط‌زیست محسوب می‌شود. شاخص‌هایی که به‌عنوان منابع تهدید این بعد می‌توان در نظر گرفت عبارت‌اند از آلودگی آب، کاهش اراضی حاصل خیز، بیابان‌زایی، جنگل‌زدایی، آلودگی هوا، بلایای طبیعی، تخریب محیط‌زیست، گرم شدن کره زمین، اثر آلودگی‌های شیمیایی بر خاک و آب کشاورزی و آشامیدنی، افزایش نسبت جامعه شهری به روستایی، تعدد زلزله‌های به وقوع پیوسته، عدم دسترسی به آب بهداشتی و سالم، عدم وجود اراضی حاصل خیز، عدم وجود محیط‌زیست سالم (قصری و دوستدار، ۱۳۸۸).

۲-۲-۵. گردشگری

گردشگری ترجمه‌ی فارسی واژه توریسم^۲ می‌باشد. توریسم از واژه تور (tour) به معنای گشتن اخذ شده و ریشه یونانی آن (touronios) است که از یونان به اسپانیا و فرانسه و در نهایت به انگلیس راه پیدا کرده است (لطفی و همکاران، ۱۳۹۳). گردشگری دارای مفاهیم متفاوتی از دیدگاه صاحب‌نظران مختلف می‌باشد؛ لذا با جستجو در متون مختلف تعاریف متفاوتی از گردشگری می‌توان استنباط کرد. معانی گردشگری در فرهنگ آکسفورد به شرح زیر می‌باشد:

---

^۱. Environmental security

^۲. Tourism

۱. مسافرتی کوتاهمدت که در آن از مکان یا مکان‌های متعدد دیدن می‌کنند.

۲. سفری کوتاه و گذر کردن از جایی (محرم زاده، ۱۳۸۸).

سازمان جهانی گردشگری، گردشگری را این‌گونه تعریف می‌کند: گردشگری یک صنعت خدماتی است که شامل تعدادی از ترکیبات مادی و غیرمادی می‌باشد. عناصر مادی شامل سیستم‌های حمل‌ونقل (هوایی، راه‌آهن، جاده‌ای، آبی و فضایی)، پذیرایی (مسکن، غذا، تورها) و خدمات مربوط به آن نظیر خدمات بانکی، بیمه و خدمات بهداشتی و ایمنی می‌شود. عناصر غیرمادی شامل استراحت، آرامش، فرهنگ، ماجراجویی و تجربیات جدید و متفاوت می‌باشد (صدر موسوی و دخیلی، ۱۳۸۶).

انجمن گردشگری بریتانیا، گردشگری را به این صورت تعریف کرده است: گردشگری حرکت کوتاهمدت و موقت مردم به خارج از محل زندگی و کار آن‌ها می‌باشد که در حین اقامت در آن مکان، فعالیت‌هایی با اهداف مختلف انجام می‌دهند (باتیا^۱، ۱۹۹۵). در قانون "توسعه صنعت ایران‌گردی و جهانگردی" مصوب مجلس شورای اسلامی ایران آمده است: منظور از ایران‌گردی و جهانگردی هر نوع مسافرت انفرادی یا گروهی است که بیش از ۲۴ ساعت بوده و به‌منظور کسب‌وکار نباشد (اصفهانی و همکاران، ۱۳۸۸).

۲-۲-۶. نقش امنیت در توسعه گردشگری

توسعه و امنیت مکمل یکدیگرند. روشن است امنیت پایدار، در گرو توسعه پایدار است و توسعه پایدار تضمین‌کننده امنیت ملی است. امروزه هر آن چیزی که از تعریف علمی برخوردار نبوده و قواعد منطقی بر آن حاکم نباشد شکست‌خورده و یا حالت رکود به خود می‌گیرد. این امر در صنعت گردشگری و بعد امنیت آن نیز صادق است. برای امنیت در بخش ترابری و حمل‌ونقل، اقامتگاه‌ها، هتل‌ها و جاذبه‌ها، لازم است تورگردانان و سازمان‌های گردشگری برای توسعه توریسم هماهنگی لازم را با یکدیگر داشته باشند. در علم

---

^۱. Bhatia

جهانگردی مهیا بودن^۱ دارای اهمیت بسیار است، به عنوان نمونه در عین حالی که در بخش ترابری، وزارت راه و ترابری، اعلام می کند که در جاده ها سالانه بیش از ۲۰ هزار نفر کشته می شود بدان معناست که از نقطه نظر گردشگری جاده مهیا^۲ نیست. از سوی دیگر وقتی گردشگر جای مناسب برای اقامت نداشته باشد دیگر به آن محل باز نمی گردد. مواردی از این نظیر امنیت گردشگری را مختل می سازد. ملاک امنیت در گردشگری، احساس امنیت توسط گردشگران است (صیدایی و هدایتی مقدم، ۱۳۸۹).

امروزه امنیت به عنوان زیربنایی ترین اصل در تدوین برنامه توسعه گردشگری در جهان محسوب می شود. بین گردشگری، ثبات، توسعه و امنیت رابطه ای تعریف شده وجود دارد، چراکه توسعه زیرساخت های گردشگری تا حد زیادی به سایر فعالیت های جاری و عمرانی یک منطقه، عوامل حمایت کننده، قوانین و مقررات، اطلاع رسانی، هماهنگی سازمان های مرتبط و گسترش حمل و نقل در امور گردشگری وابسته است و هرگونه بروز ناامنی و به کارگیری خشونت در سطوح مختلف زیان های جبران ناپذیری به این صنعت وارد می سازد (رحیم پور، ۱۳۸۴). از طرفی، نقش و تأثیر صنعت گردشگری در ترسیم امنیت ملی یک کشور چنان است که اکثر کشورهای پیشرفته با وجود دارا بودن منابع کلان اقتصادی و درآمد، ترجیح می دهند بر روی صنعت گردشگری متمرکز شوند. حضور مستقیم بازدیدکنندگان و گردشگران در یک کشور علاوه بر توسعه اقتصادی و تبادلات فرهنگی، آن کشور را به عنوان یک قطب امن گردشگری به جهانیان معرفی می کند (ثبوتی، ۱۳۸۶).

---

^۱. Availability

^۲. be Avail

۲-۲-۷. ابعاد امنیت گردشگری

۲-۲-۷-۱. امنیت اقتصادی: از مباحث قابل توجه در توسعه‌ی گردشگری، مقوله‌ی امنیت و حفظ جان و مال گردشگران است و هر چه گردشگران در یک منطقه از ضریب امنیتی بالاتری برخوردار باشند، بیشتر تمایل سفر به آن نقطه از کشور را خواهند نمود و توجه مسئولان به ابعاد عینی گردشگری از قبیل احداث هتل، رستوران، جاده‌ها، خدمات‌دهی مناسب‌تر و تخصیص امکانات رفاهی، طرح‌های سالم‌سازی آرام و جذاب و شهرسازی کودکان، گرچه موجب آسایش و ارتقای وضعیت رفاهی گردشگران می‌گردد، ولی به تنهایی کافی نیست؛ بنابراین بسترسازی برای ایجاد امنیت اقتصادی و اجتماعی برای گردشگران، عامل مکمل و بسیار مهمی در این راستا می‌باشد (حسینی، ۱۳۸۹).

۲-۲-۷-۲. امنیت فرهنگی: امنیت فرهنگی در گردشگری به معنی فقدان احساس تهدید یا تجربه نوعی مصونیت ادراک شده در سفر به یک مقصد گردشگری است (منسفلد، ۲۰۰۰). این مقوله یکی از مهم‌ترین انواع امنیت در رابطه با گردشگری است که با دیگر انواع امنیت‌ها ارتباط متقابل داشته و می‌تواند عامل بسیار مثبت و تشویق‌کننده‌ای در رواج سفر باشد. فقدان آن نیز به افزایش تهدید، ترس و اضطراب می‌انجامد (حاجی اسماعیلی و کیان پور، ۱۳۹۳).

امروزه مهم‌ترین عاملی که بر روی امنیت فرهنگی گردشگران تأثیرگذار بوده، فعالیت‌ها، تبلیغات رسانه‌ها و شبکه‌های بین‌المللی است. با توجه به اینکه اکثر این شبکه‌ها در اختیار کشورهای قدرتمند اقتصادی و سیاسی جهان هستند، به راحتی می‌توانند علیه کشورهای بی‌سابقه‌ای که همگام با سیاست آن‌ها نیستند تبلیغات رسانه‌ای به راه اندازند، به عنوان مثال در بسیاری از شبکه‌های جهانی که وابسته به امریکا و رژیم اشغالگر قدس هستند از ایران به عنوان یک کشور ناامن یاد کرده‌اند و تبلیغات بسیار وسیعی بر روی عدم وجود امنیت در ایران داشته‌اند، این مسئله ناخودآگاه بر روی ذهن گردشگر خارجی تأثیر خواهد گذاشت و بسیاری از آن‌ها به کشور ایران سفر نمی‌نمایند و یا آن را در اولویت‌های آخر قرار می‌دهند. حتی کسانی هم که

مسافرت می‌کنند هر لحظه احساس می‌کنند که ممکن است امنیت جانی و مالی آن‌ها به خطر بیفتد؛ بنابراین پرداختن به مسئله احساس امنیت در جذب گردشگر بسیار مهم است (شاهیوندی و همکاران، ۱۳۸۹).

۲-۲-۷-۳. امنیت اجتماعی: مفهوم امنیت اجتماعی همچون سایر مفاهیم در حوزه علوم اجتماعی حالت گسترده‌ای دارد و روی نقطه خاصی متمرکز نیست. به همین جهت ارائه نظریات کلی و کالبدشکافی مفهوم امنیت اجتماعی به تنهایی کافی نیست و بررسی مفهوم امنیت اجتماعی خانواده، نیازمند تجدید آن به حوزه خاصی از شرایط واقعی است که برای این منظور در نظر گرفته شده است؛ چرا که خانواده در بین تمامی نهادها، سازمان‌ها و گروه‌های اجتماعی نقش و اهمیتی خاص و بسزا دارد. چنانکه هیچ جامعه‌ای نمی‌تواند ادعای سلامت کند، اگر از خانواده‌های سالم برخوردار نباشد و هیچ جامعه‌ای نمی‌تواند ادعای امنیت کند، اگر خانواده از امنیت بهره‌مند نباشد (ساروخانی، ۱۳۷۵).

از نظر ویور و اپرمان^۱ مهم‌ترین شاخص‌های اجتماعی برای تأمین امنیت گردشگری پایدار عبارت‌اند از:

- ۱- واکنش‌های ساکنان محلی به گردشگری و گردشگر؛ ۲- تعداد شکایات ناشی از گردشگر و فعالیت‌های گردشگری؛ ۳- میزان جرائم صورت گرفته در مخالفت با گردشگران و صنعت گردشگری توسط مردمان بومی و غیربومی؛ ۴- میزان انحراف‌های اجتماعی و اخلاقی در ارتباط با گردشگری؛ ۵- درصد بازدیدهای مکرر؛ ۶- میانگین مدت زمان اقامت بازدیدکنندگان؛ ۷- مهاجرت‌های مرتبط با گردشگری؛ ۸- نسبت ساکنان محلی به گردشگران؛ ۹- میزان جرائم به وقوع پیوسته ناشی از تحریک‌های گردشگران؛ ۱۰- میزان رضایت‌مندی گردشگران از بازدید؛ ۱۱- تصویری که از بازدید و مکان مورد بازدید در ذهن بازدیدکنندگان شکل می‌گیرد؛ ۱۲- توزیع مشاغل با در نظر گرفتن سطح درآمد و اندازه سهم مالکیت؛ ۱۳- شرایط فصلی؛ ۱۴- موقعیت مقصد در چرخه تولید؛ ۱۵- حمایت و پشتیبانی از جاذبه‌های گردشگری و امکانات گردشگری؛

---

^۱. Weaver & Opperman

۱۶- ضریب جذابیت گردشگری؛ ۱۷- ظرفیت اجتماعی از لحاظ تأمین مایحتاج گردشگری (ویور و اپرمان، ۲۰۰۰؛ به نقل از شاهپوندی و همکاران، ۱۳۸۹).

۲-۲-۸. گردشگری ورزشی

اصطلاح گردشگری ورزشی^۱ برای اولین بار در اواسط دهه ۱۹۷۰ در فرانسه و اروپا به کار برده شد؛ با وجود این وید و وبال^۲ (۲۰۰۴) عنوان می‌کنند که اسناد و مدارک نشان دهنده آن است که گردشگری ورزشی برای اولین بار در بازی‌های المپیک پان هلنیک، ۷۷۶ سال قبل از میلاد مطرح بوده است. در آن زمان مسافرت بخش مهمی از ورزش بوده که بیش از ۴۰ هزار تماشاگر جذب بازی‌های المپیک شدند و از سراسر یونان به محل برگزاری مسابقات مسافرت کردند. علیرغم اینکه در آن دوران اقامتگاه‌های مدرن امروزی وجود نداشت اما گردشگران شب را در هوای آزاد سپری کردند (شانک^۳، ۲۰۰۶).

یکی از بخش‌های مهم و پراهمیت که عامل ایجاد انگیزه برای گردشگران است و قابلیت تبدیل شدن به یک امر فرا بخشی در صنعت گردشگری را دارد، ورزش است که ترکیب آن با گردشگری یکی از شگفت‌انگیزترین صنایع خدماتی مدرن به نام صنعت گردشگری ورزشی را به وجود آورده است (ماراگوداکیس^۴، ۲۰۰۳). گردشگری ورزشی که از تلفیق دو واژه "گردشگری" به‌عنوان بزرگ‌ترین صنعت جهان (گیبسون^۵، ۱۹۹۸) و "ورزش" به‌عنوان یکی از صنایع بزرگ و بااهمیت در دنیای کنونی به وجود آمده است؛ یکی از اقسام گوناگون صنعت گردشگری محسوب می‌شود و در میان بخش‌های مختلف گردشگری بیشترین رشد را داشته است (خطیب زاده و هنرور، ۱۳۹۰).

---

1. Sport tourism

2. weed & Ball

3. Shonk

4. Maragoudakis

5. Gibson

یکی از جامع‌ترین تعریف‌ها در زمینه گردشگری ورزشی را گیبسون (۲۰۰۵) ارائه کرده است: گردشگری ورزشی مسافرتی تفریحی است که افراد موقتاً از محل سکونت خود خارج می‌شوند تا اقدام به شرکت در فعالیت‌های بدنی، تماشای فعالیت‌های بدنی یا احترام به جذابیت‌های مربوط به فعالیت‌های بدنی نمایند. در تعریفی دیگر مسافرت به دلایل غیرتجاری (تعطیلات) یا تجاری (غیر تعطیلات، حرفه) برای شرکت یا مشاهده فعالیت‌های ورزشی، گردشگری ورزشی نامیده می‌شود. به‌طور کلی گردشگران ورزشی دو دسته عمده را شامل می‌شوند که عبارت‌اند از:

۱. تماشاگران^۱ ورزشی

۲. مشارکت‌کنندگان^۲ ورزشی (گیبسون، ۱۹۹۸).

تماشاگران ورزشی، افرادی هستند که به تماشای رویدادهای ورزشی همچون مسابقات المپیک، جام جهانی و مسابقات بین‌المللی که گردشگری ورزشی رویداد نامیده می‌شود، علاقه‌مندند. دورنمای گردشگری ورزشی رویداد بسیار گسترده است و از رویدادهای شاخص مانند بازی‌های المپیک گرفته تا مسابقات بسکتبال جوانان دانشگاهی را شامل می‌شود (گیبسون، ۱۹۹۸). مشارکت‌کنندگان ورزشی عاشقان ورزش بوده و علاقه‌مندند خود به ورزش بپردازند آن‌ها تمایل دارند در ورزش‌هایی که بیشتر جنبه غیررقابتی دارند مشارکت فعال داشته باشند و حتی خود مقدمات آن را فراهم آورند تا از فواید متعدد ورزش در ابعاد تندرستی، اجتماعی و روانی بهره‌گیرند (ادبی فیروزجاه و همکاران، ۱۳۸۸).

---

1. Spectators

2. Participant

۲-۹-۲. دیدگاه‌های مختلف در مورد گردشگری ورزشی

گردشگری ورزشی همانند گردشگری عام دارای تعاریف متفاوتی از دیدگاه صاحب‌نظران مختلف است. این تعاریف وجوه مختلفی دارند؛ بنابراین رسیدن به یک مفهوم خاص مشکل می‌باشد در این بخش دیدگاه‌های مختلفی که درباره گردشگری ورزشی وجود دارد مورد بررسی قرار می‌گیرند:

۲-۹-۲-۱. دیدگاه گامون و رابینسون (۱۹۹۳) در مورد گردشگری ورزشی

گامون و رابینسون^۱ دو تعریف از گردشگری ورزشی و ورزش گردشگری ارائه کرده‌اند:

گردشگری ورزشی: افراد یا گروه‌هایی که هنگام مسافرت یا اقامت در محلی خارج از محیط زندگی‌شان، به‌طور فعال یا غیرفعال در یک ورزش رقابتی یا تفریحی شرکت می‌کنند (ورزش به‌عنوان اولین هدف مسافرت است).

ورزش گردشگری: افرادی که به خارج از محیط زندگی‌شان مسافرت می‌کنند و یا در آنجا اقامت می‌کنند و به‌طور فعال یا غیرفعال در یک فعالیت ورزشی یا تفریحی که برای آن‌ها به‌عنوان یک هدف ثانویه مطرح است، شرکت می‌کنند.

گردشگران ورزشی از دیدگاه گامون و رابینسون شامل: شرکت‌کنندگان سخت^۲ و شرکت‌کنندگان نرم^۳ می‌باشند. گردشگر ورزشی سخت کسی است که به‌منظور شرکت فعال یا غیرفعال در ورزش رقابتی مسافرت می‌کند. در اینجا انگیزه اصلی شخص برای مسافرت ورزش است. گردشگری ورزشی نرم کسی است که در فعالیتی که جنبه تفریحی دارد شرکت می‌کند (افچنگی، ۱۳۹۴).

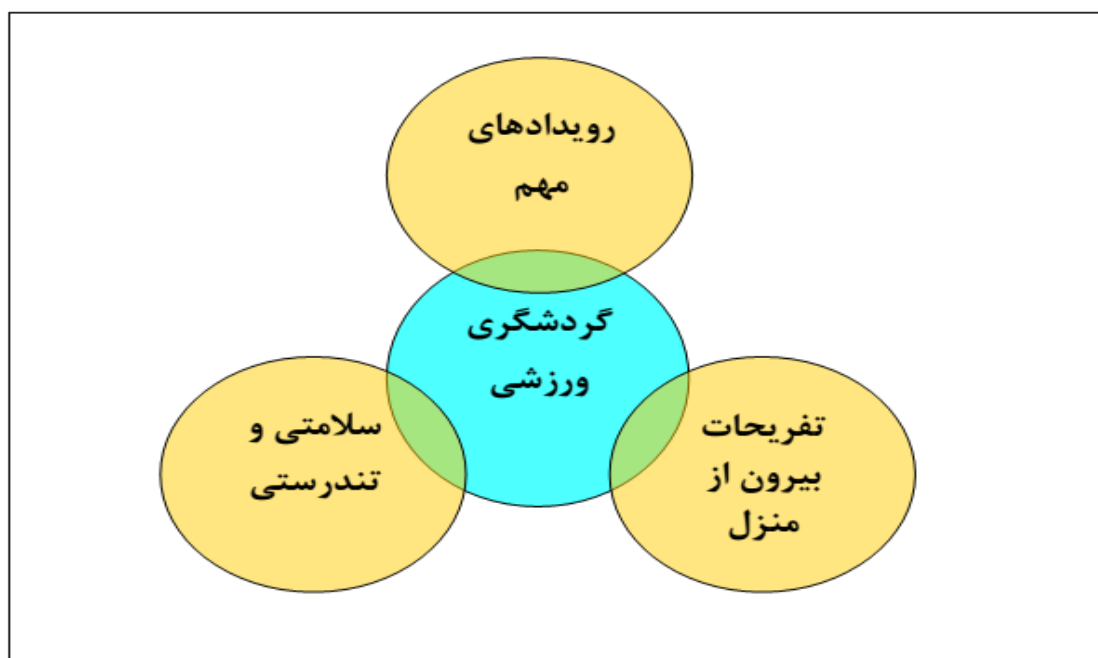
^۱ Gammon & Robinson

^۲ Hard

^۳ Soft

۲-۹-۲-۲. دیدگاه هال ۱۹۹۲ درباره گردشگری ورزشی

هال^۱ (۱۹۹۲) نه تنها ورزش را به عنوان موضوع اصلی گردشگری مطرح کرد، بلکه عنوان نمود که سه حیطه گردشگری ورزشی وجود دارد که شامل "رویدادهای شاخص"، "تفریح در فضای آزاد" و "گردشگری مرتبط با سلامتی و تندرستی اندام" می باشد. این صحنه در شکل ۲-۲ به خوبی نشان داده شده است.

شکل ۲-۱. گردشگری ورزشی و حیطه های ضمنی آن

۲-۹-۲-۲.۱. رویدادهای شاخص

احتمالاً بیشترین ارتباط را با ورزش دارد و در رویدادهای ورزشی بین المللی بزرگی نظیر بازی های المپیک تجلی می یابد. ویژگی و مقیاس این رویدادهای ورزشی توجه گردشگران و محققان گردشگری را جلب

^۱. Hall

می‌کند. اگرچه نوشته‌های حوزه گردشگری ورزشی آگاهی زیادی را درباره گردشگری ورزشی به وجود آوردند، اما به‌ندرت به تفاوت رویدادهای ورزشی با سایر انواع رویدادها پرداختند.

۲-۲-۹-۲-۲. تفریح در فضای آزاد

دومین حوزه‌ای است که ارتباط بسیار زیادی با گردشگری ورزشی دارد. پیدایش این حوزه، رشته در فعالیت‌های تفریحی دارد که در محیط‌های طبیعی روی می‌دهد و معمولاً بیشتر آن‌ها همانند کانو، اسکی و موج‌سواری به‌عنوان ورزش طبقه‌بندی می‌شوند. یکی از پویاترین بخش‌های تفریحی در فضای آزاد، گردشگری ماجراجویانه است. گردشگری ماجراجویانه بخشی است که سریع‌ترین رشد در بازار گردشگری دارد. همانند رویدادهای شاخص و گردشگری ورزشی، بین تفریح در فضای آزاد و گردشگری ورزشی نیز در زمینه‌های مفهومی و تحقیقی همپوشانی وجود دارد. با این حال این محیط‌ها با هم مترادف نیستند. تعداد زیادی از فعالیت‌های ورزشی در خارج از قلمرو محیط طبیعی روی می‌دهد درحالی‌که بلعکس، بعضی از فعالیت‌های گردشگری همانند اردو زنی و پیک‌نیک که در محیط‌های طبیعی روی می‌دهد با تعریف ورزش هم‌خوانی ندارد (محرم زاده، ۱۳۸۸).

۲-۲-۹-۲-۳. فعالیت‌های سلامتی و تناسب‌اندام

فعالیت‌های سلامتی و تناسب‌اندام، سومین حیطه مربوط به گردشگری ورزشی را تشکیل می‌دهد. پیدایش این حیطه از چشم‌انداز تاریخی و معاصر ارائه شده است. معمولاً در گذشته‌های دور، این حیطه با فعالیت گردشگران در زمینه آب‌های معدنی و درمانی در اروپای غربی و مدیترانه همراه بود. در زمان معاصر، مسافرت به آب‌های درمانی هنوز ادامه دارد؛ اما بیشتر به تفریحگاه‌هایی گسترش یافته است که به فعالیت‌هایی نظیر تنیس و گلف تمرکز می‌کنند. اگرچه حیطه سلامتی و تناسب‌اندام می‌تواند تعاریف متعددی داشته باشد اما در تحقیقات کمتر به آن پرداخته شده است (نقی‌لو، ۱۳۸۹).

۲-۹-۳. گردشگری ورزشی از دیدگاه گیبسون

بر اساس این دیدگاه گردشگری ورزشی به سه دسته گردشگری ورزشی فعال^۱، گردشگری ورزشی رویداد^۲ ورزشی و گردشگری خاطرات^۳ ورزشی تقسیم‌بندی می‌شود؛ اما گیبسون و همکاران (۲۰۰۳) در تحقیق جدید خود پیشنهاد کردند که این دسته‌ها ممکن است مانع الجمع نباشند و می‌توان هم‌زمان انگیزه‌های هر سه گروه را مورد بررسی قرار داد (هنرور و همکاران، ۱۳۹۱).

۲-۹-۳-۱. گردشگری ورزشی رویداد

دورنمای گردشگری ورزشی رویداد بسیار گسترده است و از رویدادهای شاخص نظیر بازی‌های المپیک در مسابقات بسکتبال جوانان دانشگاهی را شامل می‌شود. وقتی گردشگری ورزشی رویداد تماشاچیان خارج از شهر را جذب می‌کند، ما گردشگران ورزشی رویداد را مشاهده می‌کنیم. مطالعات جدید گردشگران ورزشی رویداد در بازی‌های المپیک نشان می‌دهد که هیچ چیزی بر تجربه‌ی " آنجا بودن " غلبه نمی‌کند (ادبی، ۱۳۸۵).

۲-۹-۳-۲. گردشگری ورزشی فعال

کلمه عاشق ورزش یا کسی که امروزه به‌عنوان گردشگری ورزشی فعال شناخته می‌شود، به‌عنوان فردی تعریف می‌شود که مایل است فعال باقی بماند و هنگام تعطیلات در ورزش مورد علاقه‌اش شرکت کند.

---

1. Active sport tourism

2. Event sport tourism

3. Nostalgic sport tourism

گردشگری ورزشی فعال شامل افرادی است که برای گلف، اسکی، تنیس و سایر ورزش‌های مانند ماهیگیری، کوهنوردی، دوچرخه‌سواری کوهستان و غواصی مسافرت می‌کنند (ادبی، ۱۳۸۵).

۲-۹-۳. گردشگری ورزشی خاطرات

گردشگری ورزشی خاطرات سومین بعد اصلی در گردشگری ورزشی است. مسافرت به موزه و تالار مشاهیر ملی بیسبال در کوپرستون نیویورک یا دهکده گلف در فلوریدا، مسافرت به استادیوم‌های بازی‌های المپیک مونترال یا بارسلونا، بازدید از جاذبه‌های ورزشی همانند رستوران‌های ورزشی، سفرهای آبی و فروشگاه‌های خرده‌فروشی ورزشی همه نمونه‌هایی از گردشگری ورزشی خاطرات هستند (ادبی، ۱۳۸۵).

۲-۱۰. گردشگری ورزشی در ایران

کشور ایران با پتانسیل‌های طبیعی و جاذبه‌های سیاحتی و فرهنگی بسیار و دارا بودن آب‌وهوای به‌اصطلاح چهار فصل می‌تواند به‌عنوان کشوری توانمند در آماده‌سازی شرایط مطلوب برای علاقه‌مندان به مسافرت‌های خارجی، قطبی مهم در صنعت گردشگری به معنای عام و گردشگری ورزشی در معنای خاص آن تلقی شود، با توجه به ناشناخته بودن عوامل مؤثر در جذب گردشگران به ایران به دنبال نبود مطالعات ویژه در این زمینه، یکی از مشکلات پیش رو در برنامه‌ریزی و بازاریابی برای جلب گردشگر به‌طور اعم و گردشگری ورزشی به‌طور اخص، شناسایی عوامل مؤثر بر حضور آنهاست. این مشکل باعث می‌شود علی‌رغم هزینه‌های هنگفتی که از سوی وزارت ورزش و جوانان، کمیته ملی المپیک، فدراسیون‌ها و دیگر نهادهای مرتبط برای برگزاری رویدادهای ورزشی ملی انجام می‌شود، نتوان از فواید زیاد توسعه گردشگری حاصل از این رویدادها استفاده کرد. کشور ایران با توجه به اینکه جزو پنج کشور جهان از نظر تنوع اقلیمی و جزو ده کشور جهان از نظر تاریخی و فرهنگی است، ولی درآمد ایران علی‌رغم دارا بودن پتانسیل‌های بسیار بالای گردشگری

معادل ۱/۷۷۷ میلیارد دلار یعنی تنها حدود یک هشتم درآمد کشور ترکیه گزارش شده است (بیات و همکاران، ۱۳۹۲).

کشور ایران با دارا بودن جاذبه‌های غنی تاریخی و جغرافیایی، کشوری مستعد برای جذب گردشگران خارجی می‌باشد. صنعت گردشگری برای کشور ایران که اتکای شدیدی به درآمدهای حاصل از نفت داشته، می‌تواند در جهت رهایی از معضلاتی همچون بیکاری، اقتصاد تک‌محصولی و غیره کمک قابل توجهی کند (ابراهیمی و آل مراد، ۱۳۹۰). تاریخچه گردشگری در ایران نشان می‌دهد که عواملی مانند ناآرامی‌های دوران انقلاب، سوءبرداشت‌ها از اوضاع داخلی ایران در جهان و آغاز جنگ تحمیلی باعث شده است که رکودی در گردشگری ایران به وجود آید. گرچه در سال‌های اخیر این صنعت از وضعیت رو به رشد نسبی در کشور برخوردار بوده است، اما این رشد در مقایسه با پتانسیل‌های توریستی کشور بسیار جزئی بوده است (صدر موسوی و دخیلی، ۱۳۸۶). در صورت توسعه گردشگری حاصل از برگزاری رویدادهای ورزشی ملی می‌توان بهره‌های اقتصادی، رویدادی، ملی و استانی را افزایش داد. سرزمین ایران با انواع شرایط اقلیمی و آب و هوایی و با برخورداری از پتانسیل‌های طبیعی جهت امور ورزشی نظیر رودخانه‌های با شدت جریان بالا، پتانسیل‌های سوارکاری، پیست چمن‌زارهای مناسب، کوه‌ها و ارتفاعات مختلف و پیست ورزش‌های زمستانی نظیر اسکی، می‌تواند به جایگاه مطلوبی در عرصه توریسم ورزشی دست یابد (اصفهانی، ۱۳۸۷). صنعت گردشگری در ایران با مشکلاتی نظیر زیرساخت‌ها، رشد قیمت محصولات گردشگری، فقدان تبلیغات کافی، کمبود سرمایه‌گذاری در حوزه‌های آموزش منابع انسانی و ابهام در سیاست‌های کلی نظام مواجه است؛ حال آنکه با توجه به اتکای بیش‌ازحد اقتصاد ایران به صادرات نفت خام و آسیب‌پذیری فراوان در اثر تغییرات قیمت نفت و سایر شوک‌های اقتصادی و غیراقتصادی، توسعه گردشگری تا اندازه زیادی می‌تواند از این آسیب‌پذیری بکاهد و سیاست‌گذاران اقتصادی را نیز در فائق آمدن بر مشکلات جاری از قبیل پایین بودن سطح درآمد جهانی، کمبود درآمدهای ارزی، پایین بودن صادرات غیرنفتی، بیکاری و مهاجرت به شهرها یاری رساند (سلیمان‌پور،

۱۳۸۸). تأکید بر ورزش‌های بومی می‌تواند یکی از مزیت‌های ایران برای توسعه گردشگری ورزشی خود محسوب شود چنانچه امروزه تلاش مسئولان و برنامه‌ریزان ورزشی دنیا نیز بر تخصصی‌تر کردن رشته‌ها و بومی‌سازی آنهاست. ایران نیز به دلیل داشتن ورزش‌های مختلف بومی و سابقه متمادی در این ورزش‌ها می‌تواند با معرفی این ورزش‌ها برای ورود به المپیک زمینه توسعه گردشگری ورزشی خود را فراهم آورد. همان‌طور که بسیاری از مسابقاتی که در المپیک به‌عنوان رشته ورزشی مطرح می‌شود، بازی‌های بومی و محلی کشورهای مختلف است. در این راستا برخی از کشورها نیز با توجه به پتانسیل‌های ورزشی موجود در کشورشان اقدام به ایجاد مراکز ورزشی خاص برای گسترش رشته‌های بومی کرده‌اند و از این طریق درآمد سرشاری را نصیب کشور خود می‌کنند (اصفهانی، ۱۳۸۷).

۲-۲-۱۱. رویداد ورزشی

رویدادهای ورزشی یکی از انواع رویدادها است که بخش مهم و در حال رشدی از صنعت رویداد محسوب می‌شود از بین رویدادها، رویدادهای ورزشی بیشترین توجه را به خود جلب می‌کنند (آلن^۱، ۲۰۰۸). اصطلاح رویداد ورزشی از اواخر دهه ۹۰ میلادی رایج شده و به‌جای اصطلاحاتی که در گذشته کاربرد داشتند، همچون برگزاری مسابقات، رقابت‌های قهرمانی، مسابقات نمایشی، دیدار، همایش، کنگره و غیره به کار رفت (جلالی فراهانی، ۱۳۹۰). برای اولین بار ایده برگزاری مسابقات و رویدادهای ورزشی به‌صورت منسجم و بین‌المللی مختلف از سوی پیردوکوبرتن مطرح گردید و المپیک به‌عنوان یک رویداد بسیار بزرگ پایه‌ریزی شد (سجادی، ۱۳۸۳). تاریخ نشان می‌دهد رویدادهای ورزشی نقشی مهم در توسعه جوامع بازی کرده‌اند و افراد مهم در این حیطه این پدیده را در مقابل تمام ناملازمات اداره کرده‌اند تا صنعت رویدادهای ورزشی را به جایگاه کنونی برسانند. در دهه‌های گذشته شاهد تقاضاهای بی‌سابقه برای میزبانی رویدادهای ورزشی ملی و بین‌المللی بوده‌ایم و این نشان می‌دهد میزبانی رویدادهای ورزشی فرصتی برای عرضه میزبان به جهانیان

---

^۱. Allen

است، در این بین کشورهای که رویکرد راهبردی محور داشته‌اند، توانسته‌اند گوی سبقت را از سایرین بر بایند (مسترمن، ۱۳۸۷). رویداد ورزشی با هر گونه فعالیت دیگری که می‌تواند اوقات فراغت افراد را پر کند، متفاوت است، سازمان دهندگان رویدادها باید منابع موجود را به سمت ایجاد سرگرمی در رویداد، برای جذب بیننده بیشتر برای ارتقای سطح رویداد سوق دهند (هال، ۲۰۱۲). هنگامی که از رویدادهای ورزشی صحبت می‌کنیم، نگاه‌ها بیشتر به سوی رویدادهایی از قبیل المپیک، جام جهانی فوتبال و مسابقات قهرمانی قاره‌های معطوف می‌شود، اما نباید از نظر دور داشت که به تقریب در تمامی ورزش‌ها، مسابقات قهرمانی یا تورنمنت‌هایی برگزار می‌شوند که مورد توجه فراوان هستند، مسابقاتی از قبیل اتومبیلرانی فرمول یک و مسابقات تنیس با جوایز بسیار زیاد، هر ساله میلیون‌ها تماشاگر را در سرتاسر دنیا به خود جلب می‌کنند و از این رو از بازی‌های المپیک یا جام جهانی فوتبال اهمیت کمتری ندارند (جلالی فراهانی و علیدوستی، ۱۳۹۰).

۲-۲-۱۲. خصوصیات رویداد ورزشی

رویدادهای ورزشی علاوه بر خصوصیات عمومی رویدادها، خصوصیات دیگری دارند که عبارت‌اند از:

الف) هیجان وعدم پیش‌بینی نتایج

ب) توجه بسیار زیاد وسایل ارتباط جمعی: برنامه‌های ورزشی مستقل در رادیو، تلویزیون، گزارش‌های مرتبط مطبوعات

ج) علاقه فراوان حمایت‌کنندگان مالی، امروزه حمایت مالی از برگزاری رویدادهای ورزشی مهم‌ترین هزینه تبلیغاتی شرکت‌ها را تشکیل می‌دهد.

د) تنوع رویدادهای ورزشی: رویدادهای ورزشی بسیار متنوع می‌باشند که برای کسب میزبانی رویدادهای ورزشی بزرگ مانند المپیک و جام‌های جهانی، کشورهای زیادی متقاضی می‌شوند.

ه) وابستگی هویتی طرفداران: بسیاری از طرفداران هویت خود را در تیم‌های ورزشی موردعلاقه خود و یا ورزشکاران انفرادی خاصی، می‌بینند (جلالی فراهانی و علیدوست، ۱۳۹۰)

۲-۱۳. تقسیم‌بندی رویدادهای ورزشی

رویدادهای ورزشی در سراسر جهان برای مردان و زنان توانا و ناتوان برای تمام سنین برگزار می‌شود. این رقابت‌ها یک یا چند رویدادی هستند که برخی از آن‌ها به صورت جهانی برگزار می‌شود و یا خاص یک منطقه یا کشور هستند. در یک بعد زمانی ساختارهای متفاوتی از مسابقات یک‌روزه تا مسابقات قهرمانی سالانه وجود دارد. رویدادها از بعد اجتماعی - اقتصادی، آماتور یا حرفه‌ای هستند و یا آن‌هایی که به عنوان تماشاگر یا شرکت‌کننده هستند تقسیم می‌شود، همچنین طبقه‌بندی دیگری در بطن رقابت بر اساس توانایی و تلاش افراد شرکت‌کننده وجود دارد، رقابت‌های ورزشی برای افراد باتجربه کم و تازه‌وارد و رقابت‌هایی که برای افراد نخبه با مهارت‌های اجرایی بالا سازمان‌یافته است (مسترمن، ۱۳۸۷)

تا امروز تعریف مشخص درزمینه‌ی تقسیم‌بندی رویدادهای ورزشی که برای همگان قابل قبول باشد ارائه نشده است؛ اما در حال می‌تواند تقسیم‌بندی‌های موجود برای رویدادهای ورزشی را با توجه به خصوصیات آن‌ها تشریح کرد:

۱ - با توجه به مدت و با توجه به تعداد برگزاری:

- یک‌باره: به این معنا که هر ۴۰ یا ۵۰ سال یک‌بار در مناطق مختلف یک کشور برگزار می‌شود (میزبانی المپیک در یک کشور برای بار دوم).
- گاه‌گاهی: به این معنا که هر پنج یا ده سال یک‌بار در مناطق مختلف یک کشور برگزار می‌رود (مسابقات قهرمانی جهان)

• به‌طور مرتب: به این معنا که در سال یک‌بار در مکان مشخص و به مناسبتی برگزار می‌شود (جام جهانی اسکی).

۲- با توجه به بزرگی رویداد ورزشی: برای تشریح بزرگی رویدادهای ورزشی می‌تواند شاخص‌های مختلفی همچون: تعداد ورزشکارانی که در رویداد ورزشی حضور دارند، تعداد همراهان، مربیان، کمک‌کنندگان و مسئولان، تعداد تماشاگران، منابع مالی که برای برگزاری هزینه می‌شود و توجه رسانه‌ها اشاره کرد (جلالی فراهانی و علیدوست، ۱۳۹۰).

۲-۲-۱۴. امنیت و گردشگری ورزشی:

امروزه با تبدیل ورزش به پدیده اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی بیشتر مردم در جوامع مختلف به اهمیت ورزش در حفظ سلامتی، نشاط، شادابی و افزایش توانایی‌های جسمی و روانی پی برده‌اند. عده‌ای به ورزش‌های تفریحی، عده‌ای به‌عنوان ورزشکار حرفه‌ای به ورزش‌های قهرمانی یا رقابتی می‌پردازند و عده‌ای نیز از ورزش برای پر کردن اوقات فراغت خود استفاده می‌کنند؛ اما ورزش‌های اوقات فراغت یا ورزش قهرمانی همه در اماکن و تأسیسات ورزشی انجام می‌گیرند؛ بنابراین رویدادها، اماکن و تأسیسات ورزشی باید به‌گونه‌ای اداره، ساخت و تجهیز شوند که بتوانند پاسخگوی نیازها، انتظارات و علایق تمامی گروه‌ها باشند (لعل بیداری، ۱۳۹۵). بدیهی است که محیط بهداشتی و ایمن در ارتقای سلامت و شکوفایی استعداد افراد و نیز رضایت خاطر آن‌ها مؤثر است لذا وضعیت بهداشتی و ایمنی اماکن تأسیسات و تجهیزات ورزشی موضوعی است که به توجه زیادی نیاز دارد (حسامی و همکاران، ۱۳۹۳). با توجه به این مطالب هر فردی که مسئولیت مراقبت از گروه‌های انسانی فعال در هر حیطه از ورزش را بر عهده می‌گیرد باید مکان و تجهیزاتی ایمن، کارکنانی آگاه و سیستم کاری امنی برای تأمین امنیت افراد فراهم کند. این وظیفه عمومی بر عهده کلیه بخش‌های ورزشی است و بروز هرگونه حادثه حاصل از بی‌توجهی به این موضوع، اهمال‌کاری در قانون تلقی می‌شود

(فولر^۱، ۲۰۰۸). هدف اساسی مدیران و مسئولان ورزشی ارزیابی موارد ایمنی و به‌روز کردن آموزش امنیت و ایمن‌سازی همه محیط‌های ورزشی پیش‌بینی حوادث قریب‌الوقوع و تلاش برای تغییر وضع موجود برای رسیدن به وضعیت مطلوب از طریق رعایت استانداردها و ایمن کردن تأسیسات ورزشی بسیار مهم است (نادریان جهرمی و همکاران، ۱۳۹۲).

در طول رقابت‌های مختلف ورزشی در کشورهای مختلف همواره امنیت به‌عنوان یکی از اساسی‌ترین دغدغه‌های مسئولین برگزاری رقابت‌ها بوده است. نگرانی‌های مربوط به امنیت ورزشی به سال‌ها پیش و حادثه تروریستی المپیک ۱۹۷۲ مونیخ و همچنین تلاش‌های گسترده برای مقابله با خشونت تماشاگران در رقابت‌های مهم ورزشی در اواسط دهه ۱۹۷۰ برمی‌گردد (گلینوتی و کلوسر^۲، ۲۰۱۱). در زمان حمله تروریستی ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱ نیز رویدادهای ورزشی مهم که توسط افراد مشهور جهان مورد توجه قرار می‌گرفتند و پوشش رسانه‌ای جهانی داشتند نسبت به انواع خطرات و فعالیت‌های شدید آسیب‌پذیر شدند. این یعنی هر مدیر رویداد باید جهت مواجه شدن با دامنه گسترده‌ای از خطرات که نیاز به مدیریت حرفه‌ای دارند، آماده باشد. برای مثال مدیریت بحران برای انواع موفقیت‌های رویداد بسیار اساسی است و معمولاً یک عضو ارشد هیئت‌مدیره مسئولیت آن را بر عهده دارد؛ ضمن اینکه مدیریت ایمنی حوادث و بحران مستلزم شیوه‌های مدیریت حرفه‌ای است و باید در همه سطوح مدیریت وجود داشته باشد و در همه مراحل یک رویداد به کار گرفته شود (وستربیک و همکاران^۳، ۲۰۰۶). یونان در طول مسابقات المپیک آتن از ۴۵ هزار نیروی امنیتی استفاده کرد که این تعداد سه برابر نیروهای امنیتی المپیک ۲۰۰۰ سیدنی بوده است. نصب صدها دوربین در خیابان‌های شهر آتن، به‌کارگیری بالگرد و هواپیما از مهم‌ترین اقدامات امنیتی یونان بوده است. یونان به‌جز استفاده از نیروهای نظامی خود و وجود هزاران داوطلب و همکاری عالی مردم،

---

1. Fuller

2. Giulianotti And Klauser

3. Westerbeek & et al

از نیروهای نظامی آمریکا و انگلیس نیز مستقیماً استفاده کرده است. آمریکا نیز نیروهای امنیتی ویژه خود را برای حفاظت بیشتر از ورزشکاران خود، به آتن اعزام کرد. مقامات دفاعی آمریکا بارها تأکید کرده بودند که یونان به همکاری شفاف با سازمان آتلانتیک شمالی «ناتو» در جریان المپیک نیاز دارد (مالونی^۱، ۲۰۰۹). در المپیک ۲۰۰۸ که در پکن برگزار شد، یکی از ۶ جنبه مهم مورد توجه مسئولان برگزاری این المپیک، بحث امنیت جهانگردان ورزشی بود و از فنون و روش‌های متعددی جهت برقراری امنیت در طول برگزاری این رقابت‌ها صورت گرفت. دولت آفریقای جنوبی خود را متعهد کرد تا تعداد نیروی پلیس خود را به ۱۷۹۰۰۰ نفر در سال ۲۰۰۹ برساند (مالونی، ۲۰۰۹).

تهدید از کشوری به کشور دیگر و از رویدادی به رویداد دیگر متفاوت است و به ظرفیت تأسیسات و محل برگزاری رویداد بستگی دارد؛ بنابراین گرداننده تسهیلات باید یک استاندارد خاص را برای امنیت مجموعه به کار گیرد (چن^۲، ۲۰۰۹؛ هال و همکاران، ۲۰۱۰). هرچند خوشبختانه تاکنون در هیچ‌یک از رویدادهای ورزشی ایران وقوع حادثه تروریستی و یا تهدیدهای مربوط به آن گزارش نشده است؛ اما این امر نباید موجب بی‌توجهی دست‌اندرکاران به این موضوع شود (همتی نژاد و همکاران، ۱۳۹۴). کسانی که مسئول مدیریت امنیت و ایمنی هستند، باید به‌طور مؤثر با طرفداران عملیات رویداد از جمله کارکنان بازاریابی و رسانه ارتباط برقرار کنند و احترام و اعتماد ایجاد نمایند و راه‌هایی را برای اطمینان از روحیه کار گروهی کامل کشف کنند. از سوی دیگر، موفقیت آینده امنیت ورزشی و رویداد به رهبری امنیتی و کارکنان آموزش دیده که مسئولیت‌ها را به شیوه‌ای سازگار با بهترین شیوه انجام بدهند، نیاز دارد (هال و همکاران، ۲۰۱۲).

---

1. Tembi Maloney

2. Chen

۲-۲-۱۵. ابعاد امنیت گردشگری ورزشی

مقوله امنیت گردشگری ورزشی دارای ابعاد گوناگونی است که در این تحقیق حول محورهای زیر مورد بررسی قرار گرفته است.

۲-۲-۱۵-۱. برنامه‌ریزی امنیت

برنامه‌ریزی فرآیند آماده‌سازی فعال قبل از یک رویداد است. برای توسعه و اجرای برنامه‌های مهم و پیشگیری، پاسخ و بازسازی در شرایط اضطراری، برنامه‌ریزی‌های ضعیف یا بدون هدف نتایج مؤثر زیادی بر سیستم مدیریت امنیت ورزشی یا رویدادهای دیگر نخواهد داشت. برنامه‌ریزی مؤثر برای مدیریت امنیت رویداد توسط گروه فرماندهی آگاه و ماهر که به‌طور منظم تشکیل جلسه داشته، مشارکت در آموزش داشته و به‌طور مستمر برنامه‌ها را برای پیدا کردن راه بهبود بررسی و تمرین کرده است، تولید می‌شود (هال و همکاران، ۲۰۱۲).

برای ارائه یک طرح و برنامه امنیتی مؤثر شرکت‌های امنیتی به اطلاعات نیاز خواهند داشت مانند نام رویداد، محل برگزاری، زمان تخمینی، جمعیت، سرگرمی و نوع موسیقی، تاریخچه رویداد، محدودیت محل برگزاری که با نوع رویداد سازگار نیستند، آگاهی از رویدادهای دیگر برگزار شده در همان محل و در همان روز، در نظر گرفتن مسیر آینده رویداد و بودجه (دستورالعمل‌های برنامه‌ریزی امنیتی رویداد^۱، ۲۰۰۸)، همچنین برنامه‌ریزی امنیتی برای یک رویداد ورزشی بزرگ باید خیلی زود به محل برگزاری اعلام شود، مثلاً قبل از آغاز مسابقه (کاتلین^۲، ۲۰۱۲).

باید توجه نمود که تجارب و درس‌های آموخته شده در رویدادهای قبلی باارزش هستند و می‌توانند به‌منظور بهینه‌سازی برنامه‌ریزی‌های امنیتی برای رویدادهای آینده به اشتراک گذاشته شوند. مقامات امنیتی باید

^۱.Event security planning guidelines

^۲.Kathleen

گزارش‌های پس از رویدادهای قدیمی را مطالعه کنند (کاتلین، ۲۰۱۲). همچنین باید پیش از رویداد، یک نماینده امنیتی در جلسات برنامه‌ریزی رویداد و محل برگزاری حضور داشته باشد. این امر می‌تواند تضمین‌کننده این مسئله باشد که با توجه اینکه آن‌ها به ذینفعان داخلی و خارجی کلیدی آشنا هستند، ممکن است اطلاعات جدید در مورد رویداد ارائه دهند که برنامه‌ریزی را تغییر دهد؛ همچنین باید یک نسخه کپی از طرح امنیتی به تیم برنامه‌ریزی عملیات پلیس ارائه شود. این موضوع استاندارد برای مدیریت جمعیت و امنیت شرکت‌ها برای پاسخگویی قبل از شروع رویداد و همچنین برای توجیه کارکنان و اطمینان از آشنایی آن‌ها با محل برگزاری، زیرساخت‌های رویداد و فرآیندها می‌باشد، پس از رویداد نیز برگزارکننده باید خلاصه‌ای از اطلاعات کسب شده را برای کمک به برنامه‌ریزی‌های آینده در دسترس شرکت‌های تأمین‌کننده امنیت قرار دهد، گزارش اطلاعات کسب شده باید به هرگونه حوادث خاص و بهبود برای رویدادهای بعدی رسیدگی کند (دستورالعمل‌های برنامه‌ریزی امنیتی، ۲۰۰۸). بعد از رویداد مدیران تأسیسات باید خطرات را ارزیابی کنند و برنامه‌ها و سیاست‌های ضروری را توسعه دهند و کارکنان خود را آموزش دهند (هال و همکاران، ۲۰۱۲).

با توجه به مطالب بیان شده، یک رویداد می‌تواند از طریق برنامه‌ریزی در زمینه‌های: جریان‌های عابر پیاده، خروجی‌ها و ورودی‌ها، راه‌های دسترسی، نوع موسیقی و سرگرمی، کنترل الکل، بطری پلاستیکی، تعداد نوشیدنی‌های مجاز جهت خرید، زیرساخت‌ها، در دسترس بودن نوشیدنی و مواد غذایی، فروشندگان، فرایند رسمی کودکان گمشده، علائم، هشدار خطر، برنامه‌ریزی مدیریت ترافیک به صورت امن برگزار شود (دستورالعمل‌های برنامه‌ریزی امنیتی رویداد، ۲۰۰۸).

۲-۲-۱۵-۲. مدیریت جمعیت

یکی از بزرگ‌ترین خطرهایی که هر مکان یا رویدادی با آن مواجه است، از کنترل خارج شدن تماشاگران است. جمعیت ممکن است به دلایل مختلفی آشفته و عصبانی شوند. گاهی جمعیت در ابتدا آرام است، ولی

ناگهان با بروز حادثه یا تصمیمی، گروهی از تماشاگران برای حمله و ورود به زمین، ناآرام و غیرقابل کنترل می‌شوند. مدیریت جمعیت فرآیند اتخاذ تصمیمات پیشگیرانه، قبل از ناآرام شدن تماشاگران است. کنترل جمعیت به هنگام بروز ناآرامی و آشوب در بین تماشاگران انجام می‌شود و پلیس، سگ، اسپری و دیگر راه‌حل‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند. خطرات ذاتاً در ورزش وجود دارند و حتی ایمن‌ترین برنامه‌ها هم هرگز نمی‌توانند از حوادث و صدمات جلوگیری کنند. قوانین از مدیران ورزشی انتظار دارد که برنامه‌های مدیریت جمعیت را در اطمینان از اینکه محیط ایمن برای تمامی شرکت‌کنندگان در ورزش ایجاد شود، تدوین کنند (آقای نی، ۱۳۸۱). دوکاس^۱ (۲۰۰۶) مدیریت جمعیت را این‌گونه تعریف کرده است، طراحی هر بخشی از استادیوم و یا منطقه بازی و محافظت از کاربران در برابر خطرات پیش‌بینی‌شده افراد دیگر و یا امکانات. مدیریت جمعیت را باید هر جزء از بازی یا رویداد، از طراحی استادیوم گرفته تا مسابقه و رویداد و حمایت تماشاگر در برابر خطرات و آسیب‌های غیرقابل‌پیش‌بینی از سوی دیگر افراد یا خود اماکن، تعریف نمود (دوکاس، ۲۰۰۶).

جلالی فراهانی (۱۳۹۳) معتقد است تقریباً تمامی صاحب‌نظران اذعان دارند که اگر به انسان‌ها احترام گذاشته شده و به آن‌ها بعضی اختیارات داده شود، می‌توان انتظار داشت که آن‌ها نیز مسئولیت‌پذیری بیشتری از خود نشان دهند. این امر در زمینه مدیریت جمعیت نیز می‌تواند صادق باشد؛ به این منظور بهره‌گیری از ظرفیت‌های خود تماشاگران پیشنهاد می‌شود. یکی از اقدامات مهمی که در بسیاری از کشورها برای مدیریت جمعیت در ورزشگاه‌ها صورت پذیرفته و توانست تا حدود زیادی موفق شود، استفاده از ظرفیت خود هواداران است. کاسل عضو کمیته امنیتی مسابقات مرحله نهایی فوتبال جام جهانی ۲۰۰۶ آلمان،

---

^۱. Doukas

معتقد است که پیشگیری و شرکت دادن تماشاگران و مسئولیت دادن به آنها بسیار مؤثرتر از اقدامات قهرآمیز است (جلالی فراهانی، ۱۳۹۳).

۲-۱۵-۳-۲. مدیریت ریسک

یکی از مهم‌ترین چالش‌های ورزش به‌عنوان پدیده‌ای اجتماعی در قرن حاضر، روند رو به افزایش خطرها در فعالیت‌های ورزشی است. اگرچه ورزش یا هر نوع فعالیت بدنی دیگر سرگرم‌کننده و برای سلامت مردم مفید و سودمند است آنها می‌توانند شامل خطرهای پنهان و حادثه‌زا هم باشند. خطر همواره با پیامدهای ناخوشایند مانند آسیب، صدمه و ضرر و زیان همراه است. به‌منظور کاهش یا حتی حذف این خطرها، صنعت ورزش و اوقات فراغت به اجرای فرایند مدیریت ریسک مؤثر به‌عنوان بخشی از سیستم مدیریت خوب طراحی شده نیاز دارد (دیمیتریادی^۱، ۲۰۰۷). مدیریت ریسک، روش فعالی است که به اگرها پاسخ می‌دهد و شامل دو بخش کاهش و کنترل ریسک است. هدف از کاهش ریسک به حداقل رساندن خطر یک واقعه نامطلوب و هدف از کنترل جمع‌آوری اطلاعات برای مشخص کردن اینکه آیا ابتکارات اجرا شده به‌طور مؤثر خطر واقعه نامطلوب را به حداقل رسانده است یا خیر می‌باشد (استلس و همکاران^۲، ۲۰۰۶).

هدف مدیریت ریسک حفظ داشته‌ها یا منابع مالی سازمان و دستیابی به ثبات مالی از طریق کاستن از پتانسیل خسارت زاست (مظلومی، ۱۳۸۶). مدیریت ریسک درزمینه‌ی ورزش به‌عنوان مسئولیتی برای شناسایی و تعیین روش‌هایی برای به‌کارگیری در مقابل تهدیدات بالقوه‌ای که ممکن است تأثیر منفی بر روی رویداد ورزشی بگذارند می‌باشد (کاشف و فتاح، ۱۳۹۰). برنامه‌های مدیریت ریسک مستلزم افزایش ایمنی می‌باشند، بهترین روش اجرای مدیریت ریسک این است که ایمنی فراهم شود و این کار تا آنجا ادامه یابد تا آموزش عملی مدیریت ریسک برای همه دست‌اندرکاران در امر ورزش فراهم شود (هسیاو^۳، ۲۰۰۷).

---

^۱.Dimitriadi

^۲. Astles

^۳. Hsiao

بنا به پیشنهاد سی اسلاک و همکاران^۱ (۲۰۱۰) بهتر است سازمان‌های ورزشی در برابر ریسک‌های تهدیدکننده ورزش، رویکرد مدیریت ریسک اتخاذ نمایند که مهم‌ترین چالش در این زمینه شناسایی تهدیدات واقعی و نیز اقدامات مقابله‌ای مناسب در برابر ریسک ترورهای سیاسی سازمان‌دهی شده، ترورهای اجتماعی سازمان‌دهی شده و ترورهای برنامه‌ریزی نشده است. همچنین به عقیده لوبیسکو^۲ (۲۰۱۱)، فرایند تأمین امنیت رویدادهای ورزشی با تجزیه و تحلیل ریسک‌های بالقوه تهدیدکننده آنها شروع می‌شود و موفقیت عملیات به نحوه ارزیابی ریسک مسئولان و دست‌اندرکاران رویداد و ادراک آنها از ریسک‌های موجود بستگی دارد؛ بنابراین فرایند مدیریت ریسک یک چارچوب مفید برای ایمنی مرتبط با خطرات فراهم می‌کند. کنترل‌ها از طریق یک سیستم که یک رویکرد پیشگیرانه و هماهنگ را برای بهبود مستمر تشویق می‌کند، مدیریت می‌شوند. اصول استاندارد مدیریت، برگزارکننده رویداد را به شناسایی خطرات بالقوه روبرو شده با ایمنی رویداد، قادر می‌سازد. طرح مدیریت ریسک همه تهدیدات و فرصت‌ها را برای دستیابی به اهداف یک رویداد، می‌سنجد. اجرای فرایند مدیریت ریسک در محیط ورزشگاه، سبب کاهش ریسک‌ها شده و راه‌حل‌های منطقی بیشتری را برای وضعیت‌های اضطراری فراهم می‌آورد. پس مدیریت ریسک باید بخشی از برنامه آموزشی و تمرینی هریک از کارکنانی باشد که در مراکز تفریحی و ورزشی کار می‌کنند. مدیریت ریسک یک رویکرد پیش‌نگر است که برای کاهش ریسک صدمات طراحی می‌شود در اینجا دو نکته مهم در اهمیت و سودمندی مدیریت ریسک قابل ذکر هستند که یکی از آنها «شناسایی ریسک‌ها» و دیگری هم «استراتژی‌های کاهش ریسک صدمه یا خسارت» است (کاشف و فتاح، ۱۳۹۰).

---

^۱. Cieslak, Hall, & Giardino

^۲. Lubisco

۲-۲-۱۵-۴. مدیریت بحران

مدیریت بحران نشان‌دهنده پتانسیل خطرپذیری است. رایج‌ترین مشکلی که مکان ورزشی با آن مواجه می‌شود، به حداقل رساندن زیان مالی و قرار گرفتن در معرض مسئولیت ناشی از صدمات ورزشکاران است. هدف اولیه مدیریت بحران کاهش خسارات احتمالی و در معرض خطر و خسارات قرار گرفتن است (وستربیک و همکاران، ۲۰۰۶). در تعریفی دیگر بحران عبارت است از شرایطی که در آن با غافلگیری، کمبود اطلاعات و محدودیت زمان برای تصمیم‌گیری مواجه می‌شویم و همچنین بحران یعنی به هم خوردن روند عادی و طبیعی زندگی انسان و یا ایجاد بی‌نظمی و اختلال در زندگی که باعث به هم خوردن تعادل و تناسب بین نیازها و منابع است (رمضان زاده، ۱۳۸۹).

درواقع بحران در نتیجه یک سری عوامل طبیعی و غیرطبیعی شامل: زلزله، سیل، طوفان، آتش‌سوزی، خشک‌سالی، سونامی، هجوم بیماری‌های واگیر، جنگ و غیره می‌تواند رخ بدهد. رویکرد مدیریت بحران در اماکن ورزشی و مدیریت رویداد باید به‌عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از یک روش خوب مدیریتی در نظر گرفته شود. تیم مدیریت ارشد مکان ورزشی یا رویداد، وظیفه دارد تا خط و مشی و سیاست خود را برای مدیریت بحران تعریف و مستندسازی کند. شرایطی که در برابر بحران است باید بررسی شوند. خطرها باید شناسایی، تجزیه تحلیل و در صورت لزوم با آن‌ها مقابله شود. نظارت بر توسعه پرسنل مدیریت بحران و ارزیابی مداوم و تعریف مجدد عوامل بحران باید در این فرایند نظارتی گنجانده شود؛ لذا در طراحی مدیریت بحران ابتدا باید به تمهیدات ویژه‌ای پرداخت که به عملکرد فوری نیاز دارند، حوادثی مانند آتش‌سوزی، برق‌گرفتگی، اعمال خشونت‌آمیز، خطر تروریسم و غیره (وستربیک و همکاران، ۲۰۰۶).

مدیریت بحران مؤثر، نیازمند یک رویکرد منظم و نظام‌مند است که مبتنی بر هوشیاری، حساسیت مدیریتی و یک درک خوب از اهمیت برنامه‌ریزی دقیق و آمادگی سازمانی است. یک طرح واکنش به بحران خوب

باید سازمان‌ها را قادر سازد هم نسبت به بلایای طبیعی و حوادثی که عملیات انسانی مسبب آن‌ها می‌باشند، واکنش نشان دهند (مهری، ۲۰۱۲).

بدیهی است که مدیران نمی‌توانند در برابر همه نوع بحران آمادگی داشته باشند؛ باین‌حال اگر آن‌ها به مدیریت بحران به‌عنوان یک بخش جدانشدنی از مسئولیت مدیریت استراتژیک خود معتقد باشند، احتمال اینکه سازمان‌هایشان گرفتار بحران شود تا حد زیادی کاهش می‌یابد. توجه به مدیریت بحران و ارتباط آن با برنامه‌ریزی تکنیکی و عملیاتی بسیار مهم است. در تحلیل نهایی، مدیریت بحران ضامن بقا و شکوفایی بلندمدت یک سازمان است (متولی حبیبی، ۱۳۸۵).

۲-۲-۱۵-۵. همکاری سازمان‌های مختلف درگیر رویداد

رهبری در مدیریت امنیت، آمادگی اضطراری، پیشگیری، پاسخگویی و تلاش برای بازیابی بسیار حیاتی است، زیرا عدم وجود رهبری ممکن است به از دست دادن زندگی اموال و اعتماد به نفس منجر شود. یک گروه فرماندهی^۱ شامل کارکنان کلیدی سازمان‌های متعددی هستند که برای ارائه یک محیط امن و ایمن برای تماشاگران، ورزشکاران، گردشگران و مقامات همکاری می‌کنند. اعضای گروه فرماندهی نشان‌دهنده حوزه‌های کلیدی مدیریت تأسیسات، مجریان قانون، مدیریت اضطراری، آتش‌سوزی و مواد خطرناک و خدمات پزشکی ضروری می‌باشند که گروه فرماندهی به‌عنوان هسته گروه کاربردی برای تمام تلاش‌های امنیتی عمل می‌کند (هال و همکاران، ۲۰۱۲). مهارت‌های حل مسئله و تصمیم‌گیری خوب می‌تواند از شرایط فاجعه‌بار جلوگیری کرده و فرآیند بازیابی را بهبود بخشند. عکس این حالت نیز واقعیت دارد، تصمیمات ضعیف و نا به هنگام می‌تواند وضعیت فاجعه‌بار را تشدید کند و باعث آسیب‌های بیشتر شود (آژانس مدیریت اضطراری فدرال^۲، ۲۰۰۵).

1. Group Command

2. Federal Emergency Management Agency

پیچیدگی مسائل امنیتی برای رویدادهای بزرگ به این معنی است که مدیران باید مهارت و تخصص رهبری در امنیت ورزش و رویدادها را داشته باشند، آن‌ها با چالش‌های متعددی مانند ادغام مدیریت ریسک فرهنگ‌سازمانی و محیط، ایجاد اعتبار و اعتماد، برقراری ارتباط در هر سازمان و جامعه محلی روبرو خواهند شد؛ لذا ارائه ایمنی و امنیت در ورزش و رویدادهای خاص به همکاری و هماهنگی بسیاری از افراد و سازمان‌ها نیاز دارد. سازمان‌های ورزشی و برگزارکننده رویداد به ایجاد یک رابطه کاری میان ذینفعان کلیدی دخیل در برنامه‌ریزی و اجرای طرح‌های امنیتی، سیاست‌ها و اقدامات حفاظتی نیاز دارد؛ بنابراین مدیران امنیتی باید همکاری ادارات مختلف را در میان تمام ذی‌نفعان درگیر در عملیات و پاسخگو در رویداد تشویق کنند (لعل بیداری، ۱۳۹۵).

همکاری مؤثر به ارتباط باز، استفاده مؤثر از منابع و اعتماد به دیگران برای مسئولیت‌های تعیین‌شده در مواقع اضطراری نیاز دارد. کار گروهی، مدیریت و رهبری نیز باید قبل از اینکه حادثه‌ای رخ دهد برای اطمینان حاصل کردن از تلاش برای مقابله و بازسازی مؤثر برقرار شود. منظور از ادارات مختلف تمام سازمان‌ها، افراد و سهامداران می‌باشند که در فرایندهای مختلف سیستم مدیریت امنیت درگیرند. همکاری ادارات مختلف، فرایندی است که ممکن است درجه اثربخشی را نسبت به سطح آمادگی، پیشگیری، پاسخ و توانایی بهبود در یک حادثه اضطراری تعیین کند (نادریان جهرمی و همکاران، ۱۳۹۲).

اولین و مهم‌ترین مسئله میان مدیران رویداد و ارائه‌دهندگان ایمنی و امنیت مشارکت مؤثر است. این ارتباطات سوءظن‌ها و بی‌اعتمادی‌ها را تسهیل می‌کند و کاهش می‌دهد. پس برنامه‌ریزان امنیتی نباید ارزش مشارکت اجتماعی را در پیش از رویدادهای مهم، دست‌کم بگیرند (کاتلین و همکاران، ۲۰۱۲). نتیجه‌ای که از همکاری ادارات مختلف انتظار می‌رود، به اشتراک گذاشتن طیف وسیعی از فعل‌وانفعالات، مثل جلسات، آموزش و تمرینات است. کسانی که برای مدیریت امنیت گرد هم می‌آیند، برای کار مؤثر و بهینه‌سازی حفاظت از دارایی‌های انسانی، آموخته‌هایی دارند (هال و همکاران، ۲۰۱۲).

۲-۱۵-۶. آموزش نیروهای انسانی

سیستم مدیریت اثربخش برای امنیت رویدادهای ورزشی به مشارکت و تعهد بسیاری از سازمان‌ها و افراد متخصصان، داوطلبان، سازمان‌های دولتی و برون‌سپاری پیمانکاران نیاز دارد (هال و همکاران، ۲۰۱۲). انجمن جهانی مدیران ورزشی (IASM)^۱ معتقد است که بهترین و مؤثرترین گزینه در شناسایی کلیدهای امنیت برای جایگاه‌های ورزشی، سالن‌ها و محیط‌های ورزشی آموزش ویژه نیروهاست. این نیروها شامل مدیران، مربیان، داوران، ورزشکاران و نیروهای امنیتی هستند (هارست و همکاران ۲۰۰۷). ضمن اینکه نیروهای خدماتی و کارگران ورزشگاه‌ها، ورزشکاران و دیگر نیروها (راهنماها، فروشندگان، مسئولان بلیت و غیره) نیز باید آموزش ببینند و در مواقع حساس با پلیس امنیتی در برقراری نظم و ایجاد امنیت و همکاری کنند (نادریان جهرمی و همکاران، ۱۳۹۲). فرایند آموزش امنیت می‌تواند با تجهیز مراکز آموزشی، سالن‌های ورزشی و کلاس‌های درس کمک آموزشی کارآمدتر شود (کواکوا و واکوا^۲، ۲۰۱۵).

هدف اصلی از آموزش پرسنل امنیتی، تولید رفتارهای اخلاقی خاص، استقامت روانی، توسعه مهارت‌ها و توانایی‌های روان‌شناختی و آماده‌سازی افکار عمومی برای اقدامات امنیتی خاص در مورد شرایط بحرانی در هر زمان است. آموزش پرسنل کلیدی، یک نیاز حیاتی است و باید در زمینه‌های زیر ارائه شود: ارزیابی تهدید، روش بازرسی، به رسمیت شناختن گواهینامه و آگاهی‌های امنیتی (هال و همکاران، ۲۰۱۲). سیستم آموزش امنیتی باید پرسنل امنیتی را برای دستیابی به مهارت تجزیه و تحلیل محیط قادر سازد و همچنین پرسنل باید به شناسایی و ارزیابی خطرات و تهدیدات ایمنی و پیش‌بینی توسعه‌شان، تعیین روش‌ها و اقدامات مدیریتی، خطرات و تهدیدات امنیتی، اقدامات برنامه‌ریزی و مدیریت ریسک سازمان، مدیریت امنیت

^۱. Association International Sports Managers

^۲. Kováčová, & Vacková

و بحران مطابق با منابع و ظرفیت‌های موجود و طراحی و مدیریت سیستم‌های امنیتی پیچیده، قادر باشند (لعل بیداری، ۱۳۹۵).

توسعه آمادگی جسمانی و توانایی کارگران در زمینه امنیت که دارای تأثیر مثبت بر توسعه شخصیت و اراده صفات شخصی است، یک جزء مهم آموزش امنیت محسوب می‌گردد. برای این منظور، در مؤسسات آموزش امنیت، کالج‌ها، مراکز آموزشی، سالن‌های ورزشی، کلاس‌های درس رشته‌های مختلف ورزشی و توسعه مهارت‌های عملی و فیزیکی ایجاد شده است. از طرفی، توسعه مداوم فناوری اطلاعات و ارتباطات، تغییر در روش، محتوا و اشکال آموزش امنیتی را به ارمغان می‌آورد (کواکوا و واکوا، ۲۰۱۵). سید جوادین (۱۳۸۱) آموزش را تجربه‌ای مبتنی بر یادگیری و به‌منظور ایجاد تغییرات نسبتاً پایدار در فرد تعریف می‌کند که او را قادر به انجام کار و بهبود بخشی از توانایی‌ها، تغییر مهارت‌ها، دانش، نگرش و رفتار اجتماعی نماید.

از طرفی بیکر و همکاران^۱ (۲۰۰۷) ابراز داشته‌اند که: پرسنل امنیتی تعیین شده باید برای به رسمیت شناختن تهدیدات بالقوه تروریسم و چگونگی پاسخ به چنین تهدیداتی آموزش دیده باشند. متخصصان نیز بر این باورند که بهترین و مناسب‌ترین شیوه برای ایجاد امنیت قبول شعار "آموزش بهترین هدایت‌گر است" می‌باشد. به این منظور اقدامات آموزشی مفیدی برای ایجاد آرامش و امنیت در محیط‌های ورزشی انجام گرفته است. از سوی دیگر رسانه‌ها در آموزش مخاطبان، هواداران و تماشاگران در زمینه‌های مختلف مانند اشاعه تفکر برد-برد و تأکید بر تلاش‌های جسمانی و برنامه‌های تیمی برای کسب پیروزی، تحمل و افزایش ظرفیت و قبول شکست برای کنترل اغتشاشات و کاهش ناهنجاری‌های رفتاری مؤثر می‌باشند (نادریان جهرمی، ۱۳۹۰).

---

^۱. Baker

آموزش کارکنان باید روی استراتژی‌های مدیریت حادثه، شیوه‌های مدیریت ریسک، برنامه، سیاست‌ها و اقدامات حفاظتی ایمنی و امنیت، اصول پاسخ و بازسازی متمرکز شود. این آموزش را به تشخیص تهدید پرسنل، حذف یا کاهش آسیب‌پذیری تأسیسات کمک خواهد کرد و کاهش‌دهنده خطر در ورزش و رویدادهای دیگر می‌باشد (هال و همکاران، ۲۰۱۲). طوری که می‌توان بیان کرد برنامه، سیاست‌ها و اقدامات اجراشده، نوع و سطح آموزش مورد نیاز پرسنل را برای انجام نقش‌ها و مسئولیت‌های خاص تعیین می‌کنند. به این ترتیب آموزش می‌تواند از طریق روش‌های مختلف اجرا شود، مثل سمینار، کارگاه و جلسات یا از طریق تمرین‌های مبتنی بر بحث و یا مبتنی بر عملیات.

از جمله تکنیک‌های آموزش می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- برای آموزش روش‌ها و سبک‌های زیادی وجود دارد، اما هدف نهایی این است که آموزش کارکنان با تهدیدهای مختلف رویداد ورزشی و رویدادهای دیگر مقابله و رسیدگی کند؛ بنابراین دو استراتژی اساسی که برای آموزش می‌توان به کار گرفت، شامل کارآموزی (آموزش حین کار) و آموزش در کلاس است.
- همه کارکنان باید بدانند در مواقع اضطراری (چه جزئی و چه فاجعه‌بار)، چه چیزی انجام دهند. آن‌ها باید بدانند به چه کسی زنگ بزنند، برای برقراری ارتباط چه اطلاعاتی بدهند و از مکان دقیقی که پرسنل امنیتی قرار دارند آگاه باشند. علاوه بر این، کارکنان باید بدانند چطور با تجهیزات تخصصی کار کنند.
- آموزش باید مداوم و پیش از فصل، در طول فصل و پس از فصل انجام شود. آموزش به ایجاد روابط، اعتماد و تعهد به طرح امنیتی در میان کارآموزان کمک خواهد کرد (لعل بیداری، ۱۳۹۵).

پیشرفت در تکنولوژی و ورود شرکت‌های نوآورانه به بازار متخصصان امنیتی ورزش و رویداد، ابزار پیشرفته، منابع فیزیکی و بهترین شیوه برای حفاظت در برابر تهدیدات و کاهش حوادث را ارائه خواهد داد. فناوری‌های در حال ظهور نیز می‌توانند اثربخشی نظارت بر فعالیت‌ها را بهبود بخشند. سیستم‌های با کیفیت بالا، توانایی تمرکز قدرتمندی را برای تصرف دقیق در جزئیات تصویر ارائه می‌کنند و پرسنل امنیتی جزئیات لازم را که به زمان پاسخگویی سریع و حفاظت بهتر منجر می‌شود، شناسایی می‌کنند (لعل بیداری، ۱۳۹۵). فناوری‌های جدید ترکیبی از تصویر و صداست و روی ایجاد راه حل برای مشکلات امنیتی روزمره متمرکز شده است. فناوری می‌تواند حوادث مربوط به امنیت را شناسایی، بررسی و حل و فصل کند و فرایندهای کسب‌وکار را بهبود بخشد (هال و همکاران، ۲۰۱۲). استفاده از فناوری اطلاعات به‌ویژه دوربین با عملکرد حفاظت از حریم خصوصی، برای پیشگیری از جرم و بررسی در اماکن ورزشی پیشنهاد می‌شود. فناوری اطلاعات راهبردی است برای پلیس که می‌تواند آن را برای تماشای جرم و جنایت، تشخیص و تحقیق و بررسی استفاده کرده و خطرات را کاهش دهد. علاوه بر این دوربین و صفحه نمایش لمسی و بی‌سیم به‌عنوان یک ابزار مفید برای توسعه سیستماتیک امنیت اجتماعی در مدیریت ورزشی متداول شده است که در آن بسیاری از نرم‌افزارهای در دسترس و مقرون به صرفه برای کاهش خطر وجود دارد (پرادیتساتاپرن، کاویا و یوپاپین^۱، ۲۰۱۰)

یکی از پیشرفت‌های ایجاد شده در امنیت ورزش و رویداد، انگیزش تماشاگران به‌عنوان اولین پاسخ‌دهندگان است. از طریق فن‌آوری‌های جدید، تماشاگران هر لحظه می‌توانند فوراً محتاطانه به پرسنل برگزاری در مورد هرگونه مشکل، چه شرایط ضروری و یا در مورد طرفداران سرکش نشسته در محل، با ارسال یک پیام کوتاه

^۱. Praditsathaporn, Kaviya, & Yupapin

هشدار بدهند. در عرض چند ثانیه، پرسنل امنیتی پیام را دریافت خواهند کرد و می‌توانند نظارت کنند و نسبت به موضوع پاسخگو باشند (هال و همکاران، ۲۰۱۲).

یکی دیگر از مباحثی که می‌توان در رابطه با حمایت تکنولوژی از عملیات امنیتی مطرح نمود، اشکال اولیه حمایت تکنولوژی برای عملیات امنیتی محل برگزاری می‌باشد که شامل دوربین مداربسته، سیستم‌های غربالگری اشعه ایکس، آشکارسازهای فلزی و ردیابی مواد منفجره است. قابلیت فناوری ردیابی شامل بازرسی افراد رو و اشیا است (گهرینگ^۱، ۲۰۱۴). از طرفی ضروری است تا متصدیان رویداد و مسئولان ایمنی و امنیتی اماکن ورزشی قادر به برقراری ارتباط واضح با تماشاگران با استفاده از بلندگوی مخصوص و به اندازه کافی قدرتمند و قابل اعتماد باشند و این سیستم باید بتواند:

➤ پیام‌هایی را به تمام بخش‌های اماکن از جمله سکوهای تماشاگران، اتاق‌های داخلی، سوئیت مهمان‌ها و غیره ارسال نماید.

➤ قادر باشد پیامی را که می‌فرستد تضمین نماید که همیشه شنیده می‌شود حتی زمانی که سروصدای جمعیت افزایش یافته است.

➤ داشتن یک منبع تغذیه جایگزین برای اینکه اطمینان حاصل شود سیستم بدون وقفه عمل خواهد کرد و در صورت قطع برق حداقل سه ساعته پاسخگوی نیازها باشد (توصیه‌ها و الزامات فنی استادیوم‌های فوتبال، ۲۰۰۷).

یکی از فناوری‌های استفاده شده برای افزایش امنیت گردشگران، استفاده از کارت‌ها و نشانه‌های هولوگرام دار و ضد جعل می‌باشد، امروزه انواع مختلفی از کارت‌ها و نشانه‌ها از مدل ساده گرفته تا انواع پیچیده آن برای کنترل دسترسی مورد استفاده قرار می‌گیرد، مدل‌های متنوع این ابزار طیف وسیعی از قابلیت‌های امنیتی و کارایی را در اندازه‌های فیزیکی مختلف در اختیار کاربران قرار می‌دهد. از مهم‌ترین ویژگی‌های این

---

^۱. Gehring

ابزار می‌توان به قابلیت برنامه‌ریزی مجدد، دشواری جعل، طراحی مختلف برای مقاصد مختلف، سهولت استفاده (شکل فیزیکی و حمل راحت)، ظرفیت اطلاعات گیری، قابلیت‌های محاسباتی بالا، هزینه پایین کارت و هزینه پایین کارت‌خوان اشاره کرد. صرف‌نظر از میزان اطمینان و امنیت این ابزار که برگرفته از فناوری به کار رفته در آن است، در واقع هیچ تضمینی وجود ندارد که فرد استفاده کننده همان شخص مجاز و یا مالک کارت باشد؛ بنابراین معمولاً جهت ارتقا امنیت کارت‌ها، این روش را با روش‌های دیگر موجود مانند کلمه عبور یا روش‌های بیومترکی ترکیب می‌نمایند که در ادامه به برخی از این روش‌ها پرداخت می‌شود:

- کارت‌های بارکددار نوعی از این کارت‌ها می‌باشند که با کشیدن روی کارت‌خوان خوانده می‌شود. این سیستم بسیار ارزان قیمت است اما به راحتی قابل جعل است؛ زیرا یک دستگاه کپی معمولی هم می‌تواند به سادگی با کپی برداری از روی بارکد، سیستم را فریب دهد. این کارت‌های بارکددار مناسب مکان‌هایی است که به حداقل امنیت نیازمند است.
- کارت‌های مادون قرمز^۱ در پاسخ به امنیت پایین کارت‌های بارکددار به وجود آمد، در این کارت‌ها بارکد را بین دو لایه پلاستیک پی‌وی‌سی قرار داده‌اند و دستگاه کارت‌خوان با عبور دادن پرتوهای مادون قرمز از لایه‌های کارت سایه بارکد را در سمت دیگر کارت می‌خواند، این کارت‌ها از لحاظ امنیت تا حدودی بهتر از نوع بارکددار می‌باشد.
- کارت‌های مجاورتی^۲ گامی به جلو در جهت راحتی در استفاده از دستگاه‌های کارت‌خوان به حساب می‌آید و همان‌طور که از نام این کار پیداست برای خواندن آن کافیسیت کارت را به کارت‌خوان نزدیک کنیم.

---

¹. infrared shadow card

². proximity card

➤ کارت هوشمند^۱ جدیدترین پیشرفت در کارت‌های کنترل دسترسی به حساب می‌آید و به سرعت به انتخاب اول در ابزارهای جدید مبدل شده است، این کارت با دارا بودن یک چیپ سیلیکونی که برای ذخیره و یا انجام محاسبات روی اطلاعات استفاده می‌شود، این اطلاعات را از طریق تماس کارت با دستگاه خواننده یا ارتباط از فاصله دور انتقال می‌دهد؛ علاوه بر کارت می‌تواند روی اشیای دیگر مانند کارت شناسایی، جاکلیدی یا بخش‌هایی از لباس مانند دکمه یا جواهرات نصب گردد نام عمومی که به اشیا حامل این چیپ اطلاق می‌گردد، رسانه‌های هوشمند است (لعل بیداری، ۱۳۹۵).

۲-۲-۱۵-۸. حفاظت فیزیکی

حفاظت فیزیکی یا امنیت فیزیکی به اقدامات حفاظتی مختلف جهت محافظت از استادیوم‌ها، ساختمان‌ها و اماکن ورزشی و نیز تجهیزات آن‌ها در برابر عملیات تخریب، ایجاد اختلال و خرابکاری اطلاق می‌شود (فرجی، ۱۳۹۳). در تحقیقات متعددی به نقش حفاظت فیزیکی در تأمین امنیت آن اشاره شده است. بازرسی تماشاگران هنگام ورود به استادیوم جهت ممانعت از ورود هرگونه مواد محترقه و سلاح‌های گرم و سرد و جلوگیری از بروز حوادث احتمالی اهمیت دارد (نادریان جهرمی و همکاران، ۱۳۹۲؛ خبیری و همکاران، ۱۳۸۹). طبق مقررات بسیاری از کشورها افرادی که قصد ورود به استادیوم دارند، مورد بازرسی بدنی قرار گرفته و از ورود هوادارانی که از قوانین سرپیچی کرده‌اند جلوگیری می‌شود (هال، ۲۰۱۲). علاوه بر حفاظت و کنترل ورودی‌های استادیوم‌ها، واریسی و تخلیه مرتب سطل‌ها و مخازن بزرگ زباله و عدم استقرار آن‌ها در زیر ساختمان‌ها و سکوها جهت پیشگیری از انگیزه‌های تروریستی، نظارت و کنترل ۲۴ ساعته زمین‌بازی و جایگاه تماشاگران و نیز جایگاه‌های ویژه خبرنگاران و گزارشگران توسط دوربین‌های مداربسته از دیگر موارد مهم در امنیت محیط داخلی استادیوم است

---

^۱. smart card

(هال، ۲۰۰۶). به عقیده نادریان جهرمی و همکاران (۱۳۹۲) محافظت از اماکن ورزشی در برابر مواد سمی و خطرناک نیز بخشی از برنامه‌های امنیت استادیوم‌هاست. مهروموم کردن منابع تانکرهای آب شرب استادیوم جهت جلوگیری از عملیات خرابکاری و تروریستی، امحا و دفع مطمئن و اصولی باقیمانده‌های غذایی استادیوم جهت جلوگیری از بروز آلودگی، نگهداری مطمئن و دور از دسترس مواد شیمیایی، کودها و سیلندرهای گاز استادیوم را می‌توان از جمله مهم‌ترین برنامه‌های پیشگیری بروز آلودگی و یا حوادث بیوتروریستی^۱ عنوان کرد (هال، ۲۰۰۶). وجود تجهیزات تشخیص مواد سمی و شیمیایی خطرناک در استادیوم ضروری به نظر می‌رسد اما به دلایل هزینه زیاد این تجهیزات مسئولان استادیوم‌ها قادر به تهیه و تدارک آن‌ها نمی‌باشند (سیسلک، ۲۰۰۹).

۲-۳. پیشینه پژوهش

۲-۳-۱. پژوهش‌های انجام شده در داخل کشور

منصوری (۱۳۹۸) با بررسی عوامل مؤثر بر مدیریت ریسک در برگزاری رویدادهای ورزشی بیان کرد پنج مؤلفه ایمنی اماکن و تجهیزات، امنیت فیزیکی، پرسنل و آموزش، مدیریت و برنامه‌ریزی و مدیریت امور اضطراری به ترتیب بیشترین تأثیر را در تبیین مدیریت ریسک در رویدادهای ورزشی دارند.

کارگر و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان ارائه الگوی مدیریت رویدادهای ورزشی ایران عوامل اثرگذار بر مدیریت امنیت رویدادهای ورزشی ایران را شامل شرایط فرهنگی، فیزیکی، اجتماعی، آموزشی و فناوری و پدیده‌های علی را شامل عوامل امنیتی -انتظامی، تعامل و ارتباطات سازمانی و مدیریت و برنامه‌ریزی و بسترها را شامل عوامل زیست‌محیطی و روان‌شناختی و عوامل مداخله‌گر را شامل قوانین و مقررات و سیاست‌گذاری ورزشی بیان می‌کنند.

---

^۱. Bio-terrorism

بحرالعلوم و حکمی نسب (۱۳۹۶) پژوهشی با عنوان تحلیلی جامع بر ریسک‌های مرتبط با برگزاری المپیا و ورزشی دانشجویان با رویکرد تکنیک‌های تصمیم‌گیری فازی انجام دادند که نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که ریسک‌های مدیریتی، امکانات- زیرساخت و سیاسی- امنیتی از عوامل تأثیرگذار و ریسک‌های مالی، حقوقی و مدیریتی از عوامل تأثیرپذیر می‌باشند.

لعل بیداری (۱۳۹۵) با بررسی نقش امنیت در توسعه آمیخته بازاریابی مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران عامل‌های شاخص‌های امنیتی، امکانات و خدمات امنیتی، کیفیت استانداردها، مستندسازی امنیت، حفاظت فیزیکی، مدیریت کیفیت امنیت، مدیریت سخت‌افزار و نرم‌افزار اماکن، مدیریت و برنامه‌ریزی، شواهد فیزیکی، اقدامات پیشگیرانه، آموزش، تعامل و ارتباطات را به‌عنوان عامل‌های مستقل و عوامل رقابت‌های بازاریابی، مدیریت قیمت‌گذاری، ترویج، قدرت‌های حاکم بر بازار، اقتصاد، مشتری‌مداری، روابط عمومی، نام و نشان، مدیریت مکان، مدیریت فرایند را به‌عنوان عوامل وابسته شناسایی کرد.

شیبانی (۱۳۹۵) در تحقیقی به بررسی وضعیت امنیت گردشگری از نظر کارکنان بخش گردشگری و نقش آن در بهبود امنیت گردشگران پرداخت. نتایج به‌دست‌آمده حاکی از آن بود که امنیت فرهنگی دارای بالاترین قابلیت پیش‌بینی مثبت و معنادار بهبود امنیت گردشگری و امنیت اقتصادی دارای پایین‌ترین قابلیت پیش‌بینی مثبت و معنادار بهبود امنیت گردشگری می‌باشد. همچنین امنیت اجتماعی و امنیت محیطی پیش‌بینی‌کننده معنادار بهبود امنیت گردشگری می‌باشند. این یافته بدان معناست که وضعیت موجود امنیت گردشگران نقش مؤثری در بهبود امنیت گردشگری دارا می‌باشد.

حبیبیان پور (۱۳۹۵) در پژوهشی تحت عنوان نقش جهانی امنیت در توسعه صنعت گردشگری به بررسی چالش‌های گردشگری از نظر امنیت داخلی برای گردشگران خارجی پرداخت. نتایج پژوهش نشان داد که امنیت سیاسی و روابط مستحکم سیاسی بین کشورهای مختلف توانسته یک اهرم پیش‌برنده و مشوق

گردشگری بین کشورها مبدل شود. توسعه تفاهم‌نامه‌ها، ایجاد کارگروه‌های مشترک، عضویت در سازمان‌های بین‌المللی، قراردادهای دوجانبه و چندجانبه بر ایجاد علائق و همبستگی و اشتراک در منافع منتهی شده و یک زمینه مساعد برای توسعه گردشگری به وجود آورده است. از طرفی بی‌ثباتی سیاسی داخلی و هرج و مرج، بی‌قانونی و جنبش‌های داخلی و جنگ توانسته بر وجهه گردشگری یک کشور تأثیر منفی داشته باشد.

متقی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان نقش امنیت در توسعه گردشگری بین‌المللی به این نتایج دست یافت که گردشگران، پیش از ورود به ایران شناخت درستی از وضعیت امنیت گردشگری ندارند و ۵۵ درصد آن‌ها وضعیت امنیتی ایران را بد می‌دانند. در این بدبینی و نداشتن شناخت درست، نقش رسانه‌های غربی و تبلیغات منفی آن‌ها تأیید شد. ۸۰ درصد گردشگران، پس از ورود به ایران و مواجهه با واقعیت‌ها، وضعیت امنیت گردشگران در ایران را خوب می‌دانند و از آن رضایت دارند. به اعتقاد گردشگران، وجود پلیس ویژه گردشگری در سایت‌های آن سبب افزایش احساس امنیت می‌شود، اما حضور جمعیت زیاد پلیس نتیجه عکس می‌دهد و گردشگران احساس ناامنی روانی می‌کنند.

کردلو (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان شناسایی و اولویت‌بندی ریسک‌های برگزاری رویداد ورزشی (المپیادهای دانشجویی) با طراحی پرسش‌نامه‌ای شامل ۳۰ گویه و مشتمل بر ۵ زیر مقیاس زیرساختی سخت‌افزاری، فرهنگی اجتماعی، سیاسی امنیتی، اقتصادی و مدیریتی به این نتایج دست یافت که به ترتیب ضعف عوامل مدیریتی، سیاسی، اقتصادی، زیرساختی و فرهنگی اجتماعی مهم‌ترین ریسک‌های برگزاری المپیادهای ورزشی دانشجویی بودند.

سلطانی (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان طراحی مدل مدیریت ریسک در استخرهای شنا به این نتایج دست یافت که عامل ایمنی و امنیت، رعایت بهداشت بالاترین عامل مؤثر بر ریسک و عامل حفظ آرامش کمترین عامل مؤثر بر مدیریت ریسک در استخرهای شنا شناسایی شد و دیگر عوامل مؤثر نیز عوامل حقوقی، حفظ

استاندارد، نظم و انضباط، ارائه خدمات، مدیریت، حفظ ارتباط و کاهش ناهماهنگی، جلوگیری از تشدید آسیب‌ها، کاهش هزینه‌ها، جلوگیری از نزاع، جلوگیری از خرابکاری، تشویق و تأسیسات شناسایی شدند.

اسدی و همکاران (۱۳۹۴) با انجام پژوهشی با عنوان مطالعه ابعاد عینی امنیت در گردشگری ورزشی ایران و عملکرد سازمان‌های ورزشی در تأمین و توسعه آن به بررسی عوامل مخل امنیت در گردشگری ورزشی پرداختند و به این نتایج رسیدند که در بخش‌های آموزش مدیریت بحران، تسلط مسئولان حفظ امنیت به زبان‌های بین‌المللی و شایستگی مسئولان در مدیریت بحران، از دیدگاه گردشگران ورزشی خارجی عملکرد مدیران ورزش در این بخش‌ها در سطح نامطلوب قرار دارد. در بخش‌های وجود فرهنگ توسعه امنیت در میان مردم، دادن آزادی به گردشگران ورزشی در حریم شخصی خود، استفاده از داوطلبان برای بهبود امنیت گردشگران ورزشی، مهمان‌نوازی و برخورد خوب مسئولان و مردم و آشنا کردن گردشگران ورزشی با فرهنگ ایرانیان، مدیران ورزش و دست‌اندرکاران توسعه گردشگری عملکرد مطلوبی داشته‌اند.

نادریان جهرمی و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی به شناسایی شاخص‌ها و استانداردهای ایمنی سالن‌ها و اماکن ورزشی استان اصفهان پرداختند که بر اساس نتایج یازده متغیر عمده شامل کنترل محیط بیرونی استادیوم‌ها، ارزیابی شرایط مسابقه، بازبینی تجهیزات و امکانات، نصب سیستم‌های محافظت بدنی، مدیریت خطر، تدوین قوانین پیشگیری، تدارک تسهیلات رفاهی، ارتباطات مؤثر با تماشاچیان، آموزش ویژه مسئولان امنیتی، آموزش‌های عمومی تماشاگران و بازیکنان، مدل‌سازی و شبیه‌سازی و کنترل شدید و جلوگیری از ورود مواد منفجره به محیط‌های ورزشی به‌عنوان شاخص‌های مهم ایمنی اماکن و فضاهای ورزشی شناسایی شد.

کشگر (۱۳۹۲) در تحقیق خود به این نتیجه رسید که نمایش رفتارهای پرخطرانه مسابقات فوتبال از تلویزیون در بروز رفتارهای خشونت‌آمیز در بین تماشاچیان تلویزیونی نقش داشته است و در بین عوامل

مختلف، نقش اشتباهات داوری و رفتارهای پرخاشگرانه‌ی تماشاچیان بیش از عوامل دیگر موجب بروز رفتارهای پرخاشگرانه بوده است. به عقیده این محقق تلویزیون به‌عنوان رسانه‌ای که بیشتر جوانان و نوجوانان مخاطب آن هستند، نقش مهمی در ایجاد رفتارهای خشونت‌بار تماشاگران ورزشی دارد و از بین عوامل اثرگذار بر بروز رفتارهای خشونت‌بار تماشاچیان مسابقات فوتبال مهم است که از بزرگنمایی رفتارهای غیراخلاقی بازیکنان و اشتباهات داوری و پرداختن به حواشی مسابقات و نیز سوگیری گزارشگران مسابقات پیشگیری کرد؛ چون این عوامل موجبات بروز رفتارهای پرخاشگرانه را در بین تماشاچیان تشدید می‌کند.

رضانی نژاد و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی متغیرهای بروز پرخاشگری در تماشاگران از دیدگاه داوران فوتبال ایران را بررسی کردند و به این نتیجه رسیدند که به ترتیب هشت عامل مدیریت امکانات و خدمات، هیجان رسانه‌ای، نتیجه گرایی، مدیریت مکانی و زمانی مسابقات، رفتار اعضای تیم، نوع داوری، رفتار مربی و داور و نیز حساسیت اجتماعی و سابقه رقابت نقش اساسی در بروز پرخاشگری تماشاگران دارند.

صدیقی و حسنی (۱۳۹۱) در مقاله‌ای با عنوان بررسی عوامل مؤثر بر امنیت گردشگری به بررسی احساس امنیت در گردشگاه جنگلی نهارخوران و عوامل مؤثر بر آن پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که امنیت یک معیار اساسی برای انتخاب مناطق تفرجگاهی جنگلی است، به‌طوری‌که مناطق پوشیده از جنگل و دور از دسترس دارای رابطه منفی با احساس امنیت و انتخاب این مناطق برای گردش است. همچنین بین افزایش تعداد گردشگران، نزدیکی بین اماکن عمومی و راه‌های دسترسی و احساس امنیت در این مناطق رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

اصفهانی (۱۳۹۰) نیز با انجام تحقیقی نقش و جایگاه عامل امنیت در بین مجموعه عوامل مؤثر بر توسعه جهانگردی ورزشی بر حسب وضعیت موجود و مطلوب مورد مطالعه قرار داد و در نهایت از بین دوازده عامل

مؤثر بر جهانگردی ورزشی، عامل امنیت در وضعیت موجود رتبه دوم را به خود اختصاص داد. به عقیده این محقق برای توسعه جهانگردی ورزشی و نیل به وضعیت مطلوب، عامل امنیت در رتبه اول قرار دارد.

شاهپوندی و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی تحت عنوان تأثیر امنیت روانی و اجتماعی بر جذب گردشگران خارجی به تعیین نقش امنیت روانی و اجتماعی در جذب گردشگران خارجی وارد شده به شهر اصفهان پرداختند. نتایج نشان داد که درصد بالایی از گردشگران خارجی از وضعیت امنیت اجتماعی و روانی در شهر اصفهان رضایت داشته و تمایل دارند به این شهر مسافرت کنند؛ همچنین نتایج نشان داد که بین امنیت اجتماعی و روانی و انگیزه مسافرت به شهر اصفهان رابطه معناداری وجود دارد.

صیدایی و هدایتی مقدم (۱۳۹۰) نقش امنیت در توسعه گردشگری را مورد بررسی قرار داده‌اند. نتایج تحقیق آن‌ها حاکی از این است که گردشگرانی که وارد ایران می‌شوند در ابتدای ورود احساس امنیت پایینی دارند، اما در هنگام خروج از کشور احساس امنیت بالاتری را گزارش می‌نمایند. همچنین این تحقیق نبود امنیت را یکی از اصلی‌ترین دلایل و موانع توسعه گردشگری به حساب می‌آورد.

در پژوهشی دیگر هزارجریبی (۱۳۹۰) احساس امنیت اجتماعی از منظر توسعه گردشگری را مورد بررسی قرار داد که نتایج نشان داد؛ بین احساس امنیت اجتماعی و گردشگری رابطه مثبت و مستقیمی وجود دارد. به عبارتی هر مقدار احساس امنیت اجتماعی گردشگران افزایش یابد به همان اندازه تمایل آنان به اقامت در ایران و حتی سفرهای مجدد، بیشتر است. مقایسه احساس امنیت اجتماعی از منظر گردشگران خارجی برای سفر به ایران حاکی از آن بود که گردشگران آفریقایی بیشترین احساس امنیت و گردشگران اروپایی کمترین احساس امنیت را داشته‌اند.

غلامی و همکاران (۱۳۹۰) در تحقیق خود، تأخیر در شروع بازی، برگزاری بازی در هوای گرم، استفاده زیاد داوران از کارت زرد، بداخلاقی داور نسبت به بازیکنان و بازی در روزهای غیر تعطیل را بیشترین دلیل بروز

پرخاشگری و اشتباهات داوری، کمبود امکانات بهداشتی، پاکیزه نبودن استادیوم، نبودن بوفه در استادیوم و نبود نظم در استادیوم را کمترین دلیل پرخاشگری یافتند.

خبیری و همکاران (۱۳۸۹) در نظرسنجی از مدیران استادیوم‌های فوتبال ایران در زمینه مدیریت ریسک این استادیوم‌ها به این نتیجه رسیدند که استادیوم‌های مورد مطالعه وضعیت مناسبی از نظر مدیریت خطرهای احتمالی ندارند و به همین دلیل پیشنهاد کردند که مدیران استادیوم به منظور امن‌تر کردن محیط استادیوم برای تمامی تماشاگران، دانش‌پایه‌ای مدیریت خطر احتمالی و حقوق ورزشی را کسب کنند. در این پژوهش استادیوم‌های فوتبال کشور از نظر به‌کارگیری روش‌های مدیریت ریسک رتبه‌بندی شدند که بر اساس آن استادیوم‌های آزادی تهران، حافظیه شیراز و ثامن‌الائمه مشهد با کسب بیشترین امتیاز در جایگاه‌های اول تا سوم قرار گرفتند. استادیوم انقلاب کرج نیز با کمترین امتیاز در بین هجده استادیوم مورد بررسی در رتبه هجدهم قرار گرفت.

اسدی و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهشی دیگر ابعاد مغل امنیت گردشگری ورزشی ایران از دیدگاه گردشگران ورزشی خارجی حاضر در رویدادهای داخل ایران را مورد مطالعه قرار داده و به این نتیجه رسید که ناامنی در حریم شخصی و نیز پرخاشگری اجتماعی و احساس ناامنی روانی از مهم‌ترین موارد احساس ناامنی گردشگران بوده است. نتایج کلی تحقیق نشان داد که گردشگران ورزشی قبل از سفر به ایران در مورد عوامل مغل امنیت نظیر دزدی، ناامنی در حریم شخصی و پرخاشگری اجتماعی احساس ناامنی می‌کردند اما پس از حضور در ایران این احساس ناامنی به میزان قابل‌توجهی کاهش پیدا کرد. عدم احساس امنیت قبل از حضور در ایران نتیجه تأثیر رسانه‌ها و مجاری ارتباطی مانند تلویزیون، اینترنت، خانواده و آشنایان بود.

قاسمی و همکاران (۱۳۸۸) در تحقیق خود نقش برخی متغیرهای پیش وضعی، همچون متغیرهای مرتبط با نیروی انتظامی، رضایت از عوامل وضعیتی، استفاده از رسانه‌های جمعی و قرار گرفتن در جماعت انبوه

تماشاگران را در تبیین وندالیسم و اوباشگری در ورزش فوتبال را آزمون کردند. نتایج تحقیق نشان داد هیجان طلبی و عقده‌گشایی، سابقه درگیری و نزاع، تیم‌گرایی، ازهم‌گسیختگی روانی خانواده، تأثیرپذیری از گروه همسالان، تماشای فیلم‌های خشونت‌آمیز، کنترل پلیس، جماعت انبوه، بحران‌ها و وقایع زندگی، رضایت از عوامل وضعیتی، سابقه رفتار مجرمانه و تحریک مطبوعات ورزشی به‌طور معنی‌داری واریانس متغیرهای وندالیسم و اوباشگری را تبیین می‌کنند

۲-۳-۲. پژوهش‌های انجام شده در خارج از کشور

پریچ و همکاران^۱ (۲۰۱۸) پژوهشی با هدف تحلیل اهمیت محیط زیست طبیعی و مسائل ایمنی و امنیت، به عنوان عناصر الگوی کسب و کار رویداد، در ارائه تجربیات گردشگری ورزشی انجام دادند. همچنین محیط طبیعی به عنوان انگیزه‌ای برای شرکت در سفرهای گردشگری ورزشی مورد بررسی قرار گرفت. در این پژوهش بر اساس تحلیل عاملی اکتشافی یک ساختار ۷ عاملی به دست آمد. از نظر عناصر الگوی کسب‌وکار موجود در این نظرسنجی، شرکت‌کنندگان به همه عناصر مرتبط با محیط طبیعی و ایمنی و امنیت اهمیت بالایی دادند. مقصد زیبا، مناظر زیبا و جالب، ایمنی دوره و امنیت رویدادها مهم‌ترین عناصر مدل‌های کسب‌وکار رویدادها برای شرکت‌کنندگان بود. مدیریت محیط‌زیست و اجرای صحیح اقدامات امنیتی و کنترل جمعیت نیز به‌عنوان فرایندهای مهم رویداد مشخص شدند.

بر اساس نتایج تحقیق فرجی و همکاران^۲ (۲۰۱۸) که به بررسی عوامل حیاتی مؤثر بر امنیت استادیوم پرداختند مشخص شد زیرساخت‌ها بیشترین تأثیر را بر امنیت استادیوم‌های فوتبال دارند و پس از آن مؤلفه‌های حفاظت فیزیکی، پرسنل و برنامه‌ریزی روز مسابقه در اولویت‌های بعدی قرار داشتند. بر اساس یافته‌های این پژوهش سرمایه‌گذاری بر روی زیر ساخت‌ها و به‌ویژه طراحی و ساخت استادیوم و نیز فناوری

---

^۱. Perić & et al

^۲.Faraji & et al

به‌عنوان عوامل بسیار مهم و ضروری شناسایی شد که جهت بهبود امنیت استادیوم‌های فوتبال باید به آن‌ها توجه شود.

کیلک‌لار^۱ و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان پیشگیری از تروریسم در مقاصد گردشگری: دیدگاه‌های نیروهای نظامی در مقابل دیدگاه‌های افراد غیرنظامی را مورد بررسی قرار دادند. این مطالعه شش دسته از شیوه‌های پیشگیری از تروریسم شامل آموزش، همکاری، منابع انسانی، فیزیکی، پلیس و پیش‌بینی را نشان داد. نتایج نشان دهنده تفاوت‌ها و شباهت‌هایی در جلوگیری از تروریسم بین مقاصد محبوب و در حال ظهور گردشگری بود. این مطالعه از این ادعا که نیروهای امنیتی و مقامات غیرنظامی دیدگاه‌های مختلفی در پیشگیری از تروریسم دارند، حمایت کرد. به‌طور خاص، مقامات غیرنظامی قریب به‌اتفاق جهت‌گیری آموزشی و مشارکتی داشتند، درحالی‌که نیروهای امنیتی اکثراً به پیش‌بینی و اقدامات فیزیکی اعتقاد داشتند.

فرانسیسکو^۲ (۲۰۱۵) در تحقیقی تحت عنوان فضای انگیزشی ایجاد شده توسط رفتارهای ضداجتماعی در ورزش جوانان توسط دیگران نشان داد قصد، قضاوت، اجرای رفتارهای ضداجتماعی و ارتباطات منفی ایجاد شده به‌وسیله بازیگران دیگر معنادار بود و اینکه آن‌ها یک رابطه مثبت و معنی‌داری با فضای عملکردی ایجاد شده توسط دیگران دارد. بنابراین نتایج نشان داد اهمیت توجه به نفوذ همسالان، والدین و مربیان در هنگام بررسی رفتارهای ضداجتماعی در ورزش جوانان بالا است.

یاناکاس^۳ و همکاران (۲۰۱۴) تحقیقی تحت عنوان جهت‌گیری اخلاقی و جهت‌گیری هدف به‌عنوان ابزار پیش‌بینی رفتارهای پرخاشگرانه در بازیکنان هندبال انجام داد. نتایج نشان داد هیچ ارتباط معنی‌داری بین جهت‌گیری پرخاشگری (خصمانه و ابزاری)، جهت‌گیری اخلاقی (وظیفه‌گرایانه و غایت‌شناختی) و

---

1. Kiliclar

2. Francisco

3. Yannakos

جهت‌گیری هدف (کار و نفس) وجود ندارد. این احتمالاً به علت تعداد کم نمونه در فضای کوتاه از مسابقات است.

ایلین^۱ (۲۰۱۳) با انجام پژوهشی با عنوان عوامل موفقیت مدیریت امنیت رویداد ورزشی بیان می‌کند که در نظر گرفتن یک موقعیت آموزشی توسط فدراسیون‌های ورزشی و دیگر انجمن‌های ورزشی (انجمن‌های حرفه‌ای، مؤسسات دانشگاهی و مؤسساتی مانند پلیس) نشان‌دهنده اولین گام لازم جهت ایجاد تغییر در ارزیابی امنیت رویداد ورزشی می‌باشد.

باکلوتی^۲ و همکاران (۲۰۱۳) با بررسی مدل امنیتی المپیک ۲۰۱۲ لندن به این نتایج دست یافتند که شرکت‌کنندگان از کیفیت خدمات احساس نارضایتی داشتند و این عمدتاً به خاطر مدل امنیتی شدید استفاده شده در المپیک بود که با حقوق بشر و مسئله احترام تا حدی در تضاد بود با این حال تماشاگران و روزنامه‌نگاران بیان کردند که احساس امنیت و حمایت مناسبی در طول بازی‌ها داشتند.

به عقیده تیلور و توهی^۳ (۲۰۱۱) با انجام مصاحبه‌های عمیق با ده تن از مدیران استادیوم‌های استرالیا، آن دسته از مسائل ایمنی و امنیت مرتبط با میزبانی یک رویداد ورزشی در استرالیا را مستندسازی نمودند. یافته‌های تحقیق نشان داد که فرایندها و شیوه‌های تأمین ایمنی و امنیت این رویداد به شدت بر پایه فلسفه مدیریت ریسک قرار گرفته است. پوشش رسانه‌ای نیز حدی از مقبولیت عمومی از امنیت و نظارت‌های افزایش یافته را به تصویر کشیده است. همچنین، دیدگاه کنونی استرالیا به مسئله ایمنی و امنیت برگرفته از مسائل سیاسی و رسمی این کشور و تا حدود زیادی حاصل مشاوره‌های صورت گرفته با اجتماع است.

---

1. Ilin

2. Baklouti

3. Taylor & Toohey

رمضان اوغلو^۱ (۲۰۱۲) در پژوهش خود رفتار تماشاگران حاضر در رقابت‌های فوتبال ترکیه را از دیدگاه نیروهای امنیتی و پلیس بررسی کرده و برخی راهکارهای مقابله با رفتارهای خشونت‌آمیز تماشاگران را برشمرده است. از مجموع ۱۴۷ نفر شرکت‌کننده در این تحقیق بیش از ۷۲ درصد معتقد بودند نباید به تماشاگرانی که الکل مصرف کرده و رفتارهای تعصبی دارند اجازه ورود به استادیوم داده شود. بیش از ۶۷ درصد پاسخ‌دهنده‌ها معتقد بودند که رسانه‌ها موجب افزایش رفتارهای تعصبی و خشونت تماشاگران می‌شوند. لیدرهای تماشاگران و نیز نحوه قضاوت داوران نیز از دیگر عامل‌های افزایش رفتارهای منفی و تعصبی تماشاگران بودند. به گمان نیروهای امنیتی و پلیس، اولین اخطار برای رفتارهای منفی تماشاگران احساساتی و متعصب باید شامل جلوگیری و ممانعت از ورود آن‌ها به استادیوم باشد. آموزش تماشاگران، آگاه کردن تماشاگران از نحوه رفتار درست در استادیوم و در نهایت استفاده از زور و دستگیری تماشاگران خاطی از اقدامات پلیس و نیروهای امنیتی جهت مبارزه با خشونت تماشاگران و ناامنی در استادیوم عنوان شد.

پرادیساتاپورن و همکاران^۲ (۲۰۱۱) برای امنیت بخشیدن بیشتر به رویدادهای ورزشی نوعی بلیت دیجیتالی هوشمند اختراع و معرفی کردند که می‌تواند در کنار بلیت‌های سنتی و معمولی مورد استفاده قرار گرفته و اطلاعات بیشتری را در جهت اهداف امنیتی ذخیره و در اختیار سازمان دهندگان رویداد قرار دهد. به گفته این محققان، در المپیک ۲۰۰۸ پکن، از فناوری امواج رادیویی موجود در بلیت‌ها برای تأمین امنیت استفاده شد که می‌تواند به سرعت در هر مکانی با اهداف امنیتی استفاده شود که تصویر و نام صاحب بلیت در آن ثبت می‌شود؛ اما در بلیت دیجیتالی هوشمند اطلاعات کمکی دیگری همچون داده‌های موقعیت مکانی^۳، موقعیت سکوها و صندلی‌ها و نیز اطلاعات شخصی و هویتی افراد نیز فراهم می‌شود که می‌تواند به پیشگیری

---

1. Ramazanoglu

2. Pradisathaporn et al

3. GPS

از وقوع جرم در استادیوم‌ها کمک نماید. در صورت وقوع درگیری در بین تماشاگران و یا مشاهده موارد امنیتی مشکوک، به کمک بلیت دیجیتالی هوشمند اطلاعات مربوط به موقعیت درگیری توسط تماشاگران به مرکز کنترل ارسال شده و نیروهای امنیتی به سرعت وارد عمل می‌شوند. کاربرد دیگر بلیت دیجیتالی هوشمند این است که در صورت ریزش استادیوم می‌توان از سیستم موقعیت مکانی برای جستجوی افراد باقی‌مانده در زیر آوار استفاده کرد.

چین پین و همکاران^۱ (۲۰۱۱) در تحقیق خود با عنوان به‌کارگیری اصول تریز^۲ در مدیریت جمعیت، ضمن اشاره به برخی فجایع اتفاق افتاده در استادیوم‌ها، کمبود ورودی‌ها در استادیوم‌ها را عامل به وجود آمدن مشکلات ازدحام جمعیت دانسته و کاربرد اصل اول تریز یعنی بخش‌بندی تماشاگران به چهار گروه را بر اساس صندلی‌های مربوطه و جداسازی این بخش‌ها از یکدیگر را راهکار کاهش مشکلات ازدحام جمعیت پیشنهاد می‌کنند. آن‌ها برای این راهکار خود استادیوم امارات باشگاه آرسنال را به‌عنوان نمونه کار معرفی می‌کنند که با این اقدام هیچ‌گونه مشکل ازدحام جمعیت گزارش نشده است.

به عقیده پیتر^۳ (۲۰۱۱) دیدگاه‌هایی که در مورد تروریسم وجود دارد تا حدود زیادی به تجربیات گذشته افراد و کشورها و نیز ایدئولوژی سیاسی کشورها بستگی دارد. رتبه کشورها در لیست اهداف تروریست‌ها بر میزان آمادگی آن‌ها در برابر تهدیدات تروریستی تأثیر خواهد گذاشت و این ایدئولوژی سیاسی و سیاست خارجی کشورهاست که آن‌ها را در لیست اهداف تروریست‌ها قرار می‌دهد. به‌عنوان مثال انتظار می‌رود کشورهایی که در جنگ عراق در سال ۲۰۰۳ شرکت داشتند، بیشتر از سایر کشورها جزء اهداف تروریستی قرار بگیرند و این کشورها باید استانداردهای امنیتی بالایی برای خود داشته باشند. بنابراین، رویدادهای

---

^۱. Chin Pin & et al

^۲. TRIZ

^۳. Peter

ورزشی و صنعت میزبانی (صنعت هتل و هتل داری) در این کشورها نیز نیازمند توجه بیشتر در زمینه تأمین امنیت آنها است.

لوبیسکو^۱ (۲۰۱۱) در پژوهش خود ادراکات و برداشت مدیران سالن‌های بسکتبال در آمریکا را نسبت به تروریسم مورد مطالعه قرار داد تا دریابد که آیا نوع اطلاعات ارائه شده در مورد حوادث تروریستی بر ادراکات مدیران سالن‌های بسکتبال مبنی بر احتمال و امکان وقوع حمله تروریستی در مجموعه تحت مدیریت آنها و همچنین میزان آمادگی امنیتی آنها تأثیر می‌گذارد؟ ۳۵۰ مدیر مکان ورزشی که مسئول ایمنی و امنیت سالن‌های بسکتبال انجمن ملی ورزش دانشگاهی آمریکا بودند در این پژوهش شرکت کردند؛ نتایج نشان داد وقتی که ریسک‌های متعددی گزارش می‌شود، مدیران بیشتر تمایل پیدا می‌کردند تا اقدامات امنیتی خود را مورد بازبینی قرار دهند. به‌طورکلی، وقتی ریسک‌های موجود بر اساس طیف تعدد و فراوانی اطلاع‌رسانی می‌شدند، مدیران تأکید بیشتری بر بازبینی مجدد برنامه‌های تأمین امنیت خود داشتند.

ژو کینگ و همکاران^۲ (۲۰۰۹) در تحقیقی با عنوان مفاهیم ریسک و مقاصد مسافرت: مطالعه موردی در چین و بازی‌های المپیک چین با بررسی ۳۵۰ نفر از گردشگران اهل ایالات متحده که از بازی‌های المپیک ۲۰۰۸ چین دیدن کردند، از طریق تحلیل عاملی چهار عامل از ریسک ادراک شده را به ترتیب تحت عنوان ایمنی شخصی، خطر فرهنگی، خطر روانی-اجتماعی و ریسک تندی و خشونت، معرفی کردند. رتبه‌های عوامل نشان داد که خطر تندی و خشونت و خطر روانی-اجتماعی، تأثیر منفی در انگیزه شرکت‌کنندگان به‌عنوان توریست برای بازدید از چین دارد.

---

1. Lubisco

2. Xue Qing

تننباوم و استوارت^۱ (۲۰۰۷) پژوهشی با عنوان پرخاشگری و خشونت در ورزش انجام دادند که بر اساس نتایج آن‌ها، فاکتورهای زیر به‌عنوان علل اصلی بحران در رویدادهای ورزشی شناخته شد: فقدان برنامه‌ریزی مناسب و کافی برای آسایش و راحتی تماشاگران، دانش و اطلاعات ناکافی در خصوص مدیریت ریسک، فقدان آموزش‌های ویژه برای نیروهای پلیس، برخی مشکلات اجتماعی-اقتصادی تماشاگران، برخی مسائل ساده مدیریت اماکن از قبیل درهای بسته، ورود مجدد غیر صحیح به اماکن و به‌احتمال زیاد طراحی ضعیف، ساخت‌وساز ضعیف و نصب ضعیف علائم و راهنماها.

مک لارن^۲ (۲۰۰۵) در تحقیق خود به بررسی نقش امنیت در گردشگری پرداخته است. وی معتقد است که برای رسیدن به توسعه پایدار گردشگری داشتن و وجود امنیت بسیار ضروری است. در همین زمینه وی از حادثه یازده سپتامبر آمریکا مثال می‌زند که موجب کاهش حجم گردشگر به کشور آمریکا شده است؛ اما وی به‌صورت کلی معتقد است که امنیت گردشگران در دنیای کنونی بیشتر از جانب تهدیدات تروریستی به خطر می‌افتد و به همین دلیل بسیاری از گردشگران تمایلی به سفر مکان‌های ناامن را از خود نشان نمی‌دهند.

آبوت و گدی^۳ (۲۰۰۱) در تحقیقی با عنوان کاهش مسئولیت با استفاده از تکنیکهای اثربخش مدیریت جمعیت، به لزوم حضور نیروهای امنیتی در نقاط حساس ورزشگاه‌ها و نظارت بر تماشاگران از طریق دوربین‌های مداربسته اشاره می‌کند و عنوان می‌کند که اگرچه مدیریت جمعیت و کنترل جمعیت کاملاً مرتبط با یکدیگر هستند اما می‌توان از طریق مدیریت اثربخش جمعیت امیدوار بود که نیازی به کنترل شدید و بیش‌از‌حد جمعیت وجود نداشته باشد.

---

1. Tenenbaum & Stewart

2. MacLaurin

3. Abbott & Geddie

۲-۴. جمع‌بندی فصل

در این فصل، ابتدا به بررسی مفاهیم امنیت، گردشگری ورزشی و امنیت در گردشگری ورزشی پرداخته شد و مبانی نظری مربوط با این مقوله‌ها به صورت مبسوط شرح داده شد و به نقش امنیت در توسعه گردشگری ورزشی، عوامل مؤثر بر امنیت گردشگران و ابعاد امنیت گردشگری ورزشی پرداخته شد؛ سپس در قسمت پایانی این فصل، مطالعات انجام شده داخلی و خارجی پیرامون موضوع این تحقیق در قالب پیشینه تحقیق ارائه گردید. مرور پژوهش‌های انجام شده داخل کشور نشان می‌دهد که بیشتر این پژوهش‌ها ایمنی اماکن و تجهیزات ورزشی، عوامل مخل امنیت رویدادهای ورزشی و مسائل خشونت و پرخاشگری تماشاگران را مورد مطالعه قرار داده و عوامل مؤثر بر امنیت گردشگران را کمتر مورد توجه قرار داده‌اند، در معدود پژوهش‌های انجام شده در این زمینه نیز، تمرکز روی تماشاگران ورزش‌های پرطرفدار مثل فوتبال بوده و به دیگر ورزش‌ها کمتر توجه شده است. از سوی دیگر، بیشتر مطالعات صورت گرفته در خارج از کشور به ارتباط امنیت با گردشگری و بررسی توصیفی وضعیت امنیت رویدادهای بزرگ همچون بازی‌های المپیک و مسابقات جهانی پرداخته‌اند و پژوهشی که به طور خاص بر امنیت گردشگری ورزشی و گردشگران ورزشی تمرکز داشته باشد، بسیار محدود بود؛ از طرفی می‌توان بیان کرد مسائلی همچون فرهنگ حاکم در کشورهای مختلف، میزان بلوغ و توسعه یافتگی کشورها، وضعیت اقتصادی آن‌ها، موقعیت جغرافیایی و نیز اوضاع سیاسی حاکم بر کشورها از جمله عواملی است که لزوم انجام مطالعات مرتبط با امنیت گردشگری ورزشی و رویدادهای ورزشی در کشورهای مختلف و نتایج مربوط به آن را منحصر به همان کشورها کرده است؛ لذا با توجه به بررسی‌های به عمل آمده مشخص شد تحقیق منسجم و جامعی در راستای طراحی مدل اثربخش مدیریت امنیت گردشگری ورزشی به انجام نرسیده است و این خلأ در متون علمی داخل کشور بیش از متون خارجی احساس می‌شود؛ امید است تحقیق پیشنهادی حاضر به رفع این خلأ تحقیقاتی کمک نماید

۳-۱. مقدمه

در این فصل مباحث مربوط به روش‌شناسی تحقیق شامل نوع و روش تحقیق، جامعه و نمونه آماری، ابزارهای سنجش، روایی و پایایی آن، روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها و روش طراحی الگوی تحقیق در دو بخش کیفی و کمی ارائه می‌گردد.

۳-۲. روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر با توجه به هدف اصلی آن که تدوین الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در ایران می‌باشد از نوع پژوهش‌های کاربردی و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها توصیفی-پیمایشی بود و بر اساس رویکرد تحقیق، آمیخته از نوع اکتشافی متوالی بود؛ در مرحله اول، برای ساخت مدل و شاخص‌ها و سؤالات فرعی از روش کیفی مبتنی بر راهبرد نظریه داده بنیاد^۱ استفاده شد و در مرحله دوم با استفاده از یافته‌های بخش قبل و تنظیم پرسش‌نامه و توزیع آن برای آزمون مدل از روش کمی توصیفی-تحلیلی و از نوع همبستگی مبتنی بر مدل معادلات ساختاری استفاده شد.

۳-۳. جامعه و نمونه آماری پژوهش

جامعه آماری پژوهش در بخش کیفی را خبرگان مدیریت امنیت گردشگری ورزشی شامل اساتید و پژوهشگران حوزه گردشگری ورزشی و امنیت، برگزارکنندگان رویدادهای ورزشی، تأمین‌کنندگان امنیت (پلیس و نیروی انتظامی، نیروی داوطلبی و ...)، فعالان بخش گردشگری ورزشی، ورزشکاران و تماشاگران رویدادهای ورزشی تشکیل دادند که برای انتخاب نمونه‌ها به صورت هدفمند و از روش نمونه‌گیری گلوله برفی استفاده شد؛ در این روش از قبل تعداد افرادی که باید در پژوهش و مصاحبه شرکت کنند، مشخص نمی‌شود و پس از اتمام مصاحبه از هر یک از افراد مورد مصاحبه خواسته شد که سایر خبرگان در زمینه

---

^۱.Grounded Theory

امنیت گردشگری ورزشی را به محقق معرفی نمایند و جمع‌آوری اطلاعات تا اشیاع نظری داده‌ها ادامه یافت؛ بدین منظور با تعداد ۱۷ نفر از خبرگان (شش نفر استاد دانشگاه، پنج نفر افسر پلیس، دو نفر برگزارکننده رویداد، چهار نفر گردشگر) مصاحبه انجام پذیرفت که در واقع از مصاحبه ۱۴ به بعد تکرار در اطلاعات دریافتی مشاهده شد؛ اما برای اطمینان بیشتر تا مصاحبه ۱۷ ادامه یافت. در مورد انتخاب افراد برای مصاحبه تا حد ممکن سعی شد پراکندگی انتخاب افراد به نحوی باشد که نظر نماینده تمام افراد و سازمان‌های ذینفع در زمینه مدیریت امنیت گردشگری پرسیده شود و مصاحبه‌ها به فراخور میزان جذابیت و اطلاعات مصاحبه شونده در مورد موضوع و به صلاحدید خود مصاحبه‌شونده، از ۴۰ دقیقه تا ۲ ساعت به طول انجامید. مصاحبه‌ها با اجازه قبلی به صورت کامل ضبط شد و در طول مصاحبه نیز نکاتی یادداشت‌برداری می‌شد.

در مرحله دوم پژوهش (بخش کمی) نیز جامعه از چند بخش تشکیل شده بود که شامل اساتید مدیریت ورزشی و پژوهشگران دارای تألیف یا پژوهش در این زمینه، بخشی دیگر شامل پلیس (فرماندهان، افسران و کارکنان نیروی انتظامی و یگان ویژه) به عنوان برقرارکنندگان امنیت می‌شد و همچنین مدیران ورزشی به عنوان برگزارکنندگان رویدادهای ورزشی و فعالان در زمینه گردشگری ورزشی و گردشگران رویدادهای ورزشی که به صورت نمونه‌گیری در دسترس، داده‌ها از طریق پرسش‌نامه اینترنتی و همچنین توزیع حضوری جمع‌آوری شد که در نهایت تعداد ۲۴۰ پرسش‌نامه به عنوان نمونه آماری مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت که با توجه به تعداد گویه‌های پرسش‌نامه این تعداد کافی می‌باشد. کلاین^۱ (۲۰۱۱) معتقد است در روش‌های تحلیل عاملی، نمونه‌هایی با حجم ۱۰۰ کاملاً کافی است؛ اما بنا به دلایل جبری، لازم است که تعداد آزمودنی‌ها بیش‌تر از تعداد متغیرها باشد. وی اظهار می‌دارد ادعاهای مختلفی درباره نسبت آزمودنی‌ها

---

^۱. Kline

به متغیرها وجود دارد که از نسبت خیلی بزرگ ۱۰ به ۱ تا نسبت حداقل لازم ۲ به ۱ در نوسان است (کلاین، ۲۰۱۱).

۳-۴. ابزار پژوهش

ابزار مورد استفاده در بخش کیفی پژوهش شامل مصاحبه نیمه ساختار یافته بود که جهت شناسایی عوامل مؤثر بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی و همچنین دستیابی به الگوی مفهومی پژوهش با صاحب نظران و کارشناسان انجام شد.

ابزار مورد استفاده در بخش کمی شامل دو پرسش نامه بود؛ پرسش نامه محقق ساخته مدیریت امنیت گردشگری ورزشی (پیوست ۱) و پرسش نامه تحلیل سلسله مراتبی (AHP) جهت اولویت بندی مؤلفه های اصلی تشکیل دهنده مدیریت امنیت گردشگری ورزشی (پیوست ۲). پرسش نامه مدیریت امنیت گردشگری، حاصل از تحلیل مصاحبه های انجام شده در بخش کیفی و مطالعات کتابخانه ای انجام شده در این زمینه بود که پس از اطمینان از روایی و پایایی مورد استفاده قرار گرفت، این پرسشنامه شامل ۷۲ گویه بود که با استفاده از مقیاس پنج ارزشی لیکرت (خیلی کم تا خیلی زیاد) طراحی شده بود.

۳-۴-۱- پرسش نامه مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

این پرسش نامه شامل ۷۲ گویه در مقیاس ۵ ارزشی لیکرت طراحی شد و شامل هفت مؤلفه اصلی و بیست و دو مؤلفه فرعی بود که شامل:

۳-۴-۱-۱. مدیریت و برنامه ریزی

عامل اصلی مدیریت و برنامه ریزی شامل ۳ عامل فرعی بود:

۱. مدیریت ریسک: این مؤلفه شامل ۴ گویه بود (۱۰، ۱۲، ۲۶، ۶۹).

۲. مدیریت بحران: این مؤلفه شامل ۴ گویه بود (۱۳، ۱۴، ۱۸، ۶۰).
۳. مدیریت برگزاری رویداد: این مؤلفه شامل ۳ گویه بود (۹، ۱۵، ۱۶).

۳-۴-۱-۲. زیرساخت

این عامل شامل پنج عامل فرعی به شرح زیر بود:

۱. اماکن ورزشی: این مؤلفه شامل ۴ گویه بود (۱۹، ۲۰، ۲۸، ۲۹).
۲. فناوری: این مؤلفه شامل ۴ گویه بود (۸، ۲۵، ۳۳، ۷۰).
۳. اسکان: این مؤلفه شامل ۲ گویه بود (۲۴، ۳۷).
۴. رفاهی و بهداشتی: این مؤلفه شامل ۲ گویه بود (۲۷، ۳۰).
۵. حمل و نقل: این مؤلفه شامل ۳ گویه بود (۲۱، ۲۲، ۲۳).

۳-۴-۱-۳. شرایط میزبانی

عامل اصلی شرایط میزبانی از ۳ عامل فرعی تشکیل شده بود:

۱. شرایط اقتصادی سیاسی: این مؤلفه شامل ۴ گویه بود (۴۱، ۴۲، ۴۶، ۵۱).
۲. شرایط حقوقی- قانونی: این مؤلفه شامل ۴ گویه بود (۴۰، ۴۸، ۴۹، ۵۰).
۳. شرایط فرهنگی- اجتماعی: این مؤلفه شامل ۵ گویه بود (۳۱، ۴۳، ۴۴، ۴۷، ۶۳).

۳-۴-۱-۴. ارتقاء منابع انسانی

این عامل شامل چهار عامل فرعی بود:

۱. آموزش پرسنل: این مؤلفه شامل ۴ گویه بود (۳۲، ۵۲، ۵۴، ۵۵).
۲. صلاحیت پرسنل: این مؤلفه شامل ۳ گویه بود (۶۵، ۶۶، ۶۷).

۳. آموزش گردشگران: این مؤلفه شامل ۳ گویه بود (۵۶، ۵۷، ۵۸).
۴. همکاری سازمان‌ها: این مؤلفه شامل ۴ گویه بود (۱۱، ۱۷، ۵۹، ۶۱).

۳-۴-۱-۵. حفاظت فیزیکی

این عامل شامل سه عامل فرعی به شرح زیر بود:

۱. حفاظت داخلی: این مؤلفه شامل ۳ گویه بود (۳، ۳۴، ۳۶).
۲. حفاظت پیرامونی: این مؤلفه شامل ۳ گویه بود (۱، ۴، ۲).
۳. حفاظت ورودی‌ها: این مؤلفه شامل ۳ گویه بود (۵، ۷، ۶).

۳-۴-۱-۶. امنیت روانی

این عامل شامل دو عامل فرعی به شرح زیر بود:

۱. پوشش نامحسوس: این مؤلفه شامل ۳ گویه بود (۳۸، ۳۹، ۴۵).
۲. تبلیغات: این مؤلفه شامل ۲ گویه بود (۳۵، ۶۲).

۳-۴-۱-۷. توسعه و پیشرفت

این عامل شامل دو عامل فرعی به شرح زیر بود:

۱. رویداد ورزشی: این مؤلفه شامل ۳ گویه بود (۶۴، ۷۱، ۷۲).
۲. گردشگری ورزشی: این مؤلفه شامل ۲ گویه بود (۵۳، ۶۸).

۳-۴-۲. پرسش‌نامه تحلیل سلسله مراتبی (AHP)

عامل‌های اصلی شناسایی شده مؤثر بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی با استفاده از این پرسش‌نامه اولویت‌بندی شدند. در این پرسش‌نامه عامل‌های مدیریت و برنامه‌ریزی، زیرساخت، شرایط میزبانی رویداد، ارتقاء منابع انسانی، حفاظت فیزیکی، امنیت روانی و توسعه و پیشرفت به صورت دوجه‌دو و با استفاده از طیف ال ساعتی ۹ گزینه‌ای، مقایسه شدند؛ در این طیف امتیازدهی عدد ۱ به معنی اهمیت و یا اولویت یکسان دو عامل و عدد ۹ به معنی ترجیح فوق‌العاده یک عامل نسبت به عامل دیگر بر اساس مقایسه زوجی است، نحوه وزن دهی در جدول ۳-۱ گزارش شده است.

جدول ۳-۱. مقیاس امتیاز دهی ال ساعتی در پرسش‌نامه تحلیل سلسله مراتبی

مقدار عددی	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
درجه اهمیت	اهمیت یکسان	یکسان تا متوسط	متوسط	متوسط تا بالا	بالا	بالا تا بسیار بالا	بسیار بالا	بسیار بالا تا کاملاً	کاملاً
ارجح	یکسان	متوسط	تا بالا			بسیار بالا		تا کاملاً	ارجح
								ارجح	

۳-۵. روایی تحقیق کیفی^۱

به‌منظور اعتباربخشی به نتایج پژوهش معیارهای ارزشیابی لینکلن و گابا (۱۹۸۵) شامل اعتبار، قابلیت تعمیم و قابلیت اعتماد که به‌عنوان معیارهای قابلیت اعتماد پژوهش کیفی محسوب می‌شوند مدنظر قرار گرفتند، این مفاهیم مشابه واژگان معمول در تحقیق کمی استفاده می‌شوند؛ اصطلاح اعتبار متناسب با روایی داخلی، تعمیم معادل روایی بیرونی و قابلیت اعتماد معادل پایایی یا قابلیت اطمینان می‌باشد (قلی‌پور، ۱۳۹۶).

^۱. Validity in qualitative research

به منظور بررسی قابلیت اعتبار، مصاحبه‌ها به صورت استاندارد با پاسخ‌های باز و برای تمام شرکت‌کنندگان یکسان برگزار شد؛ همچنین اعتبار یافته‌ها با استفاده از منابع مختلف و بررسی چندگانه و دقیق بهبود یافت و با بررسی مجدد رونوشت مصاحبه‌ها، انسجام پاسخ‌های شرکت‌کنندگان بررسی شد. جهت بررسی پایایی کدگذاری مصاحبه‌ها از روش پایایی درون موضوعی استفاده شد که بدین منظور از یک دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی با سابقه انجام کار کیفی درخواست شد تا با عنوان همکار در پژوهش شرکت کند سپس محقق به کمک همکار سه مصاحبه را به صورت تصادفی کدگذاری کردند و درصد توافق درون موضوعی را با استفاده از فرمول ذیل محاسبه شد و نتایج در جدول ۳-۲ گزارش شد. همان‌طور که داده‌های جدول نشان می‌دهند، پایایی کل بین دو کدگذار برابر با ۷۹ درصد است و با توجه به اینکه پایایی بیش از ۶۰ درصد است، قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها تأیید می‌شود.

$$100 \times (\text{تعداد کل کدها} / 2 \times \text{تعداد توافقات}) = \text{درصد پایایی}$$

جدول ۳-۲. نتایج پایایی بین دو کدگذار

عنوان مصاحبه	کل کدها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	درصد پایایی
Pes1	۴۲	۱۸	۶	۸۶ درصد
Pes7	۳۶	۱۲	۱۲	۶۷ درصد
Pes11	۳۳	۱۴	۵	۸۴ درصد
کل	۱۱۱	۴۴	۲۳	۷۹ درصد

۳-۶. روایی و پایایی ابزار بخش کمی

۳-۶-۱. روایی ابزار پژوهش

روایی صوری و محتوایی گویه‌های پرسشنامه مدیریت امنیت به تأیید دوازده نفر از صاحب‌نظران و اساتید مدیریت ورزشی رسیده و نظرات تخصصی آن‌ها در پرسشنامه نهایی اعمال شد؛ برای تعیین روایی و اعتبار

سازه‌های پرسشنامه نیز از دو روش روایی همگرا و روایی واگرا و در قالب تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد که نتایج در فصل چهارم گزارش گردیده است. به‌منظور تعیین روایی سازه، شاخص میانگین واریانس استخراج شده (AVE) محاسبه می‌شود؛ شاخص میانگین واریانس استخراج شده (AVE) نشان می‌دهد که چه درصدی از واریانس سازه مورد مطالعه تحت تأثیر گویه‌های آن بوده است و با استفاده از فرمول زیر محاسبه می‌شود:

$$AVE = \frac{\sum(\lambda)^2}{\sum(\lambda)^2 + e}$$

Ave = میانگین واریانس استخراج شده

λ = بار عاملی استخراج شده برای هر گویه

e = خطای استاندارد

۳-۶-۲. پایایی ابزار پژوهش

پایایی ابزار سنجش مشخص می‌کند نتایج حاصل از اندازه‌گیری تا چه میزان قابل‌اعتماد، دارای دقت و صحت هستند، پس از تهیه پرسش‌نامه محقق ساخته برای بررسی میزان پایایی پرسشنامه به انجام یک طرح مطالعه‌ای راهنما مبادرت شد تا اصلاحات لازم قبل از مرحله‌ی جمع‌آوری اطلاعات در سطح وسیع، انجام پذیرد؛ بدین منظور پرسشنامه تهیه شده به صورت پایلوت در اختیار گروهی متشکل از افراد موجود در جامعه آماری قرار گرفت و پس از تکمیل پرسشنامه‌ها، پایایی ابزار مورد استفاده به روش آلفای کرونباخ مورد ارزیابی قرار گرفت. لازم به ذکر است که به دلیل آنکه حجم نمونه در مرحله پیش‌آزمون کمتر از حجم مورد نیاز جهت محاسبات مدل معادلات ساختاری است لذا در مرحله پیش‌آزمون روش آلفای کرونباخ بکار گرفته شده، درحالی‌که در مرحله آزمون الگو جهت تعیین پایایی از روش پایایی ترکیبی (CR) استفاده می‌شود که حجم مورد نیاز از پرسشنامه‌های اصلی کسب شده است؛ نتایج بررسی پایایی ابزار در فصل ۴ ارائه شده است. فرمول محاسبه پایایی ترکیبی (CR) به صورت زیر است.

$$CR: \frac{\sum(\lambda)^2}{(\sum \lambda)^2 + e}$$

CR = پایایی ترکیبی

λ = بار عاملی استخراج شده برای هر گویه

e = خطای استاندارد

۳-۷. روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در بخش کیفی تحقیق برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نظریه داده بنیاد و روش سیستماتیک اشتراوس و کوربین استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها برای هر نمونه بر اساس مفاهیمی صورت گرفت که در جریان کدگذاری به دست می‌آیند. در جریان کدگذاری، داده‌ها به واحدهای (قطعات) کوچک‌تر تجزیه یا شکسته شدند و مفهوم‌سازی از آن‌ها صورت گرفت. به‌طور کلی روش کدگذاری شامل کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی بود.

کدگذاری باز به آن بخش از کار اطلاق می‌شود که طبقه‌بندی کردن پدیده‌ها از یادداشت‌های کوتاه پرداخته می‌شود که نتیجه‌ی نهایی آن نام نهادن و طبقه کردن مفاهیم است (موفق، ۱۳۹۵).

روش‌های مختلفی برای کدگذاری باز وجود دارد:

➤ تحلیل مصاحبه و مشاهدات اولیه با تحلیل خط به خط

➤ کدگذاری با جمله یا پاراگراف، در اینجا این سؤال پیش می‌آید که در این جمله یا پاراگراف، چه

ایده‌ی اساسی نهفته است؟

در مرحله دوم کدگذاری که به آن کدگذاری محوری گفته می‌شود، پژوهشگر یکی از طبقه‌ها را به‌عنوان طبقه محوری انتخاب کرده، آن را تحت عنوان پدیده محوری در مرکز فرآیند، مورد کاوش قرار می‌دهد و ارتباط سایر طبقه‌ها را با آن مشخص می‌کند. ارتباط سایر طبقه‌ها با طبقه محوری در پنج عنوان می‌تواند

برقرار شود (اشتراوس و کوربین، ۲۰۰۸) که در زیر هر کدام از این عناوین به اختصار توضیح داده شده‌اند :

۱. شرایط علی: این شرایط باعث ایجاد و شکل‌گیری پدیده یا طبقه هسته‌ای می‌شوند.

۲. شرایط زمینه‌ای: عبارت است از سلسله شرایط خاصی که در آن فرآیندها و تعاملات برای اداره، کنترل و پاسخ به پدیده صورت می‌گیرد.

۳. شرایط مداخله‌گر: شرایط کلی و وسیعی هستند که بر چگونگی فرآیندها و راهبردها اثر می‌گذارند. شرایط مداخله‌گر به مثابه بستری عمل می‌کند که باعث تخفیف یا تشدید پدیده‌ها می‌شود.

۴. فرآیندها و تعاملات: بیانگر رفتارها، واقعیت‌ها و تعاملات هدف‌داری هستند که تحت تأثیر شرایط مداخله‌گر و شرایط زمینه‌ای حاصل می‌شوند. استراتژی‌های ایجاد شده برای کنترل، اداره و برخورد با پدیده، تحت شرایط مشاهده‌شده‌ای خاص هستند.

۵. پیامد: نتیجه و حاصل فرآیندها و تعاملات هستند (اشتراوس و کوربین، ۲۰۰۸).

پس از کدگذاری محوری، کدگذاری انتخابی انجام گرفت. کدگذاری انتخابی فرایند ادغام و تصحیح نظریه است. در مرحله کدگذاری گزینشی یا انتخابی که همراه با بررسی دقیق داده‌ها و کدگذاری دو مرحله قبل است، پژوهشگر در عمق داده‌ها به تحلیل پرداخته و آن‌ها را در قالب نظریه‌ای که همان نظریه داده بنیاد و هدف اصلی پژوهش برای درک موقعیت بوده است ارائه می‌دهد (کرسول، ۲۰۰۷).

در بخش کمی نیز به منظور سازمان دادن، خلاصه کردن، طبقه‌بندی نمرات خام و توصیف ویژگی‌های نمونه از آمار توصیفی فراوانی، درصد فراوانی، میانگین و انحراف استاندارد استفاده شد، برای تعیین چگونگی توزیع داده‌های پژوهش از شاخص‌های چولگی و کشیدگی و برای تعیین میزان پایایی پرسش‌نامه‌ها از آلفای کرونباخ استفاده گردید. به علاوه، برای ساخت، اعتباریابی و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی ابزار پژوهش از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد؛ هم‌چنین برای تعیین ارتباط و پیش‌بینی سهم و نقش متغیرهای پنهان

بیرونی بر متغیرهای پنهان درونی از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد. نرم‌افزارهای مورد استفاده نیز، اسپاس اس^۱ نسخه ۲۲ و لیزرل^۲ نسخه ۸/۸ بود، همچنین، برای اولویت‌بندی عامل‌های اصلی مؤثر بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی از روش تحلیل سلسله مراتبی (AHP) و نرم‌افزار Expert Choice نسخه ۱۱ استفاده شد.

---

۱. SPSS

۲. LISREL

فصل چهارم:

تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق

تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق

در این فصل یافته‌های حاصل از تحقیق در دو بخش تجزیه و تحلیل کیفی و کمی گردآوری شده است. در بخش کیفی ابتدا روند نظریه پردازی داده بنیاد مطرح شده و پس از مراحل کدگذاری باز، محوری و انتخابی، مدل مدیریت امنیت گردشگری ورزشی استخراج گردید. نتایج بخش کمی نیز در دو قسمت آمار توصیفی و استنباطی ارائه می‌گردد، در بخش توصیفی به بررسی وضعیت موجود متغیرهای تحقیق پرداخته می‌شود و از مشخصه‌های آماری چون فراوانی، درصد، درصد تجمعی، میانگین، میانه، نما، انحراف معیار و ضریب تغییرات استفاده می‌شود. در بخش تحلیلی نیز به بررسی روابط میان متغیرهای تحقیق پرداخته می‌شود و از روش‌های آمار استنباطی چون تحلیل همبستگی، رگرسیون سلسله مراتبی و مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده می‌شود.

۴-۱. تجزیه و تحلیل بخش کیفی

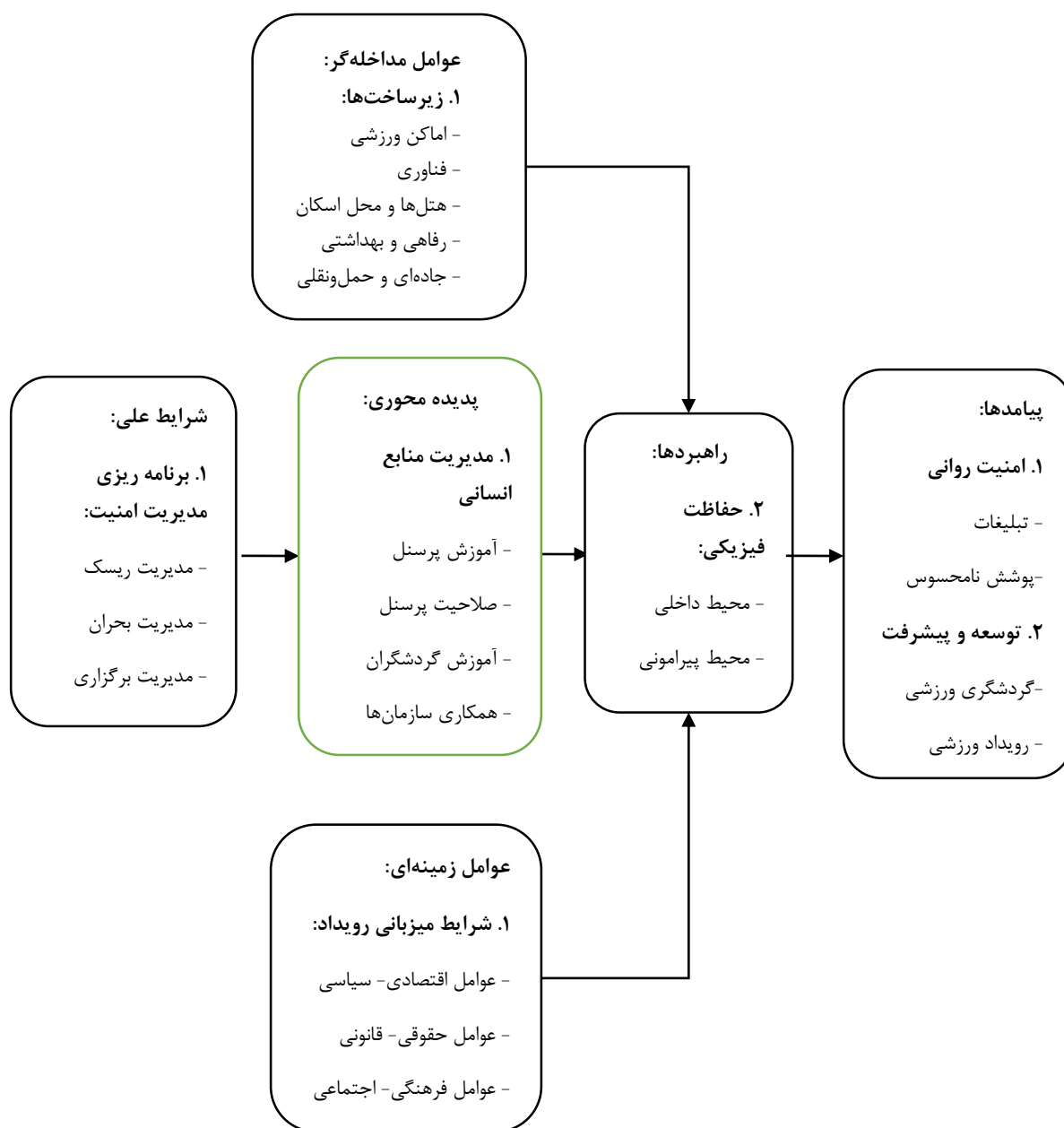
در پژوهش حاضر، جهت تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها، از فرآیند سه مرحله‌ای کدگذاری باز، محوری و انتخابی استفاده شد. فرآیند تجزیه و تحلیل این‌گونه آغاز می‌شود که محقق اقدام به مرور و خواندن خط به خط مصاحبه‌های تایپ شده در ارتباط با مدیریت امنیت گردشگری نموده و داده‌های مشابه و همانندی که دارای بار معنایی یکسانی هستند را تحت کدهای مشترک کدگذاری و طبقه‌بندی نموده و سپس مفاهیم متناسبی به هر یک از طبقه‌ها اختصاص می‌دهد. طی این مرحله که کدگذاری باز نامیده می‌شود مقوله‌های مختلف و متعددی در رابطه با مدیریت امنیت استخراج شد؛ این مفاهیم اقتباسی از نوشته‌ها و در برخی موارد عین خود نوشته بود که در مجموع ۱۴۱ کد اولیه از مجموع ۱۷ مصاحبه ایجاد شد؛ سپس به دلیل کثرت کدهای مشابه بر پایه قرابت مفهومی و معنایی در گروه خاص خود قرار گرفتند و به ۲۲ مقوله فرعی تقلیل یافتند و نهایتاً بر اساس کدهای باز ثانویه، ۷ مقوله اصلی ایجاد شد. در جدول شماره ۴-۱ نحوه کدگذاری و تشکیل مقولات اصلی پژوهش نشان داده شده است.

جدول ۴-۱. کدگذاری نهایی نتایج تحلیل محتوای مصاحبه ها

مقوله اصلی	کدهای باز ثانویه	کدهای باز اولیه (مفاهیم)
مدیریت امنیت مدیریت برنامه	مدیریت ریسک	برنامه ریزی - به روز رسانی مداوم - مشارکت همه جانبه - پیش بینی بیمه - تفاهم نامه با شرکت های معتبر - ژنراتورهای اضطراری - پیش بینی وضعیت جوی - هماهنگی با سازمان هواشناسی
	مدیریت بحران	برنامه ریزی - آمادگی حین برگزاری - اورژانس پزشکی - حضور تکنسین پزشکی - آمبولانس و بالگرد - تخلیه گردشگران - پاسخ اضطراری - تمرین مدیریت بحران
اقتصادی - سیاسی	مدیریت برگزاری رویداد	برنامه ریزی - اعضای راهبردی - تأمین نیروی انسانی - تأمین تجهیزات - برگزاری منظم شورا - طرح ترافیک - تفاهم نامه با سازمان های امنیتی
	اقتصادی - سیاسی	تهدیدات امنیتی - گروه های تروریستی - خنثی سازی تهدیدات - تبلیغات سوء ناشی از مسائل سیاسی - بودجه بخش امنیتی - تسهیل استفاده از کارت اعتباری - عدم حمل پول نقد زیاد
شرایط میزبانی	حقوقی - قانونی	آمار جرم در مقصد - تمهیدات امنیتی - جدیت دستگاه قضایی - برخورد با اوباشگری و اغتشاشات - تشدید مجازات - کسر امتیاز - بازی بدون تماشاگر
	فرهنگی - اجتماعی	فرهنگ رانندگی - حقوق شهروندی - تجربه های قبلی میزبان - حساسیت های قانونی - فرهنگی - قومی - سیاسی - کسب امتیاز میزبانی - مناطق امن - مشکلات امنیتی - بلایای طبیعی - حضور گردشگران با خانواده
زیرساخت ها	اماکن ورزشی	طراحی مناسب - تعداد کافی ورودی و خروجی - جداسازی مسیرهای دسترسی - ایمن سازی تجهیزات - بازدید مداوم - تعیین محل های ایمن فضا های گردشگری طبیعی - تابلوهای اطلاع رسانی - هشدارهای امنیتی
	فناوری	نظارت با تجهیزات الکترونیکی - نصب دوربین های مدار بسته - سیستم های هشدار آتش سوزی - دزدگیر - بلیت فروشی الکترونیکی - استفاده از رسانه های مجازی - سیستم ارتباطی یکپارچه بین پرسنل
	هتل ها و محل اسکان	احداث محل اسکان های جدید و ایمن - نوسازی - تجهیز محل اسکان های قدیمی - اسکان راحت گردشگر - امکانات رفاهی محل اسکان
	رفاهی - بهداشتی	ارتقاء استانداردها - پیشگیری از مسمومیت - ترورهای زیستی - احداث و نوسازی - پارکینگ - سرویس بهداشتی
حفاظت فیزیکی	جاده ای و حمل و نقل	احداث جاده ها و مسیرهای مناسب و ایمن - پیش بینی وسایل نقلیه عمومی - نوسازی و توسعه ناوگان حمل و نقل عمومی - نوسازی و توسعه هواپیمایی بین شهری
	محیط داخلی اماکن ورزشی	بازرسی مخازن و انبارهای موجود - بازرسی وسایل نقلیه مجاز به حضور در محل توسط تیم های بمب یاب و کشف مواد سمی - مسیرهای دسترسی کنترل شده - حضور نیروی امنیتی - استفاده از دوربین در محیط داخلی و نظارت پیوسته
	محیط پیرامونی اماکن ورزشی	بازرسی اماکن و بناهای اطراف - امنیت محل اسکان - گشت نیروی امنیتی - حضور نیروهای امنیتی تا اتمام رویداد - نظارت مداوم بوفه ها و فروشگاه ها

	ورودی ها	بازرسی وسایل نقلیه - ثبت ورود و خروج - ممانعت از ورود وسایل غیرمجاز - بازرسی بدنی - ممانعت از ورود کیف - مواد محترقه - سلاح سرد و گرم - اجرای پروتکل امنیتی - بررسی هویت پرسنل
	آموزش پرسنل	نیروهای متخصص - آژانس‌های گردشگری - برخورد محترمانه - آموزش نحوه برخورد - حل مشکلات گردشگر - مدیریت صحیح تخلیه جمعیت - شیوه بازرسی - بررسی اعتبارنامه - آموزش تیم‌های تخصصی
مدیریت منابع	صلاحیت پرسنل	صدور کارت شناسایی به همراه هولوگرام معتبر - بررسی سابقه پرسنل - معرفی نمایندگان سازمان‌های درگیر قبل از برگزاری
انسانی	آموزش گردشگران	توزیع بولتن آموزشی - آشنایی با مصادیق مجرمانه - حفظ خونسردی در شرایط اضطراری - نحوه خروج ایمن - فرهنگ‌سازی - رعایت مقررات میزبان
	همکاری سازمان‌های درگیر رویداد	مشارکت پرسنل - پیش‌بینی نیروی انسانی - تجهیزات امنیتی و پزشکی - ارگان‌های معتبر - مانورهای آموزشی - تمرین پروتکل‌های امنیتی - شرکت در مانورها - آشنایی با سلسله‌مراتب مدیریت - تیم فرماندهی - تعیین سلسله‌مراتب
امنیت روانی	پوشش نامحسوس	کاهش اضطراب - نیروی داوطلبی - پوشش نامحسوس امنیتی - جلوگیری از برداشت امنیتی بودن شرایط - استفاده بیشتر از فناوری به جای نیروی انسانی
	تبلیغات	برگزاری برنامه‌های مفرح - استفاده از نیروی مسلط به زبان خارجی - آشنایی به فرهنگ گردشگر - تبلیغات رسانه‌ای - برنامه‌سازی و معرفی میزبان
توسعه و پیشرفت	رویداد ورزشی گردشگری ورزشی	بهبود کیفیت برگزاری - درآمدزایی بیشتر - کسب میزبانی رویدادهای بزرگتر رضایت گردشگر - رشد گردشگری ورزشی

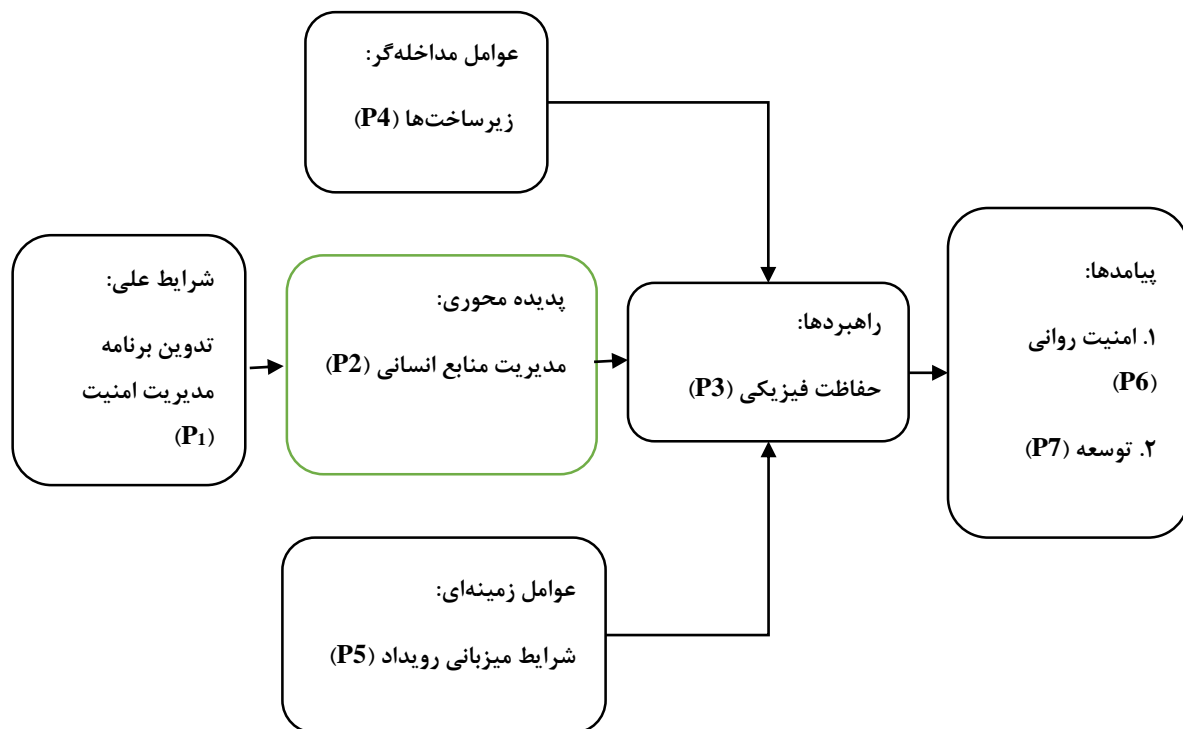
در مرحله بعد هنگامی که مقوله‌ها شکل گرفتند محقق اقدام به انتخاب یک مقوله که ردپای آن در تمام بخش‌های مختلف داده‌ها نمایان است، می‌نماید؛ این مقوله که مقوله محوری نام دارد تحت کدگذاری محوری داده‌ها استخراج شده و می‌توان سرمنشأ و ریشه تمامی مباحث مربوط به مدیریت امنیت را در آن یافت. در این مرحله محقق تلاش نموده تا دریابد رابطه هر یک از دیگر مقوله‌ها با مقوله محوری به چه نحوی است. در این مرحله جایگاه دیگر مقوله‌ها حول مقوله محوری مشخص شده است؛ یعنی محقق از میان دیگر مقوله‌ها، اقدام به شناسایی شرایط علی، شرایط مداخله‌گر، شرایط زمینه‌ای، راهبردها و پیامدها نموده است؛ سپس نحوه دخالت هر یک از این مقوله‌ها در رخداد مقوله محوری به صورت روایت گونه تشریح شد. این کار با به کار بردن یک الگوی پارادایمی شامل شرایط علی، پدیده، زمینه، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها انجام شد که نتایج در شکل شماره ۴-۱ آورده شده است.

شکل ۴-۱. الگوی پارادایمی کدگذاری محوری مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

در مرحله پایانی از طریق بازبینی، پالایش و تکمیل مقوله‌ها و مفاهیم مستخرج از داده‌ها، نظریه مربوط به مدیریت امنیت خلق شده است. در این مرحله پژوهشگر برحسب فهم خود از متن پدیده مورد مطالعه، یا چارچوب مدل پارادایم را به صورت روایتی عرضه می‌کند یا مدل پارادایم را به هم می‌ریزد و به صورت

ترسیمی نظریه نهایی را نشان می‌دهد (دانایی فرد و امامی، ۱۳۸۶). در این مرحله با استفاده از کدگذاری انتخابی، به طراحی الگوی نهایی مدیریت امنیت در گردشگری ورزشی پرداخته شد که این الگو مشتمل بر ۸ مفروضه می‌باشد که نتایج آن در شکل شماره ۴-۲ ارائه شده است.

شکل ۴-۲. الگوی نهایی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

مفروضه‌ها:

- (P1): برنامه‌ریزی استراتژیک در راستای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی می‌باشد.
- (P2): با استفاده از مدیریت صحیح منابع انسانی می‌توان تغییرات بزرگی در زمینه مدیریت امنیت ایجاد کرد.
- (P3): یکی از مهم‌ترین راهبردها برای توسعه مدیریت امنیت بهبود حفاظت فیزیکی مکان برگزاری رویداد می‌باشد.
- (P4): تأسیس، اصلاح و بهبود زیرساخت‌ها لازمه دستیابی به توسعه مدیریت امنیت گردشگری می‌باشد.
- (P5): با بررسی شرایط میزبان برگزارکننده رویداد می‌توان تحولات اساسی در این زمینه ایجاد کرد.
- (P6): افزایش امنیت روانی فرد از جمله نتایج عوامل فوق می‌باشد.
- (P7): انجام صحیح مفروضه‌ها می‌تواند باعث رشد صنعت گردشگری و ارتقا کیفیت برگزاری رویداد شود.

در بخش دوم فصل، الگوی مفهومی مستخرج مدیریت امنیت گردشگری ورزشی حاصل از نظریه داده بنیاد به روش کمی مورد آزمون قرار گرفت.

۲-۴. تجزیه و تحلیل بخش کمی

در این بخش به منظور کسب شناخت اجمالی از وضعیت اعضای نمونه مورد مطالعه در بخش کمی، آمار توصیفی مربوط به مشخصه‌های فردی و حرفه‌ای آن‌ها همراه با سایر متغیرهای مورد بررسی مربوط به تدوین مدل مدیریت امنیت گردشگری ورزشی ارائه شده است.

۴-۲-۱. آمار توصیفی

نتایج حاصل از توصیف ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه آماری حاضر در بخش کمی پژوهش در جدول شماره ۲-۴ گزارش شده است. این جدول حاوی اطلاعاتی در مورد سن، جنسیت، میزان تحصیلات، نحوه حضور در رویداد ورزشی، نوع رویداد ورزشی، میزان سابقه گردشگری و سابقه گردشگری خارجی می‌باشد. براساس نتایج جمعیت شناختی، ۶۸ درصد از نمونه را مردان و ۳۲ درصد را زنان تشکیل دادند. از لحاظ سنی بیشتر آزمودنی‌ها (۴۷ درصد) دارای سن ۲۱ تا ۳۰ سال بودند. بر اساس نحوه توزیع فراوانی میزان تحصیلات بیشتر آزمودنی‌ها (۳۶ درصد) دارای مدرک کارشناسی و کمتر آن‌ها (۱۳ درصد) دارای مدرک دکتری بودند. بیشتر آزمودنی‌ها، حدود ۳۵ درصد از افراد نمونه به عنوان گردشگر رویداد در رویدادهای ورزشی حضور داشته‌اند. بیشترین نوع رویداد ورزشی که آزمودنی‌ها در آن حضور پیدا کرده بودند مربوط به رویدادهای ورزشی استانی با ۳۳ درصد فراوانی بود. بر اساس میزان سابقه گردشگری ورزشی، بیشترین حضور مربوط به ۱ تا ۳ بار حضور با ۳۶ درصد فراوانی می‌شد و از بین آزمودنی‌ها حدود ۲۴ درصد از آن‌ها دارای سابقه گردشگری خارج از کشور بودند.

جدول ۴-۲. ویژگی های جمعیت شناختی

ویژگی های جمعیت شناختی	وضعیت	فراوانی	درصد
جنسیت	زن	۷۶	۳۱/۷
	مرد	۱۶۴	۶۸/۳
سن	زیر ۲۰ سال	۱۲	۵
	۲۱ تا ۳۰ سال	۱۱۳	۴۷/۱
	۳۱ تا ۴۰ سال	۷۹	۳۲/۹
	۴۱ تا ۵۰ سال	۲۵	۱۰/۴
	بیشتر از ۵۰ سال	۱۱	۴/۶
میزان تحصیلات	کاردانی و پایین تر	۳۸	۱۵/۸
	کارشناسی	۸۷	۳۶/۳
	کارشناسی ارشد	۸۳	۳۴/۶
	دکتری	۳۲	۱۳/۳
نحوه حضور در رویداد ورزشی	گردشگر فعال	۶۱	۲۵/۴
	گردشگر رویداد	۸۳	۳۴/۶
	گردشگر خاطرات	۲۸	۱۱/۷
	نیروی امنیتی	۶۱	۲۵/۴
	فعال گردشگری	۷	۲/۹
نوع رویداد ورزشی	منطقه ای	۷۲	۳۰
	استانی	۷۸	۳۲/۵
	ملی	۶۹	۲۸/۸
	بین المللی	۲۱	۸/۷
میزان سابقه گردشگری	۱ تا ۳ بار	۸۶	۳۵/۸
	۴ تا ۷ بار	۴۹	۲۰/۴
	۸ تا ۱۰ بار	۲۸	۱۱/۷
	بیشتر از ۱۰ بار	۷۷	۳۲/۱
سابقه گردشگری خارجی	بلی	۵۸	۲۴/۲
	خیر	۱۸۲	۷۵/۸

۴-۲-۲. آمار استنباطی

۴-۲-۲-۱. اعتبار سنجی مدل تحقیق

در پژوهش حاضر به منظور طراحی الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی، ابتدا مؤلفه‌های مدیریت امنیت گردشگری ورزشی با مطالعه و بررسی نظرات متخصصان و با استفاده از نظریه داده بنیاد و روش سیستماتیک و تحلیل کیفی مصاحبه‌های صورت پذیرفته در این زمینه، شناسایی و در قالب یک مدل سیستمی جای گرفتند. در ادامه تمامی شاخص‌های شناسایی شده تفکیک و طبقه شده و با توجه به ادبیات تحقیق و همچنین نظر کارشناسان و صاحب‌نظران در قالب مدلی با پنج بخش شامل شرایط علی، عوامل مداخله‌گر، عوامل زمینه‌ای، راهبردها و پیامدها دسته‌بندی و در طراحی مدل پیشنهادی به کار گرفته شدند. برای دستیابی به مدل نهایی تحقیق از رهیافت مدل معادلات ساختاری استفاده شده است که با استفاده از نرم‌افزار لیزرل نسخه ۸/۸ انجام گرفت.

در این تحقیق از رویکرد دو مرحله‌ای در مدل معادلات ساختاری استفاده گردید، در مرحله اول مدل‌های اندازه‌گیری پیاده شد تا مشخص شود گویه‌ها یا شاخص‌های هر سازه با چه دقتی آن سازه (متغیر مکنون) را اندازه‌گیری می‌کنند. در مرحله دوم بر اساس مدل ساختاری، اثر سازه‌ها بر روی یکدیگر مورد تحلیل قرار گرفت تا اثرات علی سازه‌ها بر روی یکدیگر مورد مطالعه قرار گیرد. پیش از تجزیه و تحلیل مدل معادلات ساختاری لازم است تا داده‌های پژوهش مورد پایش قرار گیرند. در پایش داده‌ها می‌بایست دو مورد اساسی و مهم که شامل هم‌خطی متغیرهای مشاهده شده و نرمال بودن توزیع داده‌ها است، بررسی و پایش شوند. در ادامه نحوه توزیع داده‌ها و هم‌خطی متغیرها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴-۲-۲-۲. بررسی نحوه توزیع داده ها

یکی از مواردی که پیش از به کارگیری داده‌های پژوهش در مدل سازی معادلات ساختاری باید در نظر داشت، فرض نرمال بودن داده‌های پژوهش می‌باشد؛ زیرا چنانچه توزیع داده‌های پژوهش تفاوت زیادی با توزیع نرمال داشته باشند، نتایج تحلیل‌های آماری بی اعتبار خواهد بود؛ به همین دلیل پژوهشگر باید از نرمال بودن توزیع‌های تک متغیره و چند متغیره اطمینان یابد. در این پژوهش جهت بررسی نحوه توزیع داده‌ها از شاخص‌های کشیدگی^۱ و چولگی^۲ استفاده گردید. مقادیر مثبت چولگی دلالت بر آن دارد که بیشتر مقادیر مورد بررسی، پایین‌تر از مقدار میانگین قرار دارند و مقادیر منفی نشان می‌دهد که بیشتر مقادیر، بالاتر از مقدار میانگین قرار دارد. مقادیر منفی برای معیار کشیدگی بیانگر آن است که توزیع مورد بررسی نسبت به توزیع نرمال تخت‌تر می‌باشد و نیز مقادیر مثبت بیانگر آن است که توزیع مورد بررسی از توزیع نرمال بلندتر است. علامت شاخص چولگی نشانگر جهت آن و مقدار آن بیانگر وضعیت توزیع می‌باشد. در حالت کلی چنانچه چولگی و کشیدگی در بازه (۲، -۲) نباشند داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار نیستند (محمدی، ۱۳۹۵).

جدول ۴-۳. نتایج آزمون حد مرکزی جهت بررسی نحوه توزیع داده‌ها

متغیر	چولگی	کشیدگی	نتیجه آزمون
مدیریت و برنامه ریزی	-۰/۵۰	-۰/۳۹	توزیع نرمال است
زیرساخت	-۰/۶۳	۰/۴۱	توزیع نرمال است
شرایط میزبانی	۰/۵۰	۰/۴۱	توزیع نرمال است
ارتقاء منابع انسانی	-۰/۵۴	-۰/۶۴	توزیع نرمال است
حفاظت فیزیکی	۰/۱۴	-۰/۸۸	توزیع نرمال است
امنیت روانی	-۰/۴۹	۰/۲۸	توزیع نرمال است
توسعه و پیشرفت	-۰/۷۱	۰/۰۲	توزیع نرمال است

1. Kurtosis Index

2. Skew Index

۴-۲-۲-۳. بررسی هم خطی چندگانه متغیرهای پژوهش

علاوه بر نرمال بودن داده‌های پژوهش، از دیگر مفروضات مدل سازی معادلات ساختاری عدم وجود همخطی چندگانه متغیرهای پژوهش میباشد. رابطه همخطی، وضعیتی است که نشان میدهد یک متغیر مستقل تابعی خطی از سایر متغیرهای مستقل است. برای تشخیص همخطی باید به بررسی دو شاخص عامل تورم واریانس^۱ و ضریب تحمل^۲ پرداخت. ضریب تحمل که بین صفر تا یک نوسان دارد، نشان میدهد که متغیرهای مستقل تا چه اندازه رابطه خطی با همدیگر دارند. از اینرو، اگر مقدار این شاخص کمتر از ۰/۱ باشد، نشان‌دهنده وجود جدی همخطی چندگانه در بین متغیرهای پژوهش است. همچنین، اگر مقدار عامل تورم واریانس بالاتر از ۱۰ باشد، بین متغیرها همخطی وجود دارد (کلاین، ۲۰۱۱).

با توجه به نتایج جدول ۴-۴، عامل تورم واریانس همه متغیرهای مشاهده شده کمتر از ۱۰ و ضریب تحمل متغیرها نیز بیشتر از ۰/۱ می‌باشد؛ ازین رو عدم هم خطی چندگانه در بین متغیرهای پژوهش تایید می‌شود.

جدول ۴-۴. شاخص های هم خطی چندگانه در متغیرهای مشاهده شده

متغیر	ضریب تحمل	عامل تورم واریانس
مدیریت و برنامه ریزی	۰/۱۸	۵/۴۷
زیرساخت	۰/۱۵	۶/۲۷
شرایط میزبانی	۰/۱۸	۵/۵۰
ارتقاء منابع انسانی	۰/۱۴	۷/۱۵
حفاظت فیزیکی	۰/۲۳	۴/۲۷
امنیت روانی	۰/۲۴	۴/۱۰
توسعه و پیشرفت	۰/۲۰	۴/۹۷

^۱. Variance inflation factor (VFI)

^۲. Tolerance value

۴-۲-۲-۴. مدل اندازه‌گیری

در تحقیق حاضر برای بررسی مدل اندازه‌گیری از تحلیل عاملی تأییدی^۱ استفاده شد. برای این منظور بار عاملی هر گویه بر روی هر سازه برآورد و با استفاده از مقدار t ، معنی‌داری آن مورد تحلیل قرار گرفت. به این ترتیب که در صورت بیشتر بودن مقدار t از $1/96$ و $-1/96$ فرض صفر مبنی بر معنی‌دار نبودن نقش گویه در تشکیل سازه مورد بررسی رد و معنی‌داری روابط در قالب تحلیل عاملی تأییدی مورد تأیید قرار می‌گیرد. همچنین برای هر سازه دو شاخص میانگین واریانس استخراج شده^۲ (AVE) و پایایی ترکیبی^۳ (CR) به ترتیب برای اندازه‌گیری روایی و پایایی سازه‌ها محاسبه شد. از شاخص AVE برای سنجش روایی سازه استفاده می‌شود و از آن تحت عنوان روایی همگرا^۴ نیز یاد می‌شود. محققان مقدار $0/5$ به بالا را برای مناسب بودن این شاخص تعیین نموده‌اند (فورنر و لارکر^۵، ۱۹۸۱). علاوه بر این از شاخص AVE به منظور بررسی روایی واگرا نیز استفاده می‌شود؛ روایی واگرا به همبستگی پایین گویه‌های یک متغیر پنهان با سایر متغیرهای پنهان اشاره دارد. روایی واگرا وقتی در سطح قابل قبول است که میزان AVE برای هر سازه بیشتر از واریانس اشتراکی بین آن سازه و سازه‌های دیگر (مربع مقدار ضرایب همبستگی بین سازه‌ها) در مدل باشد (فورنر و لارکر، ۱۹۸۱). بر این اساس روایی واگرای قابل قبول یک مدل اندازه‌گیری حاکی از آن است که یک سازه در مدل تعامل بیشتری با شاخص‌های خود دارد تا با سازه‌های دیگر. (فورنر و لارکر، ۱۹۸۱). پس در این قسمت به منظور بررسی روایی سازه از دو شاخص روایی همگرا و روایی واگرا استفاده می‌شود که هر دو شاخص براساس AVE استوارند. برای تعیین پایایی سازه‌ها در این تحقیق از روش پایایی مرکب (CR) استفاده شد که ضرایب آن برای سازه‌هایی که مقدار CR آن‌ها

1. Confirmatory Factor Analyze

2. Average Variance Extracted

3. Composite Reliability

4. Convergent Validity

5. Fornell & Larcker

بالتر از مقدار ۰/۷ باشند، پایایی قابل قبولی را نشان می‌دهد و هر چه این مقدار به یک نزدیک‌تر باشد، پایایی آن بیشتر است؛ علاوه بر این در این قسمت از شاخص آلفای کرونباخ (α) نیز به منظور بررسی پایایی سازه‌ها نیز بهره گرفته شده است. لذا شاخص‌های فوق به همراه بررسی معنی‌داری بارهای عاملی جهت تائید مناسبت گویه‌های سازه‌ها مورد استفاده قرار گرفتند.

۴-۲-۲-۱. مدل اندازه‌گیری شرایط علی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

بخش اول الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی را شرایط علی تشکیل می‌داد که شامل عامل مستقل مدیریت و برنامه‌ریزی می‌شد؛ در این مرحله به منظور ارزیابی نقش گویه‌های مورد استفاده در تشکیل و شکل‌گیری متغیر مکنون مستقل برنامه‌ریزی مدیریت امنیت (متشکل از سه متغیر مکنون برنامه‌ریزی برگزاری رویداد، مدیریت ریسک و مدیریت بحران) از روش تحلیل عاملی مرتبه دوم^۱ و با استفاده از مدل معادلات ساختاری استفاده گردید که نتایج این تحلیل در جدول ۴-۵ آمده است.

جدول ۴-۵. بارهای عاملی گویه‌ها و سازه شرایط علی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

عامل اصلی	سازه	گویه‌ها	بار عاملی	t	α	CR	AVE
مدیریت و برنامه‌ریزی رویداد	مدیریت	q10	۰/۸۷	-	۰/۷۶	۰/۸۳۳	۰/۸۵۳
	ریسک	q12	۰/۹۶	۹/۱۶			
		q26	۰/۹۷	۱۰/۲۷			
		q69	۰/۹۱	۸/۷۷			
مدیریت بحران	مدیریت	q13	۰/۸۹	-	۰/۸۲	۰/۸۸۱	۰/۶۶
	بحران	q14	۰/۷۷	۱۲/۴۱			
		q18	۰/۸۲	۱۳/۶۳			
		q60	۰/۷۹	۱۱/۹۴			
مدیریت برگزاری	مدیریت	q9	۰/۷۱	-	۰/۷۳	۰/۷۹۱	۰/۶۰۶
	برگزاری	q15	۰/۷۶	۹/۷۲			

^۱. 2-Ordered Factor Analysis

با توجه به نتایج جدول ۴-۵ مشخص می‌شود که تمامی گویه‌های تشکیل‌دهنده سازه‌ها دارای مقدار t بالاتر از ۱/۹۶ هستند؛ همچنین نتایج جدول مزبور نشان می‌دهد که برای تمامی سازه‌ها مقدار شاخص‌های AVE، α و CR از مقدار مناسبی برخوردار است و علاوه بر این مقایسه مقدار AVE برای هر سازه با مقادیر مربع ضرایب همبستگی بین آن سازه با سایر سازه‌ها به‌منظور بررسی روایی تشخیصی در جدول ۴-۶ نشان می‌دهد که AVE برای هر سازه بزرگ‌تر از مقدار مربع ضریب همبستگی آن سازه با سایر سازه‌ها است؛ که گویای این مطلب است که تمامی گویه‌های انتخابی برای سنجش سازه‌ها از دقت لازم و کافی برخوردارند و روایی و پایایی آن‌ها نیز مورد تأیید قرار می‌گیرد. بر این اساس مشخص می‌شود که گویه‌های انتخابی با زیربنای عاملی طرح تحقیق مناسبت لازم و کافی را دارند.

جدول ۴-۶. مقایسه میانگین واریانس استخراج شده با مربع ضرایب همبستگی متغیرهای عامل برنامه ریزی

سازه مدیریت و برنامه ریزی رویداد	مدیریت ریسک	بحران	مدیریت برگزاری
مدیریت ریسک	۰/۸۵*		
مدیریت بحران	۰/۶۴	۰/۶۶*	
مدیریت برگزاری رویداد	۰/۵۱	۰/۵۳	۰/۶۰*

مقادیر گاما

به ارتباط بین سازه‌ها یا همان متغیرهای مکنون ضریب گاما اطلاق می‌شود؛ لذا در این قسمت مقادیر بارهای عاملی بین سازه‌ها آورده شده است. بر اساس این ضرایب و مقدار معنی‌داری آن‌ها که با استفاده از مقدار t انجام می‌شود، می‌توان به رتبه‌بندی و تعیین سهم هر یک از سازه‌ها در شکل‌گیری سازه نهایی شرایط علی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی پرداخت. در جدول ۴-۷ رتبه‌بندی اثر سازه‌های مرتبه اول در تشکیل سازه مرتبه دوم، همراه با مقدار t و بارهای عاملی هر یک از عامل‌ها نشان داده شده است.

جدول ۴-۷. بررسی سازه مرتبه اول در تشکیل سازه مرتبه دوم

رتبه	سازه مرتبه اول بر سازه مرتبه دوم (مدیریت و برنامه‌ریزی)	λ	t	sig
۲	مدیریت ریسک	۰/۹۵	۱۲/۰۹	۰/۰۱
۱	مدیریت بحران	۰/۹۷	۱۵/۲۲	۰/۰۱
۳	مدیریت و برنامه‌ریزی رویداد	۰/۸۰	۱۰/۴۷	۰/۰۱

بر اساس نتایج جدول شماره ۴-۷، مؤلفه مدیریت بحران به عنوان مهم‌ترین مؤلفه در تشکیل عامل مدیریت و برنامه‌ریزی رویداد در این تحقیق مورد شناسایی قرار گرفت. علاوه بر آن باید اذعان نمود که تأثیر تمامی متغیرهای مکنون در تشکیل سازه مرتبه دوم به لحاظ آماری در سطح معنی‌داری هستند ($t > 1/96$).

برازش مدل

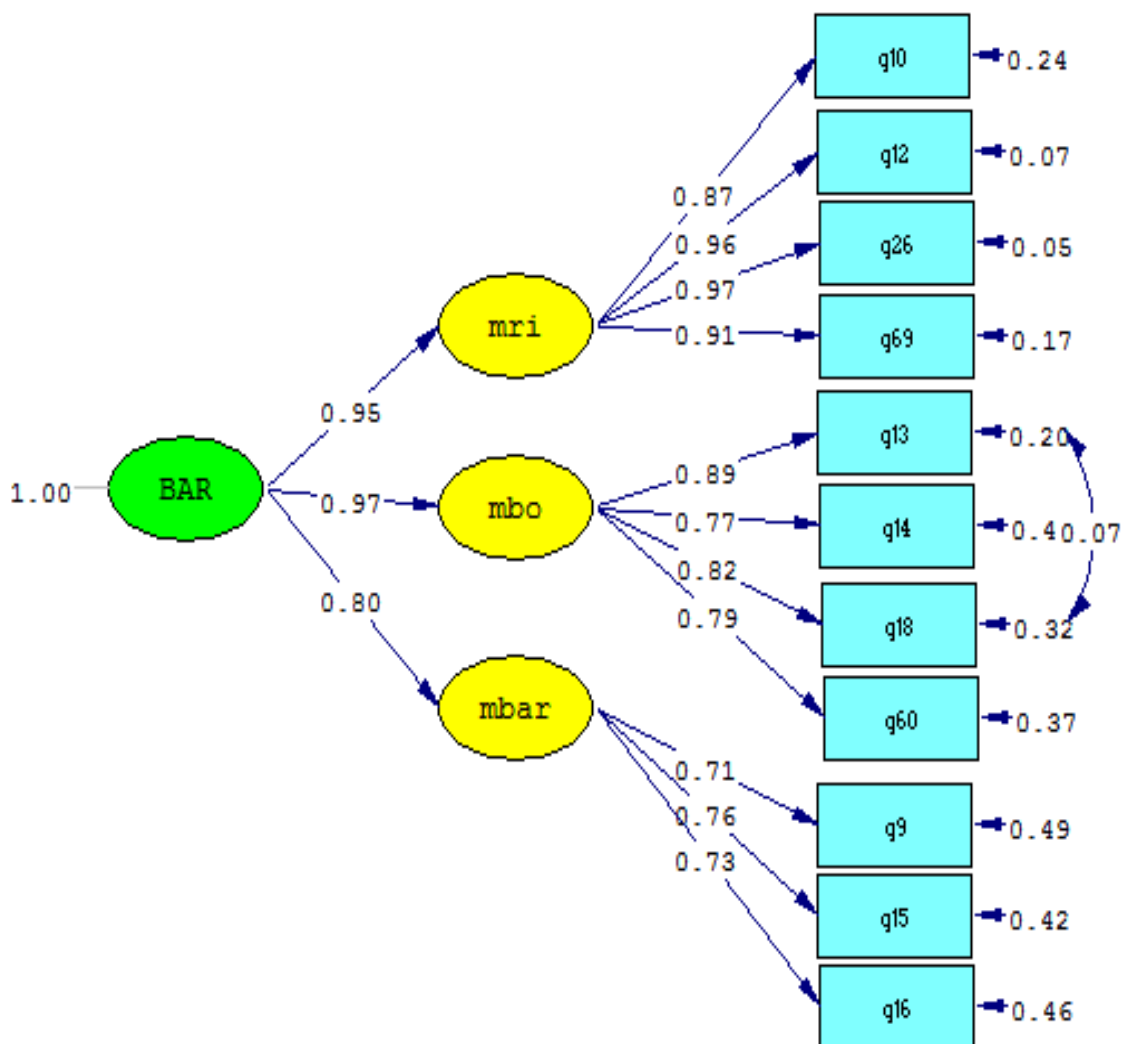
جهت ارزیابی برازش مدل اندازه‌گیری از شاخص‌های برازندگی مرتبط استفاده شده است، بر اساس نتایج جدول ۴-۸ شاخص‌های برازندگی مدل اندازه‌گیری شرایط علی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در سطح مطلوب برآورد گردیدند.

جدول ۴-۸. شاخص‌های برازش مدل شرایط علی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

شاخص‌های برازش	مقادیر شاخص‌ها	مقدار مطلوب	تفسیر
کای اسکور (χ^2)	۱۴۱/۴۸	-	-
درجه آزادی (df)	۵۰	-	-
نسبت کای اسکور به درجه آزادی (χ^2/df)	۲/۸۲	بین ۱ تا ۵	مطلوب
شاخص نیکویی برازش (GFI)	۰/۹۰	بیشتر از ۰/۹	مطلوب
شاخص نیکویی برازش تعدیل‌شده (AGFI)	۰/۸۴	بیشتر از ۰/۸	مطلوب
ریشه دوم میانگین خطای برآورد (RMSEA)	۰/۰۶	کمتر از ۰/۱	مطلوب
ریشه دوم میانگین مجذورات باقیمانده (RMR)	۰/۰۴۹	کمتر از ۰/۰۵	مطلوب
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۷	بیشتر از ۰/۹	مطلوب

مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۶	شاخص برازش هنجار شده (NFI)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۷	شاخص برازش افزایشی (IFI)

مدل اندازه‌گیری برازش یافته شرایط علی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در شکل ۳-۴ آورده شده است.

Chi-Square=141.48, df=50, P-value=0.00000, RMSEA=0.065

شکل ۳-۴. مدل اندازه‌گیری برازش یافته شرایط علی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

۲-۲-۲-۴. مدل اندازه‌گیری عوامل مداخله‌گر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

بخش دوم از الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی مربوط به عوامل مداخله‌گر می‌شد که شامل عامل مستقل زیر ساخت‌ها بود؛ در این مرحله به‌منظور ارزیابی نقش گویه‌های مورد استفاده در تشکیل و شکل‌گیری متغیر مکنون مستقل زیرساخت‌ها (متشکل از پنج متغیر مکنون اماکن ورزشی، فناوری، هتل‌ها و محل اسکان، رفاهی و بهداشتی، جاده‌ای و حمل و نقلی) از روش تحلیل عاملی مرتبه دوم و با استفاده از مدل معادلات ساختاری استفاده گردید که نتایج این تحلیل در جدول ۴-۹ آمده است.

جدول ۴-۹. بارهای عاملی گویه‌ها و سازه عوامل مداخله‌گر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

عامل اصلی	سازه	گویه‌ها	بار عاملی	t	α	CR	AVE
زیرساخت‌ها	اماکن ورزشی	q19	۰/۸۵	-	۰/۸۴	۰/۸۷۱	۰/۷۶۷
		q20	۰/۸۴	۱۲/۱۴			
		q28	۰/۹۵	۱۳/۰۵			
		q29	۰/۸۷	۱۲/۳۸			
زیرساخت‌ها	فناوری	q8	۰/۷۵	-	۰/۷۹	۰/۸۴۶	۰/۶۳
		q25	۰/۹۴	۱۰/۷۲			
		q33	۰/۸۶	۱۰/۱۸			
		q70	۰/۷۱	۸/۶۷			
زیرساخت‌ها	اسکان	q24	۰/۹۱	-	۰/۷۱	۰/۷۶۰	۰/۶۴
		q37	۰/۷۲	۹/۶۸			
زیرساخت‌ها	رفاهی	q27	۰/۸۶	-	۰/۷۸	۰/۸۲۲	۰/۶۲
		q30	۰/۷۲	۱۵/۱۹			
زیرساخت‌ها	حمل و نقل	q21	۰/۹۵	-	۰/۸۶	۰/۹۱۸	۰/۷۸
		q22	۰/۸۹	۱۵/۴۶			
		q23	۰/۸۱	۱۴/۷۵			

با توجه به نتایج جدول ۴-۹ مشخص می‌شود که تمامی گویه‌های تشکیل‌دهنده سازه‌ها دارای مقدار t بالاتر از ۱/۹۶ هستند؛ همچنین نتایج جدول مزبور نشان می‌دهد که برای تمامی سازه‌ها مقدار شاخص‌های AVE،

α و CR از مقدار مناسبی برخوردار است و علاوه بر این مقایسه مقدار AVE برای هر سازه با مقادیر مربع ضرایب همبستگی بین آن سازه با سایر سازه‌ها در جدول ۴-۱۰ نشان می‌دهد که AVE برای هر سازه بزرگ‌تر از مقدار مربع ضریب همبستگی آن سازه با سایر سازه‌ها است؛ که گویای این مطلب است که تمامی گویه‌های انتخابی برای سنجش سازه‌ها از دقت لازم و کافی برخوردارند و بر این اساس مشخص می‌شود که گویه‌های انتخابی با زیربنای عاملی طرح تحقیق مناسبت لازم و کافی را دارند.

جدول ۴-۱۰. مقایسه میانگین واریانس استخراج شده با مربع ضرایب همبستگی متغیرهای عامل زیرساخت

زیرساخت‌ها	اماکن ورزشی	فناوری	اسکان	رفاهی و بهداشتی	حمل و نقل
اماکن ورزشی	۰/۷۶*				
فناوری	۰/۵۷	۰/۶۳*			
اسکان	۰/۴۳	۰/۵۴	۰/۶۴*		
رفاهی و بهداشتی	۰/۵۷	۰/۴۹	۰/۳۹	۰/۶۲*	
حمل و نقلی	۰/۶۴	۰/۵۳	۰/۴۹	۰/۵۳	۰/۷۸*

مقادیر گاما

به ارتباط بین سازه‌ها یا همان متغیرهای مکنون ضریب گاما اطلاق می‌شود؛ لذا در این قسمت مقادیر بارهای عاملی بین سازه‌ها آورده شده است. بر اساس این ضرایب و مقدار معنی‌داری آن‌ها که با استفاده از مقدار t انجام می‌شود، می‌توان به رتبه‌بندی و تعیین سهم هر یک از سازه‌ها در شکل‌گیری سازه نهایی عوامل مداخله‌گر الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی پرداخت. در جدول ۴-۱۱ رتبه‌بندی اثر سازه‌های مرتبه اول در تشکیل سازه مرتبه دوم، همراه با مقدار t و بارهای عاملی هر یک از عامل‌ها نشان داده شده است.

جدول ۴-۱۱. بررسی سازه مرتبه اول در تشکیل سازه مرتبه دوم

رتبه	سازه مرتبه اول بر سازه مرتبه دوم (زیرساخت‌ها)	λ	t	sig
۱	اماکن	۰/۹۴	۱۴/۳۸	۰/۰۱

۰/۰۱	۱۴/۵۳	۰/۹۷	فناوری	۲
۰/۰۱	۱۳/۲۲	۰/۹۱	اسکان	۳
۰/۰۱	۱۰/۶۷	۰/۸۷	رفاهی بهداشتی	۴
۰/۰۱	۱۴/۲۵	۰/۹۳	حمل و نقل	۵

بر اساس نتایج جدول شماره ۴-۱۱، مؤلفه فناوری مهم‌ترین نقش را در تشکیل عامل زیرساخت‌ها در این تحقیق دارد؛ علاوه بر آن باید اذعان نمود که تأثیر تمامی متغیرهای مکنون در تشکیل سازه مرتبه دوم به لحاظ آماری در سطح معنی‌داری هستند ($t > 1/96$).

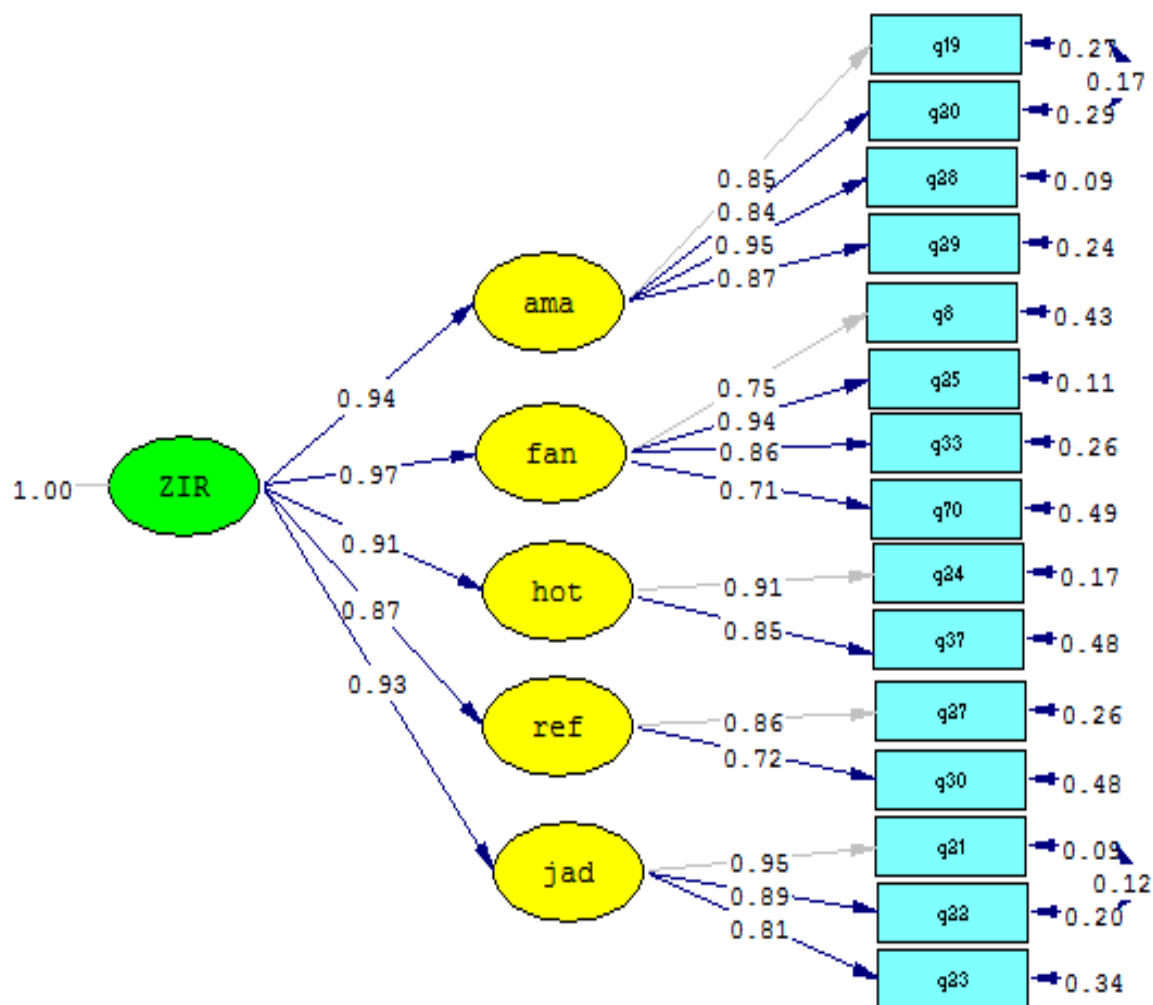
برازش مدل

جهت ارزیابی برازش مدل اندازه‌گیری از شاخص‌های برازندگی مرتبط استفاده شده است، بر اساس نتایج جدول ۴-۱۲ شاخص‌های برازندگی مدل اندازه‌گیری عوامل مداخله‌گر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در سطح مطلوب برآورد گردیدند.

جدول ۴-۱۲. شاخص‌های برازش مدل عوامل مداخله‌گر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

تفسیر	مقدار مطلوب	مقادیر شاخص‌ها	شاخص‌های برازش
-	-	۲۸۳/۰۲	کای اسکور (χ^2)
-	-	۹۹	درجه آزادی (df)
مطلوب	بین ۱ تا ۵	۲/۸۵	نسبت کای اسکور به درجه آزادی (χ^2/df)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۲	شاخص نیکویی برازش (GFI)
مطلوب	بیشتر از ۰/۸	۰/۸۳	شاخص نیکویی برازش تعدیل‌شده (AGFI)
مطلوب	کمتر از ۰/۱	۰/۰۷۸	ریشه دوم میانگین خطای برآورد (RMSEA)
مطلوب	کمتر از ۰/۰۵	۰/۰۴۵	ریشه دوم میانگین مجذورات باقیمانده (RMR)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۸	شاخص برازش تطبیقی (CFI)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۷	شاخص برازش هنجار شده (NFI)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۸	شاخص برازش افزایشی (IFI)

مدل اندازه‌گیری برازش یافته عوامل مداخله گر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در شکل ۴-۴ آورده شده است.

Chi-Square=283.02, df=99, P-value=0.00000, RMSEA=0.078

شکل ۴-۴. مدل اندازه‌گیری برازش یافته عوامل مداخله گر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

۴-۲-۲-۳. مدل اندازه‌گیری عوامل زمینه ای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

سومین بخش الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی مربوط به عوامل زمینه ای بود که شامل عامل مستقل، شرایط میزبانی رویداد می‌شد؛ در این مرحله به منظور ارزیابی نقش گویه‌های مورد استفاده در

شکل‌گیری متغیر مکنون شرایط میزبانی رویداد (متشکل از سه متغیر مکنون عوامل اقتصادی- سیاسی، عوامل حقوقی- قانونی و عوامل فرهنگی- اجتماعی) از روش تحلیل عاملی مرتبه دوم و با استفاده از مدل معادلات ساختاری استفاده گردید که نتایج این تحلیل در جدول ۴-۱۳ آمده است.

جدول ۴-۱۳. بارهای عاملی گویه‌ها و سازه عوامل زمینه‌ای امنیت گردشگری ورزشی

عامل اصلی	سازه	گویه‌ها	بار عاملی	t	α	CR	AVE	
شرایط میزبانی رویداد	اقتصادی-	q41	۰/۹۱	-	۰/۸۵	۰/۸۹۲	۰/۷۳	
		q42	۰/۸۱	۱۷/۵۳				
		q46	۰/۹۱	۱۴/۵۶				
	سیاسی	q51	۰/۸۰	۱۳/۱۵				
		q40	۰/۸۲	-	۰/۸۰	۰/۸۶۳	۰/۶۲	
	حقوقی-	q48	۰/۷۹	۱۲/۶۹				
		قانونی	q49	۰/۷۸	۱۱/۱۱			
			q50	۰/۷۸	۱۰/۶			
	فرهنگی- اجتماعی	q31	۰/۷۲	-	۰/۸۴	۰/۸۷۸	۰/۶۶	
		q43	۰/۹۱	۱۰/۰۶				
q44		۰/۸۵	۱۰/۴۰					
q47		۰/۸۲	۹/۷۶					
q63		۰/۷۷	۹/۹۳					

با توجه به نتایج جدول ۴-۱۳ مشخص می‌شود که تمامی گویه‌های تشکیل‌دهنده سازه‌ها دارای مقدار t بالاتر از ۱/۹۶ هستند؛ همچنین نتایج جدول مزبور نشان می‌دهد که برای تمامی سازه‌ها مقدار شاخص‌های AVE، α و CR از مقدار مناسبی برخوردار است و علاوه بر این مقایسه مقدار AVE برای هر سازه با مقادیر مربع ضرایب همبستگی بین آن سازه با سایر سازه‌ها به‌منظور بررسی روایی تشخیصی در جدول ۴-۱۴ نشان می‌دهد که AVE برای هر سازه بزرگ‌تر از مقدار مربع ضریب همبستگی آن سازه با سایر سازه‌ها است؛ که گویای این مطلب است که تمامی گویه‌های انتخابی برای سنجش سازه‌ها از دقت لازم و کافی برخوردارند و

روایی و پایایی آن‌ها نیز مورد تأیید قرار می‌گیرد. بر این اساس مشخص می‌شود که گویه‌های انتخابی با زیربنای عاملی طرح تحقیق مناسبت لازم و کافی را دارند.

جدول ۴-۱۴. مقایسه میانگین واریانس استخراج شده با مربع ضریب همبستگی متغیرهای عامل شرایط میزبانی رویداد

سازه شرایط میزبانی رویداد	اقتصادی- سیاسی	حقوقی- قانونی	فرهنگی- اجتماعی
اقتصادی- سیاسی	۰/۷۳*		
حقوقی- قانونی	۰/۵۹	۰/۶۲*	
فرهنگی- اجتماعی	۰/۵۷	۰/۴۴	۰/۶۶*

مقادیر گاما

به ارتباط بین سازه‌ها یا همان متغیرهای مکنون ضریب گاما اطلاق می‌شود؛ لذا در این قسمت مقادیر بارهای عاملی بین سازه‌ها آورده شده است. بر اساس این ضرایب و مقدار معنی‌داری آن‌ها که با استفاده از مقدار t انجام می‌شود، می‌توان به رتبه‌بندی و تعیین سهم هر یک از سازه‌ها در شکل‌گیری سازه نهایی عوامل زمینه‌ای الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی پرداخت. در جدول ۴-۱۵ رتبه‌بندی اثر سازه‌های مرتبه اول در تشکیل سازه مرتبه دوم، همراه با مقدار t و بارهای عاملی هر یک از عامل‌ها نشان داده شده است.

جدول ۴-۱۵. بررسی سازه مرتبه اول در تشکیل سازه مرتبه دوم

رتبه	سازه مرتبه اول بر سازه مرتبه دوم (شرایط میزبانی)	λ	t	sig
۱	سیاسی- اقتصادی	۰/۹۲	۱۰/۸۲	۰/۰۱
۲	حقوقی- قانونی	۰/۹۸	۱۲/۶۴	۰/۰۱
۳	فرهنگی- اجتماعی	۰/۹۳	۱۱/۶۱	۰/۰۱

بر اساس نتایج جدول شماره ۴-۱۵، مؤلفه حقوقی- قانونی به عنوان مهم‌ترین مؤلفه در تشکیل عامل شرایط میزبانی رویداد در این تحقیق مورد شناسایی قرار گرفت. علاوه بر آن باید ادعان نمود که تأثیر تمامی متغیرهای مکنون در تشکیل سازه مرتبه دوم به لحاظ آماری در سطح معنی‌داری هستند ($t > 1/96$).

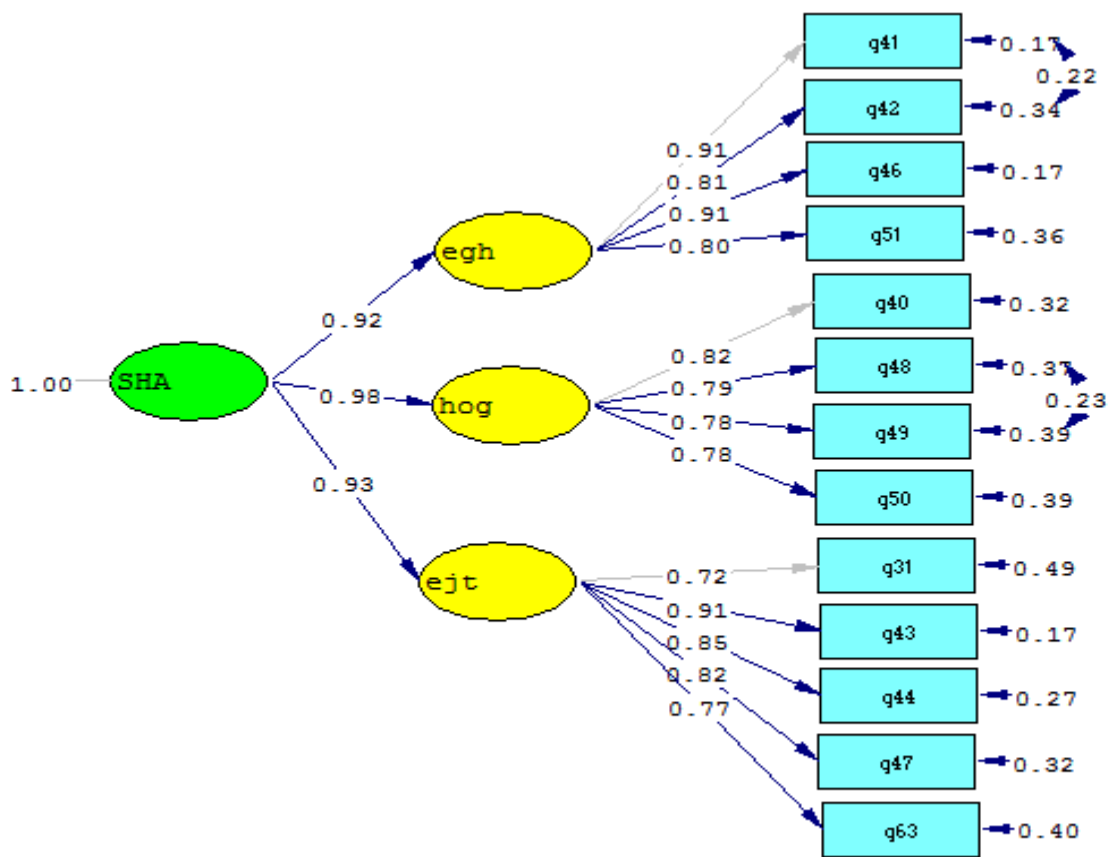
برازش مدل

جهت ارزیابی برازش مدل اندازه‌گیری از شاخص‌های برازندگی مرتبط استفاده شده است، بر اساس نتایج جدول ۴-۱۶ شاخص‌های برازندگی مدل اندازه‌گیری عوامل زمینه ای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در سطح مطلوب برآورد گردیدند.

جدول ۴-۱۶. شاخص‌های برازش مدل عوامل زمینه ای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

تفسیر	مقدار مطلوب	مقادیر شاخص‌ها	شاخص‌های برازش
-	-	۱۸۶/۲۵	کای اسکور (χ^2)
-	-	۶۳	درجه آزادی (df)
مطلوب	بین ۱ تا ۵	۲/۹۵	نسبت کای اسکور به درجه آزادی (χ^2/df)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۰	شاخص نیکویی برازش (GFI)
مطلوب	بیشتر از ۰/۸	۰/۸۳	شاخص نیکویی برازش تعدیل شده (AGFI)
مطلوب	کمتر از ۰/۱	۰/۰۸	ریشه دوم میانگین خطای برآورد (RMSEA)
مطلوب	کمتر از ۰/۰۵	۰/۰۴۲	ریشه دوم میانگین مجذورات باقیمانده (RMR)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۸	شاخص برازش تطبیقی (CFI)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۷	شاخص برازش هنجار شده (NFI)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۸	شاخص برازش افزایشی (IFI)

مدل اندازه‌گیری برازش یافته عوامل زمینه ای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در شکل ۴-۵ آورده شده است.

Chi-Square=186.25, df=63, P-value=0.00000, RMSEA=0.082

شکل ۴-۵. مدل اندازه‌گیری برازش یافته عوامل زمینه ای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

۴-۲-۲-۴. مدل اندازه‌گیری فرایند مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

هسته اصلی الگوی تحقیق را فرایند مدیریت امنیت شامل عامل مستقل ارتقاء منابع انسانی تشکیل داد؛ به منظور ارزیابی نقش گویه‌های مورد استفاده در شکل‌گیری متغیر مکنون مستقل ارتقاء منابع انسانی (متشکل از چهار متغیر مکنون فرعی آموزش پرسنل، صلاحیت پرسنل، آموزش گردشگران و همکاری سازمان‌های مشارکت‌کننده در تامین امنیت و برگزاری) از روش تحلیل عاملی مرتبه دوم و با استفاده از مدل معادلات ساختاری استفاده گردید که نتایج این تحلیل در جدول ۴-۱۷ آمده است.

جدول ۴-۱۷. بارهای عاملی گویه‌ها و سازه‌های فرایند مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

عامل اصلی	سازه	گویه‌ها	بار عاملی	t	α	CR	AVE
	آموزش پرسنل	q32	۰/۷۱	-	۰/۸۲	۰/۸۷۱	۰/۶۸
		q52	۰/۸۳	۹/۵۲			
		q54	۰/۸۹	۹/۷۵			
		q55	۰/۹۴	۹/۹۹			
	صلاحیت پرسنل	q65	۰/۸۳	-	۰/۸۸	۰/۹۰۱	۰/۷۱
		q66	۰/۸۷	۱۶/۱۱			
		q67	۰/۸۴	۱۵/۲۸			
	آموزش گردشگران	q56	۰/۸۲	-	۰/۸۹	۰/۹۴۵	۰/۷۵
		q57	۰/۹۱	۱۷/۹۳			
		q58	۰/۸۸	۱۶/۸۰			
	همکاری سازمان‌ها	q11	۰/۷۳	-	۰/۸۰	۰/۸۶۳	۰/۶۱
		q17	۰/۷۱	۸/۳۰			
		q59	۰/۸۶	۸/۹۵			
		q61	۰/۸۳	۸/۷۶			

ارتقاء منابع انسانی

با توجه به نتایج جدول ۴-۱۷ مشخص می‌شود که تمامی گویه‌های تشکیل‌دهنده سازه‌ها دارای مقدار t بالاتر از ۱/۹۶ هستند؛ همچنین نتایج جدول مزبور نشان می‌دهد که برای تمامی سازه‌ها مقدار شاخص‌های AVE، α و CR از مقدار مناسبی برخوردار است و علاوه بر این مقایسه مقدار AVE برای هر سازه با مقادیر مربع ضرایب همبستگی بین آن سازه با سایر سازه‌ها به منظور بررسی روایی تشخیصی در جدول ۴-۱۸ نشان می‌دهد که AVE برای هر سازه بزرگ‌تر از مقدار مربع ضریب همبستگی آن سازه با سایر سازه‌ها است؛ که گویای این مطلب است که تمامی گویه‌های انتخابی برای سنجش سازه‌ها از دقت لازم و کافی برخوردارند و روایی و پایایی آن‌ها نیز مورد تأیید قرار می‌گیرد. بر این اساس مشخص می‌شود که گویه‌های انتخابی با زیربنای عاملی طرح تحقیق مناسب است و کافی را دارند.

جدول ۴-۱۸. مقایسه میانگین واریانس استخراج شده با مربع ضرایب همبستگی متغیرهای عامل منابع انسانی

سازه ارتقاء منابع انسانی	آموزش پرسنل	صلاحیت پرسنل	آموزش گردشگران	همکاری سازمان ها
آموزش پرسنل	۰/۶۸*			
صلاحیت پرسنل	۰/۵۳	۰/۷۱*		
آموزش گردشگران	۰/۶۴	۰/۵۱	۰/۷۵*	
همکاری سازمان ها	۰/۵۷	۰/۵۱	۰/۵۷	۰/۶۱*

مقادیر گاما

به ارتباط بین سازه‌ها یا همان متغیرهای مکنون ضریب گاما اطلاق می‌شود؛ لذا در این قسمت مقادیر بارهای عاملی بین سازه‌ها آورده شده است. بر اساس این ضرایب و مقدار معنی‌داری آن‌ها که با استفاده از مقدار t انجام می‌شود، می‌توان به رتبه‌بندی و تعیین سهم هر یک از سازه‌ها در شکل‌گیری سازه نهایی فرایند مدیریت امنیت گردشگری ورزشی پرداخت. در جدول ۴-۱۹ رتبه‌بندی اثر سازه‌های مرتبه اول در تشکیل سازه مرتبه دوم، همراه با مقدار t و بارهای عاملی هر یک از عامل‌ها نشان داده شده است.

جدول ۴-۱۹. بررسی سازه مرتبه اول در تشکیل سازه مرتبه دوم

رتبه	سازه مرتبه اول بر سازه مرتبه دوم (ارتقاء منابع انسانی)	λ	t	sig
۱	آموزش پرسنل	۰/۹۶	۱۳/۴۵	۰/۰۱
۲	صلاحیت پرسنل	۰/۹۳	۱۲/۲۳	۰/۰۱
۳	آموزش گردشگران	۰/۹۷	۱۴/۳۷	۰/۰۱
۴	همکاری سازمان ها	۰/۸۹	۱۰/۵۶	۰/۰۱

بر اساس نتایج جدول شماره ۴-۱۹ مشخص شد مؤلفه آموزش گردشگران مهم‌ترین نقش را در تشکیل عامل مستقل منابع انسانی در این تحقیق دارد؛ علاوه بر آن باید اذعان نمود که تأثیر تمامی متغیرهای مکنون در تشکیل سازه مرتبه دوم به لحاظ آماری در سطح معنی‌داری هستند ($t > 1/96$).

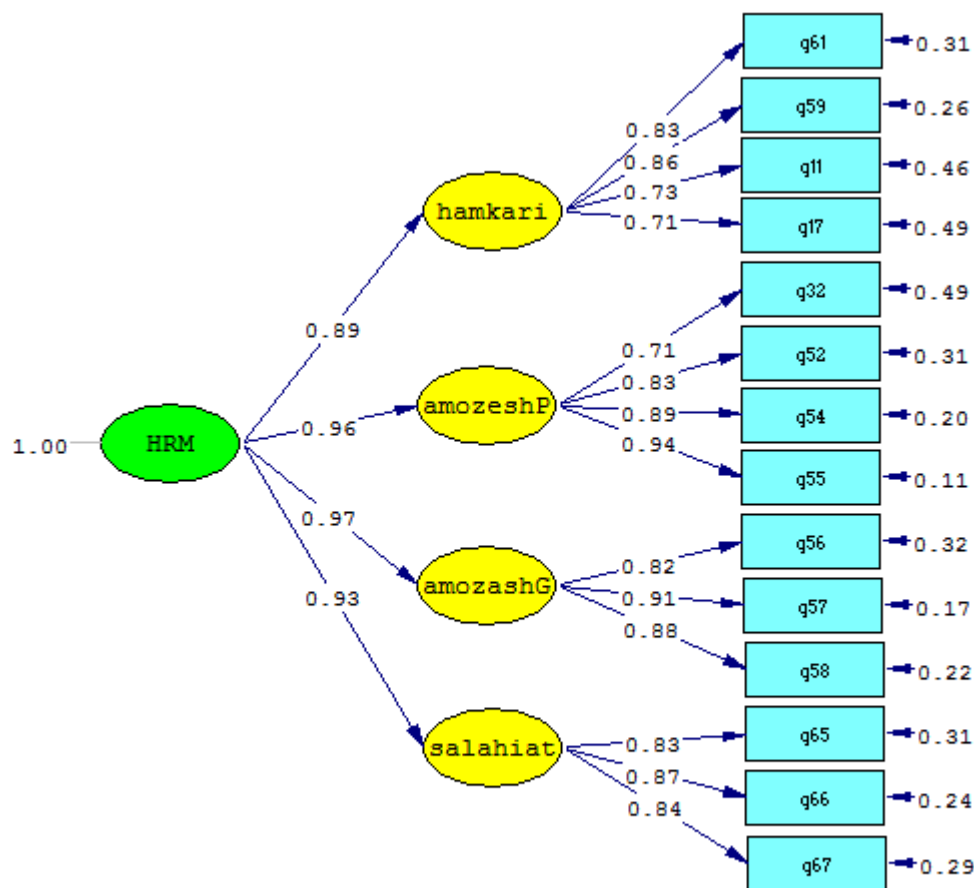
برازش مدل

جهت ارزیابی برازش مدل اندازه‌گیری از شاخص‌های برازندگی مرتبط استفاده شده است، بر اساس نتایج جدول ۴-۲۰ شاخص‌های برازندگی مدل اندازه‌گیری راهبردهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در سطح مطلوب برآورد گردیدند.

جدول ۴-۲۰. شاخص‌های برازش مدل فرایند مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

تفسیر	مقدار مطلوب	مقادیر شاخص‌ها	شاخص‌های برازش
-	-	۱۹۳/۳۸	کای اسکور (χ^2)
-	-	۷۱	درجه آزادی (df)
مطلوب	بین ۱ تا ۵	۲/۷۲	نسبت کای اسکور به درجه آزادی (χ^2/df)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۰	شاخص نیکویی برازش (GFI)
مطلوب	بیشتر از ۰/۸	۰/۸۵	شاخص نیکویی برازش تعدیل شده (AGFI)
مطلوب	کمتر از ۰/۱	۰/۷۶	ریشه دوم میانگین خطای برآورد (RMSEA)
مطلوب	کمتر از ۰/۰۵	۰/۰۴	ریشه دوم میانگین مجذورات باقیمانده (RMR)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۸	شاخص برازش تطبیقی (CFI)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۷	شاخص برازش هنجار شده (NFI)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۸	شاخص برازش افزایشی (IFI)

مدل اندازه‌گیری برازش یافته فرایند مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در شکل ۴-۶ آورده شده است.

Chi-Square=193.38, df=71, P-value=0.00000, RMSEA=0.076

شکل ۴-۶. مدل اندازه‌گیری برازش یافته فرایند مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

۴-۲-۲-۴-۵. مدل اندازه‌گیری راهبردهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

بخش چهارم الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی را راهبردها تشکیل می‌دادند که شامل عامل مستقل حفاظت فیزیکی می‌شد؛ در این مرحله به منظور ارزیابی نقش گویه‌های مورد استفاده در تشکیل و شکل‌گیری متغیر مکنون مستقل یعنی حفاظت فیزیکی (متشکل از سه متغیر مکنون محیط داخلی، محیط پیرامونی و ورودی‌ها) از روش تحلیل عاملی مرتبه دوم و با استفاده از مدل معادلات ساختاری استفاده گردید که نتایج این تحلیل در جدول ۴-۲۱ آمده است.

جدول ۴-۲۱. بارهای عاملی گویه‌ها و سازه‌های راهبردهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

عامل اصلی	سازه	گویه‌ها	بار عاملی	t	α	CR	AVE
حفاظت فیزیکی	محیط داخلی	q3	۰/۹۴	-	۰/۷۱	۰/۷۸۰	۰/۶۶
		q34	۰/۷۴	۸/۵۲			
		q36	۰/۷۶	۷/۱۲			
	محیط پیرامونی	q1	۰/۷۱	-	۰/۷۹	۰/۸۴۴	۰/۵۷
		q2	۰/۷۵	۱۱/۲۷			
		q4	۰/۸۲	۱۰/۱۵			
	ورودی‌ها	q5	۰/۸۵	-	۰/۸۴	۰/۸۹۶	۰/۶۷
q6		۰/۸۸	۱۶/۷۴				
q7		۰/۷۳	۱۲/۸۷				

با توجه به نتایج جدول ۴-۲۱ مشخص می‌شود که تمامی گویه‌های تشکیل‌دهنده سازه‌ها دارای مقدار t بالاتر از ۱/۹۶ هستند؛ همچنین نتایج جدول مزبور نشان می‌دهد که برای تمامی سازه‌ها مقدار شاخص‌های AVE، α و CR از مقدار مناسبی برخوردار است و علاوه بر این مقایسه مقدار AVE برای هر سازه با مقادیر مربع ضرایب همبستگی بین آن سازه با سایر سازه‌ها به منظور بررسی روایی تشخیصی در جدول ۴-۲۲ نشان می‌دهد که AVE برای هر سازه بزرگ‌تر از مقدار مربع ضریب همبستگی آن سازه با سایر سازه‌ها است؛ که گویای این مطلب است که تمامی گویه‌های انتخابی برای سنجش سازه‌ها از دقت لازم و کافی برخوردارند و روایی و پایایی آن‌ها نیز مورد تأیید قرار می‌گیرد. بر این اساس مشخص می‌شود که گویه‌های انتخابی با زیربنای عاملی طرح تحقیق مناسب است و کافی را دارند.

جدول ۴-۲۲. مقایسه میانگین واریانس استخراج شده با مربع ضرایب همبستگی

سازه حفاظت فیزیکی	محیط داخلی	محیط پیرامونی	ورودی ها
محیط داخلی	۰/۶۶*		
محیط پیرامونی	۰/۴۶	۰/۵۷*	
ورودی ها	۰/۴۳	۰/۵۳	۰/۶۷*

مقادیر گاما

به ارتباط بین سازه‌ها یا همان متغیرهای مکنون ضریب گاما اطلاق می‌شود؛ لذا در این قسمت مقادیر بارهای عاملی بین سازه‌ها آورده شده است. بر اساس این ضرایب و مقدار معنی‌داری آن‌ها که با استفاده از مقدار t انجام می‌شود، می‌توان به رتبه‌بندی و تعیین سهم هر یک از سازه‌ها در شکل‌گیری سازه نهایی راهبردهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی پرداخت. در جدول ۴-۲۳ رتبه‌بندی اثر سازه‌های مرتبه اول در تشکیل سازه مرتبه دوم، همراه با مقدار t و بارهای عاملی هر یک از عامل‌ها نشان داده شده است.

جدول ۴-۲۳. بررسی سازه مرتبه اول در تشکیل سازه مرتبه دوم

رتبه	سازه مرتبه اول بر سازه مرتبه دوم (حفاظت فیزیکی)	λ	t	sig
۱	محیط داخلی	۰/۹۶	۱۴/۰۳	۰/۰۱
۲	محیط پیرامونی	۰/۹۵	۱۰/۳۶	۰/۰۱
۳	ورودی ها	۰/۹۸	۱۵/۵۲	۰/۰۱

بر اساس نتایج جدول شماره ۴-۲۳، مؤلفه محافظت فیزیکی ورودی‌ها مهم‌ترین نقش را در تشکیل عامل حفاظت فیزیکی در این تحقیق دارد؛ علاوه بر آن باید اذعان نمود که تأثیر تمامی متغیرهای مکنون در تشکیل سازه مرتبه دوم به لحاظ آماری در سطح معنی‌داری هستند ($t > 1/96$).

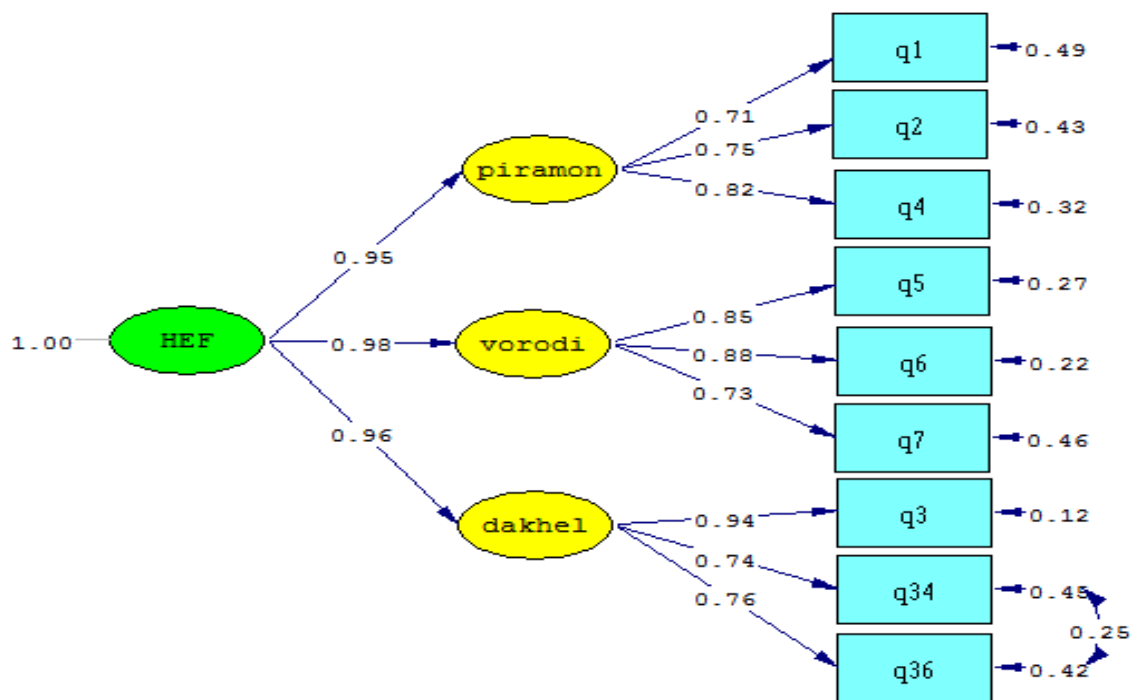
برازش مدل

جهت ارزیابی برازش مدل اندازه‌گیری از شاخص‌های برازندگی مرتبط استفاده شده است، بر اساس نتایج جدول ۴-۲۴ شاخص‌های برازندگی مدل اندازه‌گیری راهبردهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در سطح مطلوب برآورد گردیدند.

جدول ۴-۲۴. شاخص‌های برازش مدل راهبردهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

تفسیر	مقدار مطلوب	مقادیر شاخص‌ها	شاخص‌های برازش
-	-	۴۹/۲۲	کای اسکور (χ^2)
-	-	۲۲	درجه آزادی (df)
مطلوب	بین ۱ تا ۵	۲/۲۳	نسبت کای اسکور به درجه آزادی (χ^2/df)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۶	شاخص نیکویی برازش (GFI)
مطلوب	بیشتر از ۰/۸	۰/۹۱	شاخص نیکویی برازش تعدیل شده (AGFI)
مطلوب	کمتر از ۰/۱	۰/۰۷۲	ریشه دوم میانگین خطای برآورد (RMSEA)
مطلوب	کمتر از ۰/۰۵	۰/۰۵۰	ریشه دوم میانگین مجذورات باقیمانده (RMR)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۹	شاخص برازش تطبیقی (CFI)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۸	شاخص برازش هنجار شده (NFI)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۹	شاخص برازش افزایشی (IFI)

مدل اندازه‌گیری برازش یافته راهبردهای مدیریت امنیت گردشگری در شکل ۴-۷ آورده شده است.

Chi-Square=49.22, df=22, P-value=0.00000, RMSEA=0.072

شکل ۴-۷. مدل اندازه‌گیری برازش یافته راهبردهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

۴-۲-۲-۴. مدل اندازه‌گیری پیامدهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

در نهایت آخرین بخش از الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی مربوط به پیامدهای مدیریت امنیت می‌شد که شامل دو عامل مستقل پیامدهای فردی و پیامدهای سازمانی بود؛ در این مرحله به منظور ارزیابی نقش گویه‌های مورد استفاده در تشکیل و شکل‌گیری دو متغیر مکنون مستقل امنیت روانی (متشکل از دو متغیر مکنون پوشش نامحسوس و تبلیغات) و عامل مستقل توسعه و پیشرفت (متشکل از دو متغیر مکنون گردشگری ورزشی و رویداد ورزشی) از روش تحلیل عاملی مرتبه دوم و با استفاده از مدل معادلات ساختاری استفاده گردید که نتایج این تحلیل در جدول ۴-۲۵ آمده است.

جدول ۴-۲۵. بارهای عاملی گویه‌ها و سازه‌های پیامدهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

عامل اصلی	سازه	گویه‌ها	بار عاملی	t	α	CR	AVE
امنیت روانی	پوشش	q38	۰/۷۸	-	۰/۷۶	۰/۸۲۵	۰/۶۸
	نامحسوس	q39	۰/۷۹	۹/۳۶			
		q45	۰/۹۱	۹/۹۸			
تبلیغات	q35	۰/۷۳	-	۰/۷۲	۰/۷۷۲	۰/۵۹	
	q62	۰/۸۱	۱۰/۴۹				
توسعه گردشگری	رویداد	q64	۰/۸۲	-	۰/۷۸	۰/۸۳۲	۰/۶۵
	ورزشی	q71	۰/۹۲	۱۰/۸۰			
		q72	۰/۶۷	۹/۰۹			
	گردشگری	q53	۰/۷۲	-			
q68	۰/۷۷	۱۰/۲۰	۰/۷۲	۰/۷۷۱	۰/۵۵		

نتایج جدول ۴-۲۵ نشان می‌دهد که برای تمامی سازه‌ها مقدار شاخص‌های AVE، α و CR از مقدار مناسبی برخوردار است و علاوه بر این مقایسه مقدار AVE برای هر سازه با مقادیر مربع ضرایب همبستگی بین آن سازه با سایر سازه‌ها در جدول ۴-۲۶ نشان می‌دهد که AVE برای هر سازه بزرگ‌تر از مقدار مربع ضریب همبستگی آن سازه با سایر سازه‌ها است؛ که گویای این مطلب است که تمامی گویه‌های انتخابی برای سنجش سازه‌ها از دقت لازم و کافی برخوردارند و روایی و پایایی آن‌ها نیز مورد تأیید قرار می‌گیرد. بر این اساس مشخص می‌شود که گویه‌های انتخابی با زیربنای عاملی طرح تحقیق مناسبت لازم و کافی را دارند.

جدول ۴-۲۶. مقایسه میانگین واریانس استخراج شده با مربع ضرایب همبستگی

سازه امنیت روانی	تبلیغات	پوشش نامحسوس
تبلیغات	۰/۵۹*	
پوشش نامحسوس	۰/۴۴	۰/۶۸*
سازه توسعه و پیشرفت	رویداد ورزشی	گردشگری ورزشی
رویداد ورزشی	۰/۶۵*	
گردشگری ورزشی	۰/۳۹	۰/۵۵*

در جدول ۴-۲۷ رتبه‌بندی اثر سازه‌های مرتبه اول در تشکیل سازه مرتبه دوم، همراه با مقدار t و بارهای عاملی هر یک از عامل‌ها نشان داده شده است.

جدول ۴-۲۷. بررسی سازه مرتبه اول در تشکیل سازه مرتبه دوم

رتبه	سازه مرتبه اول بر سازه مرتبه دوم (مدیریت و برنامه‌ریزی)	λ	t	sig
۱	پوشش نامحسوس	۰/۹۱	۱۰/۷۲	۰/۰۱
۲	تبلیغات	۰/۸۳	۹/۲۳	۰/۰۱
رتبه	سازه مرتبه اول بر سازه مرتبه دوم (توسعه و پیشرفت)	λ	t	sig
۱	رویداد ورزشی	۰/۹۷	۱۳/۱۱	۰/۰۱
۲	گردشگری ورزشی	۰/۹۲	۱۲/۷۶	۰/۰۱

بر اساس نتایج جدول شماره ۴-۲۷، مؤلفه پوشش نامحسوس مهم‌ترین نقش را در تشکیل عامل مستقل امنیت روانی و مؤلفه رویداد ورزشی به عنوان مهم‌ترین مؤلفه در تشکیل عامل مستقل توسعه و پیشرفت دارا می‌باشند؛ علاوه بر آن باید اذعان نمود که تأثیر تمامی متغیرهای مکنون در تشکیل سازه مرتبه دوم به لحاظ آماری در سطح معنی‌داری هستند ($t > 1/96$).

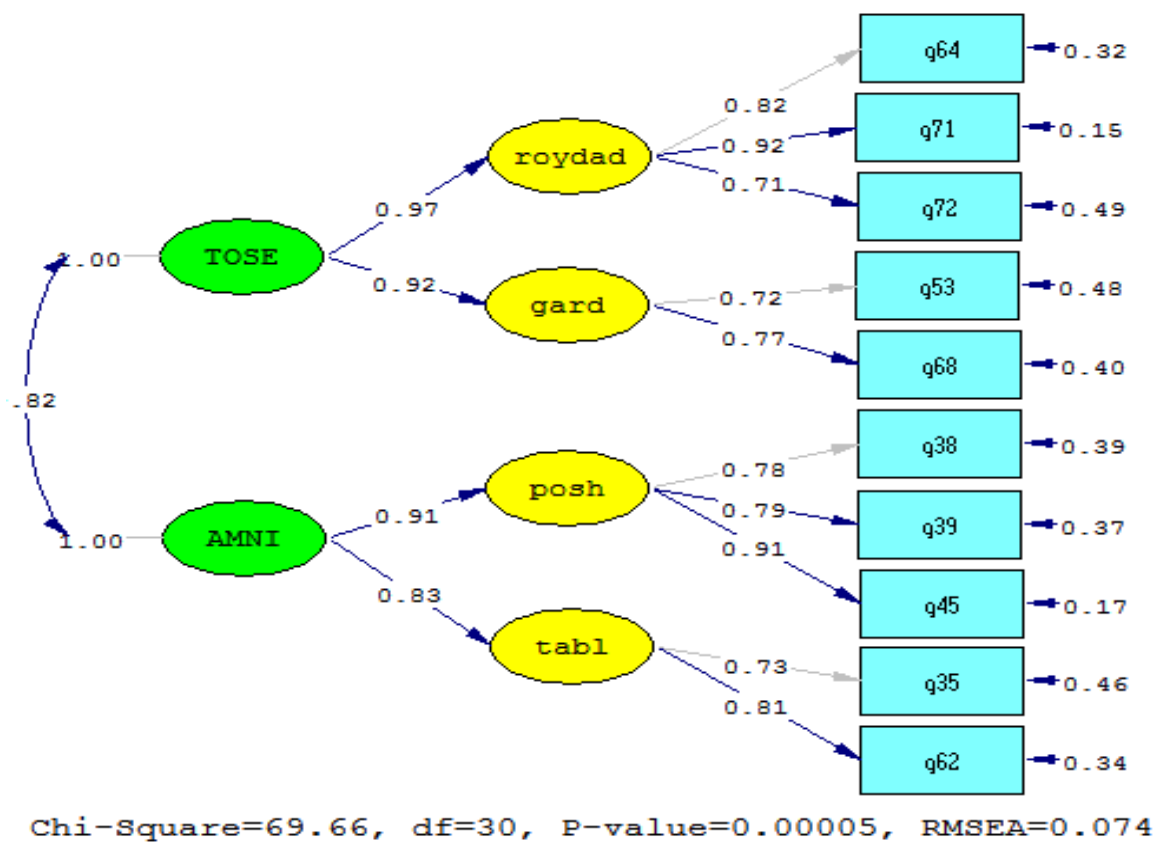
برازش مدل

جهت ارزیابی برازش مدل اندازه‌گیری از شاخص‌های برازندگی مرتبط استفاده شده است، بر اساس نتایج جدول ۴-۲۸ شاخص‌های برازندگی مدل اندازه‌گیری پیامدهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در سطح مطلوب برآورد گردیدند.

جدول ۴-۲۸. شاخص‌های برازش مدل پیامدهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

شاخص‌های برازش	مقادیر شاخص‌ها	مقدار مطلوب	تفسیر
کای اسکور (χ^2)	۷۰/۸۶	-	-
درجه آزادی (df)	۳۰	-	-
نسبت کای اسکور به درجه آزادی (χ^2/df)	۲/۳۳	بین ۱ تا ۵	مطلوب
شاخص نیکویی برازش (GFI)	۰/۹۴	بیشتر از ۰/۹	مطلوب
شاخص نیکویی برازش تعدیل‌شده (AGFI)	۰/۹۰	بیشتر از ۰/۸	مطلوب
ریشه دوم میانگین خطای برآورد (RMSEA)	۰/۰۷۴	کمتر از ۰/۱	مطلوب
شاخص برازش هنجار شده (NFI)	۰/۹۷	بیشتر از ۰/۹	مطلوب
شاخص برازش افزایشی (IFI)	۰/۹۸	بیشتر از ۰/۹	مطلوب

مدل اندازه‌گیری برازش یافته پیامدهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در شکل ۴-۸ آورده شده است.

شکل ۴-۸. مدل اندازه‌گیری برازش یافته پیامدهای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

۴-۲-۲-۵. مدل ساختاری

دومین مرحله پس از برآورد مدل اندازه‌گیری، برآورد مدل ساختاری یا آزمون معنی‌داری ضرایب مسیر فرض شده در الگوی تحقیق و واریانس تشریح شده یا ضریب تبیینی است که به وسیله هر مسیر برآورد می‌گردد. در واقع پس از آزمون مدل‌های اندازه‌گیری اکنون لازم است تا مدل ساختاری که نشان‌دهنده ارتباط بین متغیرهای مکنون تحقیق است، ارائه شود. مدل ساختاری، روابط علی بین متغیرهای نهانی یا مکنون را مشخص کرده و اثرات علی و میزان واریانس تبیین شده را شرح می‌دهد. در این قسمت بر اساس مدل‌های اندازه‌گیری یا تحلیل عاملی تأییدی که در بخش قبل برای هر کدام از سازه‌ها به صورت جداگانه ارائه شده است، اقدام به آزمون اثر هر یک از متغیرهای مستقل الگو بر متغیرهای وابسته پرداخته شده است. همان‌طور که اشاره شد در این بخش کاربرد دوم مدل معادلات ساختاری یعنی مدل ساختاری به‌عنوان تکنیکی قوی جهت تحلیل معادلات رگرسیون‌های هم‌زمان است که در قالب تحلیل مسیر در بررسی رابطه علی بین متغیرهای الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی به کار گرفته شده است. نقشه معادلات ساختاری (لیزرل) در شکل ۴-۹ نمایش داده شده است که بر اساس نتایج حاصل از تحلیل‌های عاملی تأییدی در بخش‌های قبل، توسعه یافته است. بر اساس نتایج حاصل از جدول ۴-۲۹ و شکل ۴-۹ که نشان‌دهنده آزمون نقشه مدل است، می‌توان نتیجه گرفت ساختار مدل مناسب است. شکل ۴-۹ ضرایب مسیر استاندارد شده را نشان می‌دهد. ضرایب مسیر استاندارد شده نشان‌دهنده قوت روابط بین متغیرهای مستقل و وابسته در مدل می‌باشند. در واقع در این بخش به منظور آزمون فرضیات تحقیق، از روش تحلیل مسیر در قالب مدل معادلات ساختاری استفاده گردید. جدول شماره ۴-۲۹ نتایج حاصل از آزمون فرضیات در مورد روابط علی بین متغیرهای تحقیق را نشان می‌دهد.

جدول ۴-۲۹. تحلیل مسیر اثرات سازه‌های تحقیق

اثر متغیر	بر متغیر	ضریب مسیر	t	فرضیه
مدیریت و برنامه ریزی	ارتقاء منابع انسانی	۰/۶۴	۸/۴۰	تایید
زیرساخت	ارتقاء منابع انسانی	۰/۶۷	۸/۹۱	تایید
شرایط میزبانی	ارتقاء منابع انسانی	۰/۷۲	۹/۷۱	تایید
ارتقاء منابع انسانی	حفاظت فیزیکی	۰/۸۰	۱۶/۱۱	تایید
حفاظت فیزیکی	امنیت روانی	۰/۸۱	۱۲/۹۷	تایید
حفاظت فیزیکی	توسعه و پیشرفت	۰/۷۸	۱۴/۶۴	تایید

علاوه بر آزمون فرضیات با استفاده از مدل معادلات ساختاری می‌توان اثرات مستقیم و غیرمستقیم و همچنین اثرات کل، هریک از متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته را نشان داد. چنانچه از نتایج جدول مشاهده می‌شود عامل ارتقاء منابع انسانی به‌طور مستقیم تحت تأثیر سه متغیر مدیریت و برنامه ریزی، زیرساخت و شرایط میزبانی قرار دارد و متغیری به صورت غیر مستقیم بر آن اثر ندارد. متغیر وابسته حفاظت فیزیکی نیز به‌طور مستقیم از ارتقاء منابع انسانی تأثیر می‌پذیرد و به شکل غیر مستقیم تحت تأثیر سه متغیر مدیریت و برنامه ریزی، زیرساخت و شرایط میزبانی قرار دارد. متغیر وابسته امنیت روانی به صورت مستقیم تحت تأثیر متغیر حفاظت فیزیکی و به شکل غیر مستقیم تحت تأثیر ارتقاء منابع انسانی قرار دارد. متغیر وابسته توسعه نیز به صورت مستقیم تحت تأثیر متغیر حفاظت فیزیکی و به شکل غیر مستقیم تحت تأثیر متغیر ارتقاء منابع انسانی قرار دارد. جهت بررسی معنی داری مقدار اثرات غیر مستقیم از آزمون سوبل استفاده گردید، چنانچه مقدار این آماره بیشتر از مقدار ۱/۹۶ باشد، نشان دهنده این است تأثیر متغیر میانجی در این رابطه معنی دار است. جدول ۴-۳۰ اثرات مستقیم، غیرمستقیم و مجموع اثرات متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته را نشان می‌دهد.

جدول ۴-۳۰. تفکیک اثرات کل، مستقیم و غیرمستقیم الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

مقدار آماره سوبل	کل اثر	اثرات غیرمستقیم	اثرات مستقیم	متغیر مستقل	متغیر وابسته
-	۰/۶۴	-	۰/۶۴	برنامه ریزی	ارتقاء منابع انسانی
-	۰/۶۷	-	۰/۶۷	زیرساخت	
-	۰/۷۲	-	۰/۷۲	شرایط میزبانی	
۷/۴۴	۰/۵۸	۰/۵۸	-	برنامه ریزی	حفاظت فیزیکی
۷/۷۹	۰/۶۰	۰/۶۰	-	زیرساخت	
۸/۳۱	۰/۶۵	۰/۶۵	-	شرایط میزبانی	
-	۰/۸	-	۰/۸	ارتقاء منابع انسانی	امنیت روانی
۱۰/۱۰	۰/۸۲	۰/۸۲	-	ارتقاء منابع انسانی	
-	۰/۹۱	-	۰/۹۱	حفاظت فیزیکی	
۱۰/۸۳	۰/۷۸	۰/۷۸	-	ارتقاء منابع انسانی	توسعه و پیشرفت
-	۰/۷۸	-	۰/۷۸	حفاظت فیزیکی	

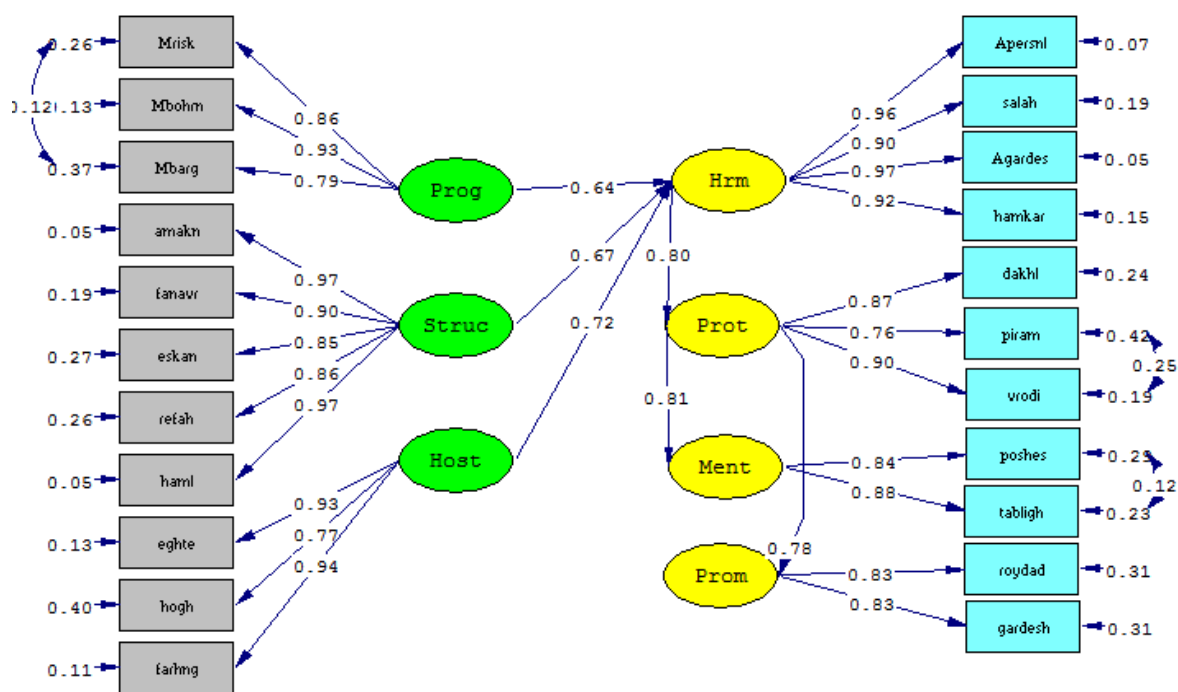
برازش مدل با توجه به شاخص‌های برازندگی که در جدول ۴-۳۱ ملاحظه می‌شود، می‌توان گفت که مدل ساختاری طراحی شده برای مدیریت امنیت گردشگری ورزشی که در ادامه آمده است، جهت برازش و بررسی روابط بین سازه‌ها معتبر و قابل قبول است

جدول ۴-۳۱. شاخص‌های برازش مدل ساختاری مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

تفسیر	مقدار مطلوب	مقادیر شاخص‌ها	شاخص‌های برازش
-	-	۵۸۳/۳۹	کای اسکور (χ^2)
-	-	۱۹۵	درجه آزادی (df)
مطلوب	بین ۱ تا ۵	۲/۹۹	نسبت کای اسکور به درجه آزادی (χ^2/df)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۲	شاخص نیکویی برازش (GFI)
مطلوب	بیشتر از ۰/۸	۰/۸۷	شاخص نیکویی برازش تعدیل شده (AGFI)
مطلوب	کمتر از ۰/۱	۰/۰۶۵	ریشه دوم میانگین خطای برآورد (RMSEA)
مطلوب	کمتر از ۰/۰۵	۰/۰۵	ریشه دوم میانگین مجذورات باقیمانده (RMR)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۸	شاخص برازش هنجار شده (NFI)
مطلوب	بیشتر از ۰/۹	۰/۹۸	شاخص برازش افزایشی (IFI)

بر اساس مدل برازش یافته تحقیق می‌توان گفت که سازه‌های مورد استفاده برای سنجش الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی با زیربنای عاملی آن تطابق قابل قبولی را نشان می‌دهند. در مدل ساختاری نهایی هفت سازه وجود دارد که در آن مدیریت و برنامه‌ریزی (Prog) به نام سازه شرایط علی، زیرساخت (Struc) به نام سازه عوامل مداخله‌گر، شرایط میزبانی (Host) به نام سازه عوامل زمینه‌ای، ارتقاء منابع انسانی (HRM) به نام سازه محوری و فرآیند مدیریت امنیت، حفاظت فیزیکی (Prot) به نام سازه راهبردها و امنیت روانی (Ment) و توسعه (Prom) به‌عنوان پیامدهای مدیریت امنیت گردشگری می‌باشند. با توجه به مدل ساختاری تحقیق که در شکل ۴-۹ نشان داده شده است می‌توان گفت که، از بین این متغیرها سه متغیر مدیریت و برنامه‌ریزی، زیرساخت و شرایط میزبانی به‌عنوان متغیرهای بیرونی و چهار متغیر ارتقاء منابع انسانی، حفاظت فیزیکی، امنیت روانی و توسعه به‌عنوان متغیرهای درونی در مدل معادلات ساختاری می‌باشند. مدل ساختاری برازش یافته مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در شکل ۴-۹ آورده شده است.

Chi-Square=583.39, df=195, P-value=0.00000, RMSEA=0.065

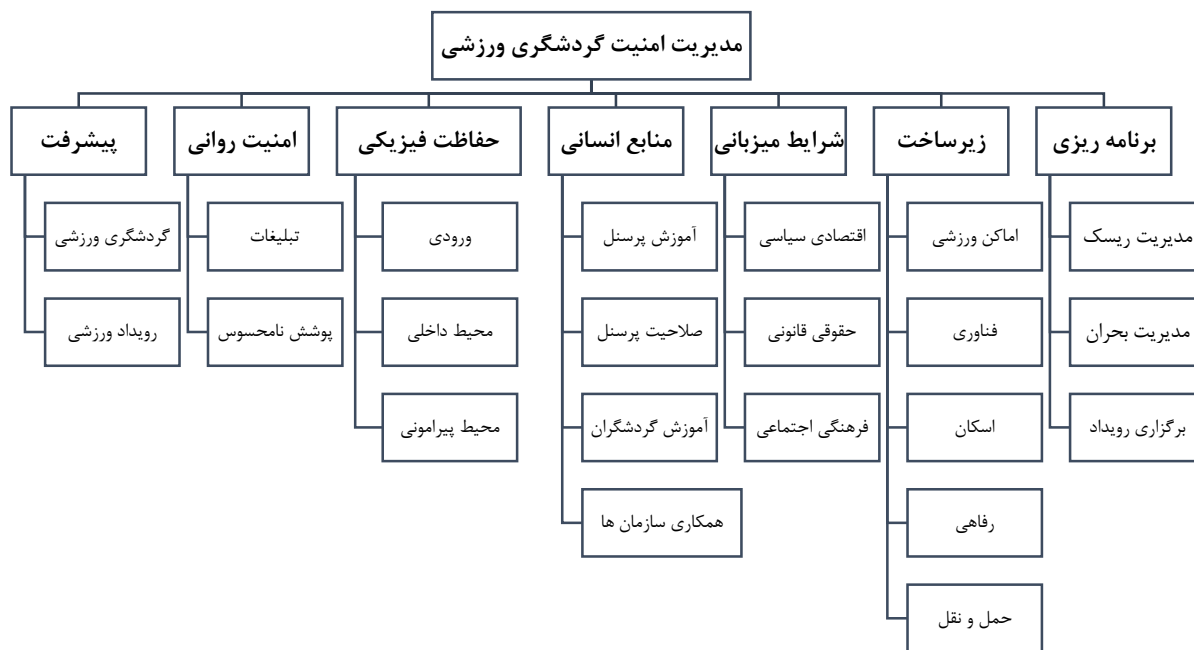
شکل ۴-۹. مدل ساختاری برازش یافته مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

۴-۲-۶. اولویت بندی عامل های اصلی مؤثر بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

یکی دیگر از اهداف اصلی پژوهش حاضر اولویت بندی این عاملها با استفاده از یک روش معتبر و منطقی بود. بنابراین، از روش تحلیل سلسله مراتبی^۱ (AHP)، مبتنی بر نظر متخصصان و کارشناسان، استفاده شد. در این مرحله، ۱۵ نفر صاحب نظر و کارشناس (شامل ۸ نفر استاد و پژوهش گر دارای تألیف و پژوهش در زمینه مدیریت ایمنی و امنیت، ۳ نفر افسر ارشد یگان ویژه، ۴ نفر از افراد دارای تجربه برگزاری رویداد و یا مشارکت فعال در برگزاری رویدادهای ورزشی که ۸ نفر از این افراد در مرحله کیفی نیز به عنوان آزمودنی در مصاحبه شرکت نموده بودند) پرسشنامه تحلیل سلسله مراتبی (پیوست ۲) را تکمیل کردند. از شرکت کنندگان خواسته شد که عامل های اصلی شناسایی شده در مرحله کیفی را بر اساس میزان اهمیت و نقش

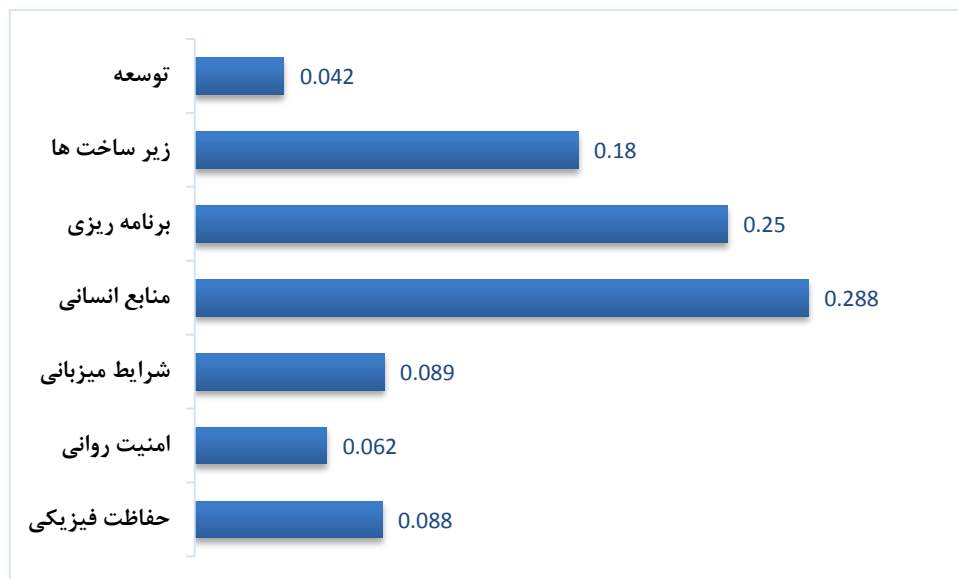
^۱. Analytical Hierarchy Process

آن در امنیت گردشگری ورزشی به صورت دو به دو (طیف ال ساعتی) مقایسه نموده و امتیاز دهند، داده های به دست آمده با استفاده از نرم افزار **Expert choice** مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در اولین گام درخت سلسله مراتب برای عامل های اصلی و مؤلفه های فرعی تشکیل دهنده مدیریت امنیت طراحی و رسم گردید که در شکل شماره ۴-۱۰ مشاهده می شود.

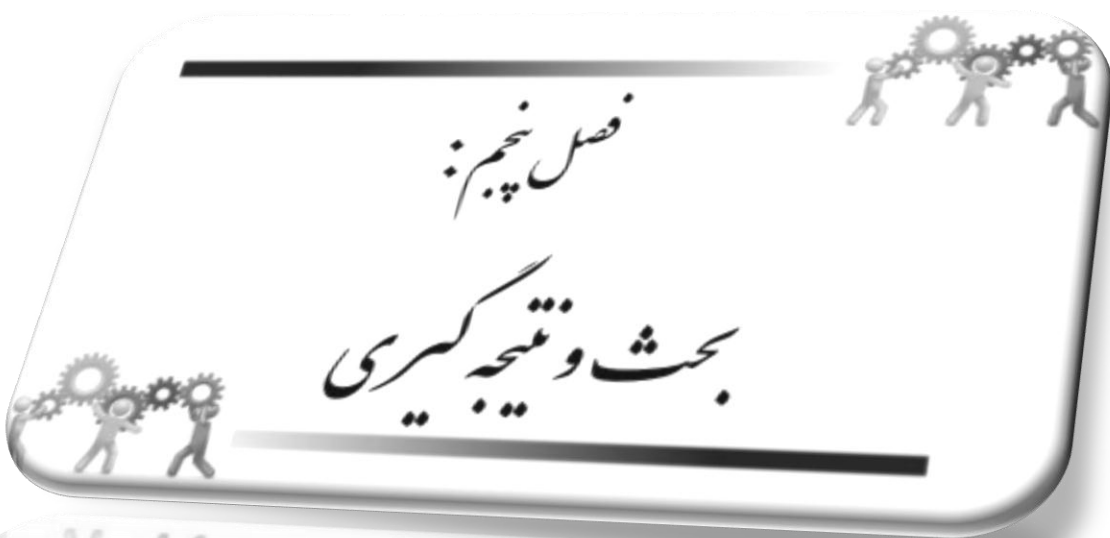
شکل ۴-۱۰. درخت سلسله مراتبی عامل های اصلی و فرعی تشکیل دهنده مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

با اینکه درخت سلسله مراتبی شامل همه عوامل اصلی و عوامل فرعی تشکیل دهنده مدیریت امنیت گردشگری ورزشی بود، اما هدف پژوهش اولویت بندی عوامل اصلی بود و تنها عوامل اصلی وارد فرایند تحلیل سلسله مراتبی گردید که نتایج در شکل شماره ۴-۱۱ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۱۱. نتایج تحلیل سلسله مراتبی عوامل اصلی تشکیل دهنده مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

مقدار ناسازگاری کلی در فرایند تحلیل سلسله مراتبی ۰/۰۶ به دست آمد و چون کمتر از ۰/۱ بوده؛ بنابراین قابل قبول بوده و نیازی به رفع ناسازگاری وجود ندارد. با توجه به نتایج تحلیل سلسله مراتبی ارتقاء منابع انسانی به عنوان مهمترین عامل و سپس عامل های مدیریت و برنامه ریزی، زیرساخت ها، حفاظت فیزیکی، امنیت روانی و توسعه به ترتیب اولویت بندی شدند.

مقدمه

فصل پنجم به عنوان برآیند این پژوهش، به بحث و نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات اختصاص دارد. در این فصل به بحث، بررسی و تبیین یافته‌های پژوهش که به طور مفصل در فصل چهارم تشریح شده‌اند، می‌پردازیم و این یافته‌ها را با استفاده از مبانی نظری پژوهش و مقایسه با پژوهش‌های مشابه در رابطه با موضوع، تبیین مینماییم. در پایان نیز پیشنهاداتی جهت کاربرد نتایج تحقیق و همچنین در رابطه با پژوهش‌های آتی در این زمینه ارائه خواهد شد.

۵-۱. خلاصه پژوهش

امنیت یکی از مؤلفه‌های مهم جذب گردشگر برای ارتقا و توسعه این صنعت می‌باشد (حاجی اسماعیلی و کیان پور، ۱۳۹۳). رویدادهای ورزشی بخشی مهم از صنعت در حال گسترش ورزش هستند که هم در بعد ملی و هم بعد بین‌المللی در حال پیشرفت است. این افزایش عمومیت و محبوبیت رویدادهای ورزشی منجر به حضور بیشتر گردشگران ورزشی در این رویدادها می‌شود؛ با توجه به حضور خیل عظیم گردشگران ورزشی داخلی و خارجی حاضر در رویدادها و مقاصد گردشگری ورزشی، همواره باید این ذهنیت وجود داشته باشد که رویدادهای ورزشی می‌توانند جزء اهداف تروریستی و دیگر عوامل مخل امنیت باشند و امنیت گردشگران می‌تواند به صورت بالقوه در خطر باشد، لذا اتخاذ تدابیر و راهکارهای پیشگیرانه از سوی مسئولان، مدیران و متصدیان حوزه گردشگری ورزشی ضروری است و مدیریت امنیت گردشگری ورزشی را به عنوانی بخش لازم و جدایی‌ناپذیر در فرایند برنامه‌ریزی رویدادها قرار می‌دهد، تحقیق حاضر بر آن است تا با توجه خلأ نظری در مفهوم مدیریت امنیت و ضرورت شناخت چیستی و چگونگی موضوع و تبیین عمیق مؤلفه‌های مؤثر و نوع روابط آن‌ها با استفاده از طرح پژوهش آمیخته اکتشافی به طراحی الگوی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در کشور بپردازد.

پژوهش حاضر در دو بخش کیفی و کمی به انجام رسید؛ جهت گردآوری داده ها در بخش کیفی از مصاحبه نیمه ساختاریافته با صاحبانظران و خبرگان در زمینه مدیریت امنیت و برگزاری رویداد ورزشی و در بخش کمی از پرسش نامه میتنی بر مدل مدیریت امنیت گردشگری ورزشی (برآمده از بخش کیفی) استفاده گردید. در بخش کیفی با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند و براساس ۱۷ مصاحبه نیمه ساختاریافته با صاحبانظران داده های پژوهش در این بخش جمع آوری شد، در بخش کمی نیز با استفاده از روش نمونه گیری در دسترس تعداد ۲۴۰ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. برای تجزیه و تحلیل داده ها در بخش کیفی از روش سیستماتیک اشتراوس و کوربین و نظریه داده بنیاد و در بخش کمی از معادلات ساختاری استفاده شد.

مصاحبه های صورت گرفته شده در بخش کیفی، با استفاده از روش سیستماتیک اشتراوس و کوربین تحلیل کیفی شدند که تحلیل مصاحبه ها و تلخیص نکات کلیدی در مجموع ۱۴۱ کد اولیه (مفهوم) شناسایی شد؛ سپس کدهای مشابه بر پایه قرابت معنایی در گروه خاص خود قرار گرفتند و به ۲۲ مقوله فرعی تقلیل یافتند و نهایتاً بر اساس کدهای باز ثانویه، ۷ مقوله اصلی به عنوان مؤلفه های تشکیل دهنده مدیریت امنیت گردشگری ورزشی شناسایی شدند؛ این مؤلفه ها عبارت بودند از عامل زیرساخت ها (متشکل از پنج عامل فرعی اماکن ورزشی، فناوری، محل اسکان، رفاهی و بهداشتی و جاده ای و حمل و نقلی)، عامل برنامه ریزی مدیریت امنیت (متشکل از سه عامل فرعی مدیریت ریسک، مدیریت بحران و مدیریت برگزاری رویداد)، عامل مدیریت منابع انسانی (متشکل از چهار عامل فرعی آموزش پرسنل، صلاحیت پرسنل، آموزش گردشگران و همکاری سازمان های مشارکت کننده در رویداد)، عامل حفاظت فیزیکی (متشکل از سه عامل فرعی محیط داخلی، محیط پیرامونی و ورودی ها)، عامل شرایط میزبانی رویداد (شامل سه عامل فرعی عوامل اقتصادی- سیاسی، عوامل حقوقی- قانونی و عوامل فرهنگی- اجتماعی)، عامل امنیت روانی (متشکل از دو عامل فرعی پوشش نامحسوس و تبلیغات) و عامل توسعه و پیشرفت (شامل دو عامل فرعی گردشگری

ورزشی و رویداد ورزشی). در مرحله بعد کدگذاری (محوری) پژوهشگر طبقه محوری را مشخص نموده و ارتباط منطقی و علی بین این مقوله و سایر مقوله ها را برقرار ساخت و در آخرین مرحله کدگذاری (انتخابی) مدل مفهومی پژوهش استخراج گردید. در انتهای بخش کیفی پژوهش پرسشنامه ۷۲ گویه ای طراحی و آماده شد که جهت پاسخ در اختیار شرکت کننده های بخش کمی پژوهش قرار گرفت. از میان ۲۴۰ شرکت کننده در بخش کمی این پژوهش ۶۸ درصد را مردان و ۳۲ درصد را زنان تشکیل دادند که از لحاظ سنی بیشتر آزمودنی ها (۴۷ درصد) دارای سن ۲۱ تا ۳۰ سال بودند و از لحاظ سطح تحصیلات بیشتر آن ها (۳۶ درصد) دارای مدرک کارشناسی بودند. حدود ۳۵ درصد از افراد نمونه به عنوان گردشگر رویداد در رویدادهای ورزشی حضور داشته اند که بیشترین نوع رویداد ورزشی که آزمودنی ها در آن حضور پیدا کرده بودند مربوط به رویدادهای ورزشی استانی با ۳۳ درصد فراوانی بود، همچنین بر اساس میزان سابقه گردشگری ورزشی، بیشترین حضور مربوط به ۱ تا ۳ بار حضور می شد و از بین آزمودنی ها تنها حدود ۲۴ درصد از آن ها دارای سابقه گردشگری خارج از کشور بودند.

در این پژوهش از رویکرد دو مرحله ای در مدل معادلات ساختاری استفاده شده است. در مرحله اول مدل اندازه گیری پیاده شد تا مشخص شود گویه ها یا مؤلفه های هر عامل اصلی با چه دقتی آن سازه (متغیر مکنون) را اندازه گیری می کنند. در مرحله دوم بر اساس مدل ساختاری، اثر عامل ها بر روی یکدیگر مورد تحلیل قرار گرفت تا اثرات علی سازه ها بر روی یکدیگر مورد مطالعه قرار گیرد. در ادامه از تحلیل سلسله مراتبی جهت اولویت بندی مؤلفه های تشکیل دهنده مدیریت امنیت گردشگری استفاده شد که نتایج نشان داد ارتقاء منابع انسانی به عنوان مهمترین عامل و سپس عامل های مدیریت و برنامه ریزی، زیرساخت ها، حفاظت فیزیکی، امنیت روانی و توسعه و پیشرفت در اولویت های بعدی قرار گرفتند.

۵-۲. بحث و بررسی یافته ها

با توجه به اینکه نتایج بخش کمی پژوهش، نتایج به دست آمده در بخش کیفی را مورد تأیید قرار داده اند، لذا از ارائه بحث مجزا برای هر کدام از بخش‌ها خودداری شده و بحث و نتیجه‌گیری به صورت کلی برای هر دو بخش ارایه می‌گردد.

۵-۲-۱. خلاصه یافته های حاصل از سؤال اول و بحث در مورد آن

سؤال ۱. مؤلفه‌های تشکیل دهنده مدیریت امنیت گردشگری ورزشی کدام اند؟

با توجه به نتایج پژوهش و بر اساس الگوی ارائه شده در این تحقیق که برآمده از بخش کیفی، مبانی نظری و پیشینه مطالعات انجام شده در حوزه این تحقیق است؛ عوامل مؤثر بر امنیت گردشگری ورزشی در شش حوزه زیرساخت‌ها (شامل اماکن ورزشی، فناوری، محل اسکان، رفاهی و بهداشتی و جاده‌ای و حمل‌ونقلی)، برنامه‌ریزی مدیریت امنیت (شامل مدیریت ریسک، مدیریت بحران و مدیریت برگزاری رویداد)، مدیریت منابع انسانی (شامل آموزش پرسنل، صلاحیت پرسنل، آموزش گردشگران و همکاری سازمان‌های مشارکت‌کننده در رویداد)، حفاظت فیزیکی (شامل محیط داخلی و محیط پیرامونی)، شرایط میزبانی رویداد (شامل عوامل اقتصادی-سیاسی، عوامل حقوقی-قانونی و عوامل فرهنگی-اجتماعی)، امنیت روانی (شامل پوشش نامحسوس و تبلیغات) و توسعه و پیشرفت (شامل گردشگری ورزشی و رویداد ورزشی) قابل تقسیم هستند.

عامل زیرساخت‌ها از جمله عوامل اصلی بودند که بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی تأثیر داشتند، منظور از زیرساخت‌ها در این پژوهش ساختارهای فیزیکی و نرم‌افزاری لازم جهت برگزاری رویدادهای ورزشی بود که شامل پنج مؤلفه فرعی اماکن ورزشی، فناوری، هتل و محل اسکان، رفاهی بهداشتی و زیرساخت‌های جاده‌ای و حمل‌ونقلی می‌شد. از جمله مهم‌ترین مشکلات در تأمین امنیت گردشگران ورزشی و همچنین

برگزاری مناسب رویدادهای ورزشی نقص، کمبود و یا غیراستاندارد بودن امکانات زیرساختی می‌باشد که بیشتر افراد مورد مطالعه نیز بر اهمیت این موضوع و تأثیر آن بر ارتقا امنیت گردشگران اتفاق نظر داشتند و در پژوهش‌های مختلف نیز به اهمیت آن اشاره شده است از جمله فرجی (۲۰۱۸) عامل زیرساخت را با ضریب اهمیت بسیار بالا در اولویت اول عوامل مؤثر بر امنیت استادیوم‌های فوتبال ایران گزارش کردند. کارگر و همکاران (۱۳۹۷) نیز عامل زیرساخت را جز عوامل مؤثر بر مدیریت رویدادهای ورزشی برمی‌شمارند، طراحی اماکن می‌تواند به‌طور قابل‌ملاحظه‌ای به مشکلات امنیتی و ایمنی مرتبط باشد. مثلاً، اماکنی که نوع طراحی آن‌ها اجازه می‌دهد جمعیت زیادی از تماشاگران به‌صورت موجی وارد شوند در مقایسه با اماکنی که تماشاگران را ملزم می‌کند تا مسافتی را پیموده و در صف‌های باریک‌تری وارد شوند احتمال وقوع مشکل بیشتری دارند. نتایج این بخش از پژوهش با یافته‌های تحقیقات فرجی (۲۰۱۸)، کارگر و همکاران (۱۳۹۷)، سومارو و مورای (۲۰۱۲)، غفوری و همکاران (۱۳۹۵)، شاه منصوری و مظفری (۱۳۸۵)، الهی (۱۳۸۶) و خبیری و همکاران (۱۳۸۹) همخوانی دارد.

ازجمله عوامل فرعی تشکیل دهنده عامل زیرساخت توجه به استفاده از فناوری‌های به‌روز مانند استفاده از دوربین‌های مداربسته، بلیت‌فروشی الکترونیکی، سیستم اطفاء حریق و غیره جهت کمک به مدیریت هر چه بهتر رویداد ورزشی می‌باشد که شامل متغیرهایی مانند استفاده از دوربین‌های مداربسته، سیستم هشدار آتش‌سوزی، دزدگیر، دسترسی راحت جهت خرید بلیت رویداد مانند بلیت‌فروشی اینترنتی، استفاده از وسایل ارتباطی نوین برای برگزارکنندگان می‌شد. هال^۱ (۲۰۱۰) استفاده از فناوری را یکی از مهم‌ترین عوامل امنیت بخش به استادیوم‌های انگلستان می‌داند. یکی از مهم‌ترین فناوری‌های استفاده شده در تأمین امنیت رویداد، استفاده از دوربین‌های مداربسته و استفاده از سیستم کنترل الکترونیکی بلیت می‌باشد که در اماکن ورزشی برای بازداشتن تماشاگران از خرابکاری می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد و بیشتر افراد مصاحبه‌شونده

---

^۱. Hall

در بخش کیفی نیز به آن اشاره کرده بودند. این دوربین‌ها می‌توانند رفتار مجرمانه را ثبت کنند و ابزارهای الکترونیکی کنترل بلیت نیز می‌تواند باعث جلوگیری از ازدحام جمعیت گردد. از دیگر روش‌ها می‌توان استفاده از نگهبانان و محافظان امنیتی، سگ‌های بمب‌یاب، بازرسی پیش از رویداد و استفاده از فلزیاب را نام برد (گیل فرد، ۱۳۹۴). این نتایج با یافته‌های تحقیقات سی اسلک (۲۰۰۹)، فرجی (۱۳۹۳)، نادریان جهرمی و همکاران (۱۳۹۲) هم‌راستا می‌باشد.

اماکن ورزشی با متغیرهای طراحی مناسب فضاها و اماکن ورزشی، در نظر گرفتن تعداد کافی ورودی و خروجی و جداسازی مسیرهای دسترسی، ایمن‌سازی، به‌روزرسانی و بازدید منظم تجهیزات و تعیین محل‌های ایمن جهت گذران اوقات فراغت برای گردشگران در دریا و رودخانه‌ها به‌عنوان یکی دیگر از عوامل فرعی زیرساخت‌ها شناسایی شد. زیبایی تجهیزات در طراحی وابسته به معماری، طراحی داخلی و آرایش اماکن نمایان می‌شود. یک مکان ورزشی جذاب علاوه بر اینکه لذت‌بخش است، تصویر مطلوبی را نیز از خودش به وجود می‌آورد. وجود رنگ‌های جذاب و تابلوها و علائم جالب‌توجه، به زیبایی اماکن ورزشی کمک می‌کند (آزادان، ۱۳۹۴). پین و همکاران (۲۰۱۱) در تحقیق خود کمبود ورودی‌ها در استادیوم‌ها را عامل به وجود آمدن مشکلات ازدحام جمعیت دانسته‌اند. رحیمی. خبیری و همکاران (۱۳۸۹) با بررسی نظرات مدیران استادیوم‌های فوتبال ایران به این نتیجه رسیدند که در بیشتر استادیوم‌های ایران علامت‌ها و تابلوهای هدایت‌کننده مناسب برای تماشاگران وجود ندارد. عقیده بر این است که بدون شماره‌گذاری صندلی‌ها، امکان ایجاد نظم کامل در نشستن تماشاگران وجود نخواهد داشت (خبیری، سجادی، دوستی و محمدیان، ۱۳۸۹). به‌علاوه، شماره‌گذاری دقیق صندلی‌ها این امکان را به مأموران امنیتی می‌دهد که در صورت بروز حادثه به‌سرعت وارد عمل شوند (خبیری و همکاران، ۱۳۸۹)؛ نتایج این پژوهش‌ها همسو با نتایج این بخش از تحقیق می‌باشد.

از دیگر عوامل فرعی تشکیل‌دهنده عامل زیرساخت در این پژوهش به عامل هتل‌ها و محل اسکان می‌توان اشاره نمود که از متغیرهای احداث و نوسازی هتل‌ها و مهمانسراهای محل برگزاری رویداد و اسکان راحت گردشگران به همراه امکانات امنیتی و رفاهی لازم و کافی در محل اسکان تشکیل شده بود. امکانات رفاهی و بهداشتی و شرایط اسکان گردشگران نیز یکی دیگر از زیر مؤلفه‌های زیرساخت شناخته شد و متغیرهای پیش‌بینی ناظران و ارتقا استانداردهای بهداشتی و غذایی، احداث تعداد کافی و مناسب پارکینگ، آبخوری، سرویس بهداشتی و نمازخانه تشکیل‌دهنده این عامل بودند، هنگامی که تماشاگران از ساعت‌ها قبل از رویداد مجبور به حضور در اماکن ورزشی می‌شوند (تا بتوانند بلیت ورودی و مکان مناسب برای تماشای بازی پیدا کنند) و از طرفی با کمبود امکانات رفاهی به‌ویژه سرویس‌های بهداشتی، تغذیه مناسب و غیره روبه‌رو می‌شوند، طبیعی است که عصبی شوند و امکان بروز رفتارهای ناهنجار و خطرناک افزایش پیدا کند (جلالی فراهانی، ۱۳۹۲). مقوله بعدی در زمینه زیرساخت‌ها امنیت حمل‌ونقلی، فرهنگ رانندگی، وضعیت جاده‌ها و شرایط پارکینگ و راه‌های دسترسی به اماکن ورزشی بود که جزء دیگر عواملی شناخته شد که می‌تواند حتی جان گردشگران نیز به خطر بیندازد و به همین دلیل نیاز به توجه ویژه مسئولین در این زمینه احساس می‌شود؛ از جمله متغیرهای تشکیل‌دهنده این عامل می‌توان به احداث جاده‌ها و مسیرهای مناسب و ایمن جهت دسترسی به محل برگزاری رویداد ورزشی، دسترسی راحت و پیش‌بینی وسایل نقلیه عمومی مناسب و به تعداد کافی جهت حمل‌ونقل گردشگران و نوسازی و توسعه ناوگان حمل‌ونقل عمومی زمینی، ریلی و هوایی به‌ویژه هواپیمایی بین‌شهری اشاره نمود. حبیبیان پور (۱۳۹۵) در پژوهشی نشان داد که توسعه امکانات و زیرساخت‌های حمل‌ونقل و اسکان گردشگران از زمینه‌های مهمی است که می‌تواند در ایجاد انگیزه برای گردشگران و شرکت‌های توریستی گردشگری مهم جلوه نماید. وی بیان کرد وجود لاین‌های پروازی مطمئن و برنامه‌های پرواز به اقصی نقاط دنیا، سیستم‌های مکانیزه نقل‌وانتقال مسافری و گردشگران در نواحی شهری، ناوگان مجهز و گسترده حمل‌ونقل زمینی از جمله شاخص‌های مهمی است که توانسته بر

روی امنیت گردشگری و توسعه آن نقش بسزایی ایفا نماید که با نتایج این پژوهش همخوانی دارد. از میان شاخص‌های تسهیلات رفاهی که در منابع علمی مختلف به آن‌ها اشاره شده است می‌توان به سیستم حمل‌ونقل مناسب برای گردشگران (حبیبیان پور، ۱۳۹۵؛ نادریان جهرمی و همکاران، ۱۳۹۲؛ محمدکاظمی و همکاران، ۱۳۸۶؛ رحمتی و محسنی تبریزی، ۱۳۸۲)، بوفه‌ها و فروشگاه‌های مواد غذایی در اماکن ورزشی (نادریان جهرمی و همکاران، ۱۳۹۲؛ رحمتی و محسنی تبریزی، ۱۳۸۲)، پارکینگ‌های مناسب و با ظرفیت کافی (فرجی، ۱۳۹۳؛ نادریان جهرمی و همکاران، ۱۳۹۲) اشاره کرد.

از جمله دیگر عوامل اصلی شناسایی شده در این پژوهش عامل مدیریت و برنامه‌ریزی برای مدیریت هر چه بهتر رویدادهای ورزشی بود که از عوامل فرعی برنامه‌ریزی مدیریت ریسک، مدیریت بحران و برنامه‌ریزی برگزاری رویداد تشکیل شده بود. منظور از مدیریت و برنامه‌ریزی در پژوهش حاضر اتخاذ روش‌هایی است که به صورت مستقیم و غیرمستقیم بر مدیریت امنیت گردشگران تأثیرگذار می‌باشد، برای توسعه و اجرای برنامه‌های مهم و پیشگیری، پاسخ و بازسازی در شرایط اضطراری، برنامه‌ریزی‌های ضعیف یا بدون هدف نتایج مؤثر زیادی بر سیستم مدیریت امنیت ورزشی یا رویدادهای دیگر نخواهد داشت (هال و همکاران، ۲۰۱۲). بیشتر پژوهش‌های انجام گرفته در زمینه امنیت رویداد ورزشی به صورت متفق‌القول به اهمیت مسئله برنامه‌ریزی اشاره کرده بودند از جمله فرجی (۲۰۱۸) مدیریت و برنامه‌ریزی را یکی از عوامل مؤثر بر مدیریت امنیت استادیوم‌های ورزشی برمی‌شمارند، منصور (۱۳۹۸) در پژوهش خود عامل مدیریت و برنامه‌ریزی را یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر مدیریت ریسک در رویدادهای ورزشی برشمرد؛ همچنین کردلو (۱۳۹۵) در پژوهش خود عوامل مدیریتی را یکی از عوامل مؤثر بر مدیریت ریسک در برگزاری المپیادهای ورزشی می‌داند. در زمینه مدیریت رویداد یکی از مهم‌ترین موارد داشتن برنامه برای مدیریت ریسک می‌باشد به عقیده لوبیسکو^۱ (۲۰۱۱) فرایند تأمین امنیت رویدادهای ورزشی با تجزیه و تحلیل

---

^۱. Lubisco

ریسک‌های بالقوه تهدیدکننده آن‌ها شروع می‌شود و موفقیت عملیات به نحوه ارزیابی ریسک مسئولان و دست‌اندرکاران رویداد و ادراک آن‌ها از ریسک‌های موجود بستگی دارد. در نتیجه حوادث ناگواری که در رویدادهای ورزشی در کشورهای مختلف جهان اتفاق افتاده است، بهتر است صاحبان و متصدیان برگزاری رویدادهای ورزشی بر راهکارهای کاهش ریسک‌ها و تهدیدها و نیز توسعه و تدوین طرح‌ها، خط‌مشی‌ها، رویه‌ها و اقدامات پیشگیرانه مؤثر جهت افزایش ایمنی و امنیت رویدادها و گردشگران بازدیدکننده از این رویدادها متمرکز شوند. نتایج حاصل از این بخش پژوهش با نتایج منصور (۱۳۹۸)، فرجی و همکاران (۲۰۱۸)، کارگر و همکاران (۱۳۹۷)، بحرالعلوم و حکمی نسب (۱۳۹۶)، لعل بیداری (۱۳۹۵)، لوبیسکو (۲۰۱۱) و کردلو (۱۳۹۵) همخوان می‌باشد.

از جمله مقوله‌های فرعی شناسایی شده تشکیل دهنده عامل مدیریت و برنامه‌ریزی، مؤلفه مدیریت ریسک بود که از متغیرهای شناسایی مداوم نیازهای امنیتی و تهیه برنامه مدیریت امنیت قبل از برگزاری، پیش‌بینی تأمین بیمه گردشگران ورزشی و عقد تفاهم‌نامه با شرکت‌های بیمه معتبر، تجهیز اماکن ورزشی محل برگزاری رویداد به ژنراتورهای برق اضطراری و ایجاد مرکز فرماندهی و کنترل امنیت رویداد تشکیل شده بود. یکی از مهم‌ترین چالش‌های ورزش، روند رو به افزایش خطرهای فعالیت‌های ورزشی است که این نتایج با پژوهش‌های منصور (۱۳۹۸)، بحرالعلوم (۱۳۹۶) و کردلو (۱۳۹۵) همخوان می‌باشد. مدیریت ریسک، روش فعالی است که به اگرها پاسخ می‌دهد و شامل دو بخش کاهش و کنترل ریسک است. هدف از کاهش ریسک به حداقل رساندن خطر یک واقعه نامطلوب و هدف از کنترل جمع‌آوری اطلاعات برای مشخص کردن اینکه آیا ابتکارات اجرا شده به‌طور مؤثر خطر واقعه نامطلوب را به حداقل رسانده است یا خیر می‌باشد (استلس و همکاران، ۲۰۰۶).

مقوله فرعی دیگر تشکیل دهنده عامل مدیریت و برنامه‌ریزی، عامل مدیریت بحران می‌باشد که از متغیرهای تدوین برنامه مدیریت بحران و آمادگی کامل حین برگزاری رویداد، تدوین برنامه اورژانس پزشکی، تدوین

برنامه تخلیه گردشگران و پاسخ اضطراری و تمرین روش‌های مدیریت بحران، تخلیه اضطراری تشکیل شده بود. رویکرد مدیریت بحران در اماکن ورزشی و مدیریت رویداد باید به‌عنوان بخشی جدایی‌ناپذیر از یک روش خوب مدیریتی در نظر گرفته شود؛ هدف اولیه مدیریت بحران کاهش خسارات احتمالی و در معرض خطر و خسارات قرار گرفتن است (وستربیک و همکاران، ۲۰۰۶). مدیریت بحران مؤثر، نیازمند یک رویکرد منظم و نظام‌مند است که مبتنی بر هوشیاری، حساسیت مدیریتی و یک درک خوب از اهمیت برنامه‌ریزی دقیق و آمادگی سازمانی است، نتایج حاصل از این بخش پژوهش نیز با نتایج نادریان جهرمی و همکاران (۱۳۹۲)، هال (۲۰۰۶)، شاه منصور و مظفری (۱۳۸۵)، پانترا و همکاران (۲۰۰۳) همخوان می‌باشد. شاه منصور و مظفری (۱۳۸۵) هم‌راستا با این نتایج بیان می‌کند که عدم توجه به مدیریت و برنامه‌ریزی، هماهنگی، شناسایی عوامل بحران‌زا و داشتن طرح و برنامه جهت مقابله با بحران در برگزاری مسابقات ورزشی می‌تواند منجر به وقوع بحران شود.

آخرین عامل فرعی تشکیل دهنده مدیریت و برنامه‌ریزی عامل مدیریت برگزاری رویداد شامل متغیرهای برنامه‌ریزی مناسب جهت برگزاری درست رویداد، تدوین طرح ترافیک و مشخص نمودن اعضای راهبردی شورای تأمین رویداد ورزشی چند هفته قبل از رویداد و برگزاری دوره‌ای و منظم شورا جهت برنامه‌ریزی مناسب بود. فراهم کردن شرایط برگزاری رویدادهای ورزشی به‌طور مطمئن یکی از اهداف مدیران ورزشی است و اداره فعالیت‌های ورزشی و سرگرمی و امکاناتی که این فعالیت‌ها در آن‌ها انجام می‌شوند نیازمند مهارت‌ها و توانایی‌های بسیاری است. حساسیت فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی رویدادهای ورزشی از یک‌طرف و گستردگی و کثرت آن‌ها از طرف دیگر ایجاب می‌کند که مدیران و برگزارکنندگان این رویدادها از دانش، مهارت و تجربه لازم در برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی و هدایت رویدادهای ورزشی برخوردار باشند؛ از جمله عوامل مؤثر در ارتقای مدیریت امنیت رویداد، برنامه‌ریزی و تدارک امکانات رفاهی برای گردشگران قبل از برگزاری رویداد می‌باشد که بسیاری از پژوهشگران (فرجی و همکاران، ۲۰۱۸؛ هال، ۲۰۱۲؛ نادریان و همکاران،

۱۳۹۲؛ محمدکاظمی و همکاران، ۱۳۸۶) بیان داشته‌اند که تهیه و تدارک امکانات رفاهی مناسب برای گردشگران و تماشاچیان ورزشی تا حد زیادی می‌تواند از شکل‌گیری رفتارهای نابهنجار و نامناسب گردشگران مانند اوباشگری، اغتشاش و هولیگان‌یسم جلوگیری نماید.

مبحث امنیت گردشگران ورزشی و تأمین آن در طول رویدادهای بزرگ از موضوعات بسیار مهم و کلیدی برای صاحبان رویداد است و یکی از زمینه‌های بررسی شرایط میزبانی مربوط به امنیت است؛ به طوری که شهر یا کشور میزبان باید به طور مبسوط درباره بخش‌های امنیتی خود توضیحات و برنامه‌های مدنظر را ارائه دهد، شرایط میزبانی رویداد از دیگر عوامل اصلی بود که در خلال مصاحبه با افراد مکرراً به آن اشاره شد و شامل مؤلفه‌های فرعی شرایط اقتصادی-سیاسی، شرایط حقوقی-قانونی و شرایط فرهنگی اجتماعی می‌شد. این نتایج با پژوهش‌های بحرالعلوم و حکمی نسب (۱۳۹۶)، کردلو (۱۳۹۵)، کوشا (۱۳۹۱) همسو می‌باشد،

از جمله عوامل فرعی تشکیل دهنده شرایط میزبانی عامل اقتصادی-سیاسی بود که خود از متغیرهای آگاهی از تهدیدات امنیتی ناشی از گروه‌های تروریستی، بررسی تبلیغات سوء ناشی از مسائل سیاسی علیه محل برگزاری رویداد، افزایش بودجه بخش امنیتی رویداد از طرف برگزارکنندگان و تسهیل استفاده از کارت‌های اعتباری و مستر کارت برای خرید به‌جای حمل پول نقد تشکیل شده بود که با نتایج کردلو (۱۳۹۵)، حبیبیان پور (۱۳۹۵) و متقی و همکاران (۱۳۹۵) و صیدایی و هدایتی مقدم (۱۳۹۰) هم راستا می‌باشد. به عقیده پیتر (۲۰۱۱) دیدگاه‌هایی که در مورد تروریسم وجود دارد تا حدود زیادی به تجربیات گذشته افراد و کشورها و نیز ایدئولوژی سیاسی کشورها بستگی دارد. به عنوان مثال انتظار می‌رود کشورهای که در جنگ عراق در سال ۲۰۰۳ شرکت داشتند، بیشتر از سایر کشورها جزء اهداف تروریستی قرار بگیرند و این کشورها باید استانداردهای امنیتی بالایی برای خود داشته باشند. بنابراین، رویدادهای ورزشی و صنعت میزبانی (صنعت هتل و هتل داری) در این کشورها نیز نیازمند توجه بیشتر در زمینه تأمین امنیت آن‌ها است. حبیبیان پور (۱۳۹۵) در پژوهشی بیان کرد که امنیت سیاسی و روابط مستحکم سیاسی بین

کشورهای مختلف توانسته یک اهرم پیش برنده و مشوق گردشگری بین کشورها مبدل شود و همچنین بیان کرد بی‌ثباتی سیاسی داخلی و هرج و مرج، بی‌قانونی و جنبش‌های داخلی و جنگ توانسته بر وجهه گردشگری یک کشور تأثیر منفی داشته باشد. متقی و همکاران (۱۳۹۵) نیز گزارش دادند که گردشگران خارجی پیش از ورود به ایران شناخت درستی از وضعیت امنیت گردشگری ندارند و ۵۵ درصد آن‌ها وضعیت امنیتی ایران را بد می‌دانند. هشتاد درصد گردشگران، پس از ورود به ایران و مواجهه با واقعیت‌ها، وضعیت امنیت گردشگران در ایران را خوب می‌دانند و از آن رضایت دارند.

شرایط حقوقی- قانونی به عنوان عامل فرعی دیگر اثرگذار بر شرایط میزبانی و امنیت گردشگری ورزشی شناسایی شد و شامل متغیرهای بررسی آمار جرم و جنایت در مقصد گردشگری، جدیت دستگاه قضایی و نظارتی در برخورد با مسائل مجرمانه مربوط به گردشگری ورزشی، تشدید مجازات مربوط به جرائم امنیتی با خاصیت بازدارندگی و استفاده از مجازات سنگین مانند کسر امتیاز و بازی بدون تماشاگر می‌شد؛ و در آخر عامل فرهنگی- اجتماعی آخرین عامل شرایط میزبانی بود که تلاش ویژه جهت بالا بردن فرهنگ رانندگی و رعایت حقوق شهروندی، توجه به تجربه‌های قبلی میزبان در زمینه برقراری امنیت، در نظر گرفتن حساسیت‌های قانونی، فرهنگی، قومی یا سیاسی میزبان، واگذاری امتیاز میزبانی به مناطق امن از لحاظ مشکلات امنیتی و بلایای طبیعی، مجوز حضور گردشگران به همراه خانواده در فضاها و اماکن ورزشی، متغیرهای تشکیل دهنده این عامل بودند. موضوع امنیت و سلامت برای ورزشکاران، تماشاگران و گردشگران ورزشی از هر چیزی مهم‌تر است پس بدیهی است که از نظر مسئولان و ورزشکاران برخورد با جرائمی که امنیت و سلامت آن‌ها را به خطر می‌اندازد جز مهم‌ترین مواردی است که می‌توان مدنظر قرار داد و عوامل حقوقی- قانونی نقشی ویژه و غیر قابل‌انکار در این زمینه دارد و می‌تواند با خاصیت بازدارندگی خود بسیاری از مشکلات در زمینه امنیتی گردشگران را رفع کنند. سومین مقوله از شرایط میزبانی رویداد عوامل فرهنگی اجتماعی بود که به مواردی همچون کم بودن آمار جرم و جنایت، فرهنگ رانندگی صحیح، مهمان‌نوازی و

احترام به گردشگر و مواردی از این قبیل در جامعه میزبان اشاره دارد که می‌تواند تأثیر بسزایی در امنیت گردشگران و کاهش مشکلات در این زمینه به همراه داشته باشد. نکته مهم که در مدیریت برگزاری رویداد و اعطای امتیاز میزبانی رویدادهای ورزشی باید به آن توجه شود بررسی تجارب میزبان‌های قبلی در زمینه برگزاری رویداد است، همان‌طور که کاتلین^۱ (۲۰۱۲) بیان می‌کند تجارب و درس‌های آموخته شده در رویدادهای قبلی باارزش هستند و می‌توانند به منظور بهینه‌سازی برنامه‌ریزی‌های امنیتی برای رویدادهای آینده به اشتراک گذاشته شوند.

عامل مهم و کلیدی دیگر مؤثر بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی عامل مدیریت منابع انسانی شناسایی شد که مشتمل بر مؤلفه‌های فرعی آموزش و تمرین پرسنل و نیروی امنیتی، بررسی صلاحیت پرسنل، آموزش گردشگران و هماهنگی بین سازمان‌های درگیر رویداد می‌شد. منظور از منابع انسانی همه افراد و کارکنان (دائمی و موقت) حاضر در رویداد ورزشی جهت برگزاری و کمک به حفظ امنیت و آرامش در رویداد می‌باشد که می‌تواند شامل کادر اجرایی، پرسنل امنیتی، پلیس و انتظامات، کارکنان اماکن ورزشی، نیروهای آتش‌نشانی، کادر پزشکی و اورژانس، نیروهای داوطلب و غیره باشد. مهم‌ترین عامل بهره‌وری در سازمان و کل جامعه، منابع انسانی است (شعبانی بهار و فرید فتحی، ۱۳۹۷)؛ به‌زعم هال (۲۰۱۰) کلید محافظت از زیرساخت‌هایی همچون استادیوم‌ها و اماکن ورزشی آموزش مؤثر کارکنان و پرسنل است. در این پژوهش نیز از جمله مؤلفه‌های فرعی شناسایی شده مدیریت منابع انسانی عامل‌های آموزش و تمرین پرسنل و بررسی صلاحیت آن‌ها بود که هر کدام از متغیرهایی تشکیل شده بودند؛ عامل آموزش و تمرین پرسنل شامل استفاده از ظرفیت‌های آژانس‌های گردشگری، آموزش نحوه برخورد محترمانه با گردشگران، آموزش کنترل جمعیت، آموزش شیوه بازرسی و بررسی اعتبارنامه افراد و آموزش تیم‌های متخصص مانند تیم کشف بمب و عامل فرعی صلاحیت پرسنل شامل صدور کارت شناسایی برای کادر برگزارکننده رویداد، بررسی

---

^۱. Kathleen

سابقه پرسنل و ایجاد هماهنگی جهت معرفی نمایندگان و کارکنان سازمان‌های درگیر در تأمین امنیت رویداد، می‌شد. کارکنان سازمان‌های ورزشی مسئول برگزاری مسابقه، نیروهای نظامی و امنیتی و همه کارکنان روز مسابقه اعم از راهنماها، فروشندگان، متصدیان بلیت و غیره بهتر است به‌درستی آموزش ببینند و در مورد خط‌مشی‌ها و شیوه‌های تأمین امنیت استادیوم آگاه بوده و نقش و مسئولیت خود در طول عملیات تأمین امنیت استادیوم را به‌خوبی درک کنند. به عقیده سیسلک^۱ (۲۰۱۰) پرسنل امنیتی ماهر و صدور گواهینامه و تأییدیه برای این کارکنان از عواملی است که امنیت استادیوم را تضمین می‌کند، فرجی (۱۳۹۳) نیز بیان می‌کند افزایش دانش و آگاهی مسئولان امنیت استادیوم از طریق همکاری‌های داخلی و بین‌المللی مثل حضور در همایش‌ها و سمینارهای مربوطه و نیز بازدید از استادیوم‌های سایر کشورها می‌تواند کمک‌کننده باشد. منصورى (۱۳۹۸) نیز جهت ارتقا آمادگی نیروی انسانی در مقابله با خطرات احتمالی پیشنهاد آموزش نیروی انسانی در مورد نحوه رفتار با تماشاگران، آموزش پرسنل کنترل‌کننده ورودی‌های استادیوم در مورد شیوه‌های بازرسی بدنی و کنترل اعتبارنامه افراد، آموزش تکنیک‌های مدیریت جمعیت، آموزش برنامه‌های مدیریت ریسک و روش‌های مقابله با بحران و در نهایت آموزش نیروهای امنیتی و پرسنل برگزاری در مورد نحوه برخورد با تهدیدات بمب‌گذاری و انواع سلاح‌های کشتار جمعی را ارائه داد. هدف اصلی از آموزش پرسنل امنیتی، تولید رفتارهای اخلاقی خاص، استقامت روانی، توسعه مهارت‌ها و توانایی‌های روان‌شناختی و آماده‌سازی افکار عمومی برای اقدامات امنیتی خاص در مورد شرایط بحرانی در هر زمان است. آموزش پرسنل کلیدی، یک نیاز حیاتی است و باید در زمینه‌های زیر ارائه شود: ارزیابی تهدید، روش بازرسی، به رسمیت شناختن گواهینامه و آگاهی‌های امنیتی (هال و همکاران، ۲۰۱۲). این نتایج با یافته‌های پژوهش‌های منصورى (۱۳۹۸)، فرجی (۲۰۱۸، ۱۳۹۳)، هال (۲۰۰۶، ۲۰۰۸، ۲۰۱۰) و کارگر و همکاران (۱۳۹۵) همخوان می‌باشد.

---

^۱. Cieslak

دیگر مؤلفه‌های فرعی تشکیل‌دهنده عامل اصلی مدیریت منابع انسانی شامل همکاری سازمان‌های مشارکت‌کننده در تأمین امنیت رویدادهای ورزشی بود که از متغیرهای مشارکت تمام نیروهای تأمین‌کننده امنیت در طراحی برنامه مدیریت امنیت، پیش‌بینی تأمین نیروهای انسانی از ارگان‌های معتبر، حضور تمام پرسنل و سازمان‌های درگیر در مانورهای آموزشی و آشنایی آن‌ها با سلسله‌مراتب فرماندهی، تشکیل تیم فرماندهی و تعیین سلسله‌مراتب تشکیل شده بود. رهبری در مدیریت امنیت، آمادگی اضطراری، پیشگیری، پاسخگویی و تلاش برای بازیابی بسیار حیاتی است، زیرا عدم وجود رهبری ممکن است به از دست دادن زندگی اموال و اعتماد به نفس منجر شود. یک گروه فرماندهی^۱ شامل بازیکنان کلیدی سازمان‌های متعددی هستند که برای ارائه یک محیط امن و ایمن برای گردشگران، تماشاگران، ورزشکاران، گردشگران و مقامات همکاری می‌کنند (هال و همکاران، ۲۰۱۲). مهارت‌های حل مسئله و تصمیم‌گیری خوب می‌تواند از شرایط فاجعه‌بار جلوگیری کرده و فرآیند بازیابی را بهبود بخشند. معکوس این حالت نیز واقعیت دارد، تصمیمات ضعیف و نا به هنگام می‌تواند وضعیت فاجعه‌بار را تشدید کند و باعث آسیب‌های بیشتر شود (آژانس مدیریت اضطراری فدرال^۲، ۲۰۰۵)؛ و در نهایت آموزش گردشگران ورزشی به‌عنوان آخرین مؤلفه فرعی تشکیل‌دهنده مدیریت منابع انسانی شناسایی شد که شامل گویه‌های آشنایی گردشگران با مصادیق مجرمانه، آموزش حفظ خونسردی در شرایط اضطراری و نحوه خروج ایمن، فرهنگ‌سازی و تبلیغ رعایت قوانین و مقررات، مشارکت آژانس‌های گردشگری، کانون هواداران، لیدرها در خصوص آموزش ملاحظات امنیتی، می‌شد. فرجی (۱۳۹۳) توزیع کتابچه و بروشورهای مربوط به موارد امنیتی استادیوم در بین تماشاگران، اطلاع‌رسانی در مورد دستورالعملها و خط مشیهای مربوط به بازرسیها و شناسایی موارد ممنوعه، اطلاع‌رسانی در مورد احکام و مجازات اقدامات خرابکارانه و ضد امنیتی در استادیوم و نیز انعکاس هشدارهای امنیتی در بیلبوردها و تابلوهای درون استادیوم را از جمله اقدامات جهت ارتقا فرهنگ حضور تماشاگران در

---

^۱. Group Command

^۲. Federal Emergency Management Agency

استادیوم های ورزشی برشمرد. تأمین امنیت رویدادهای ورزشی به همکاری و مشارکت افراد و نهادهای مختلف نیاز دارد و سازمان های ورزشی و نهادهای برگزارکننده رویدادهای ورزشی باید بین برنامه ریزان و مجریان برنامه ها، خط و مشی ها اقدامات امنیتی رابطه کاری خوبی برقرار نمایند. ایجاد مرکز فرماندهی و تعیین دقیق سلسله مراتب فرماندهی (فرجی، ۱۳۹۳، هال و همکاران، ۲۰۱۲؛ نادریان جهرمی و همکاران، ۱۳۹۲؛ پانترا و همکاران، ۲۰۰۳؛ سیسلک، ۲۰۰۹) در مدیریت ارتباطات باید مدنظر قرار گیرد.

حفاظت فیزیکی از دیگر عوامل اصلی شناسایی شده در این پژوهش می باشد که شامل اقدامات حفاظتی مختلف جهت محافظت از اماکن ورزشی، هتل ها و محل اسکان گردشگران، ساختمان ها، اماکن و تجهیزات آن ها در برابر عملیات تخریب، ایجاد اختلال و خرابکاری اطلاق می شود و شامل سه زیر مؤلفه حفاظت از محیط داخلی، محیط پیرامونی اماکن ورزشی و حفاظت از ورودی ها می شد، این یافته ها در پژوهش های فرجی (۱۳۹۳)، کارگر و همکاران (۱۳۹۷)، نادریان جهرمی و همکاران (۱۳۹۲) نیز مورد تأیید قرار گرفته اند و با پژوهش حاضر همخوان می باشند. کنترل ورودی های استادیوم ها، بازگشایی همزمان همه ورودی ها، بازدید بدنی تماشاگران، استفاده از گیت ها و اسکنرهای الکترونیکی و درب های میله گردان و بازرسی وسایل نقلیه و غیره از جمله مواردی بود که در پژوهش فرجی (۱۳۹۳) مورد تأکید قرار گرفت. متغیرهای تشکیل دهنده مؤلفه فرعی حفاظت فیزیکی محیط داخلی شامل بازرسی محل برگزاری رویداد، بازرسی و ممانعت از ورود هرگونه مواد ممنوعه، اجرای پروتکل بازرسی امنیتی بر روی پرسنل و استفاده از سیستم ثبت ورود و خروج برای تردد وسایل نقلیه بودند و همچنین مؤلفه فرعی محیط پیرامونی نیز شامل گویه های ایجاد مسیرهای دسترسی محدود و کنترل شده برای وسایل نقلیه، گشت نیروهای امنیتی و پلیس پیرامون محل برگزاری و بازرسی بناها و اماکن اطراف محل برگزاری بود. در تحقیقات متعددی به نقش حفاظت فیزیکی در تأمین امنیت آن اشاره شده است. بازرسی تماشاگران هنگام ورود به استادیوم جهت ممانعت از ورود هرگونه مواد محترقه و سلاح های گرم و سرد و جلوگیری از بروز حوادث احتمالی اهمیت دارد (فرجی،

۱۳۹۳؛ نادریان جهرمی و همکاران، ۱۳۹۲؛ خبیری و همکاران، ۱۳۸۹) که در این پژوهش نیز جزء عوامل شناسایی شده بود.

در نهایت مسئله امنیت روانی نیز از دیگر عوامل مؤثر بر مدیریت امنیت شناخته شد که از دو زیر مؤلفه تبلیغات و پوشش نامحسوس امنیتی تشکیل شده بود. امنیت روانی یعنی فقدان احساس تهدید یا تجربه نوعی مصونیت ادراک شده در سفر به یک مقصد گردشگری (منسفلد و پیزام^۱، ۲۰۰۷). این مقوله یکی از مهم‌ترین انواع امنیت در مورد گردشگری می‌باشد که با دیگر مقوله‌ها ارتباط متقابل داشته و می‌تواند عامل بسیار مثبت و تشویق‌کننده در رواج سفر باشد، ناامنی در تمام کشورها وجود دارد و کشور ایران نیز از این مقوله مستثنا نخواهد بود ولی بیشتر احساس ناامنی در ایران حاصل تصویر رسانه‌ای ایران در کشورهای غربی می‌باشد که به دلیل مشکلات سیاسی و تبلیغات غیرواقعی سوء علیه کشورمان می‌باشد. اسدی و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهش خود مهم‌ترین مواردی که گردشگران ورزشی در طول حضور خود در ایران از آن احساس ناامنی کردند را ناامنی در حریم شخصی، پرخاشگری اجتماعی و احساس ناامنی روانی بیان نمودند. از جمله راهکارهای مقابله با مسائل مخل امنیت روانی می‌توان به افزایش تبلیغات مثبت و استفاده از مسائلی مانند پوشش نامحسوس امنیتی و برگزاری فعالیتهای مفرح و شادی‌بخش و کاهش استرس موازی با برگزاری رویدادهای ورزشی اشاره کرد. از جمله متغیرهای شناسایی شده در این پژوهش برای مؤلفه فرعی پوشش نامحسوس می‌توان به واگذاری برقراری امنیت رویداد به نیروهای آموزش دیده داوطلب، پوشش نامحسوس امنیتی و استفاده بیشتر از فناوری‌های امنیتی به جای پوشش امنیت انسانی و واگذاری امور گردشگران به نیروهای آموزش دیده و مسلط به زبان‌های خارجی و آشنا به فرهنگ گردشگران اشاره کرد؛ همچنین یک از راهکارهای پیشنهاد شده جهت بالا بردن امنیت روانی که در برخی پژوهش‌ها نیز به آن اشاره شده است مسئله تبلیغات است که در این پژوهش از گویه‌های تبلیغات رسانه‌ای و برنامه‌سازی در

---

^۱. Mansfeld & Pizam

مورد شهر میزبان برگزاری رویداد جهت بالا بردن امنیت روانی گردشگران و برگزاری برنامه‌های سرگرم‌کننده و مفرح موازی با برگزاری رویداد تشکیل شده بود. هال (۲۰۰۸) در مقاله ای به بررسی و وضعیت گردشگری در کشورهای جهان سوم و برخی از مهمترین مشکلات گردشگری این کشورها از جمله نبود امنیت روانی و جانی پرداخته و بر لزوم توجه دولت های جهان سوم در جهت از بین بردن این معضلات از طریق ایجاد پلیس گردشگری تأکید نموده است. نادریان جهرمی و همکاران (۱۳۹۲) بیان کردند که ضابطه‌مند شدن فعالیت رسانه‌های ورزشی ایران در جهت آموزش فرهنگ حضور و نحوه رفتار در استادیومهای ورزشی، میتواند نقش بسیار مؤثری در کاهش حوادث و افزایش امنیت استادیومها داشته باشند؛ نتایج این بخش از پژوهش با یافته های تحقیقات حبیبیان پور (۱۳۹۵)، اسدی و همکاران (۱۳۹۸) و حاجی اسماعیلی و کیانپور (۱۳۹۳)، شاهپوند و همکاران (۱۳۹۰)، هال (۲۰۰۸) همخوان می‌باشد.

آخرین مولفه شناسایی شده در این پژوهش که جزء پیامدهای حاصل از اجرای مدیریت امنیت و رعایت موارد فوق بود و بیشتر آزمودنی ها در مرحله کیفی پژوهش به آن اشاره کردند مؤلفه پیشرفت و توسعه بود، رعایت موارد امنیتی، برنامه ریزی و برقراری نظم و انضباط در طی برگزاری رویدادهای ورزشی و همچنین ایجاد محیطی امن برای گردشگران حاضر در رویداد ورزشی در نهایت باعث برگزاری هرچه بهتر رویداد ورزشی و توسعه گردشگری خواهد شد که می تواند فواید زیادی برای میزبان رویدادها همچون درآمدزایی بیشتر، دریافت میزبانی رویدادها در سطح بالاتر و ایجاد محبوبیت برای میزبان و توسعه زیرساخت ها و پیشرفت ورزش و همچنین رضایت گردشگران را به همراه داشته باشد.

۵-۳. نتیجه گیری کلی

به‌طورکلی می‌توان گفت عوامل متعددی می‌تواند مدیریت امنیت گردشگری ورزشی را تحت تاثیر قرار دهد که با توجه به نتایج تحلیل سلسله مراتبی مشخص شد عامل ارتقاء منابع انسانی به عنوان مهمترین عامل و

سپس عامل های مدیریت و برنامه ریزی، زیرساخت ها، حفاظت فیزیکی، امنیت روانی و توسعه و پیشرفت به ترتیب بیشترین اهمیت و نقش را در مدیریت امنیت گردشگری ورزشی دارا هستند؛ بنابراین در نظر گرفتن تمهیدات لازم در این زمینه ها می تواند باعث بهبود شرایط ایمنی و امنیت برای گردشگران ورزشی گردد؛ لذا با توجه به این یافته ها و اهمیت مقوله ارتقاء منابع انسانی به مسئولان و متصدیان ورزش کشور پیشنهاد می شود جهت ارتقای امنیت گردشگران ورزشی در برنامه ریزی منابع انسانی و استخدام و به کارگیری نیروی انسانی مورد نیاز سابقه و پیشینه آن ها بررسی شود تا از استخدام افراد دارای سوء پیشینه و بی صلاحیت جلوگیری شود و همچنین جهت مقابله با هرگونه خطر و تهدید احتمالی، پیشنهاد می شود همه پرسنل برگزارکننده و نیروهای امنیتی، آموزش های مخصوص در زمینه کنترل و مدیریت جمعیت، مدیریت ریسک و بحران، مقابله با تهدیدات احتمالی، تخلیه استادیوم و غیره ببینند و در این زمینه ها تمرین لازم داشته باشند؛ همچنین مسئله آموزش و آگاهی گردشگران از مصادیق مجرمانه، آشنایی آن ها با خطرات احتمالی ورزش های هدف و آموزش همکاری آن ها با نیروهای امنیتی تا حد زیادی می تواند باعث ارتقاء امنیت گردشگران و فراهم آوردن لحظاتی شاد و مفرح جهت طی کردن اوقات فراغت آن ها گردد.

۵-۴. پیشنهادات برخاسته از پژوهش

۵-۴-۱. پیشنهادات کاربردی

با توجه به نتایج پژوهش می توان پیشنهادهای زیر را به متصدیان صنعت گردشگری ورزشی و برگزارکنندگان رویدادها و پلیس جهت ارتقا مدیریت امنیت گردشگری ورزشی ارائه کرد:

➤ با توجه به اهمیت عامل زیرساخت در توسعه مدیریت امنیت گردشگری ورزشی پیشنهاد می گردد در طراحی و ساخت اماکن و تجهیزات ورزشی از نظرات تخصصی کارشناسان امنیتی و نظامی، تجهیزات و فناوری های به روز و علم مدرن معماری استفاده شود.

➤ جهت مدیریت صحیح منابع انسانی در استخدام و به‌کارگیری نیروی انسانی برای برگزاری رویدادهای ورزشی، سابقه و پیشینه آنها به دقت بررسی شده و به آموزش صحیح و مورد نیاز نیروی انسانی در زمینه کنترل و مدیریت جمعیت، مدیریت ریسک و بحران، مقابله با تهدیدات تروریستی، تخلیه جمعیت و همچنین برگزاری مانورهای آموزشی جهت حفظ و ارتقا آمادگی آنها توجه ویژه شود.

➤ استفاده از برنامه‌های تمرینی و مانورهای آموزشی برای نیروهای امنیتی قبل از برگزاری رویداد ورزشی می‌تواند تا حدود زیادی آمادگی نیروهای نظامی و امنیتی را ارتقا بخشد.

➤ با توجه به پیامدهای شناسایی شده در الگوی مدیریت امنیت، جهت ارتقای امنیت اماکن ورزشی و کاهش برداشت از امنیتی بودن شرایط و افزایش امنیت روانی گردشگران هنگام برگزاری رویداد، زمینه‌های استفاده از فناوری‌های نوین از جمله دوربین‌های مداربسته، اتاق کنترل، بلیت‌های الکترونیکی و موارد مشابه را فراهم نمایند.

➤ با توجه به اهمیت همکاری سازمان‌های مشارکت‌کننده در تامین امنیت رویداد ورزشی به برگزارکنندگان رویدادهای ورزشی پیشنهاد می‌شود ارتباطات و تعامل خوبی با سایر سازمان‌ها همچون نیروی انتظامی و پلیس، آتش‌نشانی، اورژانس، مدیریت بحران، سازمان هواشناسی و غیره داشته باشند تا از برگزاری رویدادها در ایمنی و امنیت کامل اطمینان حاصل شود.

➤ پیشنهاد می‌شود با توزیع کتابچه‌های آموزشی، نصب بنر، پوستر و غیره در محل مقصد گردشگری و معرفی مصادیق مجرمانه و دعوت به همکاری بیشتر گردشگران با نیروهای امنیتی از بروز مشکلات در این زمینه جلوگیری به عمل آید.

- یکی از مهمترین مسائل در برگزاری رویدادهای ورزشی مسئله انتخاب میزبان می باشد؛ بررسی دقیق و هم جانبه محل برگزاری رویداد در واگذاری امتیاز میزبانی و استفاده از تجربه میزبان های قبلی در تأمین امنیت گردشگران می تواند تا حد زیادی راهگشای مسئولین امر باشد.
- با افزایش کمیت و کیفیت خدمات رفاهی همچون سرویس های بهداشتی، بوفه ها، رستوران ها و دستگاه های خودپرداز زمینه ارتقا امنیت روانی گردشگران و جلوگیری از برخوردهای فیزیکی بین آنان فراهم آید.

۵-۴-۲. پیشنهاد برای پژوهش های آینده

- با توجه به اهمیت امنیت در توسعه گردشگری ورزشی، پیشنهاد می شود مدلی در زمینه چالش های امنیتی توسعه گردشگری ورزشی ارائه و در این راستا از تجربیات کشورهای موفق در زمینه گردشگری ورزشی استفاده شود.
- پیشنهاد می شود با توجه به تفاوت های فرهنگی - اجتماعی و شرایط امنیتی حاکم بر استان های مختلف کشور طرح های جامع امنیتی گردشگری ورزشی متناسب با شرایط استان های مختلف طراحی و تدوین گردد.
- با توجه به اینکه در این پژوهش عوامل مؤثر بر مدیریت امنیت شناسایی شد؛ پیشنهاد می شود با استفاده از پرسش نامه برخاسته از این تحقیق این عوامل به صورت عملی در یک رویداد ورزشی مورد آزمون قرار گیرد و به بررسی وضعیت موجود مدیریت امنیت پرداخته شود.
- پیشنهاد می شود در پژوهشی، عوامل محل امنیت گردشگری ورزشی شناسایی و رتبه بندی گردد.
- مدیریت امنیت گردشگری ورزشی در رشته های مختلف و پرترفدار مورد بررسی قرار گیرد.

فهرست منابع

منابع

- ابراهیمی، م؛ آل مراد جبدرقی، م (۱۳۹۰). بررسی ارتباط علی بین توریسم و درآمد سرانه خانوارهای شهری در ایران ۱۳۳۸ تا ۱۳۸۶، *اولین کنفرانس اقتصاد شهری ایران*، تهران.
- احسانی، م؛ هنرور، ا؛ افتخاری، ر؛ هنری، ح؛ جردن، ف (۱۳۸۹). تعیین عوامل مهم در کیفیت بسته های گردشگری ورزشی در کشور، *مدیریت ورزشی، حرکت*، ۴، ۵ تا ۲۶.
- ادبی فیروز جاه، ج؛ کوزه چیان، ه؛ احسانی، م (۱۳۸۸). بررسی مهم ترین جاذبه های طبیعی ورزشی موثر بر توسعه گردشگری کشور از دیدگاه کارشناسان ورزشی و گردشگری، *مدیریت ورزشی*، (۱)۱، ۶۷-۸۱.
- اصفهانی، ن (۱۳۸۷). *تحلیل عوامل مؤثر بر جهانگردی ورزشی ایران و ارائه مدل برنامه ریزی استراتژیک*، رساله دکتری، دانشگاه تهران.
- اصفهانی، ن (۱۳۸۸). *گردشگری ورزشی*، چاپ اول، تهران، عصر انتظار.
- اصفهانی، ن؛ گودرزی، م؛ اسدی، ح؛ سجادی، ن؛ اسمیت، ا (۱۳۸۸). تحلیل عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی داخلی ایران، *مدیریت ورزشی*، (۱)۱، ۱۷۵-۱۷۹.
- افچنگی، ر (۱۳۹۴). *اثرات صنعت گردشگری ورزشی در ایران*، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه حکیم سبزواری.
- آقای نی، ح (۱۳۸۱). *حقوق ورزشی*، نشر میزان، چاپ دوم، تهران
- بیات، ح؛ سید عامری، ح؛ حسین ور، ا؛ فتحی، ف (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ناشی از برگزاری رویداد های ورزشی ملی از دیدگاه دست اندرکاران ورزشی، *مطالعه توسعه اجتماعی ایران*، (۲)۵، ۸۱ - ۷۳.
- تاجبخش، ش (۱۳۸۷)، امنیت انسانی، نگاهی به گذشته پیش از نگاه به آینده، *مجموعه مقالات همایش بین المللی امنیت انسانی در غرب آسیا: دیدگاهها و نقدها*، بیرجند: انتشارات دانشگاه بیرجند.
- ثبوتی، ح (۱۳۸۶). *بررسی عوامل تاثیر گذار در توسعه گردشگری استان ایلام*، سازمان میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری استان ایلام.
- جلالی فراهانی، م (۱۳۹۲). *مدیریت ایمنی و امنیت اماکن و رویدادهای ورزشی*، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ دوم، دانشگاه تهران.

- جلالی فراهانی، مجید (۱۳۹۳). مدیریت رویدادها و اردوهای ورزشی، انتشارات دانشگاه تهران، تهران، ۱۵۱-۱۶۵.
- جلالی فراهانی، م؛ علیدوست قهفرخی، ا (۱۳۹۰). مدیریت رویدادها و اردوهای ورزشی، انتشارات دانشگاه تهران.
- جلالی، ع؛ قاسمی نژاد، ا (۱۳۹۳). بررسی نقش کارکنان بخش گردشگری در توسعه گردشگری بخش کویری استان کرمان و نظم و امنیت (نمونه موردی کلوت‌های شهداد)، دانش انتظامی کرمان، دوره سال پنجم، شماره نهم، ص ۱۴-۱.
- جهانگیری، ج؛ مساوات، ا (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر بر امنیت اجتماعی زنان، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال دوم، شماره پیاپی ۶، شماره دوم، ص ۴۱-۵۵.
- حاجی اسماعیلی، ل؛ کیانپور، مسعود (۱۳۹۳). امنیت گردشگری و مشکلات آن از دیدگاه مدیران دفاتر خدمات جهانگردی در استان اصفهان، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال سوم، شماره پیاپی ۸، شماره دوم، ص ۴۵-۶۰.
- حبیبیان پور، ف (۱۳۹۵). نقش جهانی امنیت در توسعه صنعت گردشگری، پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته علوم اجتماعی- گرایش برنامه ریزی توریسم، مؤسسه آموزش عالی باختر ایلام.
- حسامی، ل؛ جلالی فراهانی، م؛ سلیمانی، خ (۱۳۹۳). تبیین وضعیت ایمنی استادیوم‌های فوتبال لیگ حرفه ای کشور، مجله مدیریت ورزشی، دوره ۵، شماره ۲، صص ۳۴۳-۳۵۹.
- حسینی، ت (۱۳۸۹). چالش‌های گردشگری در سواحل دریای خزر، فصلنامه علمی تخصصی طب‌رستان، سال اول، شماره ۳، ص ۱۰۴-۱۲۳.
- خسروی، ع (۱۳۸۸). امنیت مهمترین مؤلفه جذب توریست، ویژه نامه اولین همایش ملی امنیت و توسعه پایدار گردشگری، اصفهان.
- خطیب زاده، م؛ هنرور، ا (۱۳۹۰). ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و اولویت گردشگران ورزشی ایران، مجموعه مقالات همایش تفریحات ورزشی، تهران.
- ربانی، ر؛ شاهبوندی، ا؛ دهقان نیا، م؛ ناظر حضرت، ج (۱۳۹۰). نقش پلیس در تأمین امنیت و جذب گردشگری (نمونه موردی شهر اصفهان)، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۲۶، ص ۳۹-۶۰.
- رجبی، آ؛ خان محمدی، م (۱۳۸۸). جرایم علیه گردشگران در مقصدهای گردشگری مطالعه موردی کلانشهر تهران، فصلنامه جغرافیایی سرزمین، سال ششم، شماره ۲۳، ص ۷۳-۸۸.

- رحیم پور، ع (۱۳۸۴). جهانگردی، امنیت و توسعه، ماهنامه بازاریابی، شماره ۱۷، تهران.
- ساروخانی، ب (۱۳۷۵). مقدمه ای بر جامعه شناسی خانواده، تهران: سروش.
- سازمان جهانگردی (۱۳۸۹). برنامه ریزی ملی و منطقه ای جهانگردی، ترجمه محمود عبدالله زاده، چاپ چهارم، تهران: دفتر پژوهشهای فرهنگی.
- ساعی، ا، معصومی م (۱۳۸۹)، تأثیر تروریسم بر امنیت جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه سیاست، دوره ۴۱، شماره ۲، صص: ۱۷۷-۱۶۱.
- سلیمان پور، ه (۱۳۸۸). چهارچوب شاخص ها و معیارهای توسعه طبیعت گردی در ایران، تهران، معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی.
- سید جوادین، ر (۱۳۸۱). مبانی و کاربردهای مدیریت منابع انسانی و امور کارکنان، تهران، نگاه، چاپ اول، ص ۴۳۴.
- شاهپوندی، ا؛ ریسی و انانی، ر؛ سلطانی، م (۱۳۹۰). تأثیر امنیت روانی و اجتماعی بر جذب گردشگران خارجی (نمونه موردی گردشگران خارجی وارد شده به شهر اصفهان در سال ۱۳۸۹)، فصلنامه نظم و امنیت انتظامی، شماره اول، سال چهارم، ص ۱۳۷-۱۶۵.
- شیبانی، ع (۱۳۹۵). بررسی وضعیت امنیت گردشگری از نظر کارکنان بخش گردشگری و نقش آن در بهبود امنیت گردشگران (مورد مطالعه: استان سمنان)، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده گردشگری، دانشگاه سمنان.
- صالحی امیری، ر، افشاری نادری، ا (۱۳۹۰)، مبانی نظری و راهبردی مدیریت ارتقای امنیت اجتماعی و فرهنگی در تهران، راهبرد، شماره ۵۹، صص: ۷۶-۴۹.
- صدر موسوی، م، دخیلی کهنسوئی، ج (۱۳۸۶). ارزیابی وضعیت تسهیلات گردشگری استان آذربایجان شرقی از دیدگاه گردشگران، پژوهش های جغرافیایی، ۶۱(۳)، ۱۲۹-۱۴۴.
- صفایی، م (۱۳۸۵). عملکرد ناجا در تأمین امنیت گردشگری خارجی از منظر مسئولین و کارشناسان ذیربط، (مطالعه موردی شهر اصفهان)، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم انتظامی، تهران.
- صیدایی، ا؛ هدایتی مقدم، ز (۱۳۸۹). نقش امنیت در توسعه گردشگری، فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی، سال چهارم، شماره هشتم، ص ۹۷-۱۱۰.
- غرایق زندی، د (۱۳۸۸)، چپستی معنا و مفهوم امنیت نرم؛ با مروری بر وجه نرم امنیت جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه مطالعات راهبردی، شماره ۴۵، صص: ۸۱-۱۰۸.

- فرجی، ر (۱۳۹۳). *طراحی الگوی ارتقاء امنیت استادیومهای فوتبال ایران*، رساله دکتری، دانشگاه گیلان.
- قاسمی، م (۱۳۸۴)، امنیت انسانی مبانی مفهومی و الزامات راهبردی، *فصلنامه مطالعات راهبردی*، سال هشتم، شماره چهارم، صص: ۸۳۳-۸۱۷.
- قصری، م؛ دوستدار، ر (۱۳۸۸)، جایگاه امنیت انسانی در چشم انداز ۱۴۰۴ جمهوری اسلامی ایران، *فصلنامه دانش انتظامی*، دوره ۱۱، شماره ۳، صص: ۶۶-۱۰۷.
- کاشف، م؛ فتاح پورمرندی، م (۱۳۹۱). ارتباط رفتارهای مدیریته‌خطر و ویژگیهای فردی مدیران مجموعه‌های ورزشی استان آذربایجان غربی، *ششمین همایش ملی دانشجویان تربیت بدنی و علوم ورزشی ایران*، تهران.
- لطفی، ح؛ خامه چی، م (۱۳۹۱). *نقش امنیت در توسعه گردشگری زابل*، همایش ملی شهرهای مرزی و امنیت، چالش ها و رهیافت ها، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان.
- لعل بیداری، م (۱۳۹۵). *نقش مدیریت امنیت در توسعه آمیخته بازاریابی مسابقات لیگ برتر فوتبال ایران*، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهراء، تهران.
- متولی حبیبی، م (۲۰۰۶). *شش کام مؤثر در مدیریت بحران، نشریه استراتژی تجارت*.
- محبوبی منش، ح (۱۳۸۵)، تأملی کوتاه درباره آسیبهای اجتماعی به عنوان مسئله امنیت عمومی، *فصلنامه دانش انتظامی*، سال هشتم، شماره سوم، صص: ۹-۳۱.
- محرم زاده، م (۱۳۸۸). *اصول و مبانی گردشگری ورزشی*، ارومیه: جهاد دانشگاهی واحد استان آذربایجان غربی.
- محسنی، ر (۱۳۸۸)، تحلیل جامعه شناختی امنیت اجتماعی و نقش آن در کاهش جرم آسیب های اجتماعی، *فصلنامه نظم و امنیت انتظامی*، شماره چهارم، صص ۱-۲۳.
- مسترمن، گ (۱۳۸۷). *مدیریت راهبردی رویدادهای ورزشی با رویکرد بین‌المللی*، محمدحسین رضوی، محسن بلوریان، محمدرضا برومند، چاپ اول، انتشارات دانشگاه شمال، ترجمه.
- مظلومی، ن (۱۳۸۶). *مدیریت ریسک، فصلنامه صنعت بیمه*، سال اول، شماره دوم، صص. ۵-۹.
- معین فرد، م (۱۳۸۹). *گردشگری ورزشی*، چاپ اول، سبزوار، دانشگاه تربیت معلم سبزوار.
- مهرابی، ا؛ خنیفر، ح؛ امیری، ع؛ زارعی متین، ح؛ جندقی، غ (۱۳۹۰). *معرفی روش شناسی نظریه داده بنیاد برای تحقیقات اسلامی (ارائه یک نمونه)*. *مدیریت فرهنگ سازمانی*، ۹(۲۳)، صص ۵-۳۰.

- نادریان جهرمی، م؛ روحانی، ا؛ پورسلطانی زرنندی، ح (۱۳۹۲). مقاله شناسایی شاخص ها و استانداردهای ایمنی سالن ها و اماکن ورزشی، مجله مدیریت ورزشی، دوره ۵، شماره ۳، صص ۲۱-۳۶.
- نصری، غ (۱۳۸۱). معنا و ارکان جامعه شناسی امنیت، نشریه پژوهش های استراتژیک، شماره ۲۶، صص: ۱۳۳-۱۱۲.
- نقی لو، ز (۱۳۸۹). بررسی عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی استان آذربایجان شرقی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تبریز.
- همتی نژاد، م؛ قلی زاده، م، تیلور، ت؛ فرجی، ر (۱۳۹۴). اولویت بندی عوامل مؤثر بر امنیت ورزشگاه های فوتبال ایران با استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی، مدیریت ورزشی، دوره ۸، شماره ۱، صص ۶۹-۸۵.
- همتی نژاد، م؛ قلی زاده، م؛ تیلور، ت؛ فرجی، ر (۱۳۹۴). نقش مدیریت و برنامه ریزی در امنیت ورزشگاه ها، دو فصل نامه مدیریت و توسعه ورزش، ۲(۷)، صص ۲-۱۲.
- هنرور، ا؛ قنبری فیروزآبادی، ع؛ خطیب زاده، م (۱۳۹۱). ویژگی های جمعیت شناختی و اولویت های گردشگران ورزشی در ایران، پژوهشی در مدیریت ورزشی، ۵(۵)، ۹۱.
- Abbott, J. L., Geddie, M. W. (2001). *Event and Venue Management: Minimizing Liability Through Effective Crowd Management Techniques*. Event Management Journal, Vol. 6, pp. 259-270.
- Allen, J. (2008). "Event planning: the ultimate guide to successful meetings, corporate events fund raising galas, conferences", conventios, incentives and other special events: Wiley.
- Astles, k.l., Holloway, m.g., staffe, s., green, m., ganassin, c. & gibbs, p.j. (2006). *An ecological method for qualitative risk assessment and its use in the management of fisheries in new south wales*. australia fisheries research, 82, 290-303.
- Baker, T.A., Connaughton, D., Zhang, J.J., & Spengler, J.O. (2007, Winter). *Perceived risk of terrorism and related risk management practices of NCAA Division IA Football Stadium Managers*. Journal of Legal Aspectsof Sport, 13(2), 145-179. Available: www.lexisnexis.com.
- Bhatia A.K. (1995). *International Tourism: Fundamentals and Practices*, Sterling Publishers Private Limited, New Delhi, India, P.P.29-30.
- Chen, R. (2009, March). *Large-scale stadiums set the standard*. A&S International, pp: 56-62.

- Chin Pin, S., Haron, F., Sarmady, S., Zawawi Talib, A &,Tajudin Khader, A (2011) *Applying TRIZ principles in crowd management*. Safety Science, 49 (2), pp. 286-291.
- Cieslak, T. J., A.S. Hall., And L. Giardino. (2010). *Spectators' Perceptions of Perceived Risk and Awareness of Event Safety and Venue Security: A Quasi Experimental Study*, Sport, Entertainment And Venues Tomorrow (SEVT) Conference, Columbia, SC.
- Dimitriadi, a., dimitriadi,s. (2007).*A conceptual model of risk management and its importance for sport and leisure*. Smij,3,10.
- Doukas, S. G. (2006). *Crowd Management: Past and Contemporary Issues*, The Sport Journal, Vol. 9 No. 2 pp. 1.
- *Event security planning guidelines*, (2008). Find out mor: phone 379 2020 or visit: www.aucklandcity.govt.nz.
- Farajia, R; Hemmatinezhad, M; Taylor, T(2018). *Critical Factors Affecting Stadiums Security*, Journal of Applied Security Research, DOI:10.1080/19361610.2018.1498264.
- Federal Emergency Management Agency, Emergency Management Institute. (2005). The decisionmaking process. In Decision making and problem solving: Independent study.
- Fuller, C. Safety in Sport. (2008).*Guidance for UK National Governing Bodies UK Sport*.2008.
- Gibson, H. (2005). *Sport tourism: concepts and theories, an introduction*. Sport in Society, 8 (2), 133-141.
- Gibson, H.J, (1998). *Sport Tourism: a critical analysis of research*. Sport Management Review, 1(1), 45-76.
- Hall, Michael, (2008), *Travel and Tourism in The Third World*, NewYork, Routledge.
- Hall, S. (2006). *Effective security management of university sport venues*. Sport Journal, 9(4), 1–10.
- Hall, S., Marciani, L., & Cooper, W.E. (2008). *Sport venue security: Planning and preparedness for terrorist-related incidents*. Sport Management and Related Topics Journal, 4(2), 6–15.
- Hall, A. S. (2010). “*Sport Safety and Security: The Importance of Training Your People*.” Education And Training.”
- Hall, S. (2010). “*Effective security management of university sport venues*”. United States Sports Academy, 13(3), pp: 24-36.

- Hall, S. (2010). "An examination of British sport security strategies, legislation, and risk management practices: Lessons learned from the English football league". *The Sport Journal*, 13(2), pp: 1-7.
- Hall, S., Cieslak, T., Marciani, L., Cooper, W., & McGee, J. (2010). *Protective security measures for major sport events: Proposing a baseline standard*. *Journal of Emergency Management*.
- Hall, S. A., Cooper, W. E., Marciani, L. & McGee, J. A. (2012). *Security management for sport and special events: an interagency approach to creating safe facilities*, *Human kinetics*, 1-41.
- Hall, S., Marciani, L., & Cooper, W.E, & Rolen, R. (2007, August). *Securing sport stadiums in the 21st century: Think security, enhance safety*. *Anser Homeland Security Institute*. *Journal of Homeland Security*, pp. 1 –7.
- Hall, S., Marciani, L., & Cooper, W. (2008). *Sport venue security: Planning and preparedness for terrorist related incidents*. *The SMART Journal*, 4(2), pp:6-10.
- Hsiao, r. (2007). *Analysis of risk management practices and legal issues in collage natatoriums in 116meric*. *Journal of aquatic research and education*,1, 341-362.
- Hurst, R., Zoubek, P., and Pratsinakis, C. (2007). "American sports as a target of terrorism: the duty of care after september 11th." (on line). Available from: www.mmwr.com/uploads/UploadDocs/publications/AmericanportsAsA.
- Kathleen M. O. (2012). 'Toole and Lord John Arthur Stevens, "Anticipating Safety and Security at Large-Scale Sporting Events," *The Police Chief* 79: 20–25.
- Kováčová, L., & Vacková, M. (2015). *Applying Innovative Trends in the Process of Higher Education Security Personnel in Order to Increase Efficiency*. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 186, pp:120-125.
- Lubisco, A.R. (2011). *NCAA Division I Basketball Facility Managers' Perceptions of Terrorism*. Unpublished PhD dissertation, the University of New Mexico.
- MacLaurin, Tanya L. (2005). *Safety and Security in Tourism: Relationships, Management, and Marketing*, *Journal of Travel Research*, Vol. 43, pp. 433-435.
- Mansfeld, Y. (2000) "Safety". In: Jafar Jafari (Ed.) (2000) *Encyclopedia of Tourism*. NY: Routledge. P. 517.
- Maragoudakis, I., (2003). *Development of competitive sea tourism. Presetation to 53rd congress, AIEST, Athens*.

- Perić, M., Đurkin, J. & Vitezić, V. (2018). *Active event sport tourism experience: the role of the natural environment, safety and security in event business models*, International Journal of Sustainable Development and Planning, Volume 13, Issue 5, 758 – 772.
- Shonk, D. J., Chelladurai, P. (2008). *Service quality, satisfaction, and intent to return in event sport tourism*. Sport Management, 22(5), 587-602.
- Sonmez, Sevil F. (1998). *Tourism, Terrorism, and Political Instability*, Annals of Tourism Research, Vol. 25, No. 2, pp. 416-456.
- Tarlow, P.E., (2009). *Tourism Safety and Security*, in T. Jamal, M. Robinson (eds), The SAGE Handbook of Tourism Studies, SAGE Publications Ltd, London, pp. 464-480.
- Tembi Maloney. (2009). *Visitors Perceptions of Crime and its Projected Impact on the 2010 FIFA World Cup: A Case Study of Cape Town*. Walter Sisulu University for Technology and Science, East London, South Africa.
- Tenenbaum, G., Stewart, R. (2007). *Aggression and Violence in Sport*. Retrieved from www.isspoline.org.
- Weaver, D. & Opperman, M. (2000). *Tourism Management*, John Wiley and Sons Australia.
- Westerbeek, H., Smith, A., Turner, P., Emery, P., Green, C., Leeuwen, L. (2006). “*Managing Sport Facilities and Major Events*”.

پیوست‌ها

پیوست ۱. پرسشنامه مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	گویه ها
					۱. مسیرهای دسترسی کنترل شده برای وسایل نقلیه و افراد در زمان برگزاری رویداد
					۲. گشت نیروهای امنیتی و پلیس پیش از شروع رویداد تا اتمام کامل آن
					۳. بازرسی محل برگزاری رویداد شامل: مخازن و انبارهای موجود، وسایل نقلیه مجاز به حضور در محل توسط تیم های بمب یاب و کشف مواد سمی
					۴. بازرسی بناها و اماکن اطراف محل برگزاری پیش از رویداد و در نظر گرفتن نیروهای امنیتی برای آن ها حین برگزاری
					۵. بازرسی و ممانعت از ورود هرگونه کیف، مواد محترقه، سلاح به استثنای وسایل و تجهیزات مورد نیاز به محل برگزاری رویداد توسط نیروهای امنیتی مستقر در ورودی ها
					۶. اجرای پروتکل بازرسی امنیتی بر روی کارکنان، پرسنل برگزارکننده، اصحاب رسانه و کادر پزشکی و بررسی هویت آن ها
					۷. استفاده از سیستم ثبت ورود و خروج برای وسایل نقلیه به محل برگزاری رویداد
					۸. نظارت پیوسته محیط های داخلی و خارجی محل برگزاری توسط دوربین های مدار بسته
					۹. برنامه ریزی مناسب جهت برگزاری درست رویداد
					۱۰. شناسایی مداوم نیازهای امنیتی و تهیه برنامه مدیریت امنیت قبل از برگزاری رویداد
					۱۱. مشارکت تمام نیروهای تأمین کننده امنیت مانند نیروهای ضد تروریسم، پلیس، اورژانس و غیره در طراحی برنامه مدیریت امنیت
					۱۲. پیش بینی تأمین بیمه گردشگران ورزشی و عقد تفاهم نامه با شرکت های بیمه معتبر
					۱۳. تدوین برنامه مدیریت بحران و آمادگی کامل حین برگزاری رویداد
					۱۴. تدوین برنامه اورژانس پزشکی و هماهنگی جهت حضور تعداد کافی تکنسین پزشکی، آمبولانس و بالگرد در محل مقصد گردشگری
					۱۵. تدوین طرح ترافیک در مسیرهای منتهی به محل برگزاری رویداد
					۱۶. مشخص نمودن اعضای راهبردی شورای تأمین رویداد ورزشی چند هفته قبل از رویداد و برگزاری دوره های و منظم شورا جهت برنامه ریزی مناسب
					۱۷. پیش بینی تأمین نیروهای انسانی، تجهیزات امنیتی و پزشکی از ارگان های معتبر
					۱۸. تدوین برنامه تخلیه گردشگران و پاسخ اضطراری در صورت لزوم
					۱۹. طراحی مناسب فضاها و اماکن ورزشی متناسب با نیازهای گردشگران
					۲۰. در نظر گرفتن تعداد کافی ورودی و خروجی و جداسازی مسیرهای دسترسی برای تماشاچیان میزبان و مهمان، بازیکنان و کادر فنی و اجرایی
					۲۱. احداث جاده ها و مسیرهای مناسب و ایمن جهت دسترسی به محل برگزاری رویداد
					۲۲. دسترسی راحت و پیش بینی وسایل نقلیه عمومی مناسب و به تعداد کافی
					۲۳. توسعه ناوگان حمل و نقل عمومی زمینی، ریلی و به ویژه هواپیمایی بین شهری
					۲۴. احداث و نوسازی هتل ها و مهمانسراهای محل برگزاری جهت میزبانی از گردشگران

				۲۵. تجهیز محل اسکان گردشگران به وسایل امنیتی الکترونیکی مانند دوربین مداربسته، سیستم هشدار آتش‌سوزی، دزدگیر و غیره
				۲۶. تجهیز اماکن ورزشی محل برگزاری رویداد به ژنراتورهای برق اضطراری
				۲۷. پیش‌بینی ناظران و ارتقا استانداردهای بهداشتی و غذایی در هتل‌ها، رستوران‌ها، بوفه‌ها و فروشگاه‌های اماکن ورزشی جهت پیشگیری از مسمومیت‌ها و تروریسم زیستی
				۲۸. ایمن‌سازی، به‌روزرسانی و بازدید منظم تله‌کابین‌ها، پارک‌های آبی، پیست‌های ورزشی
				۲۹. تعیین محل‌های ایمن جهت گذران اوقات فراغت برای گردشگران در دریا و رودخانه‌ها به همراه امکانات کافی و مجهز به تابلوهای اطلاع‌رسانی و هشدارهای امنیتی
				۳۰. احداث تعداد کافی و مناسب پارکینگ، آبخوری، سرویس بهداشتی در محل برگزاری
				۳۱. تلاش ویژه جهت بالا بردن فرهنگ رانندگی و رعایت حقوق شهروندی شهر میزبان در برخورد با گردشگران
				۳۲. استفاده از ظرفیت آژانس‌های گردشگری و نیروهای متخصص گردشگری ورزشی
				۳۳. سهولت و دسترسی راحت و آسان جهت خرید بلیت رویداد
				۳۴. برخورد مناسب و محترمانه پرسنل امنیتی و نیروهای برگزارکننده رویداد با گردشگران
				۳۵. برگزاری برنامه‌های سرگرم‌کننده و مفرح موازی با برگزاری رویداد
				۳۶. احداث سرویس‌های بهداشتی مناسب از لحاظ تعداد و نظافت در محل برگزاری و مسیرهای دسترسی به آن و همچنین سرویس بهداشتی فرنگی
				۳۷. اسکان راحت گردشگران به همراه امکانات رفاهی لازم و کافی در محل اسکان
				۳۸. واگذاری برقراری امنیت رویداد از نیروهای نظامی به نیروهای آموزش دیده داوطلب
				۳۹. پوشش نامحسوس امنیتی و استفاده بیشتر از فناوری‌های امنیتی به‌جای پوشش امنیت انسانی جهت کاهش اضطراب روانی و جلوگیری از برداشت امنیتی بودن شرایط
				۴۰. بررسی آمار جرم و جنایت در مقصد گردشگری و در نظر گرفتن تمهیدات امنیتی
				۴۱. آگاهی از تهدیدات امنیتی ناشی از گروه‌های تروریستی و در نظر گرفتن عملیات لازم جهت خنثی‌سازی تهدیدات
				۴۲. بررسی تبلیغات سوء ناشی از مسائل سیاسی علیه محل برگزاری رویداد قبل از واگذاری امتیاز میزبانی رویداد
				۴۳. توجه به تجربه‌های قبلی میزبان در زمینه برقراری امنیت در واگذاری امتیاز میزبانی
				۴۴. در نظر گرفتن حساسیت‌های قانونی، فرهنگی، قومی یا سیاسی میزبان
				۴۵. واگذاری امور گردشگران به نیروهای آموزش دیده و مسلط به زبان‌های خارجی
				۴۶. افزایش بودجه بخش امنیتی رویداد از طرف برگزارکنندگان
				۴۷. واگذاری امتیاز میزبانی به مناطق امن از لحاظ مشکلات امنیتی و بلایای طبیعی
				۴۸. جدیت دستگاه قضایی و نظارتی در برخورد با مسائل مجرمانه
				۴۹. تشدید مجازات مربوط به جرائم امنیتی با خاصیت بازدارندگی
				۵۰. استفاده از مجازات سنگین مانند کسر امتیاز و بازی بدون تماشاگر برای هواداران خاطی
				۵۱. تسهیل استفاده از کارت‌های اعتباری و مستر کارت برای خرید به‌جای حمل پول نقد
				۵۲. آموزش مناسب پرسنل امنیتی در مورد نحوه برخورد با گردشگران

					۵۳. توسعه مدیریت امنیت تا چه میزان در رشد گردشگری نقش دارد؟
					۵۴. آموزش دقیق در مورد شیوه بازرسی و بررسی اعتبارنامه افراد
					۵۵. آموزش تیم‌های متخصص مانند تیم کشف بمب و مواد سمی و نحوه خنثی سازی
					۵۶. توزیع کتابچه‌های آموزشی بین گردشگران و آشنایی آن‌ها با مصادیق مجرمانه
					۵۷. آموزش گردشگران جهت حفظ خونسردی در شرایط اضطراری و نحوه خروج
					۵۸. فرهنگ‌سازی و تبلیغ رعایت قوانین و مقررات از طریق رسانه‌ها
					۵۹. برگزاری مانورهای آموزشی و تمرین پروتکل‌های امنیتی قبل از برگزاری رویداد
					۶۰. تمرین روش‌های مدیریت بحران، تخلیه اضطراری و روش اجرای آن‌ها
					۶۱. حضور تمام پرسنل و سازمان‌های درگیر در تأمین امنیت در مانورهای آموزشی
					۶۲. تبلیغات رسانه‌ای و برنامه‌سازی در مورد شهر میزبان برگزاری رویداد
					۶۳. مجوز حضور گردشگران به همراه خانواده در فضاها و اماکن ورزشی
					۶۴. موفقیت در تأمین امنیت گردشگران تا چه میزان در کسب میزبانی رویدادهای ورزشی تأثیرگذار است؟
					۶۵. صدور کارت شناسایی مجزا و معتبر به همراه هولوگرام برای کادر برگزارکننده رویداد
					۶۶. بررسی سابقه همه فروشنده‌ها، کارکنان، داوطلبین و متصدیان برگزاری رویداد
					۶۷. ایجاد هماهنگی جهت معرفی نمایندگان و کارکنان سازمان‌های درگیر در تأمین امنیت
					۶۸. توسعه مدیریت امنیت تا چه میزان در رضایت گردشگران ورزشی نقش دارد؟
					۶۹. ایجاد مرکز فرماندهی و کنترل امنیت رویداد با مشارکت پلیس، آتش‌نشانی، اورژانس، داوطلبان، مدیریت برگزاری رویداد و آژانس‌های گردشگری و رسانه
					۷۰. تسهیل ارتباطات بین مرکز فرماندهی و روابط عمومی و رسانه جهت اطلاع‌رسانی و پخش پیغام‌های اضطراری
					۷۱. رعایت موارد مدیریت امنیت تا چه میزان می‌تواند باعث بهبود کیفیت برگزاری رویداد گردد؟
					۷۲. رعایت موارد مدیریت امنیت تا چه میزان می‌تواند در درآمدزایی رویداد نقش داشته باشد؟

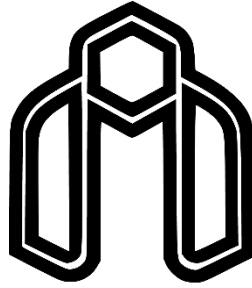
پیوست ۲. پرسشنامه AHP جهت اولویت بندی شاخصهای اصلی مدیریت امنیت گردشگری ورزشی

ارجحیت از نظر اهمیت و میزان تأثیر بر مدیریت امنیت گردشگری ورزشی																	
برنامه ریزی	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
برنامه ریزی	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
برنامه ریزی	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
برنامه ریزی	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
برنامه ریزی	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
برنامه ریزی	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
زیرساخت ها	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
زیرساخت ها	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
زیرساخت ها	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
زیرساخت ها	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
زیرساخت ها	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
زیرساخت ها	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
منابع انسانی	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
منابع انسانی	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
منابع انسانی	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
شرایط میزبانی	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
شرایط میزبانی	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
شرایط میزبانی	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
شرایط میزبانی	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
حفاظت فیزیکی	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
حفاظت فیزیکی	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
امنیت روانی	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹

Abstract

The main purpose of this study was to compile a Pattern of Iran Sport Tourism Security management. This is an applied qualitative-quantitative study in two stages. In the first step, qualitative phase with the viewpoints of 17 experts in systematic grounded theory approach was formulated; theoretical model of research was compiled and the factors affecting the management of sport tourism security were investigated. The model showed the effectiveness of sport tourism security management strategies from causal, contextual, and confounding conditions, as well as the impact of security management on outcomes such as mental security and development. In the second step, quantitative phase was done to assess the fitness of theoretical model. Statistical population of the study included sport management professors and researchers, police, sport managers, active people in sports tourism and sporting event tourists, Sampling was made available and 240 respondents answered the questionnaire extracted from the qualitative section. Content validity of the questionnaire revised by experts and professors of sport management. EFA and discriminant validity (AVE) was used for determination of structure validity. Reliability of questionnaire was determined by Chronbach's alpha and composite reliability. SPSS₂₂ software was used for descriptive statistics and LISREL software was used to evaluate the structural model. To compile structural model, confirmatory factor analysis (CFA) were used in first and second stages for testing measurement models. Results of CFA showed that components of structures were able to measuring of related structures, results of path analysis showed that the model has good quality. In the next stage, 15 experts (8 university professors, 3 police officers, 4 people with experience holding the sport event) completed the AHP (Analytical Hierarchy Process) questionnaires. The data were analyzed using the Expert Choice software in order to identify factor priorities. The results of AHP showed that HRM (Human resources management) was prioritized as the most important factor and then management and planning, infrastructure, physical protection, mental security and development factor respectively. Finally, based on the qualitative and quantitative findings, recommendations were presented for planners and managers in order to improve Sports Tourism Security Management.

Key words: Security Management, Sport Tourism, Sport Event, Pattern

Shahrood University of Technology

Faculty of Physical Education

Ph.D. Thesis in Sports Management

**Compilation a Pattern of Iran Sport Tourism
Security Management**

By:

Abbas Sobhani

Supervisors:

Dr. Reza Andam

Dr. Hasan Bahrololoum

Advisor:

Dr. Rasoul Faraji

September, 2019